THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORDAN

הארץ

שנה נ"ד, יום ו' י"ח כסלו תשל"ג, 24 בנובמבר V. 54/16,321/NOVEMBER 24 1972

גב' מאיר: הרוב בישראל מוכן להחזרת חלק מהגדה

ראל תוותר על קו התעלה, אך תשמור על שארם א־שייח' צועה שתחברה עם המדינה ✶ יש להבטיח נוכחות ישראלית ברמת־הגולן ✶ הפליטים לא יוכלו לשוב

לאנד, 23 (ע"ר) ראש ה־ ...ת, הגב' גולדה מאיר, הכ־ בראיון עתונאי, כי ישראל בשליטה על שארם א־ ועל רצועת מדבר כהחבר שארם לישראל.

ראיון עם כתבת כתב־העת האי־ „ל'אירופיאו". אמרה הגב': „אנו יודעים שהעלה אי־ ...דינית להגנתנו והכרחיים על ...נו לוותר עליה".

הגב' מאיר אמרה שלדעתה רוב רוב תושבי ישראל מוכ־ ...ם להחזיר לירדן חלק מן ה־ ...ה המערבית, אם כי בממשלה ישראל עדיין לא קיבלה החלטה בשאלה זו.

ראש הממשלה אמרה, כי דעתה היא, שרצועת עזה תישאר חלק של ישראל, אם כי לא תתנגד שארצות־ערב ישלו את שאלת עזה, אם יתנהל מו"מ.

אשר לרמת־הגולן, ציינה, כי היא מוכנה לשאת ולתת עם סוריה בתנאי שגבולות חדשים יבטיחו לישראל נוכחות ברמה. „הסורים נמצאים כיום בדיוק במקום שבו יש לקבוע את הגבול. רק אם יישארו בקום בו הם נמצאים כיום, יחדלו מלפתוח באש נגד ישראל".

(הסוף בעמוד 2, טור 6)

נמשך הדיון במפלגת העבודה על השטחים:

אבן, בר־לב וצדוק בעד ויתור על חלק מהגדה

...: מדיניות הממשלה — פשרה טריטוריאלית ✶ ...ק: קיים ציבור פלשתיני בעל אספירציות מדיניות ✶ בר־לב: מכסימום ביטחון, מינימום ערבים

מאת רן כסלו, סופר „הארץ"

...יתוח אבא אבן, שר מסחר ...ית חיים בר־לב ויו"ר ועדת חוץ ...ון של הכנסת, חיים צדוק, היו ...ל הנואמים הבולטים בדיון על ...יות בשטחים, בישיבת המזכי־ מפלגת העבודה.

...חלוקת בין הגישות הנוגדות ב־ ...שתי השטחים, צידדו שלושת ...הצמרת — בשינויים קלים — ...ות השרים פנחס ספיר ויגאל ... בישיבה הקודמת. ...הקו הנגדי, אותו מייחסים ל־ ...הביטחון משה דיין, שהתוקף ...אלון וספיר בטענה שהוא חותר ...יפוח זוחל" של השטחים, ...של רק עסקים כן השורה ה־ ...יה: הגב' חיים מילר ומר ... ...ישיק, המייצג את ... של ...השלכה במפלגה.

אבן, כי הוא אינו מוכן להצטרף למציגים את תוצאות הישיבה הזאת בצבעים שחורים מדי. המציאות הנוכחית היא קשה אך לא בלתי־נסבלת. יחד עם זאת הסכים מר אבן עם הערכת השר ספיר, כי „תוספת מיליון ערבים נוספים לישראל דינו כדין עליית מיליון ערבים" ותנגד את המאמצים של קליטה עלייה ופיתוח המשק. „אני מקבל באותם התבלים הפותרים כל קושי של אמצעים מוכבלים או כל סכנה של מתוך דמוגרפי ע"י פניה לחוץ והרוחה כל סטטיסטיקה". — אמר בהתייחסו לדברי הפולמוס של השר שמעון פרס נגד השר ספיר בישיבה הקודמת.

עמדתו: ישראל צריכה להיות ל־ (הסוף בעמ' 2, טור 4)

אבן: השלום אינו קרוב

...ר אבן אמר, כי לפי הנהוגים ...דיו, לא נראה השלום קרוב. אך ...לכים לבירור אפשרות לקרבה, ...ים לבוא בקרוב. קיימת אפש־ ...שתחול השערה בקיפאון המדי־ שמבע כל מהלך מדיני בחודשים ...רונים. „עלינו להיות דרוכים ...את אפשרות זו היא אינה צריכה ...ר עלינו אימים. כי לפי מדיניו־ ...המוצהרת אין פנינו להנצחת ...ים הנוכחיים" — אמר. „אני מוד־ ...שלהם רצונם של רבים בתוכנו ...ע כמה רחוק הוא הסיכוי ל־ ...ם.

אבן הטעים, כי מדיניות הממ־ ...המפלגה היא מדיניות של פש־ ...טריטוריאלית במיים על שלום ...ל אחת מן המדינות השכנות, ...ה על קווי הפסקת־אש עד ל־ ...ת גבולות שלום. ...תפלמס עם השר ספיר אמר מר

קרעים מספר תהילים שנלקח מתוך מערת המכפלה ואשר פוזרו ברחבת המערה. (פוטו אמקה).

ספר תורה נפרם בחברון ונקרעו ספרי תהילים

...ץ ארון הקודש ליד קברי יעקב ולאה ...ערת המכפלה ✶ המתנחלים פנו לממשלה

מאת יהודה ליטני, סופר „הארץ" בירושלים

...ספר תורה נפרם אתמול ב־ ...ת המכפלה בחברון וספרי ת־ ...ם נקרעו והושלכו בדרך ... מספדת המתנחלים והערה ...פלה. בכך הגיעה המתיחות ...יהודים לערבים בחברון ל־ ...השיא.

...תמול ב־8 בבוקר הגיע אחד מ־ ...בי קריה ארבע למספדת הכה־ ...ים שליד מערת המכפלה ומצא ...מפתח המספדה דפים קרועים ...ים בספרים כל כבה ספרי ...ליב. המתנחלים הזעקו למקום ...יו לאסוף את הדפים. המתנח־ ...ו נוכחו, כי הדפים פוזרו עד ל־ ...ת המכפלה.

...הוכנסו למערה צבבה בצאו ה־ ...חלים, כי ארון הקודש שליד קבר ...יעקב ולאה נפרץ ובתוך כספרי ...רה נפרמו בחורים. ...ם איזור יהודה ושומרון, תת־

אלוף רפאל ורדי הגיע לחברון לפנה"צ ונפגש עם ראש עירית חברון, שיח' ג'עברי ואישי דת בחברון. בסיום השיחה הבטיחו נציגי ואישי הדת, כי יעשו הכל ש־ מקרה כזה לא יחזור שנית. אנשי חברון אמרו לאלוף ורדי, כי תיבדק אפשרות הצבת שומרים בבקעת. בינתיים במשיכה משטרת נפת יהודה לחקור בעניין.

ועד מתנחלי קריה ארבע הגיש אתמול על הממשלה: „ראינו היום כחדש ש„באו גויים בנחלתך וטימאו את היכל קודשך". כל לב יהודי דואב על מעשה חילול של תפילת ספר תורה בבית־הכנסת שבמערת המכפלה, קריעת ספרי התהילים ו־ קריעתם ופיזור הקרעים ברחוב ה־ צולה למערה. המכפלה המעשה ה־ מזעזע מזכיר מאורעות חרפיים — אשר החלו גם הם כתוצאה מ־ הסתה בירושלים ובחברון. אנו מבקשים את פעולתה הדחופה של הממשלה לאי־היקנות מקרה כזה".

(סוף בעמוד 2, טור 9)

מלך בלגיה קיבל התפטרות הממשלה

בריסל, 23 (יופ"ע, ע"ר רויטר). המלך בודואן קיבל היום את התפטרות ממשלת הקואליציה בראשות גאסטון אייסקנס. כזכור, התפטרה ה־ ממשלה אתמול על רקע סיכסוך הלשונות בין דוברי הצרפתית ודוברי הפלמית.

המעטפות הוברחו להודו בצינורות דיפלומטיים

לונדון, 23 (סט"א). ממשלת הודו הוהרה בכבוד ראש את המשמעות המדינית של פעולת הטרוריסטים הפלשתינים המשתמשים לנצל את הודו כבסיס לשיגור מעטפות ליהודים באירופה. — מוסר היום „דיילי טלגראף" בגיליונו.

בימים האחרונים נתגלו בהודו 63 מעטפות נפץ ונראה שהפלשתינים אינם מוכנים להפסיק את פעילותם בהודו. חלה התגהגות בבשורת רצות בזורה פעולתם הם שולחים צהה את המעטפות מפעים שנות בהודו, בעיקר ערים קטנות, בהן פחותים הסיכויים לגילוין, בגלל חוסר ציוד הינדד כח אדם כאותן. בהודו רווחה ההנחה, שמיתקני הנפץ ה־ מיהבבים הוברחו להודו בצינורות דיפלומטיים.

היום בהארץ

בעמוד 11: זאב שיף: לפעול מבלי להסתבך ✶ א. שוייצר: ניצים מתוך פחד ✶ אמנון רובינשטיין: ובכל זאת, יש השפעה.

בעמוד 12: שמשון ארליך: אשליית הפיקוח על מטבע זר ✶ יהודה אריאל: במרום־הגולן ל־ מחרת האש ✶ רן כסלו. הרב גורן והמפלגות ✶ שבתי טבת: יוסף הרמן, מנהל הוצאת הספרים.

בעמוד 13: מתי גולן: האח והאחות — לאחר הספרה.

בעמוד 14: א. שם: הית מקיפא שבר ומחירים ✶ ארנור כהן: פראנקנבכט: ישראל לא בגדה בי ✶ לורנס אלמבן: עשן המכוניות הלבן.

בעמוד 15: שמעון סאמט: היכן הם כיום ✶ ויזבורג ולנטש: הגביע נגד הלאומנות.

בעמודים 16 ו־17: תרבות וספרות: יורם ברונובסקי: מרסל פרוסט: חמישים שנה למותו ✶ ד"ר נסים כוהרן: ירושלים מדרגית או שמורה אנכרוניסטית ✶ פרופ' ברוך נבוביץ: מן וכל. הכרוך בו ✶ מה־שבע שירה: שני שירים ✶ אודי בך־ אריה: שיחה קלה, לפני ארוחת ערב (סיפור).

בעמוד 18: שחמט ✶ בולים ✶ ברידג' ✶ פענח את הצופן.

בעמוד 19: הביט כהן: מרקוניס — הבביה של מקיי ✶ יהודה ויקלר: יום יום בתל־אביב ✶ אליעזר לוין: טוב קרנים דירות בראשל"צ ✶ יהודה ליטני: שגריר ירדן בירושלים ✶ קוזי מו: ניצים, יונים ושרי משקל בטבע.

בעמוד 26: מכתבים למערכת ✶ ראיתי שמעתי ✶ יוסף פז: הימים הללו.

צבא לבנון הרג 2 מחבלים

ביירות, 23 (ע"ר). שני מחבלים נהרגו היום בהתנגשות עם סיור של הצבא הלבנוני בקרבת הכפר עין קיניה שבדרום המדינה.

לאחר מריבה שפרצה בין יחידת קומנדו פלסטינית וכפריים, הוזעקה למקום יחידה של צבא לבנון, כדי להשליט סדר. כאשר הגיע הסיור לקרבת הכפר, פתחו המחבלים באש. כוחות הצבא השיבו אש. שני מחבלים נהרגו ו־3 נפצעו.

בגדד, 23 (ע"ר). שר החוץ האלג'ירי, עבדול עזיז בוטפליקה, הגיע היום מבוקר לבגדד.

ברגע האחרון

דיין: הגבול צריך לעבור בסיני

(עט). אנו נמצאים במלחמה שטרם נסתיימה. — אמר שר־הבטחון ב־ מושב הנעילה של ועידת איחוד בתי הכנסת של התנועה הקונסרבטיבית אמש בירושלים.

לשאלה, אם יש בתקיפות צה"ל בתוך הארצות השכנות כדי להילחם בטרור הערבי, הסביר מר דיין, כי הטרור אמנם קיים, אולם הפעולות הישראליות נובעות ממצב המלחמה, אשר לא נסתיימה עדיין והמלווה בפעולות טרור ערבי. הוא ציין, כי גם לפני מלחמת ששת הימים פעלה ישראל נגד המחבלים.

אשר ליחסים בין יהודים ומוסלמים במערת המכפלה, אמר מר דיין, כי זהו המקום היחיד בעולם שבו נפגשות המסורות הדתיות של שני העמים, והוא מסמל גם את קרבתם המשפחתית. משום כך על שתי הדתות לחיות בו זו לצד זו.

בתשובה לשאלה הוסיף מר דיין, שקו בר־לב ותעלת סואץ הם קווים צבאיים טובים, אולם אינם חייבים להיות גם קוי השלום. לדעתו, צריך הגבול לעבור איפשהו בסיני משארם א־שייח' אל חוף הים־התיכון, כפי שייקבע במו"מ. עוד הוסיף, כי בהסכם שלום יהיה על חיילי צה"ל לשבת על נהר הירדן, ושום כוחות צבאיים זרים לא יורשו לבוא מערבה ממנו. רמת־הגולן ורצועת עזה חייבים להישאר בשטח ישראל.

מצב חירום בבוליביה

לה־פאז, 23 (ע"ר). כוחות צבא בסיוע טנקים, סיירו ברובעי הפועלים של לה פאז, לאחר שהממשלה בראשות הנשיא הוגו באנזר הכריזה על מצב חירום במדינה. הממשלה, שעלתה לשילטון לפני 15 חודשים, לאחר מלחמת אזרחים עקובה מדם שנמשכה 3 ימים, טוענת שקיים קשר להפילה.

בגין: גב' מאיר צריכה להיזהר עתה מהודעות על השטחים

מוחה על דבריה שרוב העם מוכן להחזיר חלק מהגדה

(ע). מנחם בגין הביע אמש מחאה על דברי ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר, בראיון בעתון האיטלקי „ל'אירופיאו".

במפגש בוגרי פלוגות הגיוס של ביתר בראשון־לציון, אמר מר בגין: „הנני מוחה בצורה הנמרצת נגד הודעת הגב' מאיר, לפיה, כביכול, רוב העם מוכן למסור את שטחי המולדת השומרון לשלטון חוסיין.

אין שחר להודעה כזו. — הוסיף מר בגין. ראש הממשלה שבה וציינה באותו ראיון, כי החלטתה לפרוש מתפקידה בעוד עשרה חודשים היא סופית. בתנאים כאלה, היא חייבת להיזהר לחלוטין ממסירת הודעות המורות יותר בשם רוב העם, בעוד שידוע, כי בעוד 10 חודשים יגיד העם את דברו על נושא היסטורי זה בבחירות לכנסת השמינית.

אבן לא שוקל התפטרות בעניין מינוי שגריר חדש לוושינגטון

השגריר רבין מגיע היום לישראל

מאת ... סופר „הארץ"

מר אבן אינו שוקל אפשרות של התפטרות מתפקידו על רקע הסיכסוך בינו לבין ראש הממשלה על מינוי שגריר חדש לוואשינגטון במקום מר יצחק רבין.

(ראה מאמר ראשי בעמ' 11)

כפי שנמסר אתמול ב„הארץ", דורשת ראש הממשלה, כי השגריר החדש יהיה יועצה המדיני, שמחה דיניץ, בעוד שמועמדו של מר אבן הוא מר יוסף תקוע. נודע, כי בנוסף להתנגדותו האישית למר דיניץ, סבור שר־החוץ, כי השגריר בוואשינגטון, הנחשב לשגריר הבכיר בשירות החוץ, חייב להיות איש־אמונו של השר הממונה עליו. עמדה זו של השר אבן קיבלה יתר תוקף על רקע היחסים בינו לבין מר רבין שהידרדרו בעיקר עקב העובדה שמר רבין היה לפעמים מדווח ישירות לראש הממשלה ולא לשר החוץ.

עדיין לא ברור אם בסופו של דבר יהיה מר אבן מוכן להרחיק לכת בעימות עם ראש הממשלה המוסיפה לדרוש בהתעקשות את מינוי מר דיניץ. הדעה הרווחת בירושלים כיום היא, שמר אבן יוותר בסופו של דבר. אולם, דעה זו נתקלת בהסתייגויות של משקיפים בכירים הסבורים, כי מר אבן אינו יכול לסגת בעניין זה בלי לגרום לפגיעה קשה במעמדו. משום כך סבורים אותם משקיפים, שמר אבן עשוי להחזיק בעמדתו. אולם, מכל האפשרויות העומדות בפניו, אין מר אבן שוקל בשלב זה אפשרות של התפטרות.

היום יגיע לישראל השגריר רבין. הסיבה הרשמית לבואו היא קיום התייעצויות, אולם ברור שבביקורו הוא יקיים גם מגעים בקשר לעתידו הפוליטי. נראה שמר רבין יתבקש להאריך את כהונתו בוואשינגטון לכמה חודשים, כדי לאפשר, בין השאר, מציאת פיתרון בתקופה זו למחלוקת בין שר־החוץ וראש הממשלה. נראה שמר רבין יסכים להארכה בגלל רצונו להגיע ארצה סמוך ככל האפשר לבחירות לכנסת.

דליקה גדולה ברכסי הכרמל

מאת סופר „הארץ"

דליקה שפרצה ברכסי הכרמל מעל לאיזור חוף הכרמל ושנמשכה גם אמש בחצות, כילתה אלפי דונאם של שדות מרעה, יערות טבעיים ויערות נטועים.

איזור הדליקה נמצא בקרבת ניר־צבי, כרם מהר"ל ועין אילה. בשעות הלילה פשטה האש בכיוון שמורת הטבע נחל מערות, בסביבת עין־הוד.

בסביבה הופעלו חמש מכוניות כיבוי, 60 עובדי קק"ל ובשעות הלילה עמדה להצטרף ללוחמים באש גם פלוגת צה"ל.

סיבת הדליקה טרם הוברדה.

(ע). ממכבי האש נמסר בשעה מאוחרת, שתודות לגשמים המרובים שהחלו לרדת בלילה קיים סיכוי שהאש תדעך.

נמשך הסיכסוך בטלוויזיה; שיבושים בשידורים אמש

נסיונות לחדש המגע בין העובדים וההנהלה

מאת גדעון ... סופר „הארץ" ... שידורי הטלוויזיה ... מול במשך שעה ...

(ראה מאמר ראשי ...)

6.30 בערב, כשבמקום ... שידור המועצת ...

מאשימות זו את זו בהקבלת השידור.

נציגי המשפחה טענו, כי לא היה שידור כמו שעובדי ההפקה המשיכו את שביתת ... שלום שנמשכה עד אמש ב־6 ולכן לא היו מי שירותו ... להפעיל את השידור. להבדיל, נציגי ההנהלה כלל לא

(סוף בעמוד 2, טור 8)

משפט באדר־מיינהוף ייפתח היום בברלין

ברלין המערבית, 23 (ע"ר). משפטם של 4 נשים ושני גברים המואשמים בהשתייכות לכנופית באדר־מיינהוף, שהוגדרה ע"י הממשלה כ„אויב הציבור מס' 1", — ייפתח כאן ביום ו' (היום).

מרכז האו"ם, 23 (ע"ר, ויופ"ע). הוועדה המדינית של העצרת אישרה אתמול החלטה הקוראת להקמת ועדה מיוחדת לכינוס ועידה כלל־עולמית לפירוק נשק.

האסטרונאוט־המדען ד"ר הריסון שמיט, הנימנה עם צוות אפולו 17, עורך ניסוי בהטמנת חומר־נפץ בקרקע — כפי שיעשה על הירח — כדי להביר את קוצבות הזעזועים. הוא נוסע ברכב הירח באתר האימונים במרכז החלל ביוסטון כשמשמאלו האסטרונאוט יוג'ין סרנן. (צילום רדיו על אי. פי.).

אתראה לפלשתינים באירופה להיזהר מאנשי כהנא

פאריס, 23 (אי.פי.). המאחדת הסטודנטים הפלשתינים בצרפת פירסמה היום אזהרה לכל הפלשתינים באירופה לבל יהיו לקורבנות פרובוקציה מצד אנשי הליגה להגנה היהודית.

בהודעה נאמר, כי הליגה בראשות הרב מאיר כהנא שלחה מכתב איום לאחד מפעילי ארגון הסטודנטים הפלשתינים וכן לוואיל זועייתר הפלשתיני שנרצח ברומא בחודש שעבר. מכתב האיום מן הליגה לזועייתר נשלח אליו כמה ימים לפני מותו.

הייכל דוחה כל הרפתקה צבאית

קהיר, 23 (ע"ר). עורך „אל אהראם", חסנין הייכל, קורא במאמרו השבועי להפעלת כוח, כדי לצאת מן המשבר במזה"ת.

במאמרו מציין הייכל, שאם לא יצליחו הערבים לפתור את המשבר בצורה נמרצת ותקיפה, תוך שנת החודשים הקרובים, תיסתבך בעיה זו כהמטה המדינית של כדור־הארץ.

הוא תובע לנקוט „במפעלה מצרית גלובלית, כולל הפעלת כוח צבאי", אך עם זאת הוא דוחה כל הרפתקה צבאית.

בנתחו את המצב, לאחר ההתקרבות בין בריה"מ וארה"ב, כתב הייכל, כי על מצרים להגיש את הבעיה המעיקה עליה „בצורה חדשה". זה הפתרון היחיד האפשרי „ואם לא כך בדרך זו, תהיה בעיית המזה"ת לנושא שיהיה בטיפול הבלעדי של המעצמות".

מרכז האו"ם, 23 (ע"ר). גרעון האו"ם מגיע כמעט ל־79 מיליון דולר, — נמסר כאן היום.

נאט"ו קוראת למלחמה נגד חטיפת מטוסים

ע"י הפסקת הטיסות והסיוע לארצות הנותנות מיקלט לחוטפים

בון, 23 (ע"ר). אסיפת נאט"ו הפרלמנטרית היום קריאה דחופה לממשלות החברות להילחם נגד חטיפת מטוסים ומעשי טרור ע"י הפסקת הטיסות וסיוע־החוץ למדינות הנותנות מקלט לפיראטים אוויריים.

200 צירי בתי־הנבחרים ונציגים אחרים, שהתכנסו כאן, תובעים למנוע זכויות נחיתה וקבלת שירותים מחברות התעופה הלאומיות של מדינות כאלה.

בהמלצות שאושרו נקראו הממשלות החברות בנאט"ו להפעיל לחץ מדיני על ממשלת יוון, שתחזיר על כנו את המשטר הדמוקרטי.

מיטען שנועד לאלג'יריה נתגלה בחיפה; הותר לשלחו ליעדו

במיטען: טרקטורים מנועי דיזל ומכונות

מאת סופר „הארץ" בחיפה

באוניית המשא האמריקאית אמי ליק שהגיעה לחיפה התגלו אתמול טרקטורים, מנועי דיזל ומכונות אחרות, שנועדו לנמל אורן באלג'יריה.

לאחר בדיקה החליטו השילטונות להתיר שליחת הסחורה ליעדה.

בל 206 — המסוק החדש של חיל־האוויר הישראלי

משמש בתפקידי קשר, סיור ותובלה

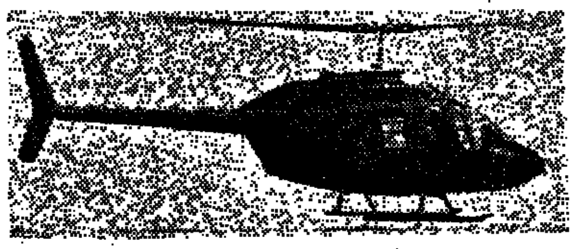

מאת מאיר כהן

זה זמן מה שחיל האויר הישראלי מפעיל מסוקים מדגם בל־206 שכינויים ג'יט־רנג'ר. זהו מסוק קטן יותר מבל־205, אך מהיר יותר. מהירותו מגיעה ל־240 קמ"ש בגובה פני הים. הוא בן 5 מושבים ומצויד במנוע סילוני מסוג אליסון־250 שעצמתו 317 כ"ס.

המסוק משמש בתפקידי סיור, תובלה, קשר ואף כמסוק הסמצרות.

להברה המייצרת מסוק זה זכות שיווק הצורה למדינות המזה"ת, ביניהן ישראל ואיראן, שקנתה כ־40 מסוקים מדגם זה.

צבא סוריה במצב הכן מחשש לעוד פעולה ישראלית

דמשק קוראת לשים קץ להפסקת־האש בכל החזיתות ✶ מתאוננת על השארת סוריה לבדה בעימות נגד ישראל

מאת סופר „הארץ" לעניינים ערביים

סוריה חוששת מפעולה צבאית ישראלית נוספת ועל כן הצמידה את צבאה במצב הכן, — מסרו מקורות צבאיים בסוריה שצוטטו אמש ע"י רדיו קהיר.

בתוך כך נמסר, כי משלחת צבאית סורית בכירה תגיע היום למצרים לביקור קצר לפי הזמנת שר־המלחמה המצרי. אשר ערך בדמשק ביקור רשמי לפני שבועיים.

רדיו קהיר מציין, כי המפקדות הצבאיים הסוריים צופים להמשך ה„תוקפנות הישראלית" וזאת בשל „האבידות הרבות שסבלה ישראל בקרבות יום ג'".

„אל־בעת'" הסורי כתב אתמול, כי ישראל תסלים את הלוחמה בחזית הסורית ועל כן יש לשים קץ להפסקת־האש בכל החזיתות הערביות. רדיו דמשק אמר בדברי פרשנות אתמול, כי אל להם לערבים להניח את סוריה לבדה בעימות נגד ישראל.

כתבים זרים מסרו אתמול מדמשק, כי מיבנים של מטוסי־קרב סוריים עורכים סיורים מעל לשמי המדינה בימים האחרונים. כאמצעי זהירות נגד תקיפה אפשרית של מטוסים ישראליים.

משקיפים סוריים הדגישו היום,

(הסוף בעמוד 2, טור 7)

✶ מזג האוויר

מעונן חלקית. ייתכנו סופות רעמים יחידות עם גשמים מקומיים.

הטמפרטורות היום: ירושלים 17 עד 21 מעלות, ת"א 16 עד 25, חיפה 17 עד 25, באר שבע 16 עד 26, אילת 19 עד 29, כפר שלמה 20 עד 29, רמת הגולן 13 עד 19 מעלות.

הלחות היחסית תעלה.

ראיון מיוחד עם האח והאחות

מאת מתי גולן

ראה עמ' 13

בגליון זה 26 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 56 עמודים

هكذا من الأصل

פריס: לא ביטלנו את האמברגו על המזה"ת

„אך אם יהיה הסכם חלקי ישראלי-מצרי עשויה צרפת לעיין מחדש בשאלת האמברגו"

פאריס, 23 (ע"ר, ע"צ ויופ"יע) צרפת לא ביטלה את האמברגו על משלוחי נשק לישראל, בניגוד לידיעה שפורסמה בביירות, — על כך מסר היום משרד החוץ הצרפתי.

„עמדתנו לא נשתנתה" — אמר דובר המשרד, שנשאל מה אמת בידיעה שפורסמה בבירת לבנון, לפיה גילה ראש ממשלת לוב, עבד אל סלאם ג'אלוד, שהאמברגו בוטל.

כזכור, הטילה צרפת אמברגו על משלוחי נשק על ישראל ועל מדינות העימות הערביות — מצרים, ירדן וסוריה — בעיקבות מלחמת ששת הימים.

הדובר הוסיף: „כמה אנשים בשני הצדדים מעוניינים בשינוי עמדתנו, אך לפי מיטב ידיעותי לא חל שינוי".

צרפת מספקת מטוסי מיראז' ללוב, בטענה כי לוב איננה מדינה לוחמת במזה"ת.

עם זאת אמרו מקורות יודעי דבר, כי בפאריס סבורים שקיימת אפשרות של שינוי באמברגו אם יחול התפתחות נוספת, כגון חתימת הסכם חלקי בין מצרים וישראל על פתיחת התעלה. אז עשויה צרפת לעיין מחדש בשאלת האמברגו. המקורות הוסיפו שבתנאים הקיימים לא נראה להם שהסכם מעין זה ייחתם בקרוב.

פיגארו הצרפתי"

חודר היה אחראי לחיסול אנשי ספטמבר השחור

פאריס, 23 (ע"ר). העתון „לה פיגארו" כתב היום, כי התנקשות הסורי שנורה למוות לפני 10 ימים ע"י אלמונים בפאריס, כנראה היה אחראי ל„חיסול השקט" של מספר פעילי ספטמבר השחור.

העתון כתב בלי לנקוב במקורותיו, שקאנו חודר פעל כסוכן כפול בשירות המודיעין הישראלי והארגון פרך פלשתיני.

כתוצאה מן המידע שהעביר לישראל, „נחשפו כנראה מספר אנשי קומנדו של ספטמבר השחור והוסלו בשקט" — טען העתון.

„לה פיגארו" הוסיף, כי רוצחיו היו כנראה חברים של יחידת קומנדו של פתח, שבסיסה היה באיטליה.

השגרירות הסורית בפאריס ונציג אש"ף בצרפת, הכחישו שלחודר היה קשר כלשהו עמם. המשטרה הצרפתית עצרה אשה צרפתיה שהואשמה בסיוע לרצח, אולם 3 הרוצחים עדיין ...ים בחופשי.

המחבלים דורשים הסתלקות מהחלטת מועה"ב

ביירות, 23 (ע"צ). המחבלים דורשים מאלה מבין מדינות ערב שהודיעו על הסכמתן להחלטת מועצת הבטחון 242, לחזור בהן. קריאה זו כלולה במאמר המופיע היום בשבועון „פלשתין אל-תאורה" ביטאון הארגון לשיחרור פלשתין, בחתימתו של כמאל נאסר, דובר הארגון.

יעקבי ל„טיימס": ערביי הגדה צריכים להיות אזרחי מדינה ערבית

לונדון, 23 (עסט"א). „טיימס" פירסם היום מכתב מאת סגן שר התחבורה גד יעקבי, בו נאמר, כי יעקבי סבור, שעל ערביי הגדה להיות אזרחים של מדינה ערבית.

במכתב טוען מר יעקבי, שבמאמר התותם ע"י אריק מארסדן שהופיע ב„טיימס" ב־17 באוקטובר, נאמר בטעות, כי הוא מצדד במיזוג ערביי הגדה בישראל.

בריטניה תייצא אריות לאפריקה

לונדון, 23 (יופ"יע). בריטניה עומדת לייצא אריות לאפריקה — על כך נמסר היום.

נראה, כי לבריטניה יש אריות במספר העולה על צרכיה ולאור העובדה שדרום־אפריקה מעוניינת בקניית כמה מהם — יש סיכויים טובים לפיתוח ענף יצוא זה.

נראה, כי האריות שהובאו בשעתו לבריטניה, התאקלמו יפה בתנאי מזג האוויר והם מתרבים בקצב. מנהל פארק ספארי שבדרום־אפריקה בטוח שהאריות הבריטיים יתאקלמו בארצו.

נשיא צרפת, ז'ורז' פומפידו, מתקבל בנמל־התעופה של לומה, בירת טוגו, על־ידי ראשי שבטים מקומיים. נשיא צרפת מסייר עתה בכמה מדינות מערב־אפריקה. (צילום רדיו של אי. פי.)

לונדון, 23 (ע"ר, יופ"יע). ממשלת בריטניה לא תתפטר על אף הכישלון שנחלה אמש בביה"נ. עתה תצטרך הממשלה לנסח מחדש את התקנות, כדי שיאושרו ע"י ביה"נ לפני פגרה חג־המולד.

קנת רש – מועמד כשר־ההגנה במקום ליירד

מצפים להתפטרות שרי השיכון והמשפטים

ואשינגטון, 23 (יופ"יע וע"צ). הנשיא ניכסון כבר בחר את האיש שיחליף את מלווין ליירד בינואר כשר־ההגנה של ארה"ב, והוא עשוי להודיע על בחירתו תוך שבוע, אמרו אמש מקורות הממשל.

כל הסימנים מצביעים על כך שקנת רש, המכהן עתה כממ"מ שר ההגנה, הוא שימלא את מקום ליירד. מועמדים קודמים היו: מושל מדינת ניו־יורק, נלסון רוקפלר, ושר האוצר לשעבר, ג'ון קונלי.

רש (62), כיהן בעבר כשגריר ארה"ב במערב־גרמניה ובפברואר נתבקש ע"י מר ניכסון לעזוב את תפקידו הדיפלומטי ולקבל את התפקיד בפנטגון. המקורות אמרו, כי רש הסכים בתנאי שיישאר לפחות 3 שנים או כשר־ההגנה או כממ"מ השר.

אתמול הודיע מר רוברט פינץ', שכיהן בעבר כשר־החינוך והבריאות וכיום כיועץ לענייני פנים בדרגת שר, על התפטרותו. מר פינץ' שואף לתפקיד מושל קליפורניה במקום מר רונאלד ריגן.

תחל ממחר ייפגש מר ניכסון עם השרים אחד אחד, ביניהם שר־התחבורה ג'ון וולפ, שר־השיכון והאורבניזם ג'ורג' רומני, וכן שר־המשפטים ריצ'ארד קליינדינסט. סבורים ששני האחרונים יתפטרו גם הם. לעומת זאת לא ידוע דבר על תכניותיו של הנשיא לגבי ד"ר הנרי קיסינג'ר וויליאם רוג'רס, שר־החוץ.

התקדמות מה בשיחות פריס

קיסינג'ר ותו שוחחו אמש במשך 6 שעות

פאריס, 23 (ע"ר ויופ"יע). יועצו של נשיא ארה"ב, הנרי קיסינג'ר, ונציגה הבכיר של צפון־וייטנאם, לה דוק־תו, קיימו היום ישיבה שנמשכה למעלה משש שעות ומשקיפים סבורים שבדיונים הושגה מידה מסויימת של התקדמות.

כתבים שהתקהלו ליד הווילה בפרבר של פאריס, שם נערכות השיחות הגורליות, הצביעו על העובדה, שקיסינג'ר ולה דוק־תו קיימו שיחה ידידותית ממושכת בגן המקיף את הבניין.

האנוי הודיעה היום ששני מפציצי ענק אמריקאים מדגם ב־52 הופלו אתמול ע"י התותחים.

מצוד אחר צוללת רוסית במימי נורווגיה

מסתתרת מזה שבועיים מתחת למים ✶ ירו לעברה טילים מונחים

אוסלו, 23 (ע"ר וע"צ). עשרות אניות של חיל־הים הנורווגי ומספר רב של מטוסים סרקו היום את מימיו של פיורד צר במערב־נורווגיה, בחיפוש אחר צוללת זרה — אולי רוסית — שלפי הסברה מסתתרת שם זה שבועיים.

הצוללת המיסתורית נשארה מתחת לפני הים 13 ימים. דובר מיפקד ההגנה הנורווגי אמר, כי המצוד מתפתח למיבחן סבילות — משום שהצוללת תוכל כנראה להישאר בפיורד שבועות רבים, תוך ניצול מקומות מיסתור המצויים שבו.

הערכת השעה, כי הצוללת — אשר לדעת רוב הנורווגים היגה רוסית — מסתתרת בפיורד סוגנדאלס. שני מסוקים בריטיים ללוחמה נגד צוללות, שנטלו חלק במצוד מספר ימים, הפסיקו היום את פעולתם. דובר נורווגי אמר, כי אין הכנית מידית לבקש סיוע מארצות נאט"ו אחרות.

פריגטה של חיל־הים הנורווגי תקפה אתמול את צוללת־הרפאים בפיורד וירתה לעברה טילים מונחים נגד צוללות. דומה שהצוללת לא נפגעה והקשר באמצעות סונר, שנמשך 60 דקות, קיים גם לאחר ההתקפה. מאז לא חודש הקשר.

מפקד של אנייה המשתתפת במצוד, קיבל רשות לפעול כרצונו ברגע שיבחין בצוללת. עם זה אין סבורים באוסלו, כי חיל־הים הנורווגי יטביע את הצוללת. במקום זה הוא ינסה לפגוע בה, או לכתר אותה בצורה שלא תוכל עוד להתחמק.

אם יתברר שהצוללת היא סובייטית, תיווצר בעייה עדינה לגבי הנורווגים ובאטו"ו.

הצי הסובייטי מסוגל לנתק את קוי האספקה של מערב-אירופה

בון, 23 (ע"ר). הצי הסובייטי מסוגל לנתק את קוי האספקה והתחבורה של מערב־אירופה כמעט כליל במקרה של מלחמה, — אמר כאן הנום [illegible], נורווגי לענייני הגנה.

האזהרה נמסרה במושב המליאה של נאט"ו והיא באה בעיקבות קריאה משני סנטורים אמריקאים לכינון שיתוף פעולה כלכלי, צבאי ומדיני הדוק יותר בין ארה"ב ואירופה, לנוכח הסכנה הסובייטית.

האסיפה — בה משתתפים 200 פרלמנטרים מ־14 ארצות חברות נאט"ו — שמעה דו"חות הוועדה הצבאית שלה, בה מכהן הסנטור אדוארד קנדי כסגן יו"ר.

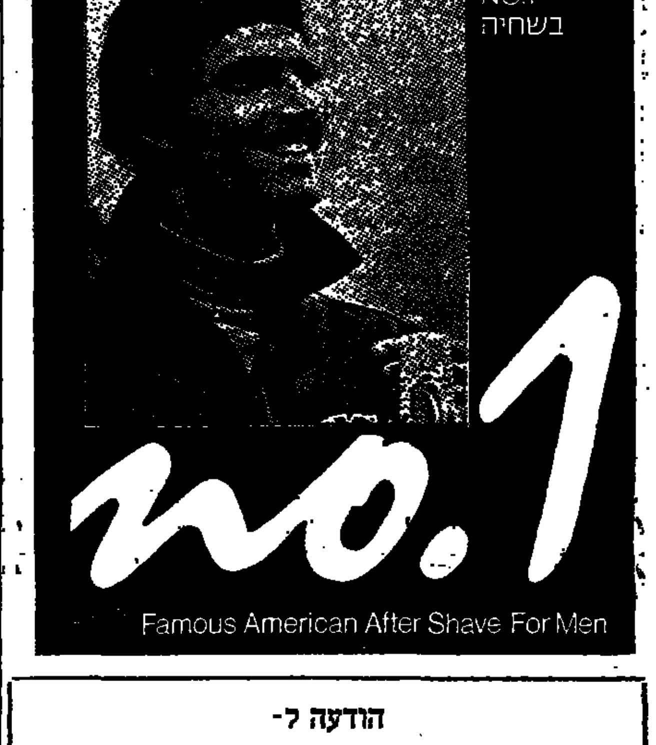

הודעה ל-

בית חולים של קופת חולים בתל אביב

הנקוב בבוגואה:

שימו־נא לב כי בצוואתו של המנוח יוסף א. פרוסט הוצד כמוטב, לאחר סילוק כל החובות, בית חולים של קופת חולים בתל אביב, כל קופות החולים בתל אביב צריכות להגיד את המידע דלהלן —

שם מלא

כתובת מלאה

מען למכתבים

שם, כתובת ומען למכתבים של אותו האיש שאליו יש להפנות הדרישות על גבית קדיות ושאר המסמכים בתקופה לעזבון

לפי הכתובות הרשומות מטה:

County Judge's Court of Palm Beach County, Florida
Palm Beach County Courthouse
West Palm Beach, Florida
United States of America 33401

Carl M. COLLIER, Esq.
Post Office Box 746
Palm Beach, Florida
United States of America 33480

מידע זה חייב להגיע לידי המוציאים הנקובים לעיל לא יאוחר מאשר ב־15 בדצמבר 1972.

(—) JOSEPH STEELMAN
Co-executor of the Estate
of JOSEPH A. FROST, deceased

Carl M. COLLIER, Esq.
Attorney for the Co-executors
of the Estate of JOSEPH A. FROST deceased
P.O.Box 746
Palm Beach, Florida
United States of America 33480.

כבישי הגולן נפתחו שוב לתנועה אזרחית

ממשיכים בתיקונים במשקים שנפגעו

מאת סופר „הארץ" בגולן

כבישי הגולן שהיו סגורים במשך יומיים עקב התקריות עם הסורים, שוב נפתחו אתמול לתנועה אזרחית. מספר מכוניות עם תיירים סרו מן המסלול הרגיל שלהם ובאו למרום־הגולן ולעין־זיון, לראות את הנזקים שנגרמו בהפגזה הסורית.

במשקים מרום הגולן, בעין־זיון ובנחל־גולן, שנפגעו מפגזי הסורים, המשיכו אתמול בתיקונים בעזרת מתנדבים ממשקי הגליל. האחרונים גם הביאו בגדי ילדים ותיפורם למרום־הגולן, כדי למלא את החוסר, מאחר שמחסן הבגדים הכללי נפגע קשה. כן הושלם תיקון רשת החשמל במרום־הגולן ועתה עוסקים בתיקון פאות המשמשות, רשת המים והחלפת הגגות בסככות ברפת ובמבני משק שונים, שנוקבו ברסיסים.

בריה"מ מתירה זה שלושה חודשים לעלות דרך רומניה

אתמול באו יותר מ־300 עולים בקו חדש זה ✶ מאז ה־7 בנובמבר לא שוחרר איש מתשלום הכופר

מאת עמוס חדר, סופר „הארץ"

בריה"מ הוחלה להתיר ליהודים העולים לישראל לצאת דרך בוקרשט במקום דרך וינה, עוד לפני כ־3 חודשים, אך בימים אלה גבר מספר העולים בקו זה ואתמול הגיעו יותר מ־300 עולים מבריה"מ דרך בוקרשט.

העולים סיפרו בנמל־התעופה לוד, כי בדרך כלל נהנו מיחס טוב ברומניה, חוץ מאשר במקרים בודדים בהם נתקלו בקשיים באותם דרך נמל בוקרשט. קבוצה של 19 עולים שהגיעה בשבת לבוקרשט לא זכתה לטיפול מיידי, משום שבאותו יום שגרירות ישראל בבוקרשט היתה סגורה.

העולים דרך רומניה נתקבלו בלוד ע"י השר ישראל גלילי, ששמע מהם על הבעיות בהן נתקלו מאז הגישו את הבקשה לאשרת־יציאה ובעיות הכופר. הם סיפרו, כי השלטונות מאפשרים בעיקר ליהודי קישינייב לבחור בנסיעה דרך וינה או בוקרשט, משום שהם קרובים יותר לגבול הרומני.

בואם של עולים מבריה"מ דרך רומניה יקל על הלחץ הקיים בוינה, שם מתקשים במציאת מקומות בתחנות המעבר הקיימות.

שמועות על גזירות חדשות

עולים שהגיעו אתמול ללוד סיפרו, כי בבריה"מ רווחות שמועות על גזירות חדשות שיכבידו על העלייה. לפי השמועות יחולו הגזירות החדשות בינואר 1973, אך לא ברור מה טיבן של גזירות אלו. מתברר, כי מאז ה־7 בנובמבר לא הגיע שום עולה ממוסקבה. כן לא הגיע מתאריך זה שום עולה ששוחרר מתשלום הכופר. נראה, שהשלטונות בבריה"מ הקלו בתשלום הכופר רק עד חגיגות מהפכת אוקטובר ומאז הם מקשים על היהודים.

גדל מספר השובתים במוסקבה; חלקם נעצר

7 יהודים שוחררו אתמול, 18 עדיין במעצר

לונדון, 23 (סט"א, ע"ר ו־אי. פי.). מספר היהודים שהכריזו אתמול שביתת רעב במוסקבה, גדל והגיע ל־40. מקורות יהודיים מסרו, כי אתמול נעצרו שבעה מבין שובתי הרעב ושוחררו הבוקר. בשעה מאוחרת יותר נעצרו 18 יהודים, שעדיין נתונים במעצר.

קבוצת היהודים פתחה בשביתת רעב במשרד הטלגרף המרכזי במוסקבה, במחאה נגד הסירוב להתיר להם לעלות לישראל. רוב השובתים הם ממוסקבה.

[illegible] אחד ממנהיגי המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, [illegible] סראפיני, הודה, כי לאחר מלחמת ששת הימים באה בבריה"מ גל חדש של אנטישמיות, המתבטאת באנטי־ציונות ואנטי־ישראליות. בראיון לעתון האיטלקי „סטאמפה" אומר סראפיני, כי השלטונות בבריה"מ אחראים לפירסום ספרות אנטישמית בכסות נגד ציונים והולכים.

באותו ראיון הביע סראפיני קיומה של אנטישמיות במפלגה הקומוניסטית הסובייטית [illegible] נגד המיעוט הערבי.

קבוצת פרופסורים בסטנפורד פירסמה מכתב ב„טיימס" הלונדוני ובו מחאה נגד הכופר.

הוברת הדרכה

הקונגרס היהודי האמריקאי פירסם חוברת אינפורמציה לתיירים הנוסעים לבריה"מ ו„כיצד למצוא ולפגוש יהודים בבריה"מ". המחבר פרסם מסרו במסיבת־עתונאים בניו־יורק, כי החוברת איננה כוללת דבר המגונה בחוק הסובייטי. יש בה רשימת בתי־הכנסת, מפות וסימני־דרך לבתי־כנסת במוסקבה, קייב ולנינגראד. התיירים מוזהרים שלא לקחת אתם מכתבים מיהודים סובייטים וכי קיימת אפשרות של האזנה לשיחותיהם בטלפון.

קהיר: לא נתייחס באדישות להתקפות צה"ל על סוריה

קהיר, 23 (ע"ר). מצרים הזהירה היום את המעצמות, כי לא תתייחס בשוויון נפש להתקפות צה"ל על סוריה.

שר־החוץ המצרי, ד"ר אל־זייאת, זימן אליו את שגרירי בריטניה, צרפת, בריה"מ וסין, וכן את ג'וזף גרין, הדיפלומט האמריקאי הבכיר בקהיר, כדי לדון ב„התקפה הישראלית העוינת נגד סוריה".

ד"ר זייאת היפנה את תשומת לב השגרירים לקשרים, הידועים יפה, שארצו מקיימת עם סוריה. הוסיף, כי לאור קשרים אלה „נקבעת עמדת ממשלת מצרים כלפי מעשה תוקפנות זה".

ד"ר זייאת לא הבהיר, מהו סוג הפעולה שמצרים תנקוט בתגובה על התקפות צה"ל.

קודם לכן אמר סגן ראש הממשלה ד"ר האתם, כי מצרים „נקטה בצעדים הדרושים כדי לתמוך בסוריה".

בינתיים פורסמו ידיעות, לפיהן יישלחו כוחות מצריים לסוריה. לידיעה זו לא בא אישור רשמי מקהיר.

(יופ"יע). מקורות דיפלומטיים אמרו היום, שהצהרת זייאת לפני נציגי המעצמות מעידה למעשה אזהרה שמצרים תהיה אולי נאלצת להפעיל את חזית תעלת סואץ, כדי להקל על הלחץ הישראלי על סוריה.

צבא סוריה

(סוף מעמוד 1)

כי „סוריה לא תתחשב באזהרות הישראליות ותגיב בעוצמה על כל פעולה ישראלית נוספת". עתוני דמשק שבו והבהירו אתמול, כי סוריה תמשיך בהושטת סיוע לארגוני המחבלים למרות תגובת צה"ל.

מזכיר האו"ם מביע דאגה נוכח התקריות

מרכז האו"ם, 23 (יופ"יע). מזכיר האו"ם, קורט ואלדהיים, הביע היום דאגה נוכח היקף התקריות בגבול הסורי־ישראלי לפני יומיים.

דאגת ד"ר ואלדהיים השתקפה בדו"ח של ראש מטה משקיפי האו"ם במזה"ת, גנראל אנסיו סילאסבואו הפינלנדי, שציין, כי „מזכיר האו"ם [illegible] התקריות ב־21 בנובמבר, שהיו אף רציניות יותר מאלה של ה־9 בנובמבר ומהוות החמרה נוספת על המצב".

ראש מטה משקיפי האו"ם ציין בדו"ח שלו, כי משקיפיו, במהלך הקרבות הגישו הצעות להפסקת־אש, אך אלה לא זכו להיענות מצד הצדדים.

צרפת מודאגת

פאריס, 23 (ע"צ). חוגים צרפתיים מוסמכים הביעו דאגה בעיקבות ההתנגשויות הצבאיות שאירעו ב־21 בנובמבר בין ישראל לסוריה.

אותם חוגים הביעו צער על אובדן חיים כתוצאה מתקריות כאלה, שאינן משרתות במאומה את התרת הדרך להסדר־שלום באזור זה של העולם.

בוש: ארה"ב מקוה להידברות בין ישראל וערב

ניו־יורק, 23 (עסט"א). נציג ארצות הברית באו"ם, ג'ורג' בוש, אמר, כי ארה"ב מצדדת בפתיחת תעלת סואץ ומקווה שהישראלים והערבים יפתחו בשיחות כדי להגיע לפתרון בעיות התלויות ועומדות במזה"ת.

בוש אמר את הדברים בראיון עם ד"ר [illegible], חבר הוועד היהודי האמריקאי.

חזרו 3 הישראלים שנפצעו בטנזניה

(ע). שלושה צעירים מתל־אביב שנפצעו קשה בתאונת דרכים בטנזניה, הובאו אמש במטוס אל־על לארץ. [illegible]

[illegible]

גב' מאיר: הרוב

(סוף מעמוד 1)

גב' מאיר הזהירה על הדריכות לשיחות שלום ישירות עם המנהיגים הערביים, אך הבהירה, כי ישראל לעולם לא תוותר על ירושלים.

ראש הממשלה הביעה ספק אם הפליטים הפלשתינאים יוכלו לשוב לישראל. „במשך 20 שנה הם חונכו לשנוא אותנו. הם אינם יכולים עוד לשוב ולהיות הקרובים" — הסבירה.

הגב' מאיר אמרה, כי ישראל לא תוכל להסכים להקמת מדינה פלשתינאית בין ישראל וירדן.

באותו ראיון האשימה גב' מאיר את אירופה בהשלמה עם [illegible].

אבן, בר־לב וצדוק

(סוף מעמוד 1)

החיל שיפוטה חוקיה רק על אותם השטחים הנוספים שיהיו כלולים בישראל כהוכרה, כדי להבטיח את ביטחונה. יש צורך בשינויים בגבולות הקודמים, אך בלי לספח מיליון ערבים. עקרון זה כלול בתכנית אלון — אמר שר־החוץ, אך הוסיף, כי אין זאת אומרת שיש לחייב את המפה של תוכנית זו.

מר אבן ציין הישגי הממשל הישראלי בשטחים, אך אמר שהתלוו אליהם גם תופעות שליליות. „הבהלה אינה טבועה בעצם ביאתנו בשטחים" — אמר. לקיום המצב בשטחים יש חלק רב בעובדה שלא הכרענו על הסיפוח ולא סגרנו את האופציות.

צדוק: שני עקרונות

ח"כ צדוק אמר, כי הרוב במפלגה מחייב שני עקרונות: פשרה טריטוריאלית במסגרת הסדר שלום והחזקה בכל השטחים עד לשלום. המצב הנוכחי עדיף על המצב שלפני 1967, אך אין אנו רוצים להנציח זאת. עדיף עלינו מצב שלום שבו ישראל תהיה מדינה בעלת רוב יהודי גדול ככל האפשר. [illegible] האפשר של תושבי השטחים יחזור לשילטון ערבי.

לדבריו לא חשובה ההגדרה של קיום או אי־קיום ישות פלשתינאית, אך חשוב שקיים ציבור פלשתינאי הרואה את עצמו כבעל אספירציות מדיניות. אספירציות אלה צריכות לקבל סיפוק במדינה אחת הכוללת את ממלכת ירדן וחלק מן השטחים.

כן צדוק אמר, כי הוא שותף לדאגה על דמות החברה עקב העסקת ערביי השטחים, אך את בעייה זו אפשר לפתור ע"י גורמים כלכליים ולא ארגוניים־טריטוריאליים ומסגרתיים.

האני מאמין של בר־לב

גם השר בר־לב הביע דעה, כי יש לשאוף לגבולות עם מכסימום של ביטחון ומינימום של ערבים. בפני ישראל קיימות עתה כמה אלטרנטיבות פתוחות, אך יש לבחור באותה האלטרנטיבה המבטיחה למדינה רוב יהודי יציב.

הופעת השר בר־לב בדיון העקרוני על עתיד השטחים ובבירור לאור המחלוקת בנושא, נתקבלה ע"י חברי המזכירות בסקרנות ניכרת. לרבים היו השקפות הרמטכ"ל לשעבר בעניינים פוליטיים לוטים בערפל ונאומו נתקבל כ„אני מאמין" שלו בעניין הפוליטי־העקרוני.

מר בר־לב אמר, כי יש להבדיל את ההתנחלות בשטחים בתוך גבולות השלום הרצויים, אך לא ראה הכרח בהגבלה ניכרת על תעסוקת ערביי השטחים בישראל. השלום שנשיג יהיה שלום של גבולות פתוחים [illegible] לעתיד שבו ערבים מן הצד השני של הגבול לא יוכלו לעבוד בישראל. מר בר־לב הציע להרחיב את היישוב בשטחים [illegible].

הרב שלמה גורן במסיבת עתונאים:

הוכח שבעלה הראשון של חוה לנגר לא גוייר כהלכה

„קיים חשש מפסקי־דין לא־הוגנים בשל הטרור וההסתה נגד דיינים ורבנים"

מאת יהודית וינקלר, סופרת „הארץ"

אין כל הוכחה בעדות במיסמך או הוכחה אחרת לגיור של בולק בורקובסקי, בעלה הראשון של אם האח והאחות לנגר; גם אם התגייר היה זה גיור בכפייה; אין כל הוכחה שחוה לנגר נישאה לבעלה הראשון כדת משה וישראל ואין לה חזקת אשת־איש בתוקף הלכתי; הוכח שבעלה הראשון של גב' לנגר הסכים להינשא רק לאחר מאבקים „קשים ואלימים ולאחר ביזבוז הון רב של אבי אשתו" — אלה הם ארבעת היסודות עליהם משתתים נימוקי הפסק של הרב שלמה גורן, להתרת האח והאחות לנגר לבוא בקהל.

את נימוקי הפסק וקריאה לעקור מן השורש טרור נגד דיינים ורבנים, פירסם אמש הרב גורן במסיבת עתונאים מיוחדת אותה זימן בביתו בת"א.

בהרחיבו את הדיבור על היסוד הראשון בנימוקי הפסק שחובר על־ידו, ציין הרב, כי עובדת סוציאלית של עיריית ת"א קבעה עוד ב־1947 בחוות־דעת השמורה בארכיון העירייה והמתייחסת לבולק בורקובסקי, כי: „יש להוציא את הילד מן הבית, יותר נכון מהרחוב. אינם מתעניינים בו ונמצא כל יום עם האב הגוי בחגיגות נוצריות". כן הדגיש הרב גורן, כי הרב יעקב לויצקי ז"ל, שהשיא את חוה לנגר ב־1944, ראה אותה כבר אז בחזקת רווקה, על סמך עדות אדם שהתגורר בשכנות לביתה בו היה עם בעלה הראשון. בעדותו אמר, כי הוא יכול להישבע, כי הבעל מעולם לא הלך לבית־כנסת ויש אף שמועות, כי הוא נהג לבקר בכנסיה. הרב גורן ציין, כי הרב לויצקי ז"ל לא היה מאשר את נישואיה של חוה לנגר אלמלא שוכנע, כי נשואיה הראשונים אינם בתוקף, על יסוד פקיעת גיורו של בעלה.

הרב גורן מסר, כי בידו מיסמכים ועדויות המוכיחים ללא צל של ספק, שבעלה הראשון של הגב' לנגר לא התגייר כהלכה, לא התנהג כיהודי ואף הרחיק לכת בשומרו קשר עם הכנסיה הנוצרית. הוא אף הטביל את בכורו לנצרות.

להלן חזר וסיפר הרב את השתלשלות פרשת האח והאחות למן היום בו פנתה אליו מרים לנגר, אז חיילת בצה"ל, וציטט מן הפסק של אחד מאבות בתי־הדין הגדולים ביותר בארץ, שנימנה בעצמו בשעתו בהרכב בית־הדין שאסר את האח והאחות לבוא בקהל. מפסק זה מסתבר, כי הדיין השתכנע שבולק בורקובסקי לא גוייר כהלכה.

הרב גורן הדגיש, כי בורקובסקי עצמו הוכיח אי־ידיעה מוחלטת ביהדות, לא ידע קריאת שמע והמלים שהצטרפו בפיו לקריאה זו, על־פי חוות דעתו של רב מארה"ב, מקובלות לה בקרב כיתות נוצריות מסויימות".

מוקד ההסתה

ביחס להתקפות האישיות נגדו ציין הרב גורן, כי המוקד להסתה שלוחת רסן זו נמצא בירושלים ובבני־ברק. הוא אמר, כי אותם ראשי ישיבות שהאשימוהו כי הוציא עצמו מקהל ה', נעדרים סמכויות של רב או דיין או סמכות כלשהי אחרת המתירה להם לדבר בשם הכלל. הרב גורן הודיע, כי אנשים אלה המסיתים נגדו לא שמעו את נימוקי הפסק שלו ואינם יודעים את פרטיו. „אני מוכן להרכיב בית דין עולמי גדול, בו אוכיח את דברי ואת דיבתם נגדי". כן הדגיש, שכל עוד ינוהל מסע טרור והפחדה נגד דיינים ורבנים, יש חשש שפסקי הדין לא יהיו הוגנים.

להלן סיפר, כי אחד מאבות בתי־הדין בת"א קיבל לידיו בשעתו את תיק האח והאחות מידי הרב נסים ונטה להתיר את האח והאחות, אולם כעבור מספר ימים החזיר את התיק לאחר שאיימו עליו. „הם נוהגים לפי הפסוק מה ששנוא עליך עשה לחברך", — הסעים הרב גורן באומרו, כי „אני אמשיך בדרכי". עוד אמר, כי תשעת הדיינים שחתמו על ההיתר של האח והאחות לנגר התנו את השתתפותם בהתרה באי־פירסום שמותיהם. „אם יהיה צורך, אהיה מוכן למסור את שמות הדיינים לאישיות מרכזית מאוד במדינה, בתנאי שיתחייב לשמור שמם בסוד", — אמר. הרב גורן פנה לחוגי פרוש לחדול מהתקפותיו עליו והזכיר להם, כי בעיקבות השמצות נגד הרב קוק ז"ל, הטילו רבני ירושלים חרם על הרב. חרם ומחרם זה הוא לא הותר עד היום.

ביתו של הרב גורן בת"א נשמר בקפדנות ע"י משמר־הגבול וכן ע"י אנשי ביטחון מקרב החוגים המקורבים לו.

נדרס הולך רגל

(ע). הולך רגל נדרס אמש למוות ע"י אמבולנס, בכביש החוף, 4 ק"מ צפונית מצומת נתניה. שם ההרוג טרם נמסר לפירסום.

נמשך הסיכסוך

(סוף מעמוד 1)

היו בבניין הטלוויזיה ושהו אותה שעה בת"א.

דובר הרשות, אורי אבנר, כפר לעובדת זאת, כי השידור הושבת כיוון שלמרות ההסדר שהושג אתמול בין שני הצדדים, לא הופסקה השביתה.

שיבושים חלו אמש גם במהלך שאר השידורים בטלוויזיה, כיוון שעובדי האולפנים הפסיקו את עבודתם ב־9 בערב. מהדורות החדשות בערבית ובעברית היו מקוצצות ושודרו רק [illegible]. מהדורת החדשות הקצרה לא שודרה כלל.

אתמול בבוקר דומה היה שהסיכסוך בטלוויזיה קרב לקיצו, כשנסתכם בין ההנהלה והעובדים על ביטול השביתה מזה ועל הפסקת ההליכים המשפטיים מזה. אולם, מועצת עובדי הטלוויזיה שהתכנסה אתמול לישיבה מיוחדת החליטה שלא להיענות להצעת ההנהלה לקביעת „תקופת צינון" שתמנע שיבושים בשידורים עד מרס. המועצה החליטה, כי רק לאחר ביטול חד־צדדי של ההליכים המשפטיים ע"י ההנהלה, היא תסיר את ההגבלות שכוללות שביתת אזהרה, איסור עבודת שעות נוספות והכרזה על סיכסוך עבודה.

המועצה החליטה גם לבחור ועד חדש לעובדי הפקת החדשות, שיחדש את המגעים עם הנהלת רשות השידור בעניין הצעתם לדירוג מיוחד של נתוני התבונה והתעודים.

נודע, כי עד אמש לא בוטלו ההליכים המשפטיים ע"י הנהלת רשות השידור; בעוד המועצה דורשת ביטול חד־צדדי של ההליכים בבית־הדין האזורי לעבודה. נציגי המועצה טענו, כי הנהלת הרשות עיכבה את ביטול ההליכים המשפטיים כיוון שהופעל עליה לחץ מצד גורמים במשרד־המשפטים שהמליצו על הוצאת צו־מניעה לעובדי האולפנים. דובר הרשות דחה בתוקף טענה זו.

משך כל יום אתמול לא קוימו מגעים בין הנהלת רשות השידור ומועצת העובדים. [illegible] נסיבות להודיע את המגעים, במגמה להבטיח את השידורים הערב.

בינתיים נודע, כי העובדים רואים בחומרה רבה את העובדה שהקריין אורי פירסט הפר את השביתה והופיע שלשום כמגיש תוכניות. כן קבלו העובדים על כך שפורסם היה את הצלם שאול ג'ורג' כהן שהיה בפניו דברים על שהפר את השביתה והזהרה. המועצה החליטה להאשים את פירסט בהפרת שביתה ולהדיחו מן [illegible] לקיים בירור בעניין זה.

5000 חרדים הפגינו בבירה נגד גורן

ערכו „מעמד קריעה" נגד „עוכר ישראל"

מאת גדעון אלון, סופר „הארץ" בירושלים

5,000 חרדים נקהלו אמש ...זופניק שבשכונת מאה שערים, לעצרת מחאה המונית ... ביוזמה של העדה החרדית ...

בעצרת נערך „מעמד קריעה" ... כי בשל אחד מן החרדים ... שחורים הצטייד במספריים ... וקרע את דש בגדו במחאה ... שהרב גורן סיהר את „הממזרים" ...

במודעה שפירסם בית־הדין של העדה החרדית נאמר: הרב גורן ... ישראל, מין האפיקורס ...ישראל".

ההמונים קראו פרקי תהלים ... ארגוני העצרת הקצו ... את החרדים ללבוש את בגדי קרועים עד שבת.

בעצרת נשאו הנואמים, ... פרשה הפירסומים כאילו ... ממנהיגי העדה סמך ידו על הדעת של הרב גורן בפרשת האחות. לדבריהם „הו ... המצוץ מן האצבע".

בין ההמונים שנקהלו ... גם תלמידי ישיבות רבים. ... עצרת, שנמשכה כשעתיים, ... תנועה רבים ברחוב ... מוביל מרחוב יפו לשכונות ... אולם המשטרה, שהיתה בכוננות ... גייסה כוח מתוגבר, לא ... בכוח.

ספר תורה נפרם"

(סוף מעמוד 1)

המתנחלים שלחו מכתבים ... הממשלה, לסגן ראש הממשלה ... שר גלילי, בהם הדגש הצורך ... הרחבת קרית ארבע ובאישור ... עוד 5,000 יחידות דיור במקום ... דבר יכנע, לדברי המתנחלים, ... שים ותלויים כפי שבוצעו ... ותהיה הרגשה שבחברון יש ... יהודית ניכרת.

המועצה המוסלמית העליונה ... ירושלים קראה ביום ד' ... ב„שטחים הכבושים" להשבית ... לה היום תחינה מיוחדת ... „דועא אל־באולה", אותה ... בעת צרה. המוסלמי ראשי ... התחינה זו המכוונת כנגד ... עה שהוא חש בצרה ... באסון.

המועצה מבקשת לכנס ... התודש הבא את כל ראשי ... ביהודה ושומרון לדיון בעניין ... מכפלה. כינוס זה ייערך ... צעד מעשי בו החליט ... נקוט. נודע, כי רוב ראשי ... ביהודה ושומרון הגישו ... ביות למושלים הצבאיים ... רת המכפלה.

יצויין, כי ארון הקודש ... אולם יעקב ולאה אשר ... דים בהתאם להוראות ... המימשל הצבאי לפני כ־3 ... ראש עיריית חברון, ג'עברי, ... אתמול בעצרת את מעשה ... ספר התורה ואמר, כי לדעתו ... את המעשה אדם לא כאמין, ... התורה קדושה למוסלמים ... הקוראן. לגיבוי הנסרף ... ההגנה הירדני לשעבר, ... בו.

במשלחת ירדן „מזהירה ישראל"

רבת־עמון, 23 (ע"צ וע"ר). ... לת ירדן הזהירה היום את ... נות הכיבוש הישראלי ... במקומות הקדושים למוסלמים ... נוצרים".

בהודעה שפורסמה ... נאמר, כי פגיעות הישראלים ... שות הדתיים „עלולות להבי... עיקבותיהן תוצאות מדיניות ... חמורות ביותר".

ההודעה מציינת כי ממשלת ... הביאה לידי ציגה הקבוע ... את כל המיסמכים „המוכיחים ... ישראל פוגעה בקברי האבות ... קומות קדושים אחרים בשטחי ... כבושים".

זכו בפיס

בסך —.150,000 ל"י זכו ה...רים: 177299 ; 754278.

בסך —.50,000 ל"י זכה הכ... 653171.

בסך —.12,500 ל"י זכו הכ... 412738 ; 542780.

בסך —.6,250 ל"י זכו הכ... 055605 ; 320830 ; 606645 ; 3...

בסך —.1,000 ל"י זכו הכ... 021622 ; 046700 ; 075057 ; ...3
133519 ; 168968 ; 185023 ; 1...
251956 ; 269913 ; 321214 ; 2...
300252 ; 403374 ; 568071 ; 7...
604865 ; 617954 ; 621253 ; 8...
797873.

בסך —.600 ל"י זכו הכו שמספריהם מסתיימים ב־... 22566 ; 27958 ; 43392 ; 4...
57185 ; 64336 ; 67189 ; 5...
96535.

בסך —.250 ל"י זכו הכו שמספריהם מסתיימים ב־... 08958 ; 09285 ; 11210 ; ...
18099 ; 29584 ; 32796 ; ...
42424 ; 43779 ; 52624 ; ...
57434 ; 59671 ; 71525 ; ...
83571 ; 88997 ; 91288 ; ...
94296 ; 94348 ; 94931.

בסך —.100 ל"י זכו הכו שמספריהם מסתיימים ב־ 2193 ; 3318 ; 3325 ; 5360 ; 7452.

בסך —.50 ל"י זכו הכרטיס שמספריהם מסתיימים ב־0008 ; 0236 ; 0290 ; 0365 ; 0399
0434 ; 1111 ; 2096 ; 2257
2356 ; 2737 ; 3056 ; 3139
3749 ; 4107 ; 4140 ; 5209
5722 ; 5818 ; 5848 ; 6007
6808 ; 7058 ; 8352 ; 8506
8900 ; 9211 ; 9564 ; 9587
9683 ; 9713.

בסך —.4 ל"י זכו כל הכו שמספריהם מסתיימים בספרה ...

להברנו גבריאל אלחנני

אתך אנו באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

עובדי מחלקת מטבע חוץ
בנק ישראל ירושלים

TIME
November 27, 1972
★ NIXON: AN AMERICAN DISRAELI
★ RESHUFFLING THE U. S. ADMINISTRATION
★ PEACE IN VIETNAM ?
★ ROYAL SILVER WEDDING
סוכנות ברונפמן בע"מ

Die WELTWOCHE
22. November 1972
HEUTE BEGINN DER SERIE :
MOSHE DAJAN — SOLDAT, MANN und LEGENDE
Biographie v. SHABTAI TEVETH
כמו כן רב של מאמרים אקטואליים אחרים.
להשיג בקיוסקים
סוכנות ברונפמן בע"מ

המפלגה הליברלית
פעולות
ראה עמוד 26

להשכיר בחיפה
משרד (כ־150 מ"ר)
בקומה ב' נפרדת ברחוב הנמל
על המעוניינים לפנות בין השעות 08.00—16.00
לטלפון 66321 חיפה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול
ההרשמה ללימודי מגיסטר למדעים בחקר ביצועים לסמסטר האביב תשל"ג נמשכת עד לתאריך 29.12.72.
קיימות שתי תכניות השתלמות ללימודי המגיסטר:
מסלול א' — עבודת מחקר (תיזה), היקף לימודים מצומצם.
מסלול ב' — עבודת גמר (ללא תיזה) היקף לימודים מורחב.
טופסי הרשמה ניתן להשיג בביה"ס ללימודי מוסמכים, בית הסנט, קרית הטכניון, חיפה. פרטים נוספים וחוברת הסבר ניתן לקבל במזכירות הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול, טל. 254211 (04) קו פנימי 39.

תיכון חדש!
בתכנון רכב
מימד חדש:
★ בתכנון מנוע ★ בעיצוב
★ בבטיחות
★ במחיר: החל מ-26,500 ל״י

אודי 80
AUDI דור חדש למכוניות המובחרות של

חקלאים בצפון מצפים לגשם; בדרום ובנגב — גשמים

מאת יהודה אריאל
סופר „הארץ״

גשמים האחרונים שירדו ב־ ...י החוף והגליל היו לפני 11 ועתה מצפים היוגבים לגשם ..., ביחוד לשטחי השלחין ש־ ... נאלצו בימים האחרונים ל־ ...ח שוב את הממטרות.

משקעים האחרונים בשליש ה־ ...זן של נובמבר הגיעו עד מכסי־ 7.6 מ״מ גשם, בעוד שאשתקד ...תה התקופה נרשמו ברוב חלקי ...ץ עשרות מ״מ גשם.

...עובדה שבעמקים ממשיכים כל ...ק את ההשקאה ובאזור החוף ...שו את ההשקאה, גורמת בעונה ...ירידה ניכרת של מפלס הכנרת.

בשדות הפלחה החלה נביטת ה־ תבואה שנזרעה לפני הגשמים. צ־ דיין אין סכנת קמילה באשר ה־ לחות בקרקע מספקת לפי שעה.

גשם שוטף

למרות שעונת החורף מאחרת ב־ מקצת השנה, כי בדרך כלל בחודש נובמבר יורדים גשמים רבים, הרי שאין לדבר השנה על עצירת גשמים — על כך מסרה הוצאת השירות ה־ מטאורולוגית בשיחה ל„הארץ״.

המחאית ציינה, כי החודש ירדו גשמים רבים בתחילתו וכן לפני כ־ 10 ימים, אם כי בפעם האחרונה ירדו רק גשמים מעטים באיזור ה־ דרום והנגב.

סופר „הארץ״ מוסיף:

גשם שוטף החל לרדת אמש ב־ 7.30 באיזור הדרום המרכזי, מלווה סופת ברקים עזה. מאיזור רחובות וכן באיזורי שובל נמסר על גשמים כבדי בשעות הערב המוקדמות יותר, ואילו בתל־אביב החלו הגשמים ל־ רדת אחרי השעה 8.

מר דוד אריאל, מנהל ענף הפלחה במשרד החקלאות מסר אמש, כי מצב שדות התבואה עדיין תקין ושפיר, על אף עצירת הגשמים בזמן האחרון. זריעת השדות נמצאת עתה בעיצומה, ולפי הערכה כבר נזרעו כ־60% מהם. בדרום ירדו קצת גשמים שהרטיבו את הקרקע החולה בביטה יפה. הוא הוסיף כי אם לא ירדו גשמים בצפון הנך שבוע או עשרה ימים, עלולים להיווצר חששות לגורל השדות, עקב פיגור בנביטה או בצמיחה.

...יקות רבות בהרי הגליל

מאת סופר „הארץ״
בגליל המערבי

...קב השרב הכבד ששרר אתמול ...רי הגליל פרצו דליקות קוצים ...ת, שהתפשטו לשטחי יער. הכב־ ...ז בצפת ובנהריה יצאו לכיבוי שמו־ ... דליקות בהן, שתים גדולות ב־ ...צרה ובמוסן — שהתפשטו לשטחי ...י ומטע. עם רדת החשכה הוזעקו ...ש הכבאים לדליקה גדולה בכפר ...דוד יונה. כבאי טבריה התעסקו ...ין זיתן בגולן לכיבוי דליקת קו־ ...ב גדולה.

פסק דין: יש לבטל אפליית דיילות באל על

(ע). בית הדין האזורי ל־ עבודה בתל אביב, הורה אתמול לפסול סעיפים בהסכם העבודה ב־ חברת אל על, המהווים הפליה של דיילות החברה לעומת הדיילים.

בפסק דין קבע בית הדין, בהרכב השופטת חנה פרדוק, נציג העובדים י. פכלר ובציג המעבידים מ. שבי־ לי, כי הסיכמת תפקידים בכירים בפני דיילות מהווה הפליית אשה באשר היא אשה ועל כן יש לבטל את ה־ סעיף בהסכם הקיבוצי לפיו אין דיי־ לת יכולה להיות מועמדת לקידום לדרגת דייל־כלכל. אין לפעול על פי הוראות סעיף זה כל צוד. לא יחולו על דיילים בכירים ועל דיילות בכירות באוה.

הדיון המשפטי נסב סביב תביעתה של דיילת בכירה באל על, גב׳ עדנה חזין אשר טענה באמצעות עו״ד א. יהל, כי דיילים־גברים מתמנים ל־ תפקידים בכירים משלה (דייל כל־ כל, כלכל, וכלכל־בכיר). התביעה הוגשה נגד הנהלת אל על, הסתד־ רות הפקידים וועד אנשי צוות דיילי אויר בחברה. הדיילת טענה כי סעי־ פים בהסכם הקיבוצי, החתום על־ ידי הנתבעים, קובעים מפורשות הפ־ לייה נגד הדיילות באשר הן נשים. אי לכך תבעה לאסור על הנתבעים לפעול לפי סעיפים אלה.

התביעה הוגשה בחודש יולי 1971, וביום 26.9.71 החליט בית הדין כי ועד הדיילים (אשר רוב חבריו הגב־ רים — התנגד לתביעה), יימחק כ־ בעל־דין, כיוון שהוא כפוף להס־ תדרות. ההסתדרות לא הגישה כתב הגנה ונציגיה לא נקטו עמדה ברורה לגבי השאלות העקרוניות שנדונו ב־ מהלך המשפט. בפסק הדין מתח ביה״ד ביקורת על עמדה זו של ה־ הסתדרות, אשר „היתה לה האפש־ רות — ואנו נוטים לחשוב כי היה זה מחובתה — להביע את עמדתה במידה שזו היתה שונה מעמדת ה־ וועד״.

במהלך המשפט הדד נציגי אל על והוועד, כי אשה אינה יכולה להת־ מנות לתפקיד של כלכל, ובית ה־ דין קבע כי „אין לדעתנו נפקא־ מינה אם המצב עליו קובלת התו־ בעת נוצר מתוך כוונה להפלות, מ־ תוך שיגרה או מסיבה אחרת״.

כן הוברר בדיון, כי התחלופה בין הדיילות גבוהה בהרבה מזו שבין הדיילים. עד סוף 1971 הפסיקו עבודתן במעט 33 אחוז מכל ה־ דיילות שנתקבלו לעבודה לאחר חו־ דש מרס 1968, בעוד ששעור הנשי־ רה של הדיילים היה 14 אחוז בלבד.

בית הדין דחה את טענת חב׳ אל על, וקבע, כי שיקוליה לשלילת תפ־ קיד הכלכל מדיילות אינם מעוגנים בעובדות ואינם סבירים.

בית המשפט קבע, כי פתיחת תפ־ קיד הכלכל בפני דיילות יפכב ב־ מידת מה את מינויים של דיילים לאותו תפקיד, אך אינו רואה בכך סיבה שלא להעניק סעד לתובעת.

אשר להפסקת עבודתן של דיילות בהריון, קבע פסק הדין, כי זהו ל־ מעשה פיטורין, ועל כן יש לפסול סעיף זה בהסכם העבודה.

במסיבת עתונאים שכונסה אתמול בצהרים, בעקבות פסק הדין של בית הדין לעבודה בעניין הפליית דיי־ לות באל על, אמרה גב׳ עליזה טמיר, יו״ר המדור לעבודת השכירה ב־ וועד הפועל של ההסתדרות, כי פסק הדין ישמש תבנית הוראה משפטית לגבי המאבק נגד הפליית נשים עו־ בדות במדינה.

במסיבה נכחו גם מספר דיילות בכירות באל על ובן פרקליטן, עו״ד א. יהל.

נסגרו משרדי כתבי וייצמן

על סגירת משרדי כתבי וייצמן ב־ ירושלים עקב הוצאות הגדולות ר־ ... מאיר ה. ורייסגל, יו״ר המערכת ה־ עורך ...

בר־לב: הממשלה לא חייבת לקיים מפעלי אוטוקרס

(ע). — ממשלת ישראל אינה גו־ רסת שמחובתה לקיים את מפעלי אוטוקרס בטירת כרמל — אמר את־ מול שר המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, בעת סיור שערך בנצרת עלית.

השר הטעים, כי נעשו מאמצים ל־ מצוא משקיע שיהיה מוכן לרכוש את המפעל לצרכי יצור רכב. אלא ש־ משקיע כזה לא נמצא. ולכן האפש־ רות היא לסגור את המפעל או ל־ נצלו לצורך אחר.

עוד אמר, כי אחד הנהגים הוא עומד להפגש בעניין זה עם מזכיר מועצת פועלי חיפה, מר אליעזר מו־ לק, אך ההחלטה בנדון היא סופית.

מנכ״ל המוסד לביטוח לאומי, ד״ר ישראל כץ מסר אתמול לגבי סול אוחיון, אם הרביעיה שנולדה לה ב„אסף הרופא״, מענק לידה בסך 1960 ל״י.

נחנך פסל שער השלום

(ע). שר החוץ מר אבא אבן, שגרירי איטליה ובלגיה ואישי צי־ בור השתתפו בטקס חנוכת הפסל שער השלום שנערך אתמול לפ־ נות ערב בגן העצמאות בתל־ אביב.

הפסל נתרם על ידי יוצרו, האמן האיטלקי פיאטרו קאשלה והבארון ג׳וזף אורוזטר, אשר נכחו גם הם בטכס.

שר החוץ ציין בנאומו, כי נוסף לידידים בעולם הרחב המחזקים את ישראל ומצודדים את רוחה, אנו רו־ צים ארץ יפה, המחוברת לעולם ה־ מדע והיצירה, ארץ שהיא עצמה תש־ מש מוקד לחובבי אמנות ויופי. השר הוסיף כי היצירה המרשימה היא תוספת לנכסים התרבותיים של ה־ עיר תל־אביב.

ראש העיריה, מר יהושע רבינו־ ביץ, ציין כי יש לראות ביצירה זו, המגלמת את הרצון לשלום, ביטוי לכמיהת עמנו לשלווה, בטחון ושלום. דברי ברכה השמיעו גם שגריר אי־ טליה בישראל, מר ויטוריו קורדרו דה מונטה זמולו, ומנדבי הפסל האמן והברון.

הפסל, שמשקלו 112 טונות, הוע־ בר ממילאנו לתל־אביב בהסכמת ראש העיריה של העיר האיטלקית, תודות לשיתוף פעולה בין האמן, גב׳ סוזי אבן ומשפחתו של שגריר ישראל ברומא, מר עמיאל נגר.

נתמנו שלושה שופטים לבית משפט בגולן — לפי החוק הסורי

מאת סופר „הארץ״ בגליל

בהסכמתה של הנהלת בתי־ המשפט, מינה אלוף פיקוד הצפון שלושה שופטים ישראלים מ־ מחוז הצפון, לבית המשפט־ השלום ברמת הגולן. המינוי נע־ שה לפי החוק הסורי הקובע, ש־ כל משפט פלילי יתברר לפני הרכב של שלושה. השופטים ש־ נתמנו הם: שופט השלום הרא־ שי בגליל מר יעקב בר־זאב, שו־ פט השלום הראשי מנצרת מר אליאס בגליל־ושופט השלום מ־ צפת מר ז. אלמגור.

שיבושים ותקלות בקו 25 בת״א

מאת סופר „הארץ״ לעניני התחבורה

בשלושת הימים הראשונים של של הפעלת קו 25 (מבת־ים לרמת־ אביב) במסגרת הריאורגניזציה של התחבורה הציבורית בתל־אביב, היו תקלות ושיבושים חמורים בתנועת ה־ אוטובוסים בקו, שהביאו לגל של תלונות מן הנוסעים.

אחת התלונות העיקריות היא ש־ נאלצים להמתין בין 45 ל־30 דקות לאוטובוס בקו החדש, ואז מגיעים 3 ואף 6 אוטובוסים בבת־אחת, וזאת על אף ההכרזות כי האוטובוסים יוצ־ אים בתדירות של 2—4 דקות. מת־ ברר כי בגלל עומס התנועה בכבי־ שים בעיקר באיזור יפו, מואטת נסי־ עת האוטובוסים, ובסופו של דבר נוצרת שיירה. כן הושמעו טענות, כי בשעות העומס עוברים אוטובוסים מלאים שאינם נעצרים בתחנות. את־ מול לקחו קבוצת נוסעים באחת ה־ תחנות את הדין לידיהם וחסמו את הדרך לאוטובוסים מלאים שלא אס־ פו נוסעים. הנהלת דן הזעיקה את המשטרה שהרגיעה את הנוסעים.

כן הושמעו טענות כי דמי הנסיעה מהתחנות שליד גן החיות וכבר מס־ ריק עד ליפו הועלו מ־35 ל־65 אגו־ רות. נמסר כי הנהלת דן כבר פנתה למשרד התחבורה בדרישה להוריד את דמי הנסיעה בקטע זה.

אזעקה בלוד בגלל תקלה במטוס טי.ו.אי.

(ע). שירותי ההצלה והכיבוי בנמל התעופה לוד הועמדו במצב חרום, אתמול בבוקר כאשר קברניט מטוס טי.וו.אי. בטיסה 811 שהגיע מהמזרח הרחוק, הודיע על תקלה במערכת ההידראולית וכי אינו יכול להוציא את הגלגלים לנחיתה.

את ההזעקה ניתן בשעה 7.40 ו־ כבר בשעה 7.50 התרכזו סביב נמל התעופה עשרות אמבולנסים ומכו־ ניות כיבוי, רכב החרום של הנמל ניצב לאורך המסלול מוכן להתי־ קף על מישטח הנחיתה אם יהיה צורך בכך.

כעבור נסיעות חוזרים ושנים הצ־ ליח הטייס לשחרר את הגלגלים וה־ מטוס נחת בשלום, ללא תקלה.

גולדה מאיר מברכת את האופרה

„ברכות רבות להמשך ההצלחה״ — נאמר באגרת ברכה, שראש הממ־ שלה גב׳ גולדה מאיר, שלחה (ב־ תוספת זר פרחים) להנהלת האופרה הישראלית, בעת הצגת הגאלה ש־ נערכה אור ליום ה׳ בבנייני האומה בירושלים. ההצגה נערכה לרגל מלאת 25 שנה לאופרה בהנהלתה של גב׳ אדיס דה פיליפ.

שופט בית המשפט העליון, ד״ר צבי ברנזון, שהוא יו״ר המועצה ה־ ארצית הציבורית שליד האופרה, הביא את ברכת המועצה, בעמדו על המאמצים והמאבקים הקשים של ה־ מוסד לקיומו ולפיתוחו. האופרה מע־ סיקה כיום יותר מ־200 עובדים ואמ־ נים (מנגנים, זמרים, באלט) לרבות סולנים חדשים ובראשם המר הנגדע רייצין. בתנאי איכסון בלתי סבירים ובלי העזרה הדרושה — עורכת ה־ אופרה יותר מ־200 הצגות בשנה. ה־ שופט קרא לקהל ולמוסדות המדינה והציבור לתמוך במוסד. תכנית ה־ הצגה כללה מבחר פרקי אופרות, אופרטות ובאלט בהשתתפות האמ־ נים מהארץ ומחוץ לארץ, וזכתה בתשואות.

הטייסים הוזמנו לסופשבוע במלון פאן-אמריקן

מאת סופר „הארץ״

הנהלת מלון פאן־אמריקן בת־ים הזמינה את צוותי המטוסים, שהש־ תתפו ביום ג׳ בהטלת ששת מטוסי המיג הסורים, לבילוי סוף־שבוע ב־ מלון, עם בנות־זוגם. מנהל המלון מר יהושע שטירא נפגש ביום ד׳ עם מפקד חיל האויר, האלוף מרדכי הוד, ומסר לו הזמנה רשמית מטעם הנהלת המלון. בהוסיפו כי גם ה־ אלוף הוא בין המוזמנים.

ביום עיון שנערך באוניברסיטת ת״א

א. פלד: סכנה של פיצוץ מערכת החינוך מבפנים

מאת סופרת „הארץ״
לענייני חינוך

„ישראל לא תוכל להתמיד ב־ מגמה של הקצאת שליש מתקציב החינוך להשכלה גבוהה. מצב זה טומן בחובו סכנה של פיצוץ מע־ רכת החינוך מבפנים ויפגע בסופו של דבר בהשכלה הגבוהה עצמה שנקודת התורפה שלה היא העדר משאבים מספיקים לקידום תלמי־ דים בחינוך העל־יסודי״ — אמר אתמול מנכ״ל משרד החינוך מר אלעד פלד, ביום עיון על מגמות במינהל ובמימון ההשכלה הגבוהה שנערך באוניברסיטת ת״א.

מר פלד ציין כי שיעור הלמידה ב־ חינוך הגבוה בארץ הוא מהגבוהים בעולם — לפי נתונים של 1968 למ־ דו בארץ 1631 סטודנטים ל־100 אלף תושבים. במקום ראשון נמצאת ארה״ב שבה למדו באותה תקופה 3735 ל־100 אלף תושבים ואת המקום השני בטבלת שיעורי הלמידה תופ־ סת בריה״מ שבה למדו 1880 תלמידים ל־100 אלף תושבים.

הוא הדגיש כי באזורנה הופרכה האגדה על דחיית מועמדים ולמעשה קולטות האוניברסיטאות את כל ה־ מעוניינים ללמוד בעלי כישורים מת־ אימים, אם כי קיים פער בביקוש והיצע במקצועות מסויימים. לדבריו מדאיג במיוחד חלקם הנמוך של יוצאי ארצות המזרח בקרב מקבלי תעודת בגרות 35%.

קביעת עדיפויות

מר האגרוני דורון מאוניברסיטת ת״א, אמר כי זכותה וחובתה של ה־ ממשלה לקבוע עדיפויות בהקצאת משאבים לחינוך, אך רק במסגרת של תכנון לטווח ארוך ו„לא ייתכן לע־ שות זאת מהיום למחר״. לדבריו, תקציבי המוסדות להשכלה גבוהה לשנה הבאה כבר מוכתבים על־ידי מגמות הביסות שהחלו בהן בשנים האחרונות. מר י. רבדבי, המזכיר ה־ אקדמי של האוניברסיטה ציין בהד־ גובה לדברי מר פלד כי „אין לזלזל בחופש האקדמי, אפילו הוא אגדה, משום שגם לאגדות יש חיים משלהן והן ממלאות תפקיד חשוב בעיצוב אופיה של ההשכלה הגבוהה״.

תכנון ההשכלה גבוהה

חלק מהמשתתפים הביעו ספק אם משרד החינוך מצוייד בכלי חיזוי מתאימים לתכנון ההשכלה הגבוהה. כן נשמעה ביקורת על העדר נסיון של ממש בחוגי ההשכלה הגבוהה ל־ תיאום הפעילות האקדמית ולתכנונה הוצע להקים גוף עצמאי של המוס־ דות להשכלה גבוהה לתכנון החינוך הגבוה כאלטרנטיבה לגוף המתוכנן על־ידי הממשלה.

ד״ר בן לורנס מנהל המרכז ה־ לאומי לחינוך גבוה ושיטות מינהל ב־ שוויץ, הרצה על שיטות מודרניות לתכנון ולתקצוב החינוך הגבוה. הוא הדגיש, כי המרכז בראשו הוא עומד נועד לשרת את מגמות הפיתוח של האוניברסיטאות ולא להכתיב להן תכ־ ניות פיתוח אקדמי, וזאת באמצעות חיזוי ופיתוח שיטות יעילות למימוש מטרותיהן.

רועה שתעה הוחזר ללבנון

מאת סופר „הארץ״ בגליל

רועה לבנוני בן 17, מחמוד עלי גיזיילה, שלפני זמן קצר תעה הגיע לשטח ישראל באזור מטולה — הו־ חזר ללבנון דרך מעבר הגבול ב־ ראש הניקרה.

ת״א 21.11.1972

בת נולדה לנו
ושמה גילת
רונית ודוד לס
נכדה ל:
פסיה וצבי רוזנפלד
אסתר והנס לס

לידידינו ויועצינו
ז. רוזובסקי עו״ד **ורעיתו**
לעדנה ועו״ד **ישראל רוזובסקי**
שלוחות ברכותינו
להולדת הנכדה-הבת

א. יצחקי, חברה לבנין והשקעות בע״מ
גוליר, חברה לבנין והשקעות בע״מ
ומשפחות: אליהו יצחקי
אהוד יצחקי
מאיר שפירא

לבת־שבע ודן זלינגר

ברכות
להולדת הבן

מכל אנשי פורום

לגב׳ ד״ר ניצה פרנקל
ולהוריך שושנה וד״ר ארמין יאיר (שטרן)
זר ברכות
עם הצטרפותך למחלקה לגנטיקה במכון וייצמן
יהא פועלך המדעי חוליה נוספת בשרשרת גילויים לקדום ובריאות האנושות

מאחלים:
יפה ודוד קלעי
ורדה ועמי שטינלאוף

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
קבלו נא את מיטב אחולינו
להולדת הנכדה הבת

מסלנסקי. יחזקאל. נחמד.

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
קבלו את מיטב איחולינו
להולדת הנכדה — הבת
מאחלים
שלמה לשמן בע״מ
רח׳ סנהדרין 14, רמת־גן

למר דוד קלעי ולרעיתו
לורדה ועמי שטינלאוף
שפע ברכות ואיחולים לבביים להולדת הנכדה—הבת
מאחלים
יוסף זינגר קבלן לעבודות זיגוג
רח׳ חובבי ציון 47 תל־אביב

למר דוד קלעי ורעיתו
לורדה ועמי שטינלאוף
מזל טוב לבבי
להולדת הנכדה — הבת
מאחלים
יהודה צצקס ומשפחתו מחסן עצים

למר דוד קלעי ולרעיתו
לורדה ועמי שטינלאוף
מזל טוב לבבי להולדת הנכדה — הבת
יהודה נוני
מהנדס מיזוג אויר, קירור, איוורור, חימום

למר דוד קלעי ולרעיתו
לורדה ועמי שטינלאוף
ברכת מזל־טוב לבבי
להולדת הנכדה — הבת
מאחל
„בהט״
בית־חרושת לשיש
אברהם אלבלינג

למר דוד קלעי ולרעיתו
לורדה ועמי שטינלאוף
שפע ברכות ואיחולים לבביים
להולדת הנכדה — הבת
מאחלים
אייר קונטרול בע״מ
חברה למיזוג־אויר

למר דוד קלעי ולרעיתו
לורדה ועמי שטינלאוף
קבלנו נא את מיטב איחולינו וברכת מזל־טוב
להולדת הנכדה — הבת
נגרית אורן
פוקס את **רייטר ומשפחותיהם**

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
מזל טוב לבבי, מיטב הברכות והאיחולים
להולדת הנכדה-הבת
שתזכו להרבה נחת
מאחלים:
משפחת גדייצר
„לשם״ חומרי בנין בע״מ

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
מזל טוב לבבי ושפע ברכות
להולדת הנכדה-הבת
מאחלים
חברת ש. בן־דוד בע״מ
ציוד לבנין
רח׳ 289 מס׳ 8 יפו

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
שפע ברכות ואיחולים לבביים
להולדת הנכדה-הבת
מאחלים שתזכו להרבה אושר ונחת
ד. זיבצקי
סוכנות לביטוח בע״מ

לידידנו **מר דוד קלעי ולרעייתו**
לורדה ועמי שטינלאוף
מזל טוב לבבי להולדת הנכדה — הבת
שתזכו לגדלה לתורה, חופה ומעשים טובים
אקלים 2000 בע״מ
רח׳ ויצמן 97 ת״א

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
שפע ברכות
עם הולדת הנכדה — הבת
מאחלים
מעלית ישראליפם
רח׳ הקישון 31 בני־ברק
טל. 786122 (7 קווים)

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
ברכות לבביות
להולדת הנכדה-הבת
יהי רצון שתזכו לגדלה לתורה, חופה ולמעשים טובים
מאחלים:
ברזל הרצליה
אריה הופריכטר ומשפחתו

למר דוד קלעי ולרעייתו
לורדה ועמי שטינלאוף
מיטב הברכות והאיחולים
להולדת הנכדה-הבת
מי יתן ותזכו לגדלה לתורה, חופה ומעשים טובים
מאחלים
„הזחל״
עבודות עפר ופיתוח בע״מ

אקסקלוסיבי - לגבר הספורטיבי

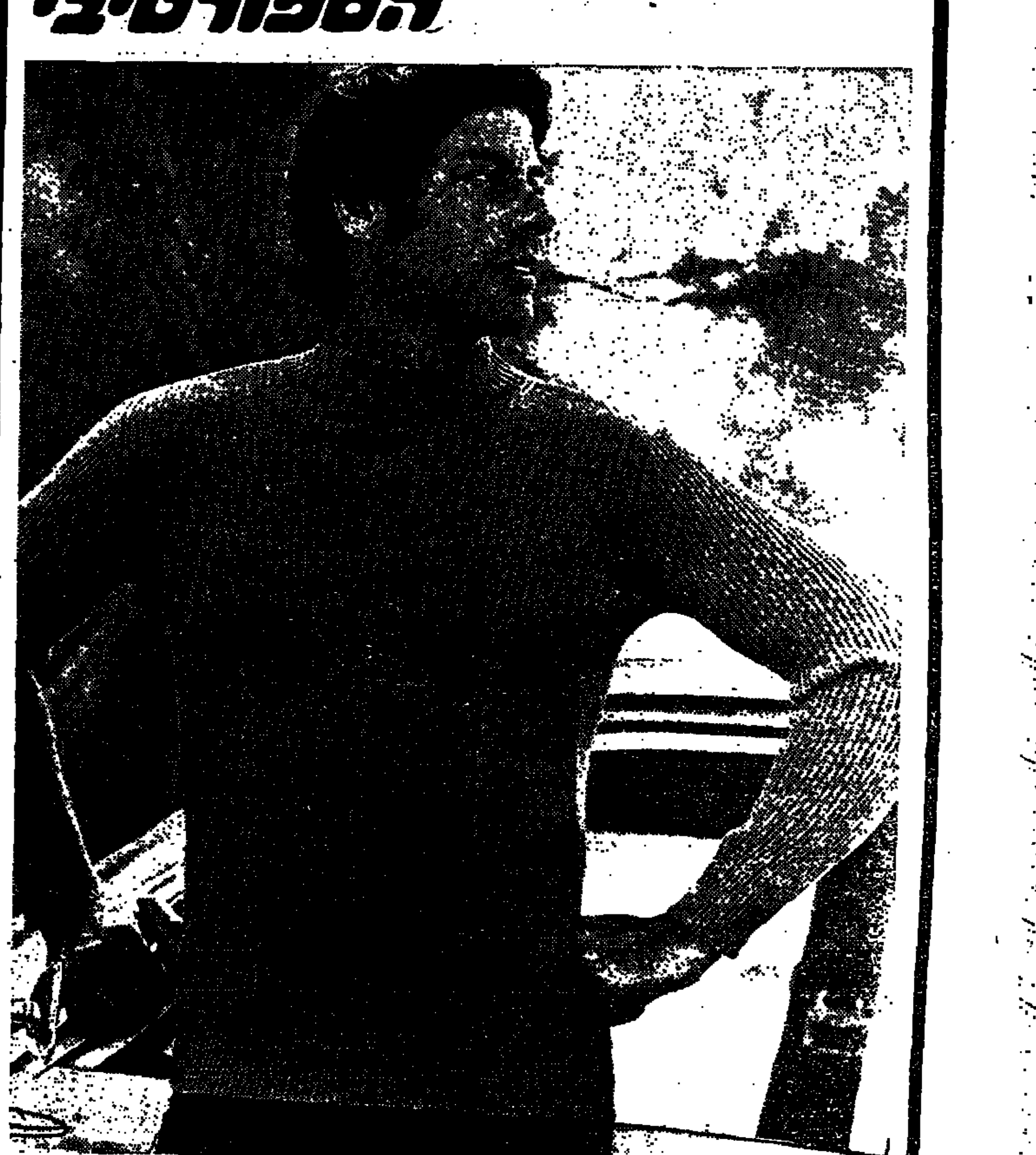

נורכלטקס
מציג את אופנת החולצה הסרוגה
NURKALTEX

התחילו את עונת החורף עם חולצה סרוגה נורכלטקס *.
נורכלטקס מעצב את אופנת החולצה הסרוגה לפי צו האופנה האחרונה.
מבחר דגמים לנשים ולגברים באיכות מעולה.
להשיג בחנויות ההלבשה המובחרות.
* נורכלטקס, טלפון 826979.

هكذا من الأصل

مكتو من الأمل

מדד שערי המניות בבורסה התל-אביבית 100 — 31.3.67	23.11.72	22.11.72
כל המניות	283.28	283.48
כספים וביטוח	226.92	226.92
מקרקעין	252.01	251.76
תעשייה ומסחר	426.27	427.30
חברות להשקעה	249.12	249.12
חברות נפט	228.39	229.15

השוק מתחיל להתלהט

בשוקי ההון והכספים
מאת אלעזר לוין

שיפור מהותי וברור חל במסחר בשוק המניות ביומים האחרונים של השבוע, שלשום ואתמול. אחרי שבו־עים של מחזורים ירודים ומסחר מ־שעמם, חלה התעוררות ביום ד', וב־עקבותיה התלהטות מחודשת של ה־שוק אתמול; המחזורים גדלו לרמה שלא היתה כמותה זה שבועות אח־דים, כפי שמורה הטבלה (המספרים — במליוני לירות):

יום	עיסקות בבורסה	עיסקות מחוץ לבורסה
א	1.71	0.78
ב	1.74	0.82
ג	1.82	2.82
ד	2.26	0.60
ה	3.20	—

המחזור אתמול היה כפול מאשר בראשית השבוע. יש לשים לב גם לעליה הפתאומית בעיסקות מחוץ לבורסה ביום ג'. באותו יום קנה בנק הפועלים חבילות של דיסקונט ושל בל"ל־השקעות, ובנק מזרחי קנה חבילה של הכשרת הישוב. מניות אלו היו במוקד בימים האחרונים, והן שהביאו למעשה למיפנה לקראת סוף השבוע:

✱ אי. די. בי.: ההערכות הה־צפיות לחלוקת מניות הטבה בשיעור גבוה לא זכו לאישור או הכחשה מהנהלת הקונצרן. טבעי, שאחרי כמה ימים של עליה, יתיצבו המחירים. אתמול עלה שער אי. די. בי. רגי־לות בנקודה אחת ל־259.5, אחרי שבמהלך המשתנים כבר הגיע ה־מחיר ל־261. המחזור הכולל היה 143 אלף ל"י ע"נ.

בדיסקונט א', מניה שכמעט אין מגמה סחורה בשוק, ירד השער ב־22 נקודות במחזור קטן של 10,000 ל"י ע"נ. אי. די. בי. בכורה עלו בנקודה ל־265 במחזור 52 אלף ל"י ע"נ. מרכז הכובד עבר למניות דיס־קונט להשקעות: המניות למוכ"ז עלו ב־5 נקודות במחזור 28 אלף ל"י ע"נ, והמניות החדשות עלו ב־3.5 נקודות במחזור 78 אלף ל"י ע"נ.

✱ הכשרת הישוב: כבר כמה ימים שבנק לאומי, שהוא בעל חלק גדול ממניות הכשרת הישוב, קונה בשיטתיות חבילות של החברה ב־בורסה. אתמול בשלב המשתנים קנה הבנק חבילה של 180 אלף ל"י ע"נ במחיר 207.5. בתשובה לשאלה מס־רה הנהלת הבנק, כי „לדעתנו זהו נייר טוב שמחירו ירד בשבועות ה־אחרונים, כך שעתה כדאי לקנותו".

✱ כלל תעשיות: אחרי שבוע רגוע, התעורר אתמול המסחר ב־מניה זו. במחזור כולל של 196 אלף ל"י ע"נ עלה השער בנקודה ל־213.

✱ נייר חדרה: הנדנודה בנייר זה נמשכת, בעקבות התנודות ב־ארה"ב: שלשום ירד שם השער ב־2 דולר, ומיד ירד אתמול השער בארץ ביותר מ־50 נקודות, במחזור 28 אלף ל"י ע"נ.

✱ פועלים־השקעות: המסחר ב־נייר זה השבוע היה שקט, והשער עלה במקצת עד 252.5 נקודות. שמו־עות אומרות כי בנייר זה יש לצפות לשתי הטבות: זכויות, כנראה ביחס 1 ל־3 ובמחיר נח, ובונוס העשוי להיות בסביבות 10%. מקורות מהי־מנים בבנק הפועלים, ששאלתים ה־שבוע בנושא זה, לא אישרו ולא הכחישו את הידיעות. הם אמרו כי מתנהלים דיונים בנושא, ומועצת ה־מנהלים של הבנק טרם החליטה דבר. מתן אחת משתי ההטבות או שתיהן עשוי להפוך נייר זה למעניין ב־עתיד.

נראה כי השבוע הבא עשוי ל־הגות הם לפתי: ביום ד' — ה־התחימה על שטרי ההון של בל"ל. בביום כי הציבור אגור כספים לק־ראת התחימת־יתר ניכרת בהנפקה זו, בסך 30 מיליון ל"י. לאחר התחימה ישתחררו חלק מן הכספים. לקראת דצמבר, שהוא באופן מסורתי חודש להט ופעיל בבורסה, יש לצפות להתעוררות מחודשת של המסחר.

סטודנטים להנדסאות מחו בהפסקת לימודים

מאות סטודנטים בפאקולטה להנ־דסאות וטכנאות שליד אוניברסיטת תל־אביב הכריזו אתמול שביתת מח־אה לשעתיים שהתקיימה בחצר ה־אוניברסיטה.

יו"ר מועצת הסטודנטים, מר צבי שגיא, הודיע שהאסיפה והשביתה נקראו כמחאה על כך שמשרד ה־עבודה, הממונה על ביה"ס להנדס־אים, מתעלם מהתארגנות הסטודנטים באירגון מיוחד משלהם ובכך נגר־מים להם קשיים ופגיעה במעמדם.

ה. זיידל נגד העלאת אגרת הטלוויזיה

„המוסדות הרשמיים והשרותים ה־צבוריים, הפועלים במסגרת ממלכתית ושואבים מהם את תקציביהם, צריכים לרסן הוצאות ולהקים ועדות קימו־צים במגמה לשמש דוגמה ליתר ה־גורמים במשק. לכן, מתנגד אני ל־העלאת אגרת הטלוויזיה, כי פנייה אוטומטית לציבור הצרכנים לשלם יותר היא תמיד הפתרון הקל ביותר, אך לא תמיד הנכון והצודק ביותר" — אמר מר ה. זיידל, בישיבה הוע־דה המרכזת של תנועת העבודה הלי־ברלית, שנערכה אתמול בתל־אביב.

עצרת ליובל חברות הביטוח ציון—יהודה

עצרת ליובל חברות הביטוח ציון־יהודה נערכה אמש בהיכל התרבות בתל אביב, בהשתתפות 550 עובדי החברה, 700 סוכניה, בני משפחותי־הם, נציגי חברות ביטוח ונציגי מ־בוטחים גדולים. שר האוצר פנחס ספיר אמר בדברי ברכתו, כי הוא מקווה שהקבולי הפרמיות בכל ענפי הביטוח יגיעו למיליארד ל"י בשנת 1973. כן סקר את תולדות החברה ואת תרומתם של בעליה העיקריים, האחים טייבר, לפיתוח המשק. מנכ"ל ציון־יהודה, מר רמי טייבר, הודיע בעצרת כי החברה תרמה לציון יוב־לה אמבולנס עם ציוד מיוחד לטי־פול בחולי לב, שיהיה קשור ברדיו־אלחוט לבית החולים תל־השומר.

נמצאה שיטת הבחלת מלונים ליצוא

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ"

מאמציו של ד"ר יאיר אהרוני מ־מינהל המחקר החקלאי, למצוא שי־טה להבחלת מילונים סתוויים ובכי־רים באביב, כדי לשוות להם צבע בהיר יפה, הוכתרו באחרונה בהצל־חה רבה והדבר יביא כבר בשנה זו הכנסה מוגדלת למגדלי המלונים.

שיטת ההבחלה היא בעזרת אתילן בבנבה סגור. אחר טיפול של 30—40 שעות מצהיבה קליפת הפרי ומקבלת גון אופייני לפרי בשל. הפרי גם נעשה יותר עסיסי ומתוק.

(ע). סגן מנהל מחלקת מרכז הסליקה של בנק לאומי בתל־אביב, צבי ריטקובסקי, נעצר על ידי ה־משטרה כחשוד בזיופים ובגניבת כספים בהיקף של אלפי לירות. ה־חשוד הובא אתמול לבית משפט ה־שלום בתל־אביב, שם ציווה השופט אריה אבן ארי לשחררו בערבות של 3000 לירות.

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

23.11.72

מניות			
תעשיה, מסחר ושירותים			
חשמל (ש)	69		69
אליאנס ב' (ש)	710	—5	701
אלקו 1 (ש)	110.5		110
אלקו 2.5 (מ)	109	—0.5	109.5
אלקטרה 1 (ש)	260.5	—0.5	
אלקטרה 5 (ש)	256.5	—1	257
ארגמן (ש)	336	—3	
ארגמן (מ)	339	—5	340
ארגמן (ר"מ) (מ)	356	+1	355
אתא ב' (ש)	174.5		174.5
אתא ג' (ש)	175	+0.5	174.5
אתא משנה (ש)	171	+0.5	
בית הרכב (מ)	80		79
דובק ר"מ (מ)	359	+4	356
קרור 1 (ש)	470		
קרור 10 (ש)	418		416
כבלים (מ)	173	+1	173
טריב ר"מ (מ)	155.5		155.5
סטנות (ש)	228	—2	226
כימיקלים (ש)	62	+0.5	
לאיש ר"מ (מ)	89.5	+2	
מולר (ש)	235.5	+0.5	
בחושתן ר"מ (מ)	351	+3.5	362
טבע (ש)	970	—0.5	970
טבע (מ)	1015		
פיניציה ר"מ (מ)	125.5		125.5
מפעלי נייר ● (ש)	475	—26	448.5
עסיס ב' (ש)	282	+1	281
שמן ר"מ (מ)	116.5	—0.5	116.5
תעל ב' (מ)	338		337
ערד (ש)	125		
כספים וביטוח			
אוצר שלטון (מ)	173.5	—1.5	173
א.ה.ה. (מ)	281		281
אוצר לתעשיה (מ)	464	+1	462
אי.די.בי. ר"ג (ש)	260	+1.5	259.5
אי.די.בי. ב' (ש)	330		
בנק אגוד (ש)	297.5	+1	297
אפותקי (מ)	234	+1	233.5
אי' בריטי ר"מ (מ)	334		334
אי' בריטי (מ)	330		330
דיסקונט א' (ש)	600		578
בנק לחקלאות ר"מ (ש)	94	—0.5	
בנק מזרחי (מ)	165	+1	164
פועלים (מ)	303.5	+2.5	303
פועלים ר"מ (מ)	325	+1	
בנק כרמל (מ)	175.5		
לאומי רגיל (ש)	330	+0.5	330
לאומי חדשות (ש)	327		
משכ' בנין (מ)	240	+2	
פ' תעשיה 8% (ש)	84		84.5
פ' משכ' (מ)	265		264
משכ' שכ' (מ)	194		195
כלל תעשיות (ש)	214.5	+2.5	213
מרכזית ב' (ש)	265		265
הסנה (מ)	219		217
ו.ק.מ. — 1. (ש)	191.5		190.5
ו.ק.מ. — 10. (מ)	114	+0.5	114
טפחות ר"מ (מ)	208	—0.5	199
טפחות (מ)	196.5	—1	195
סהר ג' (מ)	185.5	+1	185
צור (מ)	156		
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	192.5	+1.5	192.5
אפריקה 1 (ש)	301	+1	
אפריקה 10 (ש)	262		261.5
הכ' הישוב (ש)	207		207.5
הכ' הישוב (מ)	209	+0.5	210
מעפי הדר (ש)	109.5	+1	107
ישרס (ש)	164	+0.5	164.5
ב. ובנין (ש)	226.5		226.5
נכסים חדשות (ש)	222		222
מהדרין (ש)	163.5		163.5
פרי אור (ש)	159		
אנג' - יכ' (מ)	124.5		
גאות אביב (ש)	81		80.5
ריאלקו (ש)	144		142.5
רסקו ר"מ (ש)	120	+1	118.5
רסקו (ש)	88.5		88
דלק ונפט			
דלק ב' (מ)	210	+3	
דלק (ש)	194	+2	194.5
ירדן א' (ש)	88		
חברות להשקעה			
אלגר (מ)	110.5	—2	110.5
אלרן (מ)	239		
פעלים (מ)	252.5		252.5
יצוא (מ)	89.5		89.5
פז (מ)	119.5	+1	119.5
אמפא א' (ש)	145.5	—0.5	
דיסקונט (מ)	276	+2	279
דיסקונט חדשות (ש)	259.5	+1	262
עזר (ש)	201		
לאומי (ש)	237		237.5
סחר חוץ (ש)	114.5	—0.5	114
מזרחי ב' (מ)	130		129
פריון ב' (ש)	137	—0.5	135
כלל (ש)	211		209
שוק חופשי			
נפטא (ש)	75	—0.5	74.5
לפידות (ש)	156.5		156
לפידות (מ)	174.5		
מניות בכורה			
אי.די.בי. (ש)	266	+2	265
אמישר (ש)	67.5		
7% בנק משכ' לשיכון (מ)	165.5	+5	165
6.5% כור (ש)	189	+0.5	189.5
7% צים (מ)	264		
מניות הצמודות במטבע חוץ			
אוניקו א' (מ)	81.5	+0.5	82
8% אוניקו (מ)	100		101
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ב' (ש)	165.5		
6% פ' התעשיה גג (ש)	102.5	+0.5	
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	102.5	+0.5	
גדות (ש)	72		

אגרות חוב	סגירה	שינוי
צמודות לדולר		
5% זוטא ים המלח (ש)	214	—0.1
5% אב"ת ים המלח (מ)	120.4	—0.1
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	אין מסחר	
ולפסון קלור מאיר 6.5% אב"ת (ש)	90.6	+0.2
הלליס 5	אין מסחר	
הלליס 6	111.7	
הלליס 7	118.4	+1
הלליס 8	106.5	—0.1
הלליס 9	102.2	
הלליס 10	104.1	
הלליס 11	102.4	+0.1
הלליס 13	102.9	+0.2
הלליס 14	102.9	+0.1
הלליס 15	106.5	—0.1
הלליס 16	106.4	
הלליס 17	105.5	+0.2
הלליס 18	108.8	+1.2
צמודות למדד		
קרן הריבית — מלוה בטחון 1967		
סדרה א'	183.1	+0.1
סדרה י"ד	182.1	+0.1
סדרה י"ט	178.4	—0.1
מלוה בטחון 1968		
סדרה א'	160.4	+0.2
סדרה ה'	157.6	—0.6
סדרה מ"א	154.6	—0.6
מלוה בטחון 1969		
סדרה א'	151.7	+0.3
סדרה ט'	145.8	
סדרה מ"א	144.9	+0.1
מלוה קליטה 1962 איגודקס 132.6	161.7	+0.4
מלוה קליטה 1963 איגודקס 132.6	228.9	+0.2
מלוה קליטה 1964 איגודקס 138.5	208.6	
מלוה קליטה 1965 איגודקס 110.1	187.4	—0.1
מלוה קליטה 1966 איגודקס 118.7	159	—0.2

מקרא: ר"מ — רגילה מבוכרת: א' — מניה א': ב' — מניה ב': ב' — מניה ב': (ש) — על שם: (מ) — מוכ"ז: בלתי מסומנות — מניות רגילות: ● — מוכרים בלבד: ✱ — קונים בלבד.

שערי מטבע חוץ בין-בנקאיים (Interbank) אתמול (23.11.72) באירופה

מכירה מיידית (Spot)

ל"י 1 £ סטרלינג	$ ארה"ב	2.3490/94
ל"י 1 $ ארה"ב	ברקים גרמניים	3.2046/51
"	פלורינים הולנדיים	3.2319/27
"	פרנקים שוויצריים	3.7975/80
"	פרנקים בלגיים	44.08/10
"	פרנקים צרפתיים	5.0475/95
"	לירות איטלקיות	584.80/500
"	ינים יפניים	300.90/301.10

מכירה מאוחרת (Forward)

	£/$	פר"ש/$	מר"ג/$
חודש:	2.3414/22	3.7935/50	3.2020/30
חודשיים:	2.3354/62	3.7885/900	3.1980/90
3 חודשים:	2.3300/09	3.7857/72	3.1955/65
6 חודשים:	2.3150/59	3.7745/80	3.1850/65

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
ארלון (ש 31% / אינדקס 69%)	125.79	122.65
דקל	425.9	405.8
ברוש	218.9	208.5

המנהל: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פדיון	מחיר שוק
צבר	258.8	246.6	246.6
ארז	143.6	136.9	136.9
איתן	124.04	—	121.90

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

אנשי מע"צ: שיטות בנייה חדשות של בתי חולים

(ע). — שילוב של שיטות בניה חדשות וחומרי בניה תעשייתיים־מו־כנים יקצרו את תהליך בנייתם של בתי חולים ובתי מגורים ויוזילו את מחירם — מסרו אנשי מע"צ, בהודי־עם אתמול במסיבת עתונאים בבית סוקולוב בת"א, על יישום שיטתם לראשונה בהקמת בית החולים החדש ע"ש איזנברג ביפו.

על הפרויקט החדש דיווחו המ־הנדס הראשי לבניה של מע"צ, אינג' אלי רזין, סגן המנהל אבימר גיל ו־האדריכל־המתכנן של הפרוייקט מר משה סור.

השיטה החדשה בהקמת בית ה־חולים מבוססת על כך שכל קומת שירותים בבנין תלויה בקומה טכנית, המכילה בתוכה את כל הצנרת וה־מערכות החשמליות. הוסבר כי ה־קומות הטכניות נבנות מחומר פלדה מוכן, המקצר פי שלושה את תהליך הקמה של כל קומה.

יתרונות נוספים שצויינו לשיטת ה־בנייה החדשה הן: חסכון רב בכח אדם, חסכון במחיר החומרים לעומת הבטון היקר, גמישות רבה בתכנון (הדזות לצמצום במספר העמודים ל־קומה). הדבר יאפשר שינויים מדי פעם בהתאם לצרכי הרפואה המתפת־חות.

רבת-עמון תפרסם הוראות חדשות בעניין המעבר בגשרי הירדן

מאת יהודה ליטני, סופר „הארץ" בירושלים

הוראות חדשות למעבר בגשרי ה־ירדן יפורסמו בתחילת השבוע הבא ברבת־עמון — מסרו מקורות בגדה. ההוראות החדשות יגבילו את ה־שהיה בישראל וכן את מספר הפע־מים שבהן יוכל תושב ירדני לעבור במשך שנה. כן יוגבל סכום הכסף שיוכלו לקחת העוברים ושבים לישר־אל. לא ידועה הסיבה להוראות החדשות.

לפני חודשים הופעל לחץ מצרי וסעודי על ירדן לא להתיר מעבר תיירים לישראל בדרך הגשרים. יר־דן פרסמה אז הוראות המגבילות מ־עבר תיירים לישראל.

סדרת הרצאות על משמעותה של גבורה, שתיוחד לעניני ההעפלה, תי־ערך באודיטוריום ע"ש מ. שייבר, בבית אגרון ירושלים. ההרצאה ה־ראשונה, מוקדשת לעליה ב', תהיה ביום ב' הבא.

הצעה להקים מאגר של חלפים וידע כדי למנוע בזבוז כספים והוצ־אות מיותרות במטבע חוץ, נדונה ב־אספה הכללית של חברי ארגון מנ־הלי האספקה במשרדי הממשלה ו־מוסדות ציבור, שנערכה בתל־אביב.

החתמת-יתר פי 7 במזרחי

מאת סופרנו הכלכלי של „הארץ"

החתמת־יתר של פי 7 היתה לאגרות ביתנות להמרה שהנפיק השבוע מז־רחי־השקעות. האמיסיה היא בת 2 מליון ל"י, כאשר אגרות החוב נו־שאות רבית של 10% וניתנות ל־המרה בעתיד לפי שער של 130. נתקבלו הזמנות של יותר מ־14.5 מי־ליון ל"י, דבר המתפרש כהצלחה גדולה וכסימן לעודפי כספים ניכרים המצויים בשוק.

הנהלת החברה החליטה אתמול, כי הזמנות עד 100 ל"י יקבלו 100 לירות, הזמנות עד 1,000,000 ל"י יקבלו 15% מהסכום שביקשו, והזמ־נות גדולות יותר יקבלו 10% מהס־כום שביקשו.

יקירנו
עו"ד ד"ר פטר שיפר
איננו

הלויה תצא היום, יום ששי, י"ח כסלו תשל"ג (24.11.72), בשעה 11.30 מבית הלויות העירוני ברחוב דפנה 5 ת"א, לבית העלמין בקרית שאול.
תחבורה תעמוד לרשות המלוים.

המתאבלים: אשתו רבקה
בנו עו"ד גבריאל שיפר וב"ב
מהנדס מיכאל שיפר וב"ב

בצער רב ובגיגון קודר אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של
בעלי, אבינו וסבנו
מאיר גור־אריה (מירקיס) ז"ל
פרטים על הלויה בטלפון 3490—051.

המתאבלים: אשתו: אדית גור־אריה
בתו: רבקה גור־אריה
בנו וכלתו: נחמן וזהבה גור אריה
והנכדים

במלאות שנה לפטירתה של יקירתנו
חנה צ'רניאבסקי-צור ז"ל
נעלה אל קברה ונתייחד עם זכרה
ביום א', כ' כסלו תשל"ג (26.11.72).
נפגשים ליד שער בית העלמין בהר המנוחות בירושלים, בשעה 3.00 אחה"צ או בשעה 2.30 בדירת אחיה יצחק צ'רניאבסקי, סמולנסקין 1.
המשפחה

במלאות שנה לפטירתו של ראש משפחתנו
יעקב יוסף איזן ז"ל
מתכנסת המשפחה ומוקירי זכרו ביום א', כ' בכסלו תשל"ג, 26.11.72, בשעה 2.30 בבית העלמין בחולון
המשפחה

אזכרה וגילוי מצבה לבעלי ואבינו הבלתי נשכח
יואל ה. שפטלוביץ ז"ל
תתקיים ביום שני, כ"א כסלו תשל"ג, 27.11.72 בבית העלמין בחולון
אוטובוס מיוחד יצא בשעה 2.00 מככר מלכי ישראל 7 ת"א
אנו מודים לכל אלה שהביעו את תנחומיהם בכתב ובעל פה והשתתפותם באבלנו הכבד.
חנה שפטלוביץ ומשפ'

במלאת שנה לפטירת יקירנו
אורי פלד (רוזנפלד)
נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, כ' בכסלו תשל"ג (26.11.72) בבית העלמין בחולון בשעה 3.30 נפגשים ע"י השער החדש.
המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו
וסר יהודה ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום חמישי (30.11.72) כ"ד בכסלו תשל"ג, בשעה 2.30 אחה"צ. — נפגשים ליד שער בית העלמין בחולון.
אשתו ברט
בתו מיכל
וכל בני המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת בעלי היקר
רחמים מוצרי ז"ל
תתקיים אזכרה בבית העלמין בחולון ביום ראשון, כ' כסלו תשל"ג (26.11.72) בשעה 2.00 אחה"צ
נפגשים ליד השער הישן
יהודית מוצרי
ורות ויינטראוב

טכס גילוי המצבה והאזכרה ליקירנו
ד"ר ארטור רודיך
יתקיים ביום שלישי כ"ב כסלו תשל"ג (28.11.72).
נפגשים בשעה 3.00 אחה"צ ליד השער החדש בבית העלמין בחולון.
תודתנו נתונה לכל אלו שהביעו את השתתפותם בצערנו העמוק.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
יהודה בן־אביחיל ז"ל
מישקולץ — רמת־גן
תיערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ג' 28 בנובמבר 1972 בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין חולון—בת־ים.
נפגשים ע"י השער החדש.
טובה ודורון בן־אביחיל
והמשפחה

בשלושים לפטירת רעיתי, אמנו והסבתנו היקרה
רבקה גלזר ז"ל
יתקיים טקס גילוי המצבה ביום רביעי, כ"ג כסלו תשל"ג (29.11.72) בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין האזורי בחולון. התחבורה תצא מבית גלזר, רח' בוגרשוב 89 תל־אביב, בשעה 2.30 אחה"צ
תודתנו נתונה לכל מנחמינו
המשפחה

ביום ראשון, כ' בכסלו תשל"ג, 26.11.1972,
במלאת 5 שנים לנפילתו של יקירנו, בננו ואחינו
יואב יגאלי ז"ל
נעלה אל קברו ונתייחד עם זכרו
האזכרה תתקיים בשעה 15.00 בבית הקברות הצבאי בקרית־שאול
מוקירי זכרו יתכנסו ויפגשו בבית הקברות ע"י השער
יונה, רות, אלונה,
נורית, עמי, ישראל ושושנה

במלאת שנה לפטירת אמנו
לאה בן שמעון ז"ל
תתקיים אזכרה ביום א', כ' בכסלו תשל"ג (26.11.1972) בשעה 12.00 בהר המנוחות גבעת שאול ירושלים.
המשפחה

לנתן בבלי ומשפחתו
אתכם באבלכם במות האם
דבורה אופנהיים ז"ל
מחבריך באשטרום

אנו מביעים צערנו על מות
ד"ר יוסף לרון (לונד) ז"ל
לשעבר המפקח על הביטוח במשרד האוצר
תנחומינו למשפחה
איגוד ישראלי
של חברות לביטוח

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של
ד"ר יוסף לרון
ז"ל
לשעבר המפקח על הביטוח
ומביעים רגשי השתתפותנו באבל המשפחה
מגדל בנין חברה לביטוח בע"מ
מעוז חברה לביטוח בע"מ

בזעזוע עמוק אנו מודיעים על מותו הפתאומי של בעלי ואבי האהוב
אינג' צבי קרמר ז"ל
שנפטר ביום 22.11.72 בחו"ל.
הלויה תתקיים ביום ראשון, 26.11.72 בשעה 14.00 מבית הלויות העירוני רח' דפנה 5 תל אביב, לבית העלמין בקרית שאול
בשם המשפחה המתאבלת
חנה קרמר לבית שניצר
שרה שריג לבית קרמר

ביגון קודר ובצער רב אנו מודיעים על מותו הפתאומי של
אינג' צבי קרמר ז"ל
משנה למזכיר הכללי חבר הנהלה של ארגוננו שנפטר בעת שליחות צבורית ביום 22.11.72, בחו"ל.
הלך מאתנו חבר מסור ונערץ, איש חביב ויקר, שכל חייו היו קודש למען הצבור.
זכרו לא ימוש מקרבנו.
אנו משתתפים באבל הכבד של המשפחה.
ארגון עולי מרכז אירופה
ההנהלה הארצית וחבר העובדים

אבלים ומזועזעים אנו בהלקח מאתנו היקר באדם
אינג' צבי קרמר ז"ל
חבר ועדנו־ואחד ממייסדיו, אשר פעל באמונה ובמסירות למען יוצאי אוסטריה.
זכרו לא ימוש מקרבנו.
תנחומינו הכנים למשפחה המתאבלת
הועד המרכזי של היהודים
יוצאי אוסטריה בישראל

אנו מתאבלים מרה על פטירתו הפתאומית של
אינג' צבי קרמר ז"ל
אשר יזם הקים את מוסדנו ועמד בראשו.
מותו הוא הפסד בל־יכופר לבית ולתושביו.
בית הורים ע"ש אניטה מילר־כהן
רמת־חן
ההנהלה והתושבים

לאינג' חנה רוטשטיין ומשפחתה
השתתפותנו בצערך במות האב
חיים בכר ז"ל
משפחות
רוזנהאופט, פינקלשטיין
וחבריך לעבודה

משתתפים בצער המשפחה
על מות
ד"ר יוסף לרון ז"ל
יובל חברת הבטוח לישראל בע"מ

נשיא בית המשפט העליון
שופטי ישראל והנהלת בתי המשפט
משתתפים באבלו הכבד של
אפרים לרון
שופט בית המשפט המחוזי בבאר־שבע
בהלקח
אביו ז"ל

לעו"ד **צבי מיתר**
תנחומינו במות
אמך ע"ה
מדי תעש בע"מ

לוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

קבלנים מציעים

דירות

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

וילות ובתים

● בהרצליה פיתוח ורעננה קוטג'ים למכירה „ביתדור" טל. 930659

● בראשון לציון קוטג'ים ודירות פאר בבנוה ברירות ניגוני הרצל 59 טלפון 946180

● בהרצליה פיתוח וילה — דירה — נהדרת. 228939 (מ־17.00—19.00)

● ברמת השרון וילה פרטית

● ברמת הנשיא בתים כפר ארות 8 חדרים בבנין בן 9 קומות פרטים ש.א.ב. בע"מ סוקולוב 64 חולון טלפון 548447

● בהרצליה למכירה דירה בת 4 חדרים לבנין בן 4 דירות דירה בת 4 חדרים בבנין בן 6 דירות. 738521

● מבחר דירות מגמתאות בצפון ת"א למכירה לפנות: „אלעזר", 221681

● בנחלת יצחק 3 מרווחים, ברמה גבוהה (בבניה בן 2 קומות), פינוי מהיר, בהזדמנות. כל. עמ בכות 35

● בנוה־מגן ומתחשרון 8 חדרים מרוהט חלקי טלפון 778530

● 3 חדרים גדולים מ"א שיכלולים רבים ב"ת — 443228

● דירות בנות 3—3½ חדרים ברחוב שמריהו לוין והחוב קרן קיימת תנאי תשלום נוחים

● כ"ץ 2 חדרים + הול מרווחים + ארונותקיר + מרפסות סגורות שקט ומרכזי. 230120 16.00 ם 18 .590120

● בפ"ת 3 + פ"א ק"א סבר בה טובה, סולר 20 שוקרת.

● ברמתיגן 3 חדרים כניסה מיידית טלפון 226160

● בהדרכה 2 יפים ארון קיר נורדאו 15 פ"ב.

● ברמת־גן בבנין וחניה 2 חדרים + הול כואר קר

● בהזדמנות דירה 2½ חדרים, אפשרות משכנתא. טלפונים 748418

● דירה הדר בניבה נפרדת נוהיה בהרצליה פתוח ליד כוון הרמה.

● דירות 4 חדרים + פינת אוכל מרווחת הניה, חיבור אינוויה וגג מרכזי בקרית

● 3 חדרים + מקלט ב' צבאו 500 ל"י. תוור עמר. 446811

● בתל־אביב 3 מרחתים קרב ב', עליה 22, מוטסיקפז.

● 3 חדרים בקוראון ליד הורקים כניסה מיידית סל. 4.00 מ־13.00—8.00 ם

● 2 חדרים וכל הנוחיות בסביבות כבר דיזנגוף. טלפון 825750 ת"א, עד 14.

● 2 הדרים מרכז ת"א טל. 50594 מוצ"ש וביבי חול.

● בדכ"ש 2 חדרים הוית ב' צפון ת"א טל. 244408

● בראשון לציון להשכרה דירה 3½ מרווחה + טלפון — 945914

● להשכרה דירה 3 חדרים + טלפון 250 ל"י לחודש .983814

● בנבעתיים דירה 4 חדרים לוקסוס חדשה, טל. 445036

● בחולון, נאות רחל, 3 חדרים, עם טלפון, ריהוט חלקי לפנות 6—4 אחה"צ. טלפון 051/91266 (אלבס).

● בבת ים דירה הדשה 3 חדרים + טלפון .

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב, שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248985, 230521, 230402
המחיר: יום חול 1.00 ל"י לשלה / יום ו' 1.20 ל"י לשלה

• בשכ"ח ברחובות חדשה — 3½ מחיר סביר טל' 340934
• 2½ חדרים + טלפון ב־ פיירברג חולון טל' 848747 מ־10.
• 3½ חדרים ע"י תל־השומר 400 לחודש בערבים 241424.

דירות מרוהטות

• בשכ"ח דירת 2 חדרים מרוהטים ברמת החיל טלפון 777247, 221142.
• בהרצליה במרכז, מרוהטת 2½ חדרים לתקופת שנה — 383756.
• לקולים חרשים ולתיירים בשכ"ח וילה בננות, 3 חדרים + טלפון, טל. 258978.
• ללא תיווך 2½ מרוהטים חדשה בשכ"ח בצפון + טלפון + גז + פריג'ידר + חימום + מעלית (קומה עליונה) לכניסה מיידית טלפון 448088 שישי ושבת אחה"צ.
• בהרצליה דירה חדשה 3 חדרים מרוהטים בשכ"ח — 440193
• דירה מרוהטת, 2 חדרים, בבתים לצלצל בערב 878685.
• שני חדרים מרוהטים להשכרה צאלה — רמת־יצחק.
• 2 מרוהטים חלקית במרכז בני־ברק, בסביבה שקטה. — 225. לפנות 34648.
• דירה מרוהטת + 2, ק"א בבתים לתקופה קצרה — 02-525006
• לרגל נסיעה לחו"ל 3 חדרים מרוהטת בבנגון מיוחד מיזוג, טלפון טלביזיה, מטבח מושלם, בקיראון, בערב 758269.
• דירת 2 חדרים מרוהטת קומפלט, פריג'ידר גז וטלפון — 58805.
• בשכ"ח פנטהאוז מרוהט טלפון + 3 בצפון ת"א טל. 613479 18—5.30
• 3½ לרופא, לעו"ד לפנה"צ 210821 אחה"צ ושבת 231800.
• 2½ חדר מרוהטת חלקית מקרר, גז, טלפון, כונן, קרמה א' יצחק שדה טלפון — 269428 בין 5 ל־7.
• דירה מרוהטת 2½ טל. 254806 בשעות 10.00—21.30
• 22 חדרים מרוהטים בשכ"ח ק"ק — פריג'ידר וגז 448062 כל ערב ביום שישי אחה"צ, בשבת כל היום.
• 2 חדרים ק"ב גורדון— דיזנגוף מרוהטת גז מקרר וטלפון 441628 20—15
• 2 חדרים מרוהטים, ליד „הילטון" 260580, בשעות 12.00—16.00
• דירת 3 + פ"א, מרוהטת קומפלט + מכונת כביסה, מזגן אויר וטלויזיה, בתל־אביב, כביש הטייסים, רחוב מתנים 58, דירה 5, זילבר, בשישי ו־ שבת כל היום, ובימי חול מ־16.00
• בצפון, חמודה, מרוהטת (מתאימה לתיירים), 3 + פ"א בבית חדש, ק"ב, מעלית הסקה, מיידי, בלי מתווכים, רק 18—16 265068
• במרכז חולון דירה 3 חדרים, מרוהטת, קומפלט. — 846023
• 2 קומפלט + טלפון, ב־ א־לחורוב (שופרסל), ק"ב, 550 — 284701.
• 2 חדרים מרוהטת + טלפון ברמת גן, 450 ל"י, „ישראדול" 58968.
• ביר אליהו סלון + 2 + פ.א. ע"ע טל. 753960.

• שותף/פה לדירה 2 חדרים + טלפון 250 ל"י מידי ל־ התקשר 262107 ביום שישי 3.30—6.00
• להשכיר דירת יפה מרוהטת 2½ חדרים בבת ים. טלפון 824128
• דירת 3 מרוהטת בסביבת מלון דבורה 232817 226856

חדרים מרוהטים

• חדר מרוהט להשכיר ל־ יחידה/ה פרישמן 65 תל־אביב גוונצקי טל. 230568 19.00—16.00
• חדר מרוהט + פריג'ידר מים חמים, כניסה נפרדת, הרצליה 26.
• חדר במרכז ת"א לבחורה עדינה להתקשר אחה"צ — 265442
• חדר מרוהט יפה לגבר מבוגר. רינס 4 רפופורט.
• חדר + מטבח לבחורה בשלמה המלך. 289474, מ־12.00, גם בשבת.
• חדר מרוהט להשכיר, לפנות טלפונית 910744 ברכה, פ"ת.
• 1½ חדר מרוהט טלפון, פריג'ידר מזגן ברמת גן סביבה מרכזית שקטה. לאשה או לזוג צעיר בין 11—9, 5—7. 446802
• ליד בר־אילן (גבעת שמואל) קרן היסוד 2 דירה 2 חדר לסטודנטים/ים 150 ל"י להבי.
• בשכ"ח חדר מרוהט משפ' הופמיסטר רש"י 18 א' רמת גן.
• חדר מרוהט יפה בתכנית „ל" לבחורה. 418968 אחה"צ.
• להשכיר חדר ליחידה 120 לירות לחודש הכתובת רחוב קוסקו מספר 6 דלת 3 בלוק 99 גבעת התמרים יפו ד' לפנות לפניה.
• רק לתיירים חדר + טלפון, 225087 קטל 54 — מ־10—8.
• חדר מרוהט + מרפסת ל־ יחיד, מ־8.12.72, טלפון — 248208.
• חדר יפה לבחורה או אשה כל הנוחיות. פרטים בטלפון 220801.
• חדר מרוהט לבחורה בשכר חודשי, בסביבת שדרות חן, לטלפן (03)264482 בשעות 17.00—18.00
• לתיירים בצפון ת"א, חדר מרוהט + הסקה מרכזית — 449060
• מחפשת אשה מבוגרת ל־ דירה נוחה, ובתנאים טובים. 220761
• חדר מרוהט להשכיר ל־ בחור/ה בסביבות בכר דיזנגוף, להתקשר 249004.
• להשכיר לבחורה חדר. טל. 743931
• בדירת רווק, חדר יפה + מרפסת, בסביבה נחמדה 228868.
• חדר מרוהט ליחידה — שנקר בן חולון, 847288.

ביקוש דירות

תנויות

מגרשים

אולמות

מחסנים

בתי מלאכה

משרדים

עסקים

עבודה

ביקוש עבודה

הכשרה לעבודה

הצעות עבודה

מכוניות למכירה

הארץ

יום ששי, י"ח בכסלו תשל"ג
24 בנובמבר 1972

בתל-אביב: המערכת - וההנהלה מזאי"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזאי"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311, 611576. מח' הפצה ומנויים מזאי"ה 75, טל' 623311. ת. ד. 233. מס' מיקוד: 61000.

לים: רח' החבצלת 2, 224245, ת. ד. 273
רחוב נורדוי 20
8—661166, ת. ד. 5259

הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזאי"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גרשון שאמס.
המערכת אחראית לתכן המודעות [illegible]

HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623

סמכותו של שר החוץ

ני אנשי שירות החוץ המוצגים כמועמדים לתפקיד של שגריר צגטון הם בעלי תכונות המצדיקות את מועמדותם, ועדת אינה צריכה להעדיף אחד על השני מטעמים אישיים. ת הסוגיה עליה הציבור רשאי ואף חייב לחוות דעה, נעוצה צה שהתעוררה בין ראש הממשלה לבין שר החוץ, עקב הצורך מי שיבוא במקומו של מר רבין.

בחינה פורמאלית שמורה זכות האישור למינויים של שגרירים ממשלה במליאתה. אך מקובל הוא לא רק ששר החוץ ממליץ ממשלה על מי שהחליט למנות כשגריר אלא גם שהממשלה את המלצת השר. כשם שהממשלה נוהגת לאשר כרמטכ"ל ששר הבטחון ממליץ על מינויו, וכשם שהממשלה רגילה כל מנכ"ל של משרד ממשלתי על פי הצעתו של השר. בעל כן זכאי שר החוץ לצפות כי תתקבלנה המלצותיו בדבר של שגרירים. ובאשר לתפקיד שבבירת ארה"ב, על אחת כמה רשאי שר החוץ לתבוע כי בחירתו תכובד על ידי חבריו לה.

פעם תובעת ראש הממשלה לעצמה את הזכות הזאת — לא ; (כי היא רוצה שמר אבן בעצמו יציע את המועמד שלה) מעשה. אפילו נביא בחשבון כי גב' מאיר הצליחה לכונן יחסים ם עם נשיא ארה"ב, אין היא צריכה לנסות להטיל את רצונה הנציג הדיפלומאטי של המדינה בוואשינגטון על שר החוץ. יא רוצה למנוע משר החוץ את הזכות שיבחר לעצמו את ם שהוא נזקק להם לשם מילוי תפקידיו, מוטב שתקבל לידיה ק החוץ.

ר אבן צריך במידה מסויימת להאשים את עצמו שגב' מאיר עתה לכפות עליו שגריר שהוא אינו רוצה בו. לולא מר אבן שלים משך שלוש שנים עם הנוהג שהשגריר שלנו בוואשינגטון במישרין לראש הממשלה, תוך התעלמות מסמכותו של שר — נוהג החורג מהסדר התקין — קרוב לודאי שלא היה נאלץ להיאבק על שמירת זכויותיו בדבר המינוי החדש.

אך גם על רקע זה ודווקא על רקע זה, שומה על מר אבן שלא פעם נוספת. איומים בהופעות הקרע שבינו לבין ראש הממשלה צריכים להרתיעו מלעמוד על מלוא זכויותיו. מעמדו אינו לוש עד שלא יוכל להדוף מיתקפה זאת על מה שמקובל בכל מתוקנת כסמכות טבעית של שר החוץ. לראש הממשלה אין ואסיבה בנדון, ולא צריך להעמיד את מלוא היחסים שלנו עם ב לתקופה ממושכת על בסיס של העדפותיה האישית. יש להמציא שר החוץ את הכלים הפרסונאליים שהוא רואה אותם כמתאימים רע מדיניות החוץ שהיא ממילא מדיניות הממשלה.

רמזים בהחלטה פושרת

ההחלטה שהתקבלה במרכז מפלגת העבודה ביום ד', בסיכום ן על דת ומדינה, נוגעת בראש ובראשונה אשראי גדול לרב זה גורן במאבציו לפתור את בעיות האישות הסבוכות בדרכה של גות, ללא צורך בחקיקת חוקים אזרחיים להסדר בעיות אלה. זה ההיגד הבלתי מחייב של ההחלטה מעיד גם כי המפלגה אינה נה עדיין להתחייב בחקיקה אזרחית בתחום האישות, או בשינויים ים בסטטוס-קוו הדתי.

להחלטה בנוסח זה, אשר לא בהכרח משקפת את רוב הדוברים אמרו בדיון המראתוני שהתנהל בעבודה משך חדשים רבים, גרמו ובן סיבות רבות ומורכבות. לא במעט — הצלחתו של הרב גורן חירות לרבנות הראשית ופתרון בעיית האח והאחות. אך נראה אחת הסיבות החשובות היתה מעשית יותר ולא קשורה עם האי- ים של השבועות האחרונים: אי רצון בולט של ראשי המפלגה של השלטון לשים מכשול בפני הקמת קואליציה מחודשת עם מפד"ל גם בקדנציה הבאה. אם אמנם היתה מפלגת העבודה מתח- לכלול במצע לבחירות הבאות הבטחה ליזום חוק נישואין זיים — אפילו למקרים חריגים בלבד ובתנאי שהרבנות שית תיכשל בפתרונם — ספק אם המפד"ל היתה מסוגלת להתחם וסכם קואליציוני על יסוד מצע כזה.

יחד עם זאת אין לשכוח כי החלטת המרכז, אפילו בנוסחה ת, אינה סוף פסוק לבעיות שהיו ברקע הדיון כולו. מבלי שמפ- העבודה השתמש באולטימטום לגבי הנוגים הדתיים, אפשר א באותה פיסקה של ההחלטה בה הביע המרכז את תקוותו מפלגה לא תראה עצמה נאלצת ליזום פתרונות בדרך של חקי- אים מוסוה כי אמנם יכולים להיווצר תנאים בהם תראה מפלגת חה את עצמה נאלצת להפעיל יוזמה תחיקתית. גם הצעת התי- שעלולה היתה להפוך את האיום המוסווה לאולטימטום מוגדר ינת הצעדים הזמן, נדחתה ברוב קולות קטן של 137 קולות 113 קולות. נוסף לעובדה שבנסיבות מסויימות עלול המיעוט ליהפך לרוב, יש גם להתחשב במישקלו הסגולי של המיעוט, רכב כוותיקי התנועה, הוגים האינטלקטואלים שבמפלגה הה- ים. כל אלה הם רמזים שוודאי לא יהיו נסתרים בפני השותף י בקואליציה.

רגע של אמת בטלוויזיה

הנהלת רשות השידור נכנעה לשום ללחצם של עובדי ההפקה שות בטלוויזיה שניהלו מסע השבתות מביש תוך הפרה גסה החלטת בית-הדין האזורי לעבודה. מנכ"ל הרשות הסכים טיק את ההליכים המשפטיים נגד העובדים ותתן בכך גושפנקה שה שאינו אלא בזיון בית-דין. בתמורה קנה מר שמואל אלמוג זה של שקט מלאכותי, אך יצר תקדים שאת מחירו ודאי תשלם ת השידור בעתיד.

במצב של ההדרדרות מתמדת לא ראתה הנהלת רשות השידור אחרת לצאת מן הסבך. שיטת כיבוי השריפות והאילתורים נת התכניות חדרה בהכרח גם לתחום יחסי העבודה. הטלוויזיה רק משדרת חומר בעל רמה ירודה בדרך כלל, אלא היא עושה עתה בחסדיהם המפוקפקים של עובדיה. חסדים אלה לא עמדו ות השידור שלשום ומהדורת החדשות ביום גדוש ארועים — ל המהדורה הערבית בעלת ערך הסברתי רב לאחר יום הקרבות ן — ותכניות אחרות לא שודרו.

נראה שהיה זה רגע של אמת להנהלת רשות השידור, אור גמול, כאשר לא עמדה על תביעתה שהעובדים יחזרו לעבודתם ; תנאי. לוא נקטה צעד תקיף כזה, קרוב לוודאי שהיה אמנם ם המשך השבתת התכניות ואולי אף הרחבתה כללית. אולם הדין לעבודה לא התבקש לדון בנושא כדי שהחלטתו תיעשה -כך פלסתר, וכבר הוכח במקרים אחרים בעבר שעמידה איתנה שובתים אינה בהכרח מעיקה בלתי-נבון. גם קהל צופי הטלוויזיה דגל בביטול שידורים, היה מצליח לעלות על יצרנו ערב אחד, לי גם כמה ערבים, בבלי שתהיה אותו הנבזורה הקלוקה של ער הקטן.

שיטה לזיהוי מיכליות-דלק מזוהמות

שיטה חדשה לזיהוי מדויק ומהיר של מיכליות דלק שזיהמו את סביבתן פותחה באחרונה על-ידי חברת ג'נרל אלקטריק — נמסר בבסאון מקצועי לצבעי סבנה.

מדעני החברה סובבים, כי השיטה בדוקה ממש כשיטת הזיהוי על-ידי טביעת אצבעות. לפי שיטה זו, כל פעם שמיכלית נוטלת כטען דלק, יסומן המטען על-ידי תוספת של אבק מתכת מגנטי. לכל מיכלית יוכנס אבק בעל הכונות מגנטית שונות ואותו ההכונות יירשמו בצופן. בבקיה של זיהום אפשר יהיה לבדוק את חלקיקי האבק המגנטי שבדלק שנשפך ולפיו ניתן יהיה לזהות את המיכליה שהובילה אותו.

על-ידי יחס שונה של חלקי המתכות אפשר ליצור כאלפיים תרכובות זיהוי שונות. יהיה צורך להשתמש רק בכמויות זעומות של אבק מגנטי זה — ביחס של 10 חלקים למיליון — אותו ניתן להפריד מהדלק על-ידי סינון מגנטי בעת הפריקה או לאחר מכן כתהליך הזיקוק.

לפעול מבלי להסתבך

מאת זאב שיף

קיימת אפשרות בה תבקש דמשק סיוע רוסי בהגנה

בתקריות הגדולות שהתחוללו באוקטובר ברמת-הגולן ניצבות ישראל וסוריה בפני דילמות קשות ושונות. הבעיה של ישראל היא כיצד להשיג את מטרותה — הפסקת-אש מוחלטת, מבלי להסתבך יותר על המידה ומבלי שהשבור כליל בעצמה את הפסקת-האש. בפני הסורים עומדת בעיה אחרת — ספיגת המהלומות של צה"ל ללא כל סיוע ערבי ומבלי לוותר על זוקטרינת המאבק הצבאי שלה נגד ישראל.

קשה לדעת מה הכאיב יותר לסורים בעת הקרב האחרון ברמת הגולן — המהלומות העזות של צה"ל, או הידיעה המרה, כי הנם ניצבים לבדם מול ישראל. את הבעיה הקשה העומדת עתה בפניה, יהיה על דמשק לפתור בעצמה. אין כמו הסורים הבקיאים בתורת ההבטחות וההצהרות, כי יבואו לעזרת אחיהם הערבים במקרה של התנגשות עם ישראל, אך משמגיע הרגע מתעלמים הם מכל שבועותיהם. אין להניח שדמשק כצפה שמצרים תעשה מה שהיא, דמשק, לא קיימה, כך בעת מבצע סיני וכך במלחמת ששת הימים, ואף ביומים הקשים שעברו על מצרים בעת מלחמת ההתשה.

קהיר הבטיחה אמנם, כי תיחלץ לעזרת סוריה במקרה שישראל תחדש התקפותיה. אך בהודעתה זו כבר הכינה פתח לנסיגה. המצרים אמרו, כי יגיבו במקרה של תוקפנות ישראלית נרחבת. נראה, כי הדגש הושם על המלה „נרחבת" ולא על המלה „תוקפנות". כלומר, קהיר היא שתחליט מתי זקוקה, לדעתה, סוריה לעזרה.

שלוש תקריות גדולות התחוללו ברמת הגולן תוך חודש ימים ועוד קודם לכן הופצצו מטרות בעומקה של סוריה, אך בחזית המצרית לא ניכר כל תזוזה או סימן לכוננות. בועידת שרי החוץ הערביים (15 בנובמבר), שהכינה את כנס מועצת ההגנה הערבית, ניכרה תחושת הבדידות המתסכלת בדבריו של שר החוץ הסורי. לדברי העתון הלבנוני אל-אנואר אמר עבד אל חלים חדאם: „כלום נוכל להתעלם מהמצב שהגיע אליו הסולדת הערבית אם האויב יכבוש את ירדן ואם החזית הסורית תתמוטט ?"

מטוסים מצריים לפיקוד הסורים

קהיר פרסמה ברבים, כי העבירה מטוסי קרב שלה לפיקוד הסורים. לאמיתו של דבר לא עשתה דבר. מזה חודשים רבים שהטייסת המצרית האמורה של מיג 17 מוצבת בסוריה. הבעיה של סוריה אינה עוד 18 מטוסים. במילא מקבלת היא את כל תצרוכתה במטוסי קרב במקום אלה המופלים בקרב, מבריה"מ-המועצות. הכל יודעים, כי הבטחותיה של קהיר אינן מעשיות וגם אם תפתח באש בתעלה, לא יקשיע הדבר את דמשק. השליטים הסורים עומדים לבדם מול הדילמה שמציב להם צה"ל ולא יוכלו להימלט מפני הכרעות חשובות.

מתוך האפשרויות העומדות בפני דמשק: האחת, להורות למחבלים לחדול, לפי שעה, מפעילות כלשהי מהשטח הסורי. אפשרות אחרת היא לקבל את הסיכונים הכרוכים בהתנגשויות עם צה"ל תוך צפיית הלוחמה כולה בעצמם. באפשרות זו קיימת אלטרנטיבה נוספת, והיא: לפנות לבריה"מ-המועצות בבקשה שתקבל על עצמה אחריות מסוימת בהגנה על סוריה.

לכאורה האפשרות הראשונה היא הקלה והנוחה ביותר בשביל הסורים. אין דבר קל יותר ומסוכן פחות מאשר להורות למחבלים לעצור את אישם. ממילא אין הפעילות של המחבלים מן השטח הסורי נרחבת, ומאז ומתמיד לא התירה סוריה לארגוני המחבלים לעבור גבול מסוים של פעולות משטחה. מה עוד שגם מצרים עצמה אינה מתירה למחבלים לפעול מגבולותיה. אך יש להבין, כי קבלת אפשרות זו עלולה לזעזע את כל הבסיס האידיאולוגי של סוריה. אם תבחר דמשק באפשרות זו תשמיט מתחת רגליה את הקרקע בדבר הרעיון של מלחמה עממית בישראל; של הסרוב להכיר בהחלטת מועצת הבטחון 242 ובקיום הפסקת-האש; ושל התזה האומרת, כי „הפתרון הממשי הוא בפעולה הצבאית ומי שחולם על השלום עתיד להתעורר בתבוסתו" (דברי שר החוץ הסורי בועידת ההגנה). עם כל הזהירות שנוהגת סוריה בעצמה לא נראה לפי שעה, כי תבחר באפשרות זו.

אפשרות הפנייה לבריה"מ

עד עתה נראה, כי סוריה החליטה לקבל על עצמה את הסיכונים הכרוכים בהתנגשות עם צה"ל. ההוכחה לכך היא ההפגזה במשך כחמש שעות על מטרות וישובים ברמת-הגולן כתגובה על הפצצות חיל האוויר הישראלי על מוצבים סוריים ובסיסי מחבלים תוך הידיעה הברורה, כי צה"ל ירחיב הפצצותיו עקב כך. יתכן שסוריה החליטה, כי בכוחה לספוג תקריות-אש כל עוד אינן חורגות משטח החזית ואינן כרוכות באיבוד שטחים. אך גם אם כך הדבר אין להניח, כי שליטי דמשק יתירו לעצמם להסתבך פעמים רבות בתגובות קשות בדומה למה שספגו ב-20 בנובמבר. עלול להגיע שלב בו לא יהיה להם מנוס מפנייה לברית המועצות לקבל על עצמה להפעיל סייעות קרב כסטריה אווירית מפני ישראל, או בשיגור צוותים לסוללות טילים חדישים.

מקובל עלינו להשוב, כי סוריה לא תרצה לחזור על הטעות שעשתה קהיר לגבי הרוסים, אך דברים יכולים להשתנות בהתאם ללחצים ולסכנות ומן הדין להביא זאת בחשבון. גם נאצר לא שש להזמין את הרוסים, עד שהתברר לו, כי הינו חשוף ביותר ואין הוא יכול להתמודד בעצמו עם ישראל. אכן, גם מוסקבה למדה מטעויותיה במצרים ואין לדעת אם תיענה לפניות סוריות למעורבות צבאית. אך קשה גם להניח, כי תפקיר כליל את המשטר בדמשק.

זה מביא אותנו לדילמה הישראלית בעימות הנוכחי עם סוריה: כיצד לפעול מבלי להסתבך יותר על המידה. מטרתה של ישראל היא להפסיק כל פעילות צבאית משטח סוריה, ולו גם הנחת מוקשים. ישראל שואפת לכך שהפסקת-האש תישמר בקפידה הן על-ידי הסורים והן על-ידי המחבלים. יהיה זה כמובן אבסורד שתגרר כדי מאבק זה יגרמו פעולותינו לשבירה מוחלטת של הפסקת-האש, לתקריות נרחבות ביותר ואולי אף לכיבוש שטחים ומלחמה כוללת.

ישראל יכולה להיקלע למצב אבסורדי גם בכך שבלא לרצות, תגרור את הרוסים למעורבות צבאית בסוריה, כפי שהיתה במצרים. אין בשום פנים לסמוך על כך שבמצרים החליטה מוסקבה להיחלץ מן המעורבות שלה, ולכן לא תחזור על כך בסוריה. הגישה הצבאית בה בחרה ישראל היא של „הליכה עד הסוף", עד לסף המלחמה הכוללת. בגישה זו מהלכת ישראל על חבל דק.

ישראל צודקת בתביעתה, כי על סוריה להפסיק כל פעולות עוינות משטחה ובגישתה, כי את המחבלים יש לתקוף בכל עת ובכל אתר. עם זאת עלינו לנהל מלחמה זו בכשרון ובאבחנה דקה. את המחבלים עלינו להכות בכל מקום ברחבי סוריה, אך במקרה שסוריה תסרב לשנות את גישתה, מוטב לנו לעשות הכל כדי לאתר את המלחמה נגד צבאה באזור החזית בלבד. גם באזור זה, כפי שראינו השבוע, יכולים אנו לקבוע מחיר גבוה מאד להפרות הסוריות של הפסקת-האש.

הרמטכ"ל דוד אלעזר משקיף לעבר המוצבים הסוריים בגולן

ובכל זאת, יש השפעה

מאת אמנון רובינשטיין

לדעת הציבור יש, לפעמים, כוח

עד לפני זמן קצר — חדש, חודשיים — נראה היה כי מנגי ר גמור עם מפלגות הרוב בכנסת להעלות את אחוז החסימה ולהגדיל את מספר חברי הכנסת. לרבים היה ברור, כי ההחלטה נפלה וכי שום דבר שיאמר או ייכתב לא ישנה את מה שעתיד, ברוח הנוהג המפלגתי הפנימי, להתרחש. שתי ההצעות בראו קוסמות מדי מכדי שניתן יהיה לבטלן. העלאת אחוז החסימה עמדה להגדיל את יצוג הגדולים על חשבון הקטנים ולהיפטר מסיעות קטנות ומודרניות. הגדלת מספר חברי הכנסת באה לספור את הקשיים הפנימיים של המפלגות בהרכבת רשימות המועמדים לכנסת ולהלין את ועדות המינויים מהבורות לתתוך בבשר צמרת המפלגה כדי לפנות מקום לצעירים ולחדשים. לשתי ההצעות היה רוב. בתוך מפלגת העבודה — בעיקר בקרב אנשי מפא"י לשעבר — גבר אמון במשני ההצעות קבעה מלכתחילה למידה שנת של תמיכה בקרב סיעות גח"ל. בקיצור, הענין נראה אבוד והכל בקרבנו משכו בכתפיים — זו התגובה הישראלית האפיינית למעשי הפוליטיקאים — וגדו בראשם לאלה שהשתיו עצם במטרה להוסיף אחרת גלגל שאינו ניתן להחזרה.

✶

השבוע התבשרנו כי, כנראה, נגזם הגורל על שתי ההצעות. סיעות גח"ל דחו — בהחלטה ראויה לשבח — את שתי היוזמות ובלעדיהם לא ירצו אנשי העבודה לפעול. בינתיים גברה גם בתוך המערך עצמו התנגדות לשתי היוזמות: מפ"ם יצאה נגד העלאת אחוז החסימה: אנשי רפ"י לשעבר יצאו נגד שתי היוזמות. מה שהיה נראה כמעשה-עשוי לפני מספר שבועות נתגלה כביצה שלא באה לעולם.

בתהליך זה היה — כך נדמה לי — תפקיד גם לקולות שהושמעו מחוץ לקירותיו של הממסד הפוליטי. קולות אלה, רובם ככולם, התנגדו לשתי היוזמות. הם בקעו ממאמרים בעתונות, משיחות רחוב ומטורי המכתבים למערכת — זה הכותל המערבי של הדמוקרטיה הישראלית. המקהלה לא היתה אדירה וכרגיל שום התארגנות ציבורית לא לוותה אותה. אך הקולות היו ברורים: כמעט ולא נמצאו תומכים ביוזמה הכפולה מחוץ למסגרת של פוליטיקאים מקצועיים. הדור הצעיר בכפיים יצא נגד שתי היוזמות. הסטודנטים המאורגנים במפלגת העבודה אף הם השמיעו „לאו" תקיף לשתיהן. כל זה לא היה הרבה, אך מעט זה הספיק לתרום תרומה ניכרת לקבורת אותו יצור שעל לידתו לא אמרנו מזל טוב.

✶

הקולות שהושמעו בבמה שקורין אצלנו, בלית ברירה, „ציבור", רק הוסיפו תרומה. הם לא שינו סדרי עולם. פרט לקולות אלה, היו אינטרסים חזקים שפעלו נגד שתי ההצעות. הרוב בגח"ל הבין את האיוולת שבהעלאת אחוז החסימה בדרך שתיתן עדיפות, ואפילו רוב מוחלט, למערך. חברי כנסת אחרים חששו מפיחות ערכם כתוצאה מגידול מספרם. אנשי רפ"י לשעבר חששו משתי ההצעות משום שהעלאת אחוז החסימה נועדה לבוא במקום שינוי שיטת הבחירות ומשום שהגדלת מספר חברי הכנסת היתה פוגעת במשקלם בתוך כשיטת המועמדים של עבודה בכנסת הבאה. אך בנוסף לכל השיקולים הגלויים האלה, היתה מידה רבה של כוח גם למקהלה הקטנה אך העיקשת שצעקה בחוץ והביאה שורה ארוכה של טעמים משכנעים נגד שתי היוזמות. בשנת בחירות היה למקהלה זו כוח מוגבר. ח"כ מנחם בגין הבין, בצדק רב, את חוסר הטעם שבתמיכת גח"ל ביוזמה הסיעות הקטנות מהכנסת הבין, כי עקב כך, „תתנהל מערכת הבחירות סביב נושא זה, במקום שתתרכז סביב הנושאים המרכזיים". במלים אחרות: יש בענינו השפעה לא מבוטלת של קולות שאינם מבויים בתוך המערכת המפלגתית — השפעה שרוב רובה בידי העתונות — ושהצליחה, בגלל קונסטלציה פוליטית מסויימת, להכריע את הכף ולבטל את מה שלכאורה לא ניתן היה לביטול.

✶

כל הדברים האלה נכתבו לא על מנת לנתח גזירה פוליטית, אלא להצביע פעם נוספת על המיתוס הישראלי המצוי הקובע, בניגוד לעובדות, כי אין כל השפעה לציבור, לרחוב, לדעת הקהל, לעתונות, לאנשים סתם. מיתוס זה מתפרך לא רק על ידי פרשת השינויים בכנסת. לחץ הציבור הוא שהביא את משטר הגבול לתל-אביב הוא שהביא לכך, כי בתי המשפט הגלו מחמירים בענשים של עבריינים אלימים. כיום אין עוד ספק, כי הפגנותיהם של כמה „פנתרים שחורים" לא רק העלו את נושא הפער העדתי אלא גם הניבו פירות מעשיים בעניינים של שיכון, סעד ותרבות.

בסופו של דבר, זעם הציבור הוא האחראי להחלטה בענין הממזרים: החלטת המערך שלא להשלים לאורך ימים עם פסלותם והחלטתו של הרב גורן לטהר אותם, אפילו במחירו של מבצע הצה"ר צבאי.

אלה הן תוצי-נחמות, שכן בסופו של דבר מביטי כאן כמה נאות-מדבר בישימון של ניתוק פוליטי בין נבחרים לבוחרים, בין מחליטים לבין ציבור פאסיבי המקבל את דין ההחלטות.

אך צריך לזכור, כי בכל המקרים האלה לא המקהלה דעת קהל מאורגנת. בשום מקרה לא היה מדובר בתנועות המונים, בפטיציות של רבבות, בארגונים של קבע. מי שמכיר תנועות מחאה ותנועות פוליטיות במדינות אחרות יודע כמה מלבבים וחושושים הם גילויי דעת הקהל בישראל. הישראלי המצוי הוא עצלן פוליטי ואם הוא צעיר תוסס — ובעיקר אם הוא סטודנט — הוא מפונק בתחולה רדומה.

הוא משמיע קול ענות חלושה — לרוב באזני חבריו — ומיד לאחר מכן מתחיל ליילל — לקטר, ליתר-דיוק — שאיש אינו מתחשב בדעתו. הוא מתעייף תוך זמן קצר ונואש תוך יומיים. אין הוא יודע כלל מהו ניסיון של חברות אחרות. אין הוא מסוגל לפעול בעקשנות ובהתמדה. האנגלים מסוגלים להתאגד מרצונם ולקיים אגודות מתנדבים במשך שנים רבות שתפקידן האחד והיחיד הוא להביא לשינוי בחוק. כמה סבלנות, עצבים וכספים הציאו אגודות אלה עד שהביאו לביטולם של איסור ההפלה המלאכותית, עונש המוות, המלקות, איסור משכב זכר וכיוצא באלה. כמה יזע ודמעות — וגם קצת דם — השקיעו מתנגדי המלחמה בויאטנאם בחוגי ארצות הברית עד שהביעותם תורגמה ללשון המעשה. איזו יזמה צצה מה גילו הסטודנטים בארצות הברית, כדי להביע מורת רוחם מאורח החיים ודמות המשטר בארצות הברית. וכמה דלים ומעורי חמלה הם כל הביטויים הישראלים המקבילים.

✶

מה יש להסיק מאפיו זה של הישראלי העצל ? מי שחרד לדמותה של החברה הישראלית — ומי שיש לו עיניים ואזניים חייב להיות מודאג במקצת — צריך למצוא דרך כיצד להפעילו ולהוציא את ההסם שנוצר בדרכי התקשורת בינו לבין נציגי הפעלתן. יש איטרס בהפעלה כזו, בשום שהישראלי המצוי — וכך נדמה לי — הוא עצלן פוליטי אך אינו אדיש בשום פנים ואותן לענינים פוליטיים חברתיים. נדמה לי, כי כל אחד יכול להעיד מנסיונו עד כמה „איכפתים" ענייני הציבור לו ולמכריו, ועד כמה נוגעים לבנו אותם עניינים שלגביהם אין אנו מוכנים לעשות דבר. פער זה יכולתו (או הרצון) להתארגן לפעולה עשייה. הוא המסביר את השקט של הישראלי המצוי.

הסכול זה הוא מנת חלקם של רבים בדמוקרטיה המודרנית, אך בישראל הוא בא לידי ביטוי מדאיג ומכאיב שאין לו כל צידוק בחברה קטנה וצעירה, כשלנו.

✶

כדי להפעיל את הישראלי המצוי יש צורך בשיטה פוליטית שתגביר את אמונתו ביכולתו להשפיע; כדי שאמונתו זו תגדל יש צורך בשיטה פוליטית שתהיה מסוגלת להענות להלכי רוח ברחוב הישראלי. זה מעגל הקסמים שניתן לפרוץ ממנו רק בעזרת מעשים אמיצים. מעשים כאלה יכולים לבוא מלמעלה; על ידי שינוי שיטת הבחירה לכנסת, הכנסת דמוקרטיה פנימית קבועה בתוך המפלגות; פיצול המסגרות הארכניות, מתן כוח לשלטון המקומי; היא גם יכולה לבוא — להלכה — מלמטה על ידי דור חדש שיאמין בכוחו ויהיה מוכן להשתמש בו.

✶

אם לא ייפרץ מעגל הקסמים; לא יקרה אסון. ישראל, על כל עיוותיה, תישאר דמוקרטיה שיש בה חופש דיבור ותכות לביקורת. אך תתרשות האכזבה של הישראלי והשלמה הסבילה עם חוסר האונים שלו — המדומה או האמיתי, אין זה משנה — תלך ותגבר עד שתהיה לנו לטבע שני.

ניצים מתוך פחד

מאת א. שווייצר

המתרחש בגבול רמת-הגולן בימים אלה צריך לייאש את המקווים שבימין מן הימים (אך לא בעתיד הבלתי נראה לעין), אפשר יהיה לשים קץ לשלב הדמים הנוכחי במאבקה של ישראל לקיום מובטח במזרח-התיכון. המייאש בדבר איננו שסוריה התירה וסייעה למחבלים לעבור את קו הפסקת-האש, אלא שמיהרה להסלים את ההתנגשות שהתפתחה מחדירותם של אלה, אף על פי שתוצאות ההסלמה היו הוריות מראש.

התנהגותה של סוריה מוכיחה את הסיפור על העקרב שעקץ באמצע הנהר גמל אשר על גבו ביקש לחצות את המים. הרצון להרג והרס נראה במעשי הסורים כמגיע עדיף על הרצון התועלתי להשיג יתרונות צבאיים או מדיניים. אפשר להגדיר התנהגות זו כהרתעה שלילית, איום אשר פוגע בגומל יותר משהוא פוגע במי שאמור להיות מורתע. עם צד שכנגד מסוג זה קשה, אם לא בלתי-אפשרי, לנהל מו"מ ולהגיע להסדר שיש עמו מן השלמה.

✶

מקובל על מדינות לשרוף מטוסים וטנקים משלהן, כאשר צפויה תועלת כלשהי ממעשה זה. אך מה מבטיחה לעצמה דמשק ? אילו איומה בהתגמול על תקיפת עמדות מחבלים על-ידי מטוסים ישראלים או אילו בייצה הפגנת-כוחות גדולה אחורי המבצע הישראלי, היתה משיגה באלה שתי תוצאות: התיצבותה לצד המחבלים היתה נראית לעין, ומעמדם הפנימי של הממשלה ושל הכוחות המזויינים היה מתחזק או לפחות לא נחלש. הצעד המכריע — מכריע לרעה — נעשה, כאשר במקום האיום בא נסיון ההגשמה. כי מה שמוכח הוא, כי סוריה חולת-אונים כנוהגת חסות ללוחמים הפלשתינאיים; וכי במישחק העצמה נגד ישראל היא נחותה ללא תקנה.

יש אומרים שסוריה היא חריגה בין ארצות ערב, היא מסורפת ורודפת יצרים יותר מאחיותיה. אך אנשים שזכרונם לא הזיל לפעול אחרי 5 שנים, לא שכחו כי מלחמת ששת הימים פרצה בעקב התנהגות דומה מצד מצרים. ארץ מיושבת ושקולה. עד לגבול מסויים הפעיל נאצר רק איום: הערכות צבאו בסיני היה בחינת הרתעה אפקטיבית מפני אלימות ישראלית בכל חזית מחזיתות האיזור. אך היש מהר עברה מצרים מאיום להגשמה: בגירוש כוחות האו"ם וסגירת המיצרים. כיום ידוע, כי הערכת נאצר את הכוח היחסי של צבאו לא היתה ורודה במיוחד. אך ההרתעה השלילית פעלה אצלו כמו אצל הסורים — הסוף ידוע.

הטענה הנגדית — ותהיה מוצדקת בכל שתהיה מבחינה עניינית — כי ישראל היא שהסלימה את התקריות האחרונות בגבול הגולן, מחטיאה את הנושא. השאלה היא של התנהגות בלתי-רציונלית במונחים מדיניים או צבאיים מקובלים. ישראל יכולה להרשות לעצמה הסלמה — לכל הפחות מבחינה הצבאית הצרופה — כפי שמוכיחות העובדות; לא כן סוריה. כששתיהן מסלימות, האחת (ישראל) ספק נוהגת בהגיון, ספק לא. לעומת זאת, סוריה אף אינה יכולה ליהנות מן הספק. ואין זה ספק לגבי ההגיון שבריסוק מטוסים והפיכת טנקים לגרוטאות חרוכות, אלא לגבי שיקול דעת בהלכה המדינית והצבאית כאחד. והעובדה, כי גם התשובה הישראלית להסלמה (או להסלמה חוזרת) סורית, גם תוצאותיה הצבאיות היו ניתנות לניחוי, רק מחמירה את המסקנה המתבקשת לגבי שפיות דעתם של שליטי השכן הצפוני.

✶

נאמר כבר שסוריה אינה יחידה במינה: ההבדלים בינה לבין מצרים הם הכמותיים בעיקרם. השאלה היא אם וכיצד יתכן דו-קיום בין ישראל ומדינות שכך נוהגות. וייאמר מייד שאין בכך משום התעלמות מחלקה של ישראל באיבה בכלל ובמעשי האיבה המתפוצצים, גם כאשר ההתגרות היא מינימלית (כמו למשל בעת גילוי שני מוקשים, שהיתה פעולת הנחק לתקרית של יום ג'). אדרבא, הנטייה הישראלית לראות בכל חציית גבול על-ידי כנופית מחבלים חלק מהותי במלחמת ההשמדה המתנהלת נגדה, היא מהנתונים הקודרים של האיזור. ואלה נתונים שלא יתגברו עליהם עמי האיזור בבחזה של הטפה.

בסיכומו של דבר, שני הצדדים הם ניצים מתוך פחד — ועל פי ההיסטוריה של ארץ-ישראל מאז תחלת העליה היהודית, פחד מוצדק. באופן אוביקטיבי, תהליך ההתישבות היהודית זהה עם תהליך התעצמות יהודית בכוח השיהול והכסף בעת חולשה, ובעוצמה צבאית בשלב מאוחר יותר. וכנגד זה, אם לא עוסקים הערבים ברצח עם, הרי זה משום שלא ניתן להם, ולא משום שלא ניסו.

עובדות בעלות אמיתות היסטורית אלה הן היסוד למצב המדיני באיזור שחשיבותן — חשיבות שלילית — נראית עתה רבה יותר מאשר בעבר. שכן נראה, כי קרבה השעה שבה ייעשה נסיון מחודש להביא לידי הסדר ישראלי-מצרי ולאחר מכן ישראלי-ירדני. ויש יסוד לסברה, כי עמדות שיסודן בזכרונות העבר ובפחדים מפני השלכתם לעתיד עלולות לעכב את מלאכת ההשלמה יותר מחילוקי הדעות הממשיים על גבולות, הערכויות צבאיות וכיוצא באלה.

✶

דווקא בגלל עוצמתו של היסוד הלא-רציונלי בסכסוך הישראלי-ערבי, מוטב שלא להוציא מכלל אפשרות התנגשויות צבאיות חדשות מקיפות פחות או יותר גם אם למראית עין אין נימוק אוביקטיבי הנראה לנו כמצדיק חידוש האש על-ידי ארץ ערבית זו או זו. יש בימים אלה נטיה — שגם לה יש על מה לסמוך — לקרוא בעתון על איום נוסף של הנשיא סאדאת או נבגד אחר, ולמשוך בכתף מתוך זלזול. אך ככל שבעבר קלעה תגובה זו למטרה, לא מובטח שכך יהיה גם בע. ד. הדכאון במצרים מתחיחתה הזכר אותה עשוי לגרום לחיסול המלחמה עם ישראל, מתוך התחשבות רבה יותר במציאות משגילתה קהיר עד כה. אך בשום אופן אין להוציא מכלל חשבון, כי במקום הסקת מסקנות הגיוניות תבוא התפרצות בלתי-רציונלית של מעשי איבה שהתוצאותיהם יחמירו עוד יותר את התיסכול המצרי. החומר ביותר בתחומים זו היא העובדה, כי ביחוש התוצאות לא בהכרח ירתיע מהמעשה.

לפחות במובן זה צודקים אלה הסבורים, כמו הנשיא ניכסון, כי האיזור דמוי חבית אבק-שריפה. הצרה היא שאנשים טובים מחוץ למזרח-התיכון, כמו לא מעטים מיושביו, חושבים שמעשה זה או זה עשוי לסלק את הפוטנציאל ההרסני — בעוד שמה שדרוש בפועל, זה עידן רגיעה לא יותר קצר משהיה עידן המלחמות. אך טרם נפתרה השאלה, כיצד יגיע וימשך אותו עידן — והאש בגולן מוכיחה לנו, באיזה קשיים יתקלו אלה שירצו להביא אותו לאיזור.

هكذا من الأصل

אשליית הפיקוח על מטבע זר (ה')

ניצול לרעה של ריבוי השערים

יש מקום לליברליזציה בתחומים שונים

מאת שמשון ארליך

המסתכל על משק המטבע הזר של המדינה ממעוף הציפור ימצא חופש רב ביותר. סקטורים שלמים חפשיים לעשות כאוות נפשם. הח־ברות כ"צים", "אל־על", צנור הנפט, מנהלים את עסקיהם הגדולים ב־מטבע זר באופן חפשי. תייר הבא הימה ארצה יכול למכור את הדול־רים לא רק לבנק מוסמך לסחור ב־מטבע זר, כפי שהיה עד לפני כמה שנים. הוא יכול למכור אותם לכל אדם. עולה המביא עמו דולרים או מרקים או כל מטבע חוץ אחר, רש־אי לחזור ולקבל אותם בחזרה בשער הרשמי עשר שנים מיום עלותו אר־צה.

חיסול השקעה

ומה על המשקיעים? לא רק מי שקיבל מעמד של מפעל מאושר במרכז ההשקעות רשאי להוציא את ההשקעה, הרווחים ורווחי הון; לא רק מי שרכש מניות בבורסה יכול למכרן ולהוציא את התמורה: גם מי שהשקיע במניות של סתם חברה רשאי למכור את המניות ולהוציא את התמורה, תהיה גבוהה ככל ש־תהיה והמדינה חייבת לספק לו את הדולרים בשער הרשמי.

המגבלה היחידה על הוצאות ה־תמורה של חיסול רכוש משקיעים הוטלה באחרונה על מי שחיסל הש־קעה בנכסי דלא ניידי. מותר לו להוציא את המחיר ששילם בתוספת ריבית שנתית של 7% ואת הרווח הוא רשאי להוציא רק במשך כמה שנים. הווה אומר עולים משקיעים פטורים למעשה מכל פיקוח.

לחלק ניכר מהעברות ההון יש כיום למעשה זכות המרה חזרה.

ישנם סקטורים שחופש התנועה שלהם עשוי להיות אף רב יותר. קודם כל הבנקים על סניפיהם ב־חו"ל. הבנקים שולטים כיום בפק־דונות זרים בהיקף העולה על 2 מיליארד דולר. יש להם הפקדות מ־חו"ל שהם מלווים אותם בחו"ל. יש־נן גם הפקדות של 600 מיליון דולר לערך המופקדים בארץ, מהם כ־500 מיליון דולר פקדונות תושבי חוץ (פקדונות פתיה). בקיצור: חלק נכ־בד של המשק העוסק במטבע זר, מעט מאד מגבלות פיקוח חלות עליו.

יבואנים ויבואנים

מי שעדיין מרגיש, לפחות להלי־כה, את עול הפיקוח הם היצואנים, היבואנים והישראלים הרוצים לנ־סוע לחו"ל. יצואן חייב למלא טפסים לשם קבלת רשיון יצוא; יבואן חייב לקבל רשיון יבוא והקצבה של מטבע חוץ. ישראלי היוצא לחו"ל מקבל כיום כידוע רק 250 דולר (אם כי הקצבה זעומה זו ימיה ספורים).

האומנם לבטל את הפיקוח על ה־יצוא והיבוא? אלמלא ריבוי השע־רים היתה התשובה כן. אולם רי־בוי השערים מונע.

יצואנים מקבלים היום דרך כלל 5.2 ל"י עבור הדולר, שלא לדבר על ההטבות העקיפות. יש גם כאלה שהמחיר היציר שהם מקבלים עבור הדולרים עולה על 6.2 ל"י, כלומר ב־2 ל"י מעל למחיר הרשמי. מי שזוכר דברים אלה, יבין מדוע ה־פיקוח על היצוא חיוני. נניח לרגע שאין כל פיקוח על היצוא. אפשר אז להביא את הדולרים אל האוצר ולטעון, כי מקורם ביצוא ולקבל עבורם 6.2 ל"י.

איפה לוקחים דולרים? כאשר יבוטל הפיקוח ניתן יהיה לפנות אל בנק ולקנות אצלו כל סכום, אפילו מיליון אחד או שני מיליונים דולר. לא יהיה רישום ואיש לא ישאל ל־שם מה קנית דולרים. כל המכיר את הנעשה במשק ובמיוחד בתחום היצוא יודע, כי תופעה זו קיימת

היכן משיגים דולרים? בין השאר ברחוב לילינבלום בת"א

גם היום. חולצות שיצרן ידוע ייצא לשוויץ בתמורה מוצהרת של 2 דו־לר היחידה, התגלגלו לבסוף לגרמ־ניה ונמכרו בדולר אחד. היצרן קי־בל בינתיים פרמיה של 4 ל"י לכל חולצה, שעה שבמחיר של דולר אחד ספק אם היו מרשים לו לעשות יצוא, כיון שיתכן שהבד עלה לו ביותר ממטבע זר משהושקע בחול־צה.

גם כיום יכול היצואן להשיג את הדולר בשוק השחור. האם המסקנה מכך צריכה להיות, שיש להרשות לו לקנות את הדולרים באוצר? או שמא צריך להחמיר את הפיקוח על יצוא הנהנה מפרמיות כה גבוהות?

הפתרון הפשוט והרצוי הוא כמו־בן ביטול הפרמיות או לפחות צימ־צום הניכר, כדי שיבטל התמריץ למשחקים בהפרשי שערים על חש־בון המדינה. אולם כל המכיר את המצב בארץ ספק אם יראה פתרון הגיוני זה כעומד בשער. כל זמן שלא בוטלו הפרמיות המוגזמות ה־יוצרות שערים שונים, אין כל אפש־רות לבטל את הפיקוח על היצוא.

העובדה שכיום עוסקים רק שני אנשי מכס בבדיקת העברות התמו־רה במטבע חוץ בצד הייצוא מביאה לכלל מסקנה שחלק מן הנזק העלול להיגרם מביטול הפיקוח, נגרם כבר עתה.

[illegible] רתים גם מצד יבואנים, המקבלים דולרים במחיר של 4.2 ל"י. יש ב־ודאי כאלה המנסים להשאיר לעצ־מם דולרים. וזוהי תופעה שאיש אי־נו יודע את היקפה, אולם המעשה במעל הוצאת יבנה שנתפס בגלל הלשנה בהעברת 300,000 דולר ל־שוויץ; המעשה בסוכן יבוא שגם הוא חשוד בהשארת עמלות בחו"ל מלמדים, כי התופעה קיימת. העוב־דה שמתלווית לכך האפשרות לש־לם פחות מס הכנסה ולהגדים בהו־צאת רשיונות יבוא, ודאי איננה מפ־חיתה ממשקל התופעה.

לכן יש מקום לחזק את הפיקוח על העברות התמורה של היצוא ועל מחירי היבוא. אולם זהו נושא קל ערך לעומת יבוא ההון, שהוא תחום פרוץ עוד יותר.

איפה ואיפה

הממשלה מנהלת מדיניות של צימ־צום כמות הכסף במשק, כדי לצמצם בדרך זו את הצריכה וההשקעות, כדי שלא יחרגו מעבר לכמות ה־עובדים, הציוד והמלאי העומדים לרשות המשק. המלחמה באינפלציה מחייבת יחס מסוים בין מה שקרוי גורמי יצור ובין כמות הכסף, כיחס בין מספר מקומות הנסיעה באוטו־בוסים ובין מספר הכרטיסים שמוכ־רים לנסיעות אלו. לשם כך אין מר־שים לבנקים להלוות יותר מסכומים מסוימים וכתוצאה מכך, כמובן, עו־לה הריבית, המגיעה אצלנו עד ל־20 אחוז. אולם אותה שעה מרשה הממשלה לגופים שונים, ציבוריים ופרטיים, ללוות בחו"ל בריבית של 8% עד 7% במטבע זר ולהציף תוך כדי כך את הארץ בכסף שניתן ל־"יצור" בבנקים הישראליים.

האם הפתרון הוא להרשות לכל אחד ללוות בחו"ל כאוות נפשו ול־וותר בכך על מדיניות מוניטרית (ה־קובעת את כמות הכסף) או שמא מן הדין להטיל פיקוח יותר רציני על סקטור זה? העובדה שכמעט כל ה־עולם המערבי פונה בכיוון פיקוח על זרימת הון, אולי איננה מחייבת או־תנו בהכרח להליכה באותו כיוון, אך היא חייבת לשמש גורם מנחה. נוסף על כך יש לשים קץ לאיפה ואיפה ביבוא המטבע הזר ולהפעיל בקורת צבורית יעילה יותר על מע־שי הממשלה בתחום זה.

מצד שני יש תחומים המחייבים ליברליזציה מרחיקת לכת. אין הצ־דק להרשות לישראלי הנוסע לחו"ל לקנות כל כמות של דולרים; די אם יגדילו לו את ההקצבה עד 800 או אף 1000 דולר. אין כל סיבה שלא להרחיב עוד יותר את ההק־צבות ליבוא אישי, כדי לשבור את המונופולים של יבואנים בתחומים שונים ולהוריד את המחירים הגבו־הים. יש בודאי תחומים נוספים ש־צימצום הגבלות או אף ביטולן עשוי אך להועיל.

בסיכומו של דבר ניתן לומר, כי מבחינת מלאי מטבע זר מצבה של המדינה איננו מבוסס לטווח הרחוק כפי שהיינו רוצים שיהיה. ביטול ה־פיקוח על קניית ומכירת דולרים יפעל כמתמת רק אם יבוטל גם ה־שער הקבוע. דבר זה לא רק שיש בו כדי לסכן את יציבות המחירים ב־משק (כאשר הדולר יעלה וירד ב־התאם לכל תנודה במשק ובבטחון), אלא שהוא גם אסור על־פי הסכם בינלאומי. לכן דרושה עדיין מסגרת פיקוח שתאפשר להתגבר על מצבי־חירום, כגון זה שחששו ממנו אך לפני כשנתיים. אולם במסגרת זו [illegible] יש להגביר את הפיקוח במקום שהוא דרוש ויש לצמצמו במקום שניתן. אולם אותו פיקוח שהוא רצוי ו־דרוש, מן הדין שיופעל כראוי.

(מאמר אחרון בסידרה)

במרום הגולן למחרת האש

הר בנטל לא הספיק כמחסה מההפגזה הסורית

מאת יהודה אריאל

על לוח המודעות בחדר האוכל של קיבוץ מרום גולן, ליד הודעות בדבר סידורי עבודה מיוחדים, ורשי־מת החברים הנוסעים להלוויית חב־רם מרכז המשק מיכה פישמן, הנע־רכת בבית אורן, מצאתי הודעת ה־חובשת: "המרפאה תהיה היום יום ב' 21.11.72 סגורה כל היום. ב־6 אהיה אפתח למקרים דחופים".

לא היה צורך במרפאה באותו יום. כי כל הנפגעים בהפגזה הכבדה ה־ראשונה על המשק קיבלו טיפול ראשון בתוך המקלטים על ידי רופא צבאי שהגיע תוך זמן קצר למקום.

בחדר האוכל הקימו פיגום כדי לתקן ולזגג את השמשות. למרות הפגיעות במטבח המשיכו החברות בהכנת האוכל וחלוקתו. משם פניתי לבתי הילדים. הפעוטים בני 4—5 התישבו לתוך מסגרות החלונות, הם נהנו קמעא מן העבודה שאין זגו־גות. וכאשר הוליכו אותם למנוחת צהרים למקלט, אמרו בקמקמה: ש־לא יהיו בומים!

בפינה אחרת של המשק מכוניות שרופות ופגועות. בבנינים בבניה, נפ־געו. אין בית בו לא נפגעו ה־שמשות. סככת המכונות, המתבן וגם הרפת נפגעו. שם ברפת עדיין נראו שלוליות דם גדולות של חמשים

מבראות הרס ההפגזה הסורית במרום הגולן

הפרות שנהרגו בפגיעה ישירה. מחסן הבגדים נהרס כליל. חברים הוציאו מתוכו את הבגדים ומכונות תפירה שנהרסו.

הפגזת הסורים היתה טבילת האש הרצינית הראשונה של המשק. ה־כל רצו אל המקלטים, אספו את הפצועים לשם. הפועלים הדרוזים מכפרי הגולן וכמנין פועלים ערבים מאזור נצרת העוסקים בעבודות בניה היו חיוורים יותר מחברי ה־משק, לשמע מאות הפגזים שירדו כברד. הם התפללו בלחש ורק מדי פעם נשמע מפיהם: יא אללה יא אל־לה. נראה שההפגזה גרמה להם כמעט הלם. למרות לא באו לעבוד־ זה, פרט למנין פועלים דרוזים ש־נשלחו חזרה לבתיהם, מאחר שהע־בודה לא היתה תקינה וכולם עס־קו בעיקר בתיקון הנזקים.

לחברי מרום הגולן, שהתאספו מ־משקים שונים של הקיבוץ המאוחד מיד אחר כיבוש הגולן במלחמת ששת הימים, הבכורה בהקמת קיבוץ באזור חדש זה. תחילה התישבו ב־כפר עליקה. אספו את העדרים ה־נועים בכל הרמה, הקימו מכלאות וראו בעדרי הבקר גרעין ראשון ל־קיומו של הקיבוץ. בראשון ברמה, לעבור זמן מה עלו החברים לקו־ניטרה והתישבו בשכונת המגורים של המושלים הרוסים משם המשיכו לטפל בעדרים אבל גם קיבלו שטחי אדמה חקלאית למרגלות הר הבנטל הגבוה ותל־אבו־נידה ששמו הוסב ה־יום לתל־אביטל.

האדמות היו מנוצלות וצריכו טיפול. בשולי עצי פרי ושטח ברחוב הועד

ארבעת הפצועים הועברו לבתי חו־לים על ידי אמבולנס מקומי. החמי־שי, מרכז המשק מותיקי הקיבוץ, מיכה פישמן, מת מפצעיו תוך זמן קצר.

מיכה פישמן בן 28 שרק לפני שנה נשא אשה מחברות המשק, שנשא בעול התפקידים מרכזיים בקיבוץ. היה חסר ביומיים האחרונים הכי־נאי פעם. דוקא אחר ההפגזה ה־קשה, של מאות פגזים סוריים אשר ירדו תוך פחות מחצי שעה, היו זקוקים לו, כדי לארגן במהי־רות את העבודה של חברי ה־משק המתנדבים שבאו מהגליל ומ־מרכז הארץ. אבל בשעת מבחן חי־בים הכל בהשישה. העבודה בשדות הופסקה כליל, כולם התרכזו בתי־קון הנזקים הכבדים האומדים ב־מאות אלפי ל"י.

ביקשתי הדרכת אחד החברים מ־המשק. אחר פגזות רבות אמר לי יהודה הראל לשעבר חבר מגדה, ש־נמלץ בין הראשונים להקמת הקי־בוץ הראשון בגולן: לך ותראה ב־עצמך. כאן אין צורך בהדרכה, תראה את הפגיעות על כל צעד ושעל.

טבילת אש רצינית

סמוך לנו עבדו אנשי חברת ה־חשמל להחליף טרנספורמאטור. על יתר העמודים תיקנו פגזים, משכו כבלי חשמל חדשים. חשמלאים מ־קיבוץ שפיים וממשקי הגליל העל־יון סייעו לאנשי חברת החשמל.

לגידול זרעי תפוחי אדמה, בהתחשב באקלים המיוחד בגובה אלף מטר מעל פני הים. חברי המשק ניסו ל־קיים אכסניה, טיפלו בתחנת דלק גם קיימו את המסעדה המודרנית ה־ראשונה בקוניטרה שהיתה חשובה במיוחד לזרם המטיילים והתיירים הגדול שהגיע לגולן.

תוך זמן קצר הוכח שאין מגורי המושלים הרוסים נאים לקיים בהם את הקיבוץ. יש למצוא מקום מת־אים לפיתוח משק והקמת מבני מגו־רים. מה עוד שמספר החברים הלך וגדל מאד. לרבים קסם האתגר ל־התישב בגולן. לא רק לישראלים גם למתנדבים שבאו מחו"ל וביקשו ל־הצטרף לקיבוץ כחברים.

הקיבוץ הולך ומתרחב

הממונים על ההתישבות ועל בט־חון המשקים קבעו: את מרום הגו־לן יש לבנות במקום שהוא יותר בטוח בפני הפגזות מהחזית הסורית הקרובה. השטח אותר מאחורי הר־בנטל הנמצא מצפון לתל אבו־נידה של תל־אביטל. עתה מתברר שה־תותחים הסורים השיגו גם את ה־מקום הזה על אף שהמבנים של ה־משק נמצאים ממש מתחת לגוש מ־מערב לו.

עתה מוסיפים: ידענו שמרום הגולן הוא ישוב־ספר. לכן גם הבניה מות־אמת לתנאי ישוב־ספר. גם נבנו מקלטים במספר המספיק ובמקומות הדרושים. לולא זה תוצאות ההפגזה היו חמורות יותר.

במרום הגולן מצויים היום כמה מאות חברים, למעלה מ־60 ילדים. חברים רבים מועמדים. להם בונה משרד השיכון שיכונים חדישים ש־בחלקם כבר עומדים על תילם, בחל־קם בבניה, כי אין הקיבוץ מוכן ל־הסתפק במספר חבריו היום. האקלים החורפי הקר דורש גם הוא תיכנון מיוחד של המבנים וכמובן שאי אפ־שר בלי חימום בגובה של אלף מטר מעל פני הים.

למחרת ההפגזה הסורית, כשנסע־תי למרום הגולן, עברתי ליד קיבוץ גדות ולא יכולתי שלא להיזכר ב־הפגזות המסיביות על משק זה ב־טרם מלחמת ששת הימים, שעה שה־סורים עדיין רכבו מעל למשק ויכלו לטווח את כלי המשחית שלהם באמון ישיר. בזמנו ישבנו אנו למטה וה־סורים למעלה. הפגיעה במשק ב־שלוש ההפגזות הגדולות היתה איו־מה, קשה מזו שבה נפגע מרום הגולן.

אלא שהשוני הוא במצבו של צה"ל היושב היום בקו אסטרטגי יותר, ש־תגובותיו יכולות להיות חמורות ב־הרבה מאשר לפני שש שנים, וגם היו הפעם בצורה כפי שהסורים לא חלמו עליה. כמש כמו שאמר ה־רמטכ"ל רב־אלוף דוד אלעזר בבי־קורו שלשום במרום הגולן: אנחנו לא נרשה שיפגעו בישובים שלנו ונצטרך לגרום לקמים שלא ישכחו ושלא יפגעו יותר באנשים שלוים ובאים לזרוע בגולן תבואה וירקות ולא מוקשים כפי שהסורים היו רגי־לים בעבר וסבורים שעדיין יכולים לעשות זאת באמצעות התשיכה.

הרב גורן והמפלגות

הקמת קהילות נפרדות תגרום לתחילת פילוג העם

מאת דן כסלו

נוסף לצביונו הצבאי של "מבצע הממזרים" של הרב גורן — דבר ה־מרגיז לא מעט את אנשי הציבור הדתי, ולא רק חוגים הקיצוניים של ציבור זה — מפתיע במבצע המה־יר של הרב הראשי התיאום המוש־לם של מועד ביצוע המבצע עם לוח הזמנים של המפלגות המנהלות מזה חודשים דיונים ובירורים פני־מיים בעניני דת ומדינה. מבחינת לוח זמנים זה קשה היה למצוא מו־עד מוצלח יותר לטיהורים של האח והאחות לנגר: שלושה ימים לפני הכרעת מרכז מפלגת העבודה בנו־שא זה וכשבוע לפני פתיחת ועידת ל"ע שבמרכזה תעמוד השאלה אם לדחות את ההצבעה על הצעת חוק האוצר בכנסת.

קשה להניח שהיתה זו סמיכות תאריכים בלבד. למרות הצהרות קוד־מות של מזכיר העבודה שהמפלגה הגדולה רשאית לנהל את הבירור ל־לא לחצים מבחוץ, ברור שהטיפול המזורז בביטוח ההחלטות בא כדי ש־ההכרעה תיפול לפני שהליברלים העצמאיים יתחילו בדיון שלהם. ואי־לו מבצעו רב הרושם של הרב גורן ממש ערב הצבעה במרכז העבודה, התאים להפליא את האינטרסים של הצמרת במפלגת השלטון שלא לק־בל החלטות חריפות או מחייבות מדי.

למרות הסודיות שאפפה את מבצע הטיהור קשה להניח שראשי מפלגת העבודה לא ידעו עליו מראש — בכל שלביו. הדיון המסכם במרכז ה־עבודה היה צריך להתנהל ביום ה' שעבר, אך מסיבות כלשהן הועבר ליום ד' השבוע — למרות שאותן הצעות החלטות היו מוכנות כבר שבוע קודם לכן. נמסר, כי לדחיה זו היו סיבות טכניות בלבד, אך הת־פתחות מפתיעה שחלה בין יום ה' בשבוע שעבר ליום ד' השבוע, מעו־ררת חשד שהסיבות לא היו טכניות כל כך.

התיאום הזה בין הרב הראשי לבין המפלגות והוליביליות איננו מיקרי גם מבחינה אחרת. מבחינה אובייקטי־בית אפשר לומר, כי כל התופעה של הרב גורן היא חוליה הגיונית בש־רשרת הנסיבות בחיים הפוליטיים של השנה או השנה וחצי אחרונה.

את השרשרת הזאת פותחת יוזמת הל"ע להגיש הצעת חוק פרטית ל־הנהגת נשואין אזרחיים למקרים מי־ריגים. עד כמה שהצעה זו נראתה שולית בזמן הגשתה (עוד הצעה אחת של מפלגה קטנה, ללא כל סיכוי לקבלתה בכנסת), גרמו הליברלים העצמאיים לתגובת שרשרת שאולי לא ציפו לה בעצמם. החוליה הנוספת בשרשרת זו היתה עמדת מפ"ם ל־הצביע בעד ההצעה — למרות הת־נגדותה של "ההנהגה ההיסטורית" במפלגה זו. פירוש עמדה זו היה חד־משמעי: נפילת הקואליציה, בחירות מוקדמות ואפילו — פירוק המערך.

אמנם בתכסיסים פרלמנטאריים הצ־ליחו ראשי השלטון לדחוק את ה־קץ, אך היה זה ברור שאין זה חיסול המשבר, אלא דחייתו לזמן־מה. ב־לחץ הנסיבות נולדה חוליה נוספת בשרשרת: תחיית הדיון על דת ו־מדינה בעבודה — הדיון שראשי ה־שלטון המפלגה כל כך לא היו מ־עוניינים בו. ואילו הדיון עצמו, חרי־פות ההתבטאויות של רבים מאנשי הצמרת — כולל שרים כמו משה דיין ויגאל אלון — העמידו בפני המימסד הדתי, ובמיוחד במפד"ל, איום שדיון זה עלול לסכן את המ־שך השיתוף המסורתי בקואליציה.

בכך לא היו מעוניינים, לא במפ־ד"ל ולא בצמרת העבודה. הדרך היחידה למנוע הכרעות לא־רצויות, היתה הלחץ המשותף של שתי המפ־לגות לשינוי פני הדברים בתוך ה־רבנות הראשית, להתגבר על הקש־יים בעריכת הבחירות ברבנות ולהב־טיח את בחירתו של הרב גורן. ב־עצם היתה זו הפעם הראשונה שצמ־רת המפלגה השלטת התערבה בצו־רה כה ישירה וברורה בנעשה ברב־נות הראשית, שנחשבה עד עתה כ־שטח פעולתן הבלעדי של המפלגות הדתיות.

התערבות זו נתנה את תוצאותיה בבחירתו של הרב גורן — וזאת הי־תה עד עתה החוליה החשובה ביותר בשרשרת שנפתחה בהצעת החוק האז־רחי. פניותיו הדרמטיות של הרב גורן לראשי ל"ע בנוסח "תנו לי צ'אנס", ממש למחרת בחירתו, ומבצע הממ־זרים התואם את לוח הזמנים של המ־פלגות, מעידים על כך שגם הרב הראשי החדש מודע לסיבות בחירתו ולתפקידו בשרשרת הנסיבות הפו־ליטיות.

אין גם ספק, כי בחירתו של הרב גורן ופעולותיו הראשונות אינן מהוות סתם חוליה אלא נקודת־מפנה באותה התפתחות שעוד לפני מספר חדשים נראתה כמובילה בהכרח למשבר צי־בורי וקואליציוני בנושאי דת ומדי־נה — ובעיקר בנושא נשואים אז־רחיים. הרושם העז שעשה מבצעו של הרב הראשי בציבור הרחב, הירפה את הלחץ הציבורי על המפלגות ו־בתוכן, ואיפשר להן נסיגה מנקודת הרתיחה המסוכנת.

האקט הפוליטי הראשון בקו ה־ירידה היה החלטת מרכז מפלגת ה־עבודה משלשום, החלטה פושרת, המכילה הרבה הצהרות, אך מעט מאוד — אם בכלל — התחייבויות לגבי פתרונות לעתיד. אחרי הדיון הממושך בו נשמעו דברים כה כב־דים ובו היה כמעט ברור שנרקמת ברית לא־כתובה בין ותיקי התנועה לבין הכוחות הצעירים במפלגה ל־מען שינוי רדיקאלי בסטטוס קוו ה־דתי, אפשר לומר, כי ההחלטה היא בבחינת עכבר שנולד מהר.

הצעד הבא עתיד לבוא בשבוע ה־קרוב מצד הליברלים העצמאיים. אמנם מיד אחרי החלטת מרכז ה־עבודה הכריז ח"כ גדעון האוזנר ב־מפתיע, כי הוא עומד להעמיד את הצעתו בכנסת, אך כבר למחרת ב־בוקר, כדבריו ברדיו, ויתכן מ־האוזנר אה הכרזו, באומרו כי ה־כוונה היא להעמדת ההצעה להצ־בעה ב"קאדנציה הנוכחית של הכנ־סת" ולא בדרישה מיידית. בתוך ה־הרה זו נמצאה גם אפשרות, כי ה־צבעה זו תיערך בעוד שנה — תקו־פת הארכה אותה ביקש הרב גורן מל"ע — ואז יהיה זה בסופו של דבר אקט פורמלי בלבד, שלא יביא לכל משבר רציני.

התוצאה בדיון על פניתו של הרב גורן בוועידת ל"ע בשבוע הבא בטוחה עדיין, אך נראה כי הרב מפלגה זו נוטה להיענות לפנית הרב הראשי. רוב כה היה קיים לפני "מבצע הממזרים". האין כי המבצע חיזק את הרב, רצון טוב יכולים הליברלים [illegible]אים לקבל גם את החלטת מרכז עבודה כהתחייבות מסוימת [illegible]אתם. יחד להקיקה, אם הרבנ[illegible] תצליח לפתור את בעיות היחוד" אך כאמור יורדים לקר[illegible] טוב בבמת גדולה מאוד.

פירוש הדבר, כי הליברלים עצמאיים עלולים להחליש [illegible] של מועד ההצבעה בכנסת ובכך ל[illegible] פית את המשבר. אך אם אפ[illegible] ליסוד הל"ע, [illegible] הכרעה הסופית בשאלת המשב[illegible] או־לא בידיה של מפ"ם. מפ"ם בראית כבר הרבה פחות איש[illegible] מזהה לתמוך בהצעת חוק [illegible] אם תועלה. על שינוי העמדה [illegible] פיעות אמנם בעיקר "שיחות הרהי" על עתיד המערך, הנ[illegible] ממש בימים אלה. אך אין [illegible] פעולתו של הרב גורן עלולה [illegible] לאנשי מפ"ם אליבי לנסיגתם [illegible] זה עליה החליטו.

אם ל"ע יקבלו את התולע[illegible] בקשתו של הרב, הם ישחר[illegible] מפ"ם מההכרעה הלא נעימה. ליטו אחרות — קרוב לודאי ש[illegible] בחירת הקרב ללא מפ"ם ומיו[illegible] דבר שכל העניין יסתיים ב[illegible] מהממשלה — ללא זעזועים [illegible] מצב דברים זה עלול להשפי[illegible] על עמדת הליברלים העצמאי[illegible] נימוק נוסף — ואולי העיק[illegible] לקבלת פניתו של גורן.

ובכך בעצם תסתיים הפר[illegible] ממושכת אותה התחילו שלא [illegible] תחילה ל"ע, בהישג אחד [illegible] של הרב גורן השינויים בתו[illegible] גות הראשית. לגבי מפלגה שכוחה הריאלי הוא ארבעה [illegible] בנסת בלבד, זה הישג לא [illegible] אך ספק, אם אמנם יביא הישג לפתרון של הבעיה, אותה [illegible] הליברלים העצמאיים בפני [illegible] בפני הציבור כולו.

יש לשבח את הרב הראשי [illegible] מן ליבו בפתרון בעית "הממ[illegible] אך בסופו של דבר אין זה א[illegible] רון של מקרה חריג, אחד מ[illegible] מסובכים. כבר פתרון זה גרם [illegible] בה הריפה מצד חוגים דתיים [illegible] ניים. מה יקרה אם יוחל ה[illegible] בבעיה ראשונה של איסור [illegible] כהן וגרושה? מה יהיו העימ[illegible] הלכתיים שיוכל להשתמש [illegible] תגובה של אותם חוגים קיצ[illegible]

לעת עתה מגבלת תגובת [illegible] איומים והפגנות נגד. אך כא[illegible] דבר, במיוחד אם לא ישאר "הממזרים" כאפיזודה בודדת, [illegible] תגובה זו לעבור מההפגנות ל[illegible] להחרמתו של הרב גורן עלי[illegible] הרבנים בארץ הולקו של [illegible] הדתי. ואם אמנם יגיעו לכך [illegible] נים יממשו את האיום להקמת [illegible] לות נפרדות ומגילות יוחסין, [illegible] זו לא רק פגיעה חמורה במעמד [illegible] הרב גורן, הרבנות הראשית [illegible] תהיה זו גם התחלה של אותו [illegible] העם שממנו כל כך חששו [illegible] של חוק הנשואין האזרחיים.

יוסף הרמן, מנהל הוצאת הספרים

מאת שבתי טבת

אי־הבנה מגוחכת שררה מהרגע הראשון בינו לבין מר הרמן (כך קרא־תיו עד לפגישתנו האחרונה, ימים ספורים לפני מותו), מנהל הוצאת שוקן. הוא היה זר לי ומבחינה זו נראה בעולם היטב את שמה המיו־בא של ההוצאה שכינויה המלא עודנו "בית שוקן להוצאת ספרים".

זה היה ב־1957, כאשר הגשתי את כתב היד לספרי על מלחמת קדש. מר הרמן היה אז במלוא הד־רו: גבוה, רחב־כתפיים, מבהיק בנקיון מקורצף, נמרץ ומסתגר ב־שערו האדום. באשר לי היו טעמים אחרים לאי־ההבנה (נכון יותר: חו־סר קומוניקציה)- העברית שלו לק־תה בחסר, נהגתה במבטא יקי, נאמ־רה במהירות ותוך דילוגים על מלים ומשפטים והתנגנה בתיאום הדוק לשתי התכונות שנסתמנו בו מיד, קוצר־רוח וחימה מהירה. לא הבי־נותי מה אמר ולא היה לי צל של מושג על מה ומדוע כעס. ודאי שנעלם ממני כליל מדוע היה — בשיחות טלפון אחדות — טורק את השפו־פרת בטרם נפרדנו ב"שלום". אם איני טועה גם לא זכורה לי שיחת־טלפון אחת שהחל בה ב"הלו". הוא הישיר לענין, וזהו זה.

במרוצת השנים השתעשעתי לא פעם ברעיון לרשום בפנקס את המ־לים העבריות שהשתבשו בפיו. במ־קום חלון ראוה היה אומר חלון רוויה הלוח הכפול (המתפרסם ב־"הארץ" וב"ידיעות אחרונות") היה בפיו תדיר "כפל כפליים". השאלה — כך היה אומר לי — מה כדאי יותר, לשים פלקטים ברוויה או פר־סום בכפל־כפליים. גם שמות עב־ריים לא עלו תמיד יפה בפיו, ואת העויד משה שליט, היה מכנה משום מה דיר שאלתיאל. אבל כאשר עלה בידי לפענח את העברית שלו ול־זהות את האנשים אליהם הוא מת־ייחס, כבר הכרתי כמה וכמה מע־לות גדולות שבו.

מתי חדלתי לחשוב עליו שהוא יקה בעל כינוי זה או אחר? (כהרי היותי משוכנע שמשום שאני אינני מבין אותו, הרי ברור שהוא עצמו איננו מבין דבר). כאשר התברר כי מהחוזה שחתמתי אתו שמה שהיה נדמה לי תחילה כנקודה שהיא כולה לטובתי אין היא — במבחן מ־ציאות לאחר זמן — כלל וכלל כך, אלא להיפך, ונוטה לטובת "בית שוקן להוצאת ספרים".

*

מצאתי אצלו שכל חריף ואת יכו־לת התישוב המהיר שכמותה עדיין לא ראיתי, כשהם כבולים ומתו־כים על־ידי חוש בהזר ליושר הד־בינות. לא פעם ביקשתי תיאור קו־לע לסוג השכל המסחרי של מר הר־מן. עלה בסוף שהוא "גליצאי יקה" או היפוכו של זה, שהוא "גליצאי עם בלמים" וכיוצא בכך. בסוף הגע־תי למסקנה שהוא שחמטאי. כלומר התריסות שלו מוכנות במשחק שהוא גלוי וכלליו קבועים במסמרות, ואין היא בכלל פרי של כשרון הנובע מ־הולכת שולל. ובאמת, כשהתיידדנו נתהדקה, נודע לי שהיה שחמטאי מצטיין ומתחרה בשח עיוור ובמש־חקים סימולטאניים.

דומה לי, כי חשיבתו המהירה היא שעשתה אותו עילג מעט בעברית. הלשון לא התישבה יפה בפיו ולא נשמעה לו כפי שרצה, ולו לא היה פנאי להמתין עד שההגה תולבש מלים ושפה. מחשבותיו היו רצות חיש קדימה ומשאירות מאחור את לשונו המתחבטת בפיו.

במידה רבה, על אף השתרשותו בארץ ואהבתו את ישראל (הוא מעו־לם לא עזב את הארץ, לא למסע טיול לחו"ל, לא לעניני עסק ואף לא לירידי הספרים בפרנקפורט) היו בו חלקים שנשארו בחינת נטע זר, ולא רק מבחינת הלשון.

*

יוסף הרמן נולד ב־24 באוקטובר 1909 בנירנברג, למשפחה שישבה בגרמניה ברציפות מהמאה הט"ו. רצונו היה להיות מהנדס, אבל אביו גזר אחרת. ב־1926 נפתח בנירנברג סניף של שרשרת חנויות כלבו של שוקן והרמן נענה למודעות בעתון המבקשות זבנים. לדעת אביו הת־קשרות עם פירמה ומשפחה בעלות מוניטין היתה עדיפה — מבחינת הקאריירה — על לימודי הנדסה. ואכן, הרמן טיפס מהרה בסולם המב־גנון. בן 16 נכנס לעבודה כשוליה־זבן במחלקת המוזגות בסניף ה־כלבו בנירנברג ובן 24 כבר היה עוזר של הקניין הראשי, במרכז של הרשת, בעיר צויקאו. זמן קצר לאחר מכן היה הוא לקניין הראשי של כוזן עבור הרשת כולה.

החל מ־1933 עזרו מר זלמן שוקן את הידידים של העובדים היהודיים ברשת בתי המסחר שלו. אבל לבקי־שתו (והבטחתו להשיג לו בבוא העת סרטיפיקט) נשאר מר הרמן בגרמניה עד שלהי 1936, עת נאלץ לברוח מגרמניה בחשש משפט ש־צפוד לבוים נגדו פעילי הנאצים שקנו להם שליטה במפעל. בינואר 1937 עלה לארץ־ישראל והמשיך לע־בוד בעסקי משפחת שוקן, תחילה בבית־החרושת לתמרוקים היא, אחר כך במכירת מלאי הספרים הגרמניים של הוצאת שוקן שיובא מגרמניה, ואחר־כך ב"בית שוקן להוצאת ספ־רים" שנוסד בארץ־ישראל ב־1941.

הספר העברי הראשון שהוא הו־ציא — שיצא לאור אף עוד בטרם נוסדה ההוצאה כדת וכדין — היה אורח נטה ללון של ש"י עגנון, ב־קיץ 1939. כך נקשר גורלו של הרמן בספרות העברית. הוא היה למפיץ ספרי עגנון, אותם לא היה מסוגל לקרוא, ועשה בכך חיל רב, ב־הביאו לפריצה הגדולה בהפצת כתבי עגנון, ממאות ספורות כל שנה ל־מכירה של 15,000 סט של 7 כרכים במחיר 15 ל"י. בגלל ביקש מר הרמן תמיד להוזיל את מחיר הספר. אולי היה זה הרגל־מחשבה של קניין של רשת גדולה שמדיניותה הפקת רוו־חים על הפצה רחבה. כמעט ללא יוצא מן הכלל היה מחירם של ספרי הוצאת שוקן נמוך בהשוואה לספרים מקבילים, בהוצאות אחרות.

כך, איפוא, במשך שלושים שנה, עסק מר הרמן בעיצוב, ייצור ומ־כירת ספרים שהתקשה לקרוא ואת רובם לא קרא מחמת המאמץ הרב הכרוך בכך והזמן המועט שעמד ל־רשותו. שכן היה איש עבודה מ־מדרגה ראשונה ומי שלהטם אחרי עבודה נמרצת, מהירה וקרתנית.

*

כדי להבין את משמעות חייו של מר הרמן באותה תקופה יש לזכור שאותו "בית שוקן להוצאת ספרים" לא היה למעשה אלא משרד בחדר יחיד מגוסף דהסים, ובו שני עוב־דים במשרה מלאה, הוא והגב' קפ־לן, כמזכירה, שחלשו על מחסנאי ושליח. גם בהתרחבותה לאחרונה פעלה ההוצאה בסגל מצומצם מאד. ההוצאות הנמוכות ביותר שלה היו גורם מכריע בהיותה רווחית ומסו־גלת לעבור משברים לא מעטים ב־שוק הספר.

השאלה היא מדוע דבק להוצאת הספרים העברית, שהיתה עסק קטן מאד ומצומצם בהשוואה לתפקידיו בעבר וליכולתו המסחרית, ובעיקר בתחום כה קשה לו, כספרות עב־רית; מה גם שהיה לו כבר מקצוע מובהק ואפשרויות לרכוש מעמד מכובד בעסקים אחרים? בגדר ה־ודאות הוא שמר הרמן היה מצליח בכל עסק של מזון או בבורסה וב־עסקי כספים. מבחינתו האישית אין ספק שהיה עושה חיל רב יותר, כלומר, בכל עסק אחר.

את התשובה לשאלה כה גורלית בחייו יש לחפש, דומה לי, בשני תחומים. האחד, הנאמנות האישית שלו למשפחת שוקן. כאשר זוכרים, כי היה נאצא למשפחה שהתגוררה מאות שנים בגרמניה. קל יותר לה־בין את דבקותו במסורת של הת־קשרות לעסק משפחתי־פטריארכלי. מעין אירוניה היתה בדבר, שמר הרמן שהצטיין כל כך בעריכת חוזים לסופרים רבים וגם לעובדיה האח־רים של ההוצאה, עבד הוא עצמו ב"בית שוקן" ללא כל חוזה. הבסיס עליו חישב את עתידו ועתיד מש־פחתו, היה הקשר הממושך עם מש־פחת שוקן. גם כאן היה בו מן הזר: שכן ישראל איננה גרמניה שמ־לפני־היטלר, ואין בה עסקים מש־פחתיים ארוכי־מסורת התקשרות, ובנסיבות החדשות של יחסי מע־סיקים ועובדים, כאשר חוזי העבו־דה מתחדשים כמעט כל שנה ותוכן התביעות העולות חדשות לבקרים מרגיזו מדי פעם את הכלכלה כולה, היה הוא באמת יוצא דופן.

אולם, ספק אם היה בכוחה של נאמנות בלבד ל"בית שוקן" להביא את מר הרמן להתקשרות כה ארוכה ומעוקבת עם הוצאת ספרים עבריים. לכך גרמה אהבתו לספר וליוצריו. הוא אהב את "העסק" הזה, ועל כך מעידה ידידותו עם עגנון וקרוציאל זכרונם לברכה ועם הפרופסור גר־שום שלום יבדל לחיים.

*

זכור לי כי פגשתי פעם, לפני יותר מעשר שנים, את עגנון ואת מר הר־מן משוטטים ברחוב בלפור בתל־אביב, שניהם שלובי זרוע, כשהאח־רון מעניק לראשון תמיכה נמהרת. מחפשים היו כתובת ברחוב סמוך, של סופר נודע שמאהב הגינו נפל עליו. שאלו אותי אם יודע אני היכן מצוי הבית (במספרו נקבו) ברחוב (אותו ציינו) בו מתגורר אותו סופר הגנג. האייל והיו מצויים מרחק צע־דים ספורים מהכתובת שחיפשו הצעתי להדריכם לשם. כאשר הגע־נו לאותו בית אמר מר הרמן של־פתע של בית זה כבר הגיעו פע־מים אחדות, אלא שעגנון טען, כי על אף שהמספר ושם הרחוב נכ־ונים, הרי אין זה הבית של אותו סופר. בזכרונו היה הרוס בית מגוג, מכבע ומבין לגמרי שונה. חזרנו וחיפשנו עד שהצעתי להם שאברר במערכת "הארץ" מה כתובתו המ־דויקת של אותו סופר. אבל עגנון ריפה את ידי באמתלות שונות ומשונות. ותר או החשד ללבי ש־כוונתו האמתית היא שלא למצוא את בית הסופר. כנראה משום שמכאן לא רצה להשתתף באותה חיבה ו־כאידך לא רצה לעלוב בסופר. ועל כן ביקש לעצמו מצב אשר יצדיק כתי־בת איגרת בנוסח "באתי לתל־אביב, פניתי לכתובת שהיתה בידי, וחפש־תי חיפשתי ולא מצאתיה, בלב שבור חזרתי לירושלים והסליחה אתך." משהו כזה.

קשה לי לשער שמר הרמן היה בה תמים שהאמין גם לאחר הנסיון השלישי או הרביעי לאתר את בית הסופר שעגנון מבקש באמת למצ־או. בכל מקום, הוא המשיך לשוטט עם עגנון ברחוב בלפור, עלה וירד, עד שעיפו שניהם ופנו לשבת במה שעגנון היה מכנה בית קהוה.

יוסף הרמן

אבר אלתרמן, האדם הוא היה הפטנרת חידות (ואחר כך תיקן לתר־שפת הידות חרשות). מה היה סוד חיבתו של מר הרמן לספר העברי, מדוע אהב דוקא סופרים ומדוע הם החזירו לו חיבה — אלה חידות שאפשר היה לפתרן רק לאחר ש־המעטה החיצוני של מר הרמן נב־קע, כאשר ניתן היה להציץ אליו דרך הנוקשות, קוצר־הרוח והחימה המהירה. שכן אז נגלה אדם טוב לב, נבון, פיקח, וישר. והרי כך זה תמיד, כאשר אלה ישנם באדם, כל היותר לא יצליחו לשבש את החיבה אליו. מה גם שהיה לו חוש הומור משלו. מר הרמן, למשל, אהב "להפ־ציץ" במלים עבריות מליציות, ד־לומר, "מה? חשבת שאני לא יודע עברית. מה זי"

*

אחת החידות שבו היתה כיצד ידע מה בתוך ספר בלי שקרא בו. "חשופים בבריחי" היה גולת הכותרת בהצלחותיו כמפיץ — כ־85 אלף עותקים, כ־50 אלף מהם תוך מחצית השנה הראשונה לצאתו לאור. הוא עצמו לא קרא מילה אחת על מה שנאמר בספר על האלוף טל (בפיו היה הוא שטאל, כנראה בגלל הדי־מוי לפלדה) ולא על אלים שמאל, הוא האלוף נתן. אבל הוא היה מאושר כאשר נפגש עמו, ובאיזה חוש מסתורי הבחין בקיעו של המי־גוף ביטיבה של גורודיש (בפיו המיד שמליק בויאלי, או רק בוי־אלי)- הוא כיבדו בבית ההוצאה בספרים שהלקם ותבנת ישראל.

מר הרמן היה מתמצה מעולה ל־עיצוב, לייצור ולהפצת הספר. הח־ליטותיו היו מהירים וקולעים, החל־טותיו על גודל המהדורה, על העי־תוי להוצאתה, של ההכנה להוצאת מהדורה חדשה, היו מפתיעות בדיי־קן. בלי שקרא את הספר חש היטב את התגובה הצפויה לו מצד הקהל, כנראה משום שהשכיל לקרוא את התגובות של מוכרי־הספרים.

דומה, כי במנהל הוצאת ספ־רים, תכונתו היותר חשובה היתה יכולתו ליצור אמון מלא. לא פעם עולה השאלה כי עדיף, מוציא לאור זריז ומעיל המוכר עשרים אלף עותקים אבל מדווח לסופר רק על מכירה של עשרת אלפים, או מו"ל אמין והצליח למכור רק 4,987 עותקים, אבל מדווח לסופר על מכירת 4,987 עותקים? תשעשי, כי על אף הסיכוי לרווח כפול, יו־דעים רוב כותבי הספרים את ה־מו"ל השני. מר הרמן היה קודם כל מו"ל ישר שאין לערוך אחר חשבו־נותיו. עם זאת הצטיין בהוצאת ספ־רים, בעיקר במבצעים מיוחדים. כי־כנה היתה לו התכונה הנדירה, להפ־ליא לעשות חיל בלא לפגוע בזולת ובכללי היושר.

החיים הזו טובים יותר אם סביבנו ישנו רק אנשים שאנו יכולים להאמין להם ולבטוח בהם. אמון והבנה הם תנאי משוש החיים. לבנין זה היתה תרומתו של מר הרמן לידידיו ולמכריו בלתי־נשכחת.

מה זה
MAGNESITE?

מגנזית הוא החומר
העושה תנור "אוגר חום"
מטוב־למצויין!
מבין אוגרי החום
המיוצרים בארץ
רק באוגר חום
אלקטרה הלבנים
האוגרות את החום
עשויות ממגנזית־
ולכן: ההסקה יעילה וחסכונית.

אלקטרה

בדבר פרטים נוספים פנה אל סוכני אלקטרה בארץ:
● תל־אביב טל. 39721 ● ירושלים טל 224750
● חיפה טל 640000 ● באר־שבע טל. 72211

האח והאחות – לאחר הסערה

חנוך לנגר ומרים לוי בראיון גלוי־לב למחרת הדרמה של הנישואין הכפולים

מאת מתי גולן

זה 11 בלילה, יום ב', יום אחד נישואי האח והאחות. הסימ־ בבני־ברק בה קבענו להיפגש חנוך ויהודית (לבית קריס־) לנגר מגיעים במכונית בצור דני ומרים (לבית לנגר) לוי. כבר מכירים מראיון קודם, כשנה וחצי, ושמחים להיפגש את אחרות. לפתע מהסה דני לות השמחה. קבוצה של כעשר אברכים עוברת ברחוב. חנוך פעלת הסחה. אנו נכנסים ל־ הסמוכה לבית בו עלינו להי־ האברכים נכנסים למכונית ן ארוכה. המכונית אינה מת־ עוברות עשר דקות שבמהלכן חנוך להתעלם מהאברכים ב־ דני דורש זהירות. לפתע יו־ האברכים ונכנסים למכונית אחרת. עכשיו כולנו כבר ם אבל גם רגוזים. אנחנו מח־ לצאת מהמסתור ולהיכנס ל־

יתה צנועה, אבל בתוכה ה־ ים, יצחק ואשתו, המעשירים בחמימות קורנת. יצחק אינו האמיתי, אבל הסביבה מקיי־ ותה להצלים את שמו. ללמדך ות האח והאחות הסוערים, אולם כה בין הדתיים מתונים לבין עדיין בעיצומה.

ה להתחיל בשאלות וקשה יותר ר על סדר הגיוני עם שני המהלכים עדיין בענגים ומר־ למשש את טבעות הנשואין ש־ אצבעותיהם, כדי לקבל בטחון ש שבתוך החלום יש גם מציר־ אליה נכספו שבע שנים למר־ בל ויסורים.

יצחק היה הכל

זק מנסה להרגיע את הרוחות הוא עצמו אינו לגמרי במלוא ו. כי יצחק היה הכל בפרשה נא לא זנח את האח והאחות הגם המיועדים כל השנים, סעד, הדריך, הפציר, הרגיע, הר־ תקוה כאשר הכל נראה הסר. אף לרגע אחד לא איבד את ה, כי הכל יסתיים בכי־טוב. זה עבורו אינו רק נצחון אישי בעיקר נצחון האמונה באופיי־ הגנות של האדם, אמונה ש־ נופלת בעצמותו, ואולי אף, על האמונה המובילה קנאים ת אפקים ועוורון.

בני מאיץ בהם.

ך: מה שאני זוכר שהבוקר, הסתכלתי על האצבע וראיתי טבעת הנשואין. חשבתי שאני. לא האמנתי.

דית (בצחוק): הוא לא נור־ כל הזמן אומר לי: אשתי, אש־ אשתי.

ך: זה בגלל הזמן הקצר. את־ אומרים שמתחתנים והיום כבר ים. הכל נראה כמו חלום.

דית (צוחקת, לאחר שהמצ־ מבויקה עליה): אני ואבוי, אם אנא כמו קיצאתי בטלוויזיה ן.

נוך (בלתי מסוגל למצוא פגמים דית): יצאת על הכיפאק. בחיי. ת על הכיפאק. נהדר. נהדר.

ריים (לגיסתה החדשה): יש לך בנת במסגרת בעתון, השמצי, בפ־ ה.

חנוך (אל יצחק): יצחקל'ה, אם אתה, לא היינו מגיעים למה ש־ צנו, שמעת את זה?

אני: מה היה חלקך בפרשה, יצחק?

יצחק: גמרנו, והפרשה נגמרה ו־ יצחק לא קיים יותר.

הצלם מכוון את מצלמתו אל חנוך.

חנוך: אני תתיך (צוחקים). הי־ום ראיתי את עצמי בטלוויזיה ו־ ממש נבהלתי. בחיי שאני תתיך.

הרס"ר המפורסם מציית

הצלם מבקש מחנוך להסתיר את תג יחידתו הצבאית לצורך הצילום. חנוך, הרס"ר המפורסם, מציית מיד.

יצחק: רק רגע, רק רגע, קודם שותים.

הכוסיות ממולאות בקוניאק, ויס־קי, ורמוט.

דני, עדיין מתוח, ממשיך לגשת פעם בפעם לחלון ומציץ החוצה דרך חרכי התריס כדי לראות אם כבר הסתלקו האברכים.

חנוך: דני, בחייך, עזוב את זה. ממה אתה פוחד? — צפצף עליהם. אל תפחד, על אחריותי.

הכוסיות מורמות.

חנוך (כמו אל עצמו): תשמעו, זה מאורע גדול. גדול.

מרים (אלי): כמה זמן עבר מאז ראיינת אותנו לראשונה?

אני: כשנה וחצי.

חנוך (בהתרגשות): אז היינו מדוכאים, מה אתה רוצה? — אנחנו כעת...

מרים: מאושרים.

חנוך: אתה יודע, המושג הזה לקפוץ מעורך משמחה. אף פעם לא הכרתי את המושג הזה, אבל הפעם אני מרגיש את זה.

אני (בצחוק): חכו, חכו, עוד תת־חרטו.

חנוך (מזועזע): נתחרט? — לעו־לם לא!!

מרים משיבה בהתכבלות בין זרועותיו של דני.

חנוך (אל אשתו שחורת השיער): ג'ינג'ית, את תתחרטי?

יהודית נושקת על לחיו כדי להסיר כל דאגה שכזאת.

אני: מתי נודע לכם שאתם עומ־דים להתחתן?

התראה בת שבוע

מרים: אנחנו, הנשים, קיבלנו התראה שבוע לפני המעשה. לא אמרו לנו מתי, איפה — לא אמרו כלום. הזהירו אותנו שלא לספר דבר לגברים.

אני: והחזקתם מעמד? לא סיפר־תם?

מרים: היתה לנו ברירה?

יהודית: זה היה קשה, אבל הצ־לחנו (על חנוך): הבן־אדם הזה השתגע כמעט.

מרים: ביום א' נאמר לנו לבוא ב־2 ורבע לבית־החולים איכילוב. הגענו לאיכילוב, ושם פגשנו את יצחק, הוא הכניס אותנו למכוניתו, ולאחר שסגר את החלונות, אמר, חבר'ה, הערב אתם מתחתנים. נו, נו, הת־חלנו במירוץ נגד הזמן. צריכים ל־הספיק הכל.

חנוך: דבר ראשון נסענו לרבנות להירשם. הכל היה מסודר ומאורגן כמו שהרב גורן ידע. חיכו לנו, הכ־ניסו אותנו לחדר עם העדים וב־3.30 עזבנו את הרבנות.

מרים: החל מרגע זה נפרדנו. הג־ברים הלכו להסתפר ו...

יצחק: לא, לא. אתם לא יודעים לספר ואתם יותר מדי מבולבלים. אני אספר לך בדיוק מה היה.

ביום ראשון ב־7 בבוקר באתי אל חנוך הביתה. צלצלתי בדלת. הוא פותח ונדהם לראותני: מה אתה עו־שה כאן בשעה כזאת? אמרתי לו: אתה לא יורד למטה. ב־10 כולם נפ־גשים. לשאר הודעתי בטלפון ואמר־תי להם להישאר ליד הטלפון עד שישמעו ממני. אני עשיתי זאת ל־אחר שקיבלתי הוראה לרכז את כולם במקומות בהם אפשר יהיה להתקשר אתם.

„אמא ובת מתחתנות"

קבענו מפגש ב־1.45 ליד בית־החולים איכילוב. פתאום מופיע לי דני. מה עושים אתו עד המפגש? — לקחתי אותו אתי. בבוקר התקשרנו עם אולם „הכלת", אבל זה לא הלך. בסוף הרמנו טלפון לאולם של־מה. שאלנו אותו: האולם פנוי הער־ב? אמר: במזל — פנוי. אמרתי לו: אני תוך חצי שעה אצלך. ב־1.30 היינו אצלו. בעל האולם שאל לשם מה דרוש לנו האולם. אמרתי לו: אמא ובת מתחתנות היום. הוא שאל: אז עכשיו אתה בא? אמרתי לו: הן צריכות לנסוע מחר באופן פתאומי לחוץ לארץ, והן רוצות להתחתן ביחד — שגעון משפחתי. שאלתי אותו: כמה זה עולה? שאל: מה אתה מזמין? אמרתי לו: בשים על השולחן קצת הרינג, קצת קריי־קרים, קצת יין. הוא התחיל להתבל־בל ואמר: שמעתי כבר על שתי אח־יות שמתחתנות בערב אחד, אבל על אמא ובת עוד לא שמעתי. לב־סוף סיכמנו על המחיר ושילמתי במקום.

משם נסענו למקום המפגש באי־כילוב. מרחוק כבר ראיתי את חנוך ויהודית עומדים על קוצים. מרים עוד איננה. הורדתי את דני ואמרתי להם לחכות. נסעתי לסדר משהו. כשחזרתי אני רואה את דני ומרים, זוג יונים, עומדים ומתחבקים להם ולא יודעים בכלל מה הולך. דני ידע בעצם, אבל לא דיבר. נהג המו־נית שראה את דני ומרים מתחב־קים אמר: לא יפה. ברחוב. צדוק. ויהודית אומרת לי: יצחק, תגיד, מה הולך? יצחק, תגיד מה הולך. אמר־תי להם: ברחוב שום דבר. כולם למכונית ולסגור את החלונות. אז אמרתי להם: חבר'ה, הערב אתם מתחתנים. הם היו נדהמים: מתי? מיד? מתי? איך? אמרתי להם: שום דבר. אנחנו עכשיו נוסעים ישר לרבנות להרשם.

שאלה: מה הם אמרו?

עוברים לפני המצלמה

יצחק: יהודית נכנסה ישר לאכ־סטזה כזאת שלא ידעה מימינה ומ־שמאלה. התחילה לצעוק: אוי, מה אעשה? מה עם התסרוקת שלי? איך אני נראית? אין לי שמלה! בעצם, כולם לא ידעו מה שהם מדברים. פתאום נזכרנו שבשביל להירשם ברבנות צריך תמונה.

מרים: אני ויהודית שהייתי מאור־גנת.

יצחק: נסענו לכבר דיזנגוף וכמו בצבא עברנו אחד אחד לפני המצל־מה וקיבלנו את התמונות. משם נסענו לרבנות להירשם כדת וכדין.

השעה היתה 3.30. החל מירוץ עם הזמן. צריך טבעות, שמלות, נעליים, תסרוקות. קודם הורדנו את דני שיסתפר. הלכנו לחפש טבעות. לזה יש רק כמה דוגמאות, לשני אין בכ־לל. השלישי לא מצא חן. בסוף נכנסנו לחנות אחת וקנינו את ה־טבעות. עכשיו הלך חנוך להסתפר. יהודית אמרה שאין לה נעליים, לקחנו אותה לחנות. יהודית נכנ־סה לחנות ומרים ואני עומדים בחוץ „על שבכים". יהודית מתחילה למ־דוד נעליים, אנחנו מסתכלים כל הזמן על השעון והיא מודדת זוג אחרי זוג. פתאום יוצאת לנו הזב־נית ואומרת ליהודית: תסלחי לי, אני מכירה אותך מאיזה מקום, את לא חברה של חנוך? הסמקנו אותה מהר משם אבל הזבנית עוד הספיקה להפליט: מזל טוב. אני אומר לעצ־מי, גמרנו, זאת תספר עכשיו לכל העולם.

בערב תהיה חתונה

באנו הביתה ופגשנו את חנוך. ואז אמא של חנוך ומרים שואלת אותי באידיש: יצחק, מה יהיה, מה יהיה? עניתי לה באידיש: היום בערב תהיה חתונה. אז היא תפסה את חנוך והתחילה לחבק ולנשק אותו. ראה את זה הכלב שלהם „רינגו", חשב שאני אשם והתחיל לנבוח עלי.

דני: זה חתיכת כלב.

יצחק: השעה כבר ארבע וחצי. עכשיו רצנו לחפש שמלות. לאחר מכן רצנו למקווה. גם שם חיכו לנו, כי הזמנתי מקודם.

עכשיו הספרות. נכנסתי לסלון עם שתי הכלות. היה שם איזה אדם מבוגר. אמרתי לו: אתה רואה את שתי אלה? — בשש וחצי אני בא לקחת אותן מסודרות ומאופרות. הוא התחיל לשאול שאלות, אמרתי לו: שום דבר. תקרא מחר בעתונים.

נסעתי הביתה ללבוש את החלי־פה. אשתי לא ידעה דבר. בבוקר צלצלתי אליה ואמרתי לה: תכיני בייבי־סיטר לערב. שאלה מה קרה? אמרתי לה: קיבלתי שני כרטיסים ובא לי הערב להזמין אותך להצגה. כשבאתי הביתה אמרתי לה: זהו זה, מתחתנים הערב. לא הייתי צריך להגיד לה מי מתחתן — היא הבי־נה. רצנו לאולם.

מרים: לקחנו מונית לאולם, אבל הנהג עשה בעיות: מה זה שתי כלות? אמרנו לו שאנחנו מתחתנות עם תאומים.

יצחק: הגענו לאולם. קודם כל דאגתי שלא יסתובבו בתוך יותר מדי אנשים כדי שלא יסתננו לאולם אל־מנטים לא רצויים. זה כולל עתו־נות. דברים שנים שנכתבו לא היו נכונים. נכתב, למשל, שאמרנו לבעל האולם לרשום את החשבון על שם הרב גורן. לא נכון. שמו של הרב גורן לא הוזכר. כפי שכבר סיפרתי אני שלמתי עבור האולם במקום.

לשמור על החשאיות

רצינו לשמור על החשאיות כדי שאיש לא ידע. אמרתי החתונה שבאה הרב קולרץ בעצמו — זה כבר לא חשוב. בעל האולם ואמו [illegible]: מה קורה כאן? מה קורה כאן? פתאום הוא רואה ש־מגיע תת־אלוף פירון. כשראה את שר הבטחון הוא איבד לגמרי את הצפון שלו. הוא שאל אותי: מה זה? אמרת לי שאמא ובת מתחתנות ואלה שתי כלות צעירות! אמרתי לו שעכשיו אפשר לספר וסיפרתי לו את האמת. זה עלה לו בקבוק ויסקי על חשבון הבית.

אני: האם התפלאתם שדיין בא?

חנוך ומרים: כן, כן. רצינו ש־יהיה, כי הוא אחד השושבינים ה־עיקריים, אבל לא ידענו אם יוכל לבוא.

אני: האם דיין אמר לכם משהו?

יצחק: עמדתי לידו וראיתי: הוא בכה. אני רוצה להגיד לך: ראיתי את דיין בטקס בו הכריז על אבדן הצוללת דקר על אנשיה. אתמול הוא היה נרגש לא פחות מאשר באותו טקס.

אני: מה הוא אמר לכם?

דני: מה הוא אמר, יצחק? — אני לא זוכר כלום.

מרים: הוא אמר לי: הרבנים וגני־ע, אני רואה שהכל בסדר.

דני (נזכר): הוא שאל כל אחד מאתנו: איך ההרגשה? אמרתי לו: אי־אפשר לתאר במילים.

כתובה צמודה לדולר

חנוך: אני דיברתי אתו, אבל אני לא מסוגל לזכור כלום. אני זוכר שכשהתחתנתי ליהודית 50 אלף ל"י בכתובה, אמר הרב פירון בהומור, כי זה צמוד לדולר ולאינדקס.

דני: וככה נעמדנו מתחת לחופה ובקושי ידענו מה נעשה אתנו. לא־חר מכן חיסלנו את כל מה שהיה על השולחנות וכל זוג הלך לדרכו.

חנוך: אנחנו היינו אצל אמא. קיבלנו פתאום טלפון שכל החברים שלנו מחכים לנו בדירה שלנו. נכ־נסנו לדירה וראינו שהיא מבוהר־רת ומלאה בשולחנות ערוכים וסל־סלה ענקית של פרחים. התברר שעשתה זאת אותה השכנה שהיה לה מפתח לדירה ושמעה על החתונה ברדיו. הגיעו החברים ואיזה בכי — אל תשאל.

מרים: אנחנו עשינו את המסיבה היום. הלכנו לעבודה, קנינו בקבוק קוניאק וכל החבר'ה שתו לחיים.

דני: כשדיברתי עם ההורים שלי לא יכולתי להגיד להם במה העניין. אמרתי להם: תתלבשו יפה ותבואו מיד. האבא התחיל לבכות והאמא קיבלה הלם. אבל לפני זה התפללתי לאלוהים כמו שלא התפללתי אף פעם. מה קרה? — אבי נהג בנק. לאחר שנפגשתי עם מרים היא אמרה לי שראתה אותו בבוקר ברחוב ואם כך הרי יתכן שהוא יעבוד בערב, נכנס לי הפחד שהוא לא יוכל לבוא לחתונה, כי אי־אפשר להפקיר את האוטובוס כך פתאום. מה עושה המזל? הבן־אדם הזה שלא הלך אף פעם לרופא הרגיש ברע דווקא ב־אותו יום, וקיבל אישור מהרופא לשכב יומיים־שלושה.

אני: מתי הודעת להם?

דני: בעשרים לשש. אמרתי להם: רבותי יש לכם ארבעים רגע להיות באולם.

מרים: אמרנו להם: אתם מוזמנים לחתונה. הם שאלו: מי מתחתן? — הם לא יכלו להאמין שאנחנו מתחת־נים.

חבל שהרב גורן לא נכח בחתונה

חנוך: דבר אחד היה חבל: שהרב גורן לא נכח בחתונה. הוא לא יכול היה לבוא, כי זה היה ערב יום הזכרון לאביו המנוח; בזמן החתו־נה שמחתי כמובן, אבל כל הזמן היה גם עצב על כך שהרב גורן, המתחתן העיקרי, לא היה.

אני: ואיך נודע להורים, יהו־דית?

יהודית: להורי אין טלפון. צלצלתי לאחותי בשלוש וחצי ואמרתי לה: אל תשאלי מה ולמה, סעי לרעננה, תגידי להורים שיתלבשו יפה ושיהיו בשש ורבע אצל הורי חנוך. וכך היה. גם כשבאו אל הורי חנוך לא ידעו, רק ניחשו, במה המדובר.

יצחק: בשעת החתונה בא אלי אביה של יהודית, תפס אותי ומל־מל רק מלה אחת: יצחק, יצחק, יצחק. הוא לא הפסיק. הוא לא הבין מה הולך אתו. הוא לא האמין שהנה הבת שלו מתחתנת. האר־חו דבר האמא.

אני: איך הגיבה אמכם, חנוך ומרים?

חנוך: אפילו לאחר שסיפרנו לה היא אמרה: אני לא מאמינה שאני אוביל אתכם לחופה.

יצחק: במשך השנתיים האחרונות, כל פעם שהייתי מטלפן אל חנוך ומרים, היתה אמם נאנחת באופן קבוע באידיש: יצחק, מתי אזכה ל־יום שאוביל אותם לחופה? — אני כבר אשה מבוגרת.

ושוב מרימים כוסיות: לחיים!

שאלה: מה עבר עליכם מאז נפ־גשנו לאחרונה לפני כשנה וחצי?

מרים: אלוקים יהיה לי עוד מעט. שלא נדע.

בכל שמחה גם עצב

חנוך: זה הפך למסורת אצל עם ישראל להעלות בכל שמחה גם עצב. עברה תקופה קשה. היו ימים ש־ידענו ש„הו זהו". היו זמנים שהר־גשנו שהגענו לסוף הדרך. מה ש־אני זוכר זה שביום שהתברר לנו שהרב גורן נבחר כרב ראשי — תשמע, אמרתי ש„הו זהו". מתקרבת החוליה האחרונה בשלשלת היסו־רים. כולם בירכו אותי במזל טוב, אבל אמרתי: חכו, הוא רק נבחר.

יהודית: גם לאחר שנבחר לא האמנו שזה יילך כל כך מהר. חששנו שבגלל כל הפרסומים וה־רעש אולי הוא ידחה זאת עד ש־יירגעו הרוחות. פתאום הופיעה ב„הארץ" הידיעה על כך שבורוקובסקי מבקש מבית הדין האזורי בפתח־תקוה לאשר את יהדותו.

אני: היתה תקופה ארוכה של שקט. מה עשיתם בתקופה זאת?

מרים: ידענו למתחרת והיינו ב־תקופת המתנה. חיכינו עד שהרב גורן ייבחר, ואז שלחנו לו מברק: לרב הראשי בישראל, יישר כוחך.

שאלה: האם במשך התקופה הזאת היו לכם מחשבות להינשא בדרך אחרת?

מרים (מרצינה): אגיד לך את ה־אמת: דני ואני החלטנו שבמידה והרב גורן לא ייבחר נתחתן ב־נשואין אזרחיים, וזהו. החלטנו שב־1 בינואר 1973 נהיה נשואים איך שלא יהיה. כשנבחר הרב גורן הרגש־נו שהמזל עדיין לצידנו וחיכינו.

איך זה להיות רס"ר ממזר?

חנוך (ממלמל לעצמו): איך, היו שואלים אותי כל הזמן, איך זה להיות רס"ר ממזר?

כולם צוחקים.

מרים (אלי): בראיון הקודם שאלת אותנו מה פירוש להיות ממזר ב־חיי יום־יום. אמרו לי בעבודה: מה שלא יהיה — את ממזרה תשארי. (הכוונה, כמובן, לממזרה במובן שו־בבה, פקחית — מ. ג.).

חנוך: בחיי יום־יום אין למושג ממזר כל משמעות. יש משמעות איך מה לעובדה שאתה יודע שאינך יכול להינשא, ושאתה עומד להינ־שא כבר לפני כשבע שנים, ושכל החברים שלך כבר נישאו והקימו משפחות. ואתה לא יודע למה ומדוע נפל גורל כזה בחלקך. זה דבר נורא.

אני (אל דני): עד כמה שזכור לי לא פגשתי אותך בראיון הקודם.

מרים: הוא עבד באותו ערב.

אני: אבל את גם לא הזכרת את קיומו.

חנוך (מקניט): היא לא דיברה, כי אז זה עוד לא היה בטוח.

מרים: זה היה עוד טרי, בשלבים מוקדמים.

אני (אל דני): מי זה אמר לך שמרים היא ממזרה?

דני (בהדגשה): שום דבר. היא סיפרה לי, אבל שום דבר.

אני: איך נודע לך על הממזרות של מרים?

דני „לקח סיכון"

מרים: אני ניגשתי אליו יום אחד ואמרתי: תשמע, דני, מה אתה יו־דע עליי? אז הוא אמר: אני יודע שאת בחורה הגונה ואני אוהב או־תך. אמרתי לו: זה שאתה אוהב אותי חודש ימים זה לא קנה־מידה. זה שאני בחורה הגונה, אולי בזמן שאתה עובר מי יודע מה אני עו־שה. ואז הוא אמר: אני יודע מי את ומה את, אני קורא עתונים. אמרת לי, דיברו אתי — אז מה?

אני: כלומר שאתה, דני, ידעת על כך לפני שמרים סיפרה לך?

דני: אגיד לך את האמת, מהמו־רים ידעתי את זה באופן חלקי. זה לא סיקרן אותי. אמרתי לעצמי: אם זה חשוב אז היא בעצמה תספר לי.

מרים: הוא אמר גם שלגביו נשו־אין אזרחיים זה גם נשואין.

חנוך לנגר · דני לוי · מרים לוי · יהודית לנגר

אני: כלומר, ידעת שיתכן ולא תוכל לשאת אותה כדת משה וישראל.

דני: כן, ידעתי.

מרים: לקח סיכון וזהו.

אני (אל דני): מה חשבו על כך הוריך?

דני: חשבו מה שכל ההורים חושבים. הם רצו שאנשא מתחת ל־חופה ושהחתונה תהיה כמו לכל אחד, עם כל ההורים והסבתות. אז אמרתי להם שהם יצטרכו לקבל זאת כפי שהם אוהבים אותי ולא לראות בכך דבר שלילי.

אני: האם לחצו עליך בענין זה?

דני: לא. תראה, ההורים רוצים את טובת בנם. כמובן שדיברו אתי האמור שזה לא עסק שאתחתן בצורה כזאת. אז אמרתי להם שזהו זה, ומה שיהיה יהיה.

אני: איך הגיבו החברים?

ותק של שבע שנים

דני: אגיד לך. לי יש חוג חברים מצומצם. הם ידעו כל הזמן שיש לי חברה, אבל רק כשהתחתנו אתמול נודע להם שהמדובר במרים לנגר המפורסמת. הם באו לחתונה והאמן לי שאפילו הוריהם בכו.

אני (אל יהודית): את כבר ותיקה בענין הזה...

חנוך: ברוך השם, יש לה ותק של שבע שנים.

אני (אל יהודית): איך היה אצלך עם ההורים, החברים?

יהודית: היו קצת בעיות בבית, אבל הם קיבלו את זה כעובדה...

מרים: אבל אתמול הם הזילו ים של דמעות...

דני (נזכר): אתמול בא אלי ה־מג"ד ואמר לי: בוא אלי. אמרתי לו: מה קרה, מה עשיתי? אמר לי: סע ישר לרבנות. נו, פקודה זו פקו־דה. שלושה שבועות לא הייתי ב־בית, אבל היתה לי אינטואיציה.

אמרתי לחבריה: רבותי, אני כנר־תיים בא אליכם עם טבעת. הם הס־תכלו עלי כאילו נפלתי על הראש.

אני: הם ידעו על המצב המיוחד?

דני: הם לא ידעו, אבל מה זה, הוי יומיים מתחתנים!

אני: מה חשבתם כשקראתם את הידיעה שבורוקובסקי, בעלה הרא־שון של אמכם, מבקש מבית דין רב־ני לאשר את יהדותו?

חנוך: לרגע אחד חשך עולמנו. אני הייתי בסיני, ושם קראתי את הידיעה ב„הארץ". הרגשתי כאילו נשמט ממני משהו. כאילו שנגמר לי הכביש פתאום.

מרים: אני לא ידעתי אם להאמין לכך או לא.

אני: מה התכניות שלכם עכשיו?

חובות על דירה ממשכורת של רס"ר

חנוך: אני צריך קודם כל לשבור את הראש איך משלמים מהמשכורת של רס"ר חובות על דירה.

מרים: התכניות שלנו פשוטות: להביא ילד בעוד שנה.

שאלה: מה עם תכניות יותר מי־דיות? יוצאים לירח דבש?

דני: לי יש עוד שבועיים מילו־אים ואני עוד לא יודע מה העניינים. נראה אם יתנו לי חופשה.

יהודית: אנחנו יוצאים לירח דבש עוד כמה ימים.

אני: מה עמדתכם לגבי הצעת חוק [illegible] האומר לנשואין אזרחיים ל־פסולי חיתון?

מרים: אני מתנגדת. מי שנגרם לו עוול שיילחם כמו שאנחנו נלחמנו. רק בדרך כזאת אפשר יהיה למנוע עוולות.

חנוך: גם אני מתנגד. הצעת [illegible] באה לפתור בעיות שנוצרו על־ידי אנשים. מכיון שכך אנשים גם יכולים לחסל את הבעיות ואין צורך בנשואין אזרחיים.

אני: מה אתם מרגישים עכשיו כלפי דת ודתיים?

דני: הדת היא דבר חשוב למדי־נה. היא מחזיקה את היהדות ובזכ־לה אנו ממשיכים להתקיים כעם. אין לי טינה כלפי אף אחד, אלא רק כלפי הסחבת שנמשכה שבע שנים. תמיד שאלתי את עצמי: מדוע אי־אפשר לגמור עם זה?

מרים: לא היתה לנו טינה כלפי הדת. כבר היינו נשואים מזמן ב־נשואין אזרחיים. עובדה שרצינו להינשא כדת משה וישראל. הרגש־נו עצמנו כל הזמן כיהודים כשרים ורצינו להינשא כיהודים כשרים.

חנוך: חוקים נוצרו כדי לעזור לאנשים ולא להזיק להם. משום כך אני חושב שהרבנים הראשיים הקוד־מים יכולים היו לגמור זאת מזמן ולהקל על סבלנו. אבל אין לי טינה. לא יכולה להיות לי. כי דת זו תורה, זה חוקים, ואתה לא יכול לשנוא חוקים שאתה חי על פיהם. אם אתה יוצא נגד החוקים הללו אתה מנתץ את המסגרת שבתוכה אתה חי.

אני: אתם מצדדים בהפרדת הדת מהמדינה?

כולם (בהחלטיות): לא, לא.

חנוך: מה ייצא מזה? מה התועלת בזה?

מרים: הדת היא שליכדה את העם היהודי. לא ייתכן לקיים שתי רשו־יות — חילונית ודתית. מי שדורש להפריד את הדת מהמדינה אינו חו־שב מספיק על ההשלכות לגבי של־מות העם ואופייה היהודי של המדי־נה. אם אתה יהודי אתה קשור לדת היהודית.

ואומר חנוך, הגבר שעד לפני שבוע קבעה הדת, כי לא יבוא בקהל השם: יהודי נולד עם הדת ומת עם הדת — לטוב ולרע.

ומסכמת מרים: המדינה — זו ה־דת.

כל מה שרצית לעשות לתכנון דירתך ולא יכולת, מעכשיו תוכל ובהצלחה.

נפתח המרכז לתרבות הדיור
design center international

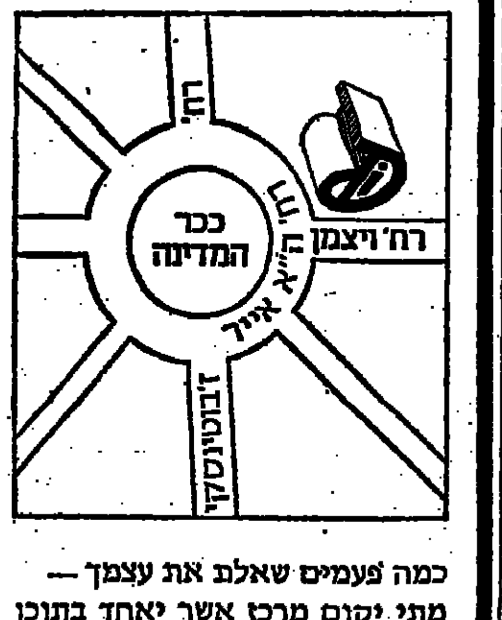

כמה פעמים שאלת את עצמך — מתי יקום מרכז אשר יאחד בתוכו את כל השרותים הקשורים בתכנון וביצוע ארכיטקטוני?

D.C.I. הוא התשובה! — צוות צעיר ודינמי של ארכיטקטים ושרטטים עומד לשרות הלקוחות בכל הקשור לתרבות הדיור, בתכנון דירות חדשות ובחידוש פני דירות ישנות, בתכנון של חנויות, מסעדות, משר־דים וכו' וזה עדיין לא הכל — מעכשיו לא עוד מרוץ מעייף וחסר תועלת אחרי בעלי מקצוע לשם ביצוע התכניות הלכה למעשה, ב־D.C.I. הכל תחת גג אחד, כל השרותים מהמסד ועד הטפחות, ליתר דיוק 82 שירותים שונים, כמו: — רהיטים סלוניים, חדרי אמבט־יות, מטבחים, שטיחים, וילונות, טפטים, תמונות, ציוד חשמלי, נברשות, תרגסים ועוד ועוד. ההיצע המגוון כולל פריטים מתו־צרת הארץ ומיבוא.

מחלקה מיוחדת עומדת לרשות פטורי מס — עולים חדשים ודיפלו־מטים. בקיצור, מיצבור עצום של רעיונות "גדולים" ומקוריים.

בוא ניפגש בככר המדינה ו"נשב" על תכנון ושיפור דירתך.

דיזיין סנטר אינטרנשיונל
תל אביב, רח' ה' באייר 20
(ככר המדינה פינת רח' ויצמן 36)
טל. 251596

هكذا من الأصل

סיגריות פרילי' עשויות על פי אותו מתכון ואותו ניר פילינרן טהור שבהם השתמש מיסטר פרילי' שעה שייצר במו ידיו את הסיגריות שלו, עבור לקוחות האצולה.

סיגריות פרילי' מיובאות מאנגליה

ניר פילינרן טהור

[مكزا ين الأمل]

הית מקפיא שכר ומחירים

מאת אלף שם
סופר „הארץ" באנגליה

לונדון

ושנים מורים עוברים על בריטניה. ממשלת הית שנבחרה על סמך הבטחה להנהיג ליברליזציה במשק ולבטל את הפיקוח על ההכנסות והמחירים, עומדת עתה להנהיג עליהם פיקוח מפליג הרבה יותר מזה של קודמתה ממשלת הלייבור, או מזה של ממשלת מקמילאן השמרנית, שערכה ב־1961 אותו ניסוי ללא הצלחה. הדבר גם כרוך בהרחבת הביורוקרטיה מבחינת המנגנון השמביוחד, בשיעור שאין לו תקדים בימי שלום.

תוך שבועות עברה הממשלה מהתנגדות לרעיון של פיקוח על המחירים והשכר להבטחת של שיטת פיקוח עצמי מרצון. מכאן התקדמה ל„שיטה של פיקוח עצמי מרצון, בליווי סמכויות מסייעות לכפייה" (ביטוי המזכיר את לשון ספרו של ג'ורג' אורוול „1984"), ולבסוף הגיעה לשיטת פיקוח מיוסדת כולה על הוראה בה לפי החוק.

כיוון שנוספות מדי יום עוד סמכויות ותקנות, לא יהיה זה מן התבונה להתנבא היכן וכיצד יתייצבו המחירים. נסיון העבר מלמד שפיקוח גורר פיקוח, עד שהמבנה נעשה כה מסורבל וכושל שמפסיקים את האחראים לו ההתהליך, כולו מתחיל מחדש.

הקפאה ל־90 יום

המצב הנוכחי הוא שהממשלה הורתה על „הקפאה זמנית" של השכר והמחירים ל־90 יום. כן פשטו שמועות בחוגים ממשלתיים שיתכן ויצטרכו להאריך הקפאה זו ל־60 או 90 יום נוספים, או ליותר מזה. היא צריכה לחול על כל המחירים ועל כל שכר, עם יוצאים מן הכלל מסויימים. יוצאים מן הכלל אלה עדיין אינם ברורים. יש העלאות שכר שמאשרים אותן ויש אחרות שמסרבים להן. לא הובהר מה יקרה אם קבוצות של פועלים יתנגדו ל„הקפאה". אם לדון על־פי תבוסת הממשלה מידי איגודים מקצועיים תוקפניים בשנתיים האחרונות, יהיה עליה להפגין כוח מרשים ורצון חזק יותר כדי לפתור ספקות.

עדיין יש להסביר כיצד אומרים לפקח על המחירים לגבי תחומים רחבים של המסחר והתעשיה. השיטה שדנים בה כאן עתה היא שכל העלאת מחיר תהיה טעונה אישור, ושהאישור יינתן רק אם יוכח שהחברות הנוגעות בדבר אינן יכולות לספוג את ההתייקרויות. מוקמות ועדות מיוחדות לפיקוח על המחירים הקמעוניים, והציבור נתבקש לפנות אליהן בתלונה אם הוא סבור שמעלים מחירים קמעוניים ללא הצדקה.

עדיין יש לחכות ולראות כיצד צריכה השיטה לפעול. כי מהו מחיר? לגבי פירות, ירקות ובשר נהגים מחירים לאין מספר לאותו מצרך עצמו, בהתאם לסוג, לאיכות ולעונה. סחורות תצרוכת בנות־קיימא נמכרות כרגיל במידה ניכרת מתחת למחיר ה„נקוב" או המומלץ, באמצעות הנחות מכל המינים. הוא הדין ברוב מוצרי ההשקעה ומוצרי הביניים. כיוון שכל משלת שהנה הוא, מעולם לא פעל פיקוח המחירים יפה לגבי ענפי התעשיה המודרנית.

קשה באותה מידה לפקח על השכר בתחומים נרחבים של המסחר. בענף הבניה מהווים מענקים חלק ניכר מן השכר ואף כי הם משולמים באופן חלקי על סמך פריון העבודה, בחלקם הם גם שרירותיים: הם ניתנים בשעור הדרוש כדי למנוע שפועלים יעברו לענפים אחרים. כיצד יוכלו להטיל על כך פיקוח יעיל? הוא הדין במידה רבה בתעשיה, שבה אין שני פועלים המשתכרים אותו שכר ואין אחד המשתכר אותו שכר בדיוק במשך שבועיים רצופים.

אבטלה מרצון

האם תצליח הממשלה — כפי שיתכן בהחלט — למנוע לכמה חודשים את עליית שכרם של עובדי שרותים ציבוריים שונים, היא תמצא את עצמה נתונה ללחץ כבד „לעשות משהו" בקשר לשביתים „בפלי השכר הירודי". השרותים הצבוריים עלולים להפסיד פועלים אם יגדל הביקוש לידים עובדות בענפים אחרים; ואכן, כיוון שגיל הציפייה לגימלאות נשאר נמוך, בעוד שהטבת הביטוח הסוציאלי גדלות בהתמדה, נראה כי תימשך העלייה שחלה באחרונה באבטלה מרצון.

אך מעל לכל: נסיון להקפיא את השכר על פי החוק, ללא כוח ורצון לכפות זאת על קבוצות עובדים תוקפניות ומאושות בהחלטתן, יכול רק להגדיל את הפערים במבנה השכר בין ה„חלשים" ל„חזקים" (או הפרודוקטיביים לבלתי־פרודוקטיביים) — אותם פערים עצמם שהשמרנים גינו אותם.

המדיניות הכלכלית של הלייבור מחמירה יותר מהשמרנית

שעה שהממשלה מנהיגה צעדים אלה, טוענים דוברים, כי ההקפאה הזמנית הנוכחית היא רק „הפסקת נשימה" שבה יונהגו אמצעים מבותיים אשר יבטיחו גידול תוך תעסוקה מלאה ומחירים יציבים — גן העדן הנכסף שאליו חתרו ממשלות בריטיות שלאחר המלחמה בזו אחר זו. אך בשנשאלים הדוברים איזו מדיניות תבוא אחרי „ההקפאה הזמנית" אין הם רוצים להתחייב, ואומרים שמדיניות זו מעוצבת והולכת עתה. באורח פרטי מודים שרים חשובים, כי צריכים עוד להתוות את הקווים העיקריים של מה שיבוא אחרי „ההקפאה הזמנית".

אינפלציה ותוצאותיה

השמרנים לא ציפו שמספר המובטלים יגיע למיליון (אף כי ידוע להם שלפחות מחצית ממספר זה עולה בחלקם של אנשים שלא ניתן להעסיקם ושל משתמטים מעבודה). נוכח האבטלה ונוכח ההפסדים בבחירות־משנה נתקף מר הית בהלה. אמצעי התשלום גדלו ב־20% לשנה, לעומת גידול כלכלי ריאלי של 1% או 2% במקרה הטוב ביותר. מלבד זה, התעשיה והמסחר הורגלו כבר לאינפלציה, לפיכך השתמטה הממשלה מריסון אמצעי התשלום, מחשש שתיצור אבטלה מופרזת. הדפסת הכסף היא אינפלציונית. כמשלות בזו אחר זו ניסו להשתלט על הסימפטומים של האינפלציה, היינו על עליית שכר ומחירים על־ידי פיקוח מינהלי.

נוכח האווירה השמאלנית הכללית שנוצרה במשך השנים על־ידי אמצעי התקשורת, האוניברסיטאות, בתי הספר וה„ממסד", מאמין רוב הציבור הבריטי שפיקוח על השכר ועל המחירים הוא בר־ביצוע ודבר טוב. גם הימין המסורתי אינו מתנגד להטלת פיקוח על אחרים.

הקושי הוא, כי אף שהרוב תומך בצורה זו או אחרת של תכנון כלכלי או פיקוח, אין יכולים להגיע לידי הסכמה על מהות החוקים הקובעים סיבה ותוצאה בכלכלה. כשמיניסטרים, עובדי מדינה וכלכלנים חלוקים באופן יסודי באשר לסיבות האינפלציה ולמהותה, לא רק אין לצפות מהם שיסכימו ביניהם כיצד לטפל בה, אלא גם קשה לתת אמון בתרופות שהם מציעים. היה זה כאילו אמרו מנתחים לערוך ניתוח בחולה בלי שתהיה להם ידיעה בסיסית בפיסיולוגיה.

צמצום האשראי

התערבות במשק יוצרת קיטוב אידיאולוגי. התערבות השמרנים מכוונת במובהק נגד האיגודים המקצועיים. היא מגייסת תמיכה ציבורית על־ידי טיפוח ההרגשה הנפוצה ש„צריך ללמד אותם (את הפועלים) לקח". כתוצאה מכך מתלכדים איגודי הפועלים להתנגדות ונישעים „ללמד לקח" את הממשלה ואת מעמד נותני העבודה.

הממשלה, בעוד שהיא מוסיפה „להדפיס כסף" על־ידי קבלת מילוות מ„בנק אוף אינגלנד" (צורה המוכרת לישראלים), מקפיאה עתה חלק מכספי הבנקים על־ידי שהיא מחייבת אותם להפקיד ב„בנק אוף אינגלנד" פקדונות חובה. כתוצאה מכך יצטמצם נפח האשראי העומד לרשות עולם העסקים בכדי 200 מיליון לי"ש (יותר משני מיליארד ל"י) בשעה שהמחירים עולים והשוק כבר יש צורך בהעד־חוזר מוגדל. הדבר גם יעלה את שערי הריבית, שאין עליהם פיקוח ממשלתי, הריבית זו תלחץ את המחירים כלפי מעלה.

הממשלה הצדיקה את צעדה זה בשם „ספיגת" כסף „עודף", אך יחד עם זה היא נותנת אשראי נוסף לסקטור הציבורי, כדי לעודד תעסוקה נוספת, נותנת סובסידיות לשם ייצוב מחירים, מגדילה את הגימלאות ואת תשלומי הסעד הן כדי להגביר את הביקוש הכולל הן כדי לזכות בתמיכה במדיניותה בתחומים אחרים. מבחינה מסויימת דומה הדבר לנהיגה שבה לוחץ הנהג ברגלו האחת לחיצה קשה על דוושת הדלק, ביחד עם זה בולם ומשחרר את המצמד כדי להקל את הלחץ על הבלמים והגלגלים.

כל אלה אינם בבחינת חידוש לישראלים. אולי יהיו חדשות ההצעות „לטווח ארוך" של הממשלה הבריטית הצריכות להיות מוכנות תוך 90 יום — אלא אם כן תואריך ה„הקפאה הזמנית".

פראונקנכט: ישראל לא בגדה בי

נידחה ביקורו בישראל של המהנדס שסיפק לנו תכניות המיראז'

מאת ארתור כהן
סופר „הארץ" בשווייץ

באזל

המהנדס השווייצי אלפרד פראונקנכט, שסיפק לישראל יותר מ־200,000 תבניות ושרטוטים לייצור מנוע המיראז', הכחיש לפני סופר „הארץ" שישראל בגדה בו לאחר שריצה שלוש שנות מאסר בכלא שווייצי. כן אמר, כי טרם החליט דבר וכי ביקורו המתוכנן לישראל רק נדחה.

לעומת זאת טוען העתונאי השווייצי הידוע רונאלד זונדג ראבנר, כי ישראל שוב אינה רוצה לשמוע על האיש שסיפק לה מסמכים חשובים ביותר. המועילים גם לבניית טילים וחלליות.

בין שביקור פראונקנכט לישראל רק נדחה, כפי שהוא עצמו אומר, בין שבוטל בכלל, כפי שטוען העתונאי — בשווייץ שואלים מדוע יראו הישראלים את הביקור בשעה זו כבלתי־רצוי. סבורים כאן שפראונקנכט עשה והשלים את מלאכתו על הצד הטוב ביותר, ושגיאות נעשו רק בצד הישראלי. היתכן שהיזומים והמארגנים בישראל של הפרשה כולה אינם רוצים בנוכחותו של העד הראשי לכשלונם הבולט? ד"ר מאנפרד קוה, עורך־הדין השווייצי של פראונקנכט, הכחיש תאוריה זו לפני סופר „הארץ" — אך עובדה היא שישראל עשתה בקשר לפרשת תכניות המיראז'ים שגיאות שלא יאומנו.

השגיאה הראשונה היתה להעביר את החומר משווייץ לגרמניה לפני שיגורו לישראל, כי כלל־יסוד של שרותים חשאיים הוא לעבור גבולות מעטים ככל האפשר.

שגיאה שניה היא ששילמו לפראונקנכט בשווייץ. אפשר היה לשלם לו בישראל, או אצל בנק גרמני בפרנקפורט או בנק צרפתי בפאריס — בכלל, בכל בנק שהוא מחוץ לשווייץ. הישראלים היו צריכים לדעת שאם מופקד כסף בשווייץ, וקיימת אפשרות של חקירה פלילית, מתבטל הסוד הבנקאי השווייצי.

אך באותו זמן לא היתה לפראונקנכט שום ברירה אלא להשאיר את הכסף בשווייץ.

פראונקנכט

לוא העביר אותו מצירך לאיזה מקום בחוץ לארץ, היתה המשטרה מגלה בנקל את עקבות ההעברה והעונש המוטל עליו היה כבד הרבה יותר.

פראונקנכט נידון לארבע וחצי שנות מאסר, אך ריצה רק שלוש שנים, תודות להתנהגותו הטובה בכלא. אולם אם יימצא אשם מחדש, יצטרך לרצות גם את השנה וחצי הנותרות. לפיכך יכולה ישראל להביע את הכרת טובתה לפראונקנכט רק בדרכים עקיפות, והוא לא יוכל לקבל ממנה משהו באופן רשמי.

מצד אחר אמרו רשויות משפטיות בשווייץ לסופר „הארץ", כי יהיה זה ללא ספק חוקי אם חברה או ארגון בישראל יעשו חוזה־יעוץ לזמן ארוך עם המהנדס השווייצי, ומתוך כך של הכרת טובה „שקבל" [illegible] כחוקי. ואם תחשוב ישראל שהשלטונות השווייציים [illegible] לגבי [illegible] חוזה־יעוץ כזה, הוא יוכל להיעשות על־ידי חברות פרטיות בחוץ־לארץ שיש להן קשרים ישירים עם ישראל.

למרבה המזל נראה שאין פראונקנכט מקבל את מסקנתו של זונדג־ראבנר, כי הוא „בוגד שבגדו בו — קורבן כפיות טובתה של ישראל". אדרבא, פראונקנכט — שהוא עתה מובטל, אחרי שמילא קודם תפקיד חשוב בחברה השווייצית זולצר בוינטרתור — הביע את אמונתו שייעשה צדק, והדגיש כי לוא היה צורך בכך, היה מוכן לעשות שנית שרות דומה למען ישראל.

פליטת המכוניות – והלב

מאת לורנס אלטמן
מיוחד ל„הארץ"
מ„ניו־יורק טיימס"

ניו־יורק

צוות רופאים הסיע עשרה גברים חולי־לב דרך התנועה הצפופה בבוקר בכביש ללוס־אנג'לס ובבדיקתם אחר כך מצא „עדות משכנעת", כי כמויות קטנות של תחמוצת פחמן הכלולה בגאז הפליטה של מכוניות, הגבירו את נטייתם להתקפי־לב למשך שעתיים לפחות לאחר הנסיעה. כשאותם אנשים נשמו אוויר מטוהר במקום אוויר מזוהם, לא [illegible] המתנדבים [illegible] „אנגינה פקטוריס" (אשם שריר הלב) [illegible] כ־1.8 מיליון אמריקאים.

לדברי רופאים אחרים יש למחקר זה השלכות לא רק לגבי חולי־לב, אלא גם לאנשים בריאים החשופים לזיהום אוויר. המחקר העלה שאלות בקשר למה שעלולות לעולל כמויות קטנות של תחמוצת הפחמן לאנשים בריאים והדגיש את הצורך בחקירות נוספות בהשפעותיהם לטווח קצר וארוך על בריאים במצבים יומיומיים, של גורמי־זיהום דומים.

אף כי רבים נחשו ניחושים באשר לנזק הנגרם על ידי זיהום אוויר, הרי המחקר בלוס אנג'לס הוא אחד המחקרים המעטים שסיפקו חומר לתיעוד סכנות אלה במצב יומיומי. „מרבים לדבר על זיהום, אך כשמחפשים מחקרים פיסיולוגיים בקשר אליו אין מוצאים מהם הרבה", אמר הד"ר ו. ש. אהרונוב, קרדיאולוג שעמד בראש הצוות עורך המחקר. במסוד על התוצאות בגליון נובמבר של „אנאלים לרפואה פנימית", הוא כתב: „כולנו חשבנו שפקקי תנועה בוודאי מזיקים הם, משום שאנשים אינם מרגישים את עצמם בטוב כל זמן שהם נקלעים לתוכם. אך חברי הצוות שאלו, לפני שניגשו למחקר: כלום מזיקים פקקי התנועה באמת?"

האנשים שהוסעו דרך התנועה הצפופה בלוס אנג'לס היו 10 מתנדבים חולי אנגינה פקטוריס בני־[illegible] [illegible] שנות וקבעו אצלם [illegible] רגילות [illegible] פציינטים נשמו את האוויר המזוהם של כביש המכוניות, עלתה תכולת התחמוצת הפחמן בדם שבעורקיהם. הדופק והאס, לחץ הדם ירד, פעולת הריאות בצמצמה והתקפים בפעילות גופנית היו קלים יותר. אצל שלושה מן ה־10 חלו שינויים בא.ק.ג. שהראו, כי הלב זקוק ליותר חמצן משאפשר היה לספק לו דרך העורקים שנצטברו מהתאוטיתרות.

במחקרים קודמים מצא אהרונוב תכולה מוגדלת של תחמוצת פחמן בדם אחרי עישון סיגריות גם אצל אנשים בריאים וגם אצל חולי לב. חושדים בתחמוצת הפחמן שהיא מגדילה את מספר מקרי־המוות הפתאומיים בקרב מעשנים צעירים.

תכולת התחמוצת הפחמן בדם שנמצאה במתנדבי המחקר בלוס אנג'לס היתה נמוכה מזו שמוצאים אחרי עישון סיגריות רבות. ד"ר אהרונוב אמר: „בכל שכביש המכוניות הוא רע, העישון גרוע ממנו".

באותו גליון של כתב־העת הרפואי הנזכר פורסם גם מאמר ראשי מאת הד"ר ג'ון גולדסמית, מומחה לזיהום אוויר במחלקת הבריאות של מדינת קליפורניה. הוא כתב שהצוות של אהרונוב ראוי להערכה על שקידם במידה ניכרת את הידיעה בדבר אשמת תחמוצת הפחמן באנגינה פקטוריס". להלן כותב ד"ר גולדסמית: „דרושה רק מעט מאד חשיפה לתחמוצת פחמן שמקורה בזיהום אוויר, כדי שיופגעו פעולות האורגניזם של חולי אנגינה פקטוריס".

הד"ר גולדסמית טען שממחקר ממצא זה, כי לא קיים „סף" לפני שהתחמוצת הפחמן פוגעת בחולי לב. לפיכך „תובע המחקר להעריך מחדש את משקלה של תחמוצת הפחמן במחלות לב ואת השלכות הדבר, לגבי כל אלה מאתנו העלולים להיות חשופים לזיהום אוויר סביבתי".

הוא הוסיף שחשיפה כזאת עלולה אולי להיגרם גם על־ידי תנורי חימום ובישול בבית שהאיוורור בהם גרוע.

הד"ר אהרונוב מצדו טען שאף כי תוצאות מחקרו נכונות מן הסתם לגבי כל מקום שיש בו תנועת רכב צפופה, דרוש מחקר נוסף כדי להוכיח הנחה זו. יתכן שהתוצאות יהיו גרועות יותר בערים שבהן מתנהלת התנועה בקצב איטי מאד, מאשר בכביש מכוניות בו נוסעים כלי הרכב במהירות. ועוד כתב: „תחמוצת הפחמן היא חשובה מאד, אך מה השפעת כל הגזים האחרים שנושמים אותם פנימה באוויר מזוהם? את התשובה לכך אין יודעים."

הוצאת הקיבוץ המאוחד
רח' סוטין 27 תל־אביב, טל. 246194

הופיע
אילה אשלח אותך
ספר שירים חדש
מאת: **אמיר גלבוע**

הופיע ונמצא למכירה
אסיא, גליון ז'
רבעון לענייני רפואה והלכה
מחיר הגליון 3 ל"י, דמי מנוי לשנה 10 ל"י
בהזמנות לפנות:
מכון לחקר הרפואה עפ"י התורה
בית־החולים „שערי צדק", ת"ד 293, ירושלים

המוזיאון העירוני בת"ים
רח' סטרומה 2, רמת יוסף
תערוכת ציור
של הצייר העולה מבריה"מ
ולדמיר (זאב) גריגורביץ
טכס הפתיחה ייערך בשבת 25.11.72
בשעה 11.30 בבוקר
פתיחה: ד"ר צ. רייכר, יו"ר ועדת האמנות
הכניסה חופשית

ספרים לחנוכה
* * *
תעודות־שי
מאפשרות למקבליהן לבחור ספרים לפי בחירתם באחת מחנויותינו בכל רחבי הארץ
ירושלים — רחוב יפו 39
תל־אביב — רחוב אלנבי 107 • רחוב בן־יהודה 33
רחוב דיזנגוף 155 • שד' נורדאו 4
חיפה — העצמאות 82
רחובות — רחוב הרצל 184
נמל תעופה לוד
נמל תעופה אילת
מבחר עצום של ספרים בכל שפה, בכל נושא ובכל מחיר
— ספרי אמנות
— ספרי מדע וטכניקה
— ספרות יפה
— ספרות ילדים
— ספרי כיס
— אנציקלופדיות וספרי עזר
סוכנות סטימצקי

אוניברסיטה בר־אילן
המחלקה לפילוסופיה מדיעה
על
קולוקוויום
בו ירצה **Prof. MAX BLACK**
מאוניברסיטת קורנל (ארה"ב)
על הנושא:
SOME QUESTIONS ABOUT "PRACTICAL REASONING"
ביום חמישי, כ"ד בכסלו תשל"ג (30.11.72) בשעה 8.00 בערב
בבנין המחשב, קומה ב', חדר מס' 018.
— ההרצאה בשפה האנגלית —

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול
האגודה הישראלית לחקר ביצועים
הציבור מוזמן להרצאה לזכרו של
פרופסור פנחס נאור
על הנושא
THE PROBABILITY OF LONG QUEUES
המרצה האורח
Professor WALTER L. SMITH
University of North Carolina, U.S.A.
ההרצאה תתקיים ביום ה', 7.12.1972, בשעה 09.30,
בבנין צ'רצ'יל, קרית הטכניון, חיפה.

למכירה בבת־ים ברח' מקביל לעוזיאל
שטח של 180 מ"ר
מתאים למרפאה
אפשרות בניה בהתאם לדרישת הקונה
לפנות טלפון 867352 בשעות 16.00—20.00

שגרירות גרמניה
מודיעה על הקרנת הגירסה הקולנועית בצבעים של
חליל הקסם
אופרה מאת מוצארט
בביצוע זמרי האופרה הממלכתית של המבורג
בבימויו של פיטר יוסטינוב
בחיפה – הדר – אולם ביתנו
ביום שלישי, 28.11.72 וביום רביעי 29.11.72
בשעות 4.00 אחה"צ ו־7.00 בערב.
כרטיסים לכסוי ההוצאות במחיר 1 ל"י אצל „נוגה" רח' הרצל 32—34

ספרית־פועלים
ספרים חדשים
ז'אן פול סארטר
כתבים נבחרים
בשני כרכים
פילוסופיה • אסתטיקה •
פסיכולוגיה • חברה
בעריכת מנחם ברינקר, האוניברסיטה העברית ירושלים ותל־אביב
ברנרד יפה
מבוך המצרף
לבור האטומי
המחבר מספר את הדרמה של הכימיה והלוחמים בה, מאו האלכימיה של ימי־הביניים ועד לבור האטומי, החל בפרציואן, דרך פריסטלי, דלטון ועד רותמי האנרגיה הגרעינית: איינשטיין, יורי, אופנהיימר ואחרים.
סיפור אנושי הרפתקני כאשר שזכה לפירסום רב בארצות רבות.
אברהם בנימין
הראיון המסייע
בכשרון רב ובפשטות מסביר המחבר, פסיכולוג נודע ומרצה באוניברסיטת חיפה, כיצד להפוך את הראיון למערכת־יחסים מסייעת לנזקקים. הספר מיועד לבעל־המקצוע והמתנדב כאחד. זכה לפירסום רב בלשונו המקורית ומופיע עתה בלבושו העברי.
אני אוהב לצייר
צייר נחום גוטמן כתבה מירה מאיר
ספר מיוחד במינו, שנכתב בעקבות ציורי הילדים של הצייר הידוע ובהשראתם. הספר מופיע בפורמט אלבומי בהדור רב ובצבעים מלאים. מתאים לילדים מגיל 7 ועד בכלל.

בית לוחמי הגיטאות
ע"ש יצחק קצנלסון — הממצאה לאור
הוצאת הספרים של הקיבוץ המאוחד
הופיע
ישראל אוטיקר/תנועת החלוץ בפולין, 1935-1932
מחקר סוציולוגי על גידולה והתפתחותה של תנועת החלוץ בפולין.
ניאור סטטיסטי דמוגרפי של סניפי התנועה ושל קיבוצי ההכשרה החלוציים, ממצג מגמנות תנועת ההכשרה, מאבקה, רוח הקולקטיב ומחקר של אנשי החלוץ הפולני. בנוספת: פירוט מקומות הקיבוצים ומפה.
דברי מבוא: פרופ' שמואל אטינגר
228 ע' 16.80 ל"י
מהדורה חדשה
א. כרמי, ח. פרידמן/
מן הדליקה ההיא
עדותם של שני לוחמים, אנשי הארגון היהודי הלוחם על המרד בגיטו ואושה ועל ההווייה המחתרתית בימים שקדמו למרד הגדול.
רשם וערך: אהרן מאנזבריץ
240 ע' 9.80 ל"י

הוצאת „יבנה" תל־אביב
רח' מאז"ה 4, טלפון 611856; רח' אלנבי 80, טלפון 625098
יצא לאור הספר
טבע ומדע בחיי יום־יום
לגיל הרך
מאת ניצה נפתלי, נ. מלומד
צייר ה. הכטקופף
ספר שמטרתו לעורר ולפתח בילד עניין בטבע ובמתרחש בחיי ובצוות, וכן להקנות לילד הבנה ראשונה במושגי־יסוד במדע, תוך התנסות, הסתכלות ונסויים. הספר מודפס בהידור, בפורמט אלבומי, בשלל צבעים צבעוניים.
נמצאים למכירה מאותה הסדרה:
תמונות מספרות לפעוטות
מאת ניצה נפתלי, נ. מלומד
תמונות מספרות לגיל 3—5
מאת ניצה נפתלי, נ. מלומד
תמונות מספרות לגיל 5—7
מאת ניצה נפתלי, נ. מלומד
מספרים וצורות, פיתוח מושגים מתמטיים
מאת ניצה נפתלי, נ. מלומד
חגי ישראל־לגיל הרך
מאת ד"ר נחמה ניר־יניב
מפעל חנוכה תשל"ג
בהנחה 25% לקונה
במשך חג החנוכה, ימכרו כל ספרי הוצאת „יבנה" והוצאת „יבניק" (פרט לספרי לימוד, ספרי שימוש, ספרי תנ"ך ואנציקלופדיות) בהנחה של 25% לקונה. מבחר גדול של ספרי ילדים, ספרי קריאה ומתנות.
להשיג אצל כל מוכרי הספרים בארץ

הופיע
תפוצות ישראל
שירות מידע על חיי היהודים בעולם
שנה י' חוברת ה'—ו'
בהוצאת הועד היהודי האמריקני / המשרד בישראל
התוכן:
הקהילה היהודית המאורגנת בארצות־הברית בפעולתה
„מי מדבר בשם היהודים?" ברטרם ה. גולד
דניאל י. אלעזר
החיים הקהילתיים של היהודים באמריקה
דרכי הפעולה של הקהילה היהודית המאורגנת: התהליך של קבלת החלטות
השרותים הקהילתיים היהודיים בארה"ב: הפעולות התקציבים ס. פ. גולדברג
השרותים המקומיים, הארציים, השרותים לקהילות יהודיות שמעבר־לים
בהזמנות לפנות:
הועד היהודי האמריקני
רח' אתיופיה 9, ירושלים

אוניברסיטת חיפה
אוניברסיטת חיפה בית־ספר לחינוך
משרד החינוך והתרבות המחלקה להכשרת מורים ולהשתלמותם
סימפוזיון
בעיות בספרות ילדים ונוער
יתקיים בחנוכה תשל"ג (כ"ח וכ"ט בכסלו, 4 ר5 בדצמבר 1972) באוניברסיטת חיפה.
נושאי הדיונים:
— העתונות לילדים ונוער
— ציורים ועמודים בספרי ילדים
— עקרונות הספרות לילדים ולנוער
— האגדה והסיפור העממי לילד
— הספרות למתבגרים ולבני הנעורים
הציבור מוזמן
תכנית תישלח עפ"י פניה בכתב או בע"פ אל משרד המחלקה להשתלמות, אוניברסיטת חיפה.

הופיעה חוברת מס' 3 בכרך ג'
„לדעת" — מדע לנוער המתבגר
ובה: מים חיים; כלי טיס כבדים מן האוויר הצולל הספכפן; המגנטיות בשירות הארכיאולוגיה; למה קר בהרים; חדק הפיל; תלבושת נגד אש; שית קופים; הגדילה; תעתועי ראיה ויתר המדורים הקבועים.
מחיר חוברת בודדת 75 אג. דמי מנוי לכרך ג' (10 חוברות) 6 ל"י.
דמי חנוכה-מנוי על „לדעת"
יוצא לאור על־ידי
מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 33
חוברות בודדות ניתן להשיג בקיוסקים ובדוכנים למכירת עיתונים.
גזור ושלח
לכבוד
מוסד ויצמן לפרסומים
ת"ד 801
ירושלים 91 000
אבקש לחתום על כרך
[א] [ב] [ג] [אוגן לכרכים א'–ג']
(סמן עיגול סביב המשבצת המתאימה).
מחיר כל כרך 6 ל"י ומחיר האוגן 1 ל"י בלבד.
מצ"ב ______ ל"י (בשיק או בהמחאת דואר) לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים.
השם ______ הכתובת ______
מיקוד ______

מרכז תרבות העמים לנוער בירושלים
עירית ירושלים המחלקה לתרבות
ערב מוסיקה כלית וקולית
איבן מלמן — פסנתר
באך — שקון
שופן — בלדה מס' 1, סקרצו מס' 1.
גילום מוראמי — מצו סופרן
שמעון עמר — בריטון
בליווי מאגורנה מפורסמות
ביום שני, כ"א כסלו תשל"ג, 27.11.72 בשעה 8.30 בערב במרכז תרבות העמים לנוער, רח' עמק רפאים 12, ירושלים אוטו' 4, 18.
כרטיסים במחיר —.3 ל"י, לסטודנט וחייל —.2 ל"י
בערב המופע בקופת המרכז.

אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים בישראל
ארגון מוסמכי הטכניון — סניף חיפה
מועדון מוסמכי הטכניון חיפה
מוסמכי הטכניון בחיפה מוזמנים בלווית רעיותיהם לערב מגור בו ירצה
המשורר והעתונאי חיים גורי
ערב המועדון ייערך ביום ה' 30.11.72 במועדון ה־120
ההרצאה תתחיל בשעה 21.00
הזמנת מקומות באא.א.י., שבתי לוי 24 חיפה טל. 664583, 661932.

ב"ה
בית המדרש לרבנים באמריקה
נוה שכטר ירושלים (מאחורי מוזיאון ישראל)
שמחים להזמינכם לאירועים הבאים:
* **תפילה, קידוש והרצאה** — שבת פרשת וישלח י"ט בכסלו תשל"ג (25 בנובמבר 1972) שחרית בשעה 8.30 בבוקר. המרצה: ד"ר פנחס פלאי. הנושא: „מהות חנס במחשבה היהודית" (באנגלית).
* **ערב עגנון** — ביום רביעי, כ"ג בכסלו תשל"ג (29 בנובמבר 1972) בשעה 7.45 בערב בדיוק, מר ש. יזהר יקרא ויסביר את סיפורו של ש. י. עגנון „הנרות" (בעברית).
— הציבור מוזמן —

מיקוניס – בעייתה של מק"י

מאת חביב כנען

תנועותיו של המזכ"ל נתונות למעקב קפדני של הצעירים

עשרות שנים של הנהגת הקומוניסטית בארץ־ישראל, מר שמואל מיקוניס, מזכ"ל ונציגה בכנסת, כמיעוטו תנועותיו הציבוריות נתונות למעקב קפדני של "חבריו הצעירים" הצהרותיו נבחנות בשינוי ה־של כוספות מק"י. הוא ב־מנהיג השבר בידי אנשיו. הסים הרמוניים בין מיקוניס לבין מק"י; אין אפילו יחסי ביניהם. בשובו לאחרונה מרומניה ובצרפת לא היה מוכן מק"י לספר לחבריו על כל ד עם גורמים קומוניסטיים וא הסתתר מאחורי הבטחה לא יוכיר את שמותיהם, מר בדבריו אף במחיר צרעור הסים עם חבריו המשלמים לו נגד מידה מהבעת תכופות תביעות רצון מהופעותיו בכנ־ יחודו מן הקהל.

ה החל מיקוניס הופך לבעיי־ מק"י עוד בחייו של ד"ר משה שר לא ניתן לגשר על פני ים הפוליטיות. ערב הועידה מר מיקוניס בראש המיעוט ציוני. אך כדי לשמור על המפלגה ולמנוע פגיעה במע־ ישי על ידי הרחקתו כתפקי־ צו לו יורשיו של סנה, שהיוו ב בעיניה, להחליף בצעותם יב אליו נקלע. מיקוניס בע־ ך יד לעמיתיו הצעירים לפי־ מירה שלמותה של מק"י. הוא שתייג בועידה במספר תיזות אנשי הרוב ברוח ירושתו של סנה, אולם הצביע על פרקים יחד עם הרוב, בנפרד המיעוט.

את מפנה זה לא עורר עוד ה שאלת מעמדו האישי במפ־ ומיקוניס נבחר שוב מזכיר מק"י המשיך ליצגה בכנסת של סנה. אבל שביתת נשק נמשכה זמן רב. כאשר הפ־ אופוזיציה לפעול נגד קו ה־ נתברר לרוב כי אין בדעת לקבל את מרותו. המנהיג ה־ קומוניסטי המשיך לצעוד בדרכיו הוא, הגן בשאלות שונות על האופוזיציה ותמך בכנסת בהצעת אי־אימון לממשלה שהוגשה על־ידי רק"ח ב־ ענין עקורי בירעם ואיקרית ובפר־ שת ריסוס הקרקעות בעקרבה וגי־ רוש הבדויים מפיתחת רפיח — וזה בניגוד להחלטה מפורשת של הרוב של מפעי הממשלה ותוך הסתייגות ממניעיה של רק"ח. ראש האופוזיציה הגבי אסתר וילנסקה, החרה להתי־ צב לימין המנהיג המבוגר.

אחרי־כן נסע מר מיקוניס — כדר־ כו מדי שנה — לנופש ברומניה לפי הזמנה מסורתית של המפלגה הקומוניסטית שם. בעוד שיציאתו היתה שקטה, היה שובו בסערה כי אשר הרוב האשימו בהסתרת פרטים על מעשיו בזמן התופשה. אחרי הת־ יעצויות דרמטיות, הסית הרוב נגד מיקוניס כי פרס לפגישתו עם מנ־ היג רומניה מר צ'אושסקו, שלילה דלות בעתוני רומניה, לא היה מוכן לדווח על פגישותיו האחרות ובתוך זה עם נציג מפלגה קומוניסטית במד־ רת אירופה שנערכה בפאריס.

גורם נוסף ל"סערת מיקוניס" היו דבריו בראיון שנתנאי כי זכה לקבלת פנים חיובית ביותר מצד צ'אושסקו בעיקר בגלל עמדתו בזיכות בתוך מק"י. בטענה זאת רואה הרוב הת־ יצבות הד־מכמיקה בחודשת של מי־ קוניס לצד האופוזיציה.

הרוב גינה את דברי מיקוניס שב־ הסובה לשאלה אנשי שיחו בחו"ל על הסיכוי להתגרות האחדות במחנה הקומוניסטי בישראל ולשיפור היח־ סים בין מק"י לרק"ח, אמר כי הדבר תלוי בשינוי עמדתה של רק"ח ב־ שאלות עקרוניות. כנגד זה טוען ה־ רוב במק"י ששאלת האחדות או אפילו שיתוף עם רק"ח אינה עומדת כלל על הפרק, ועל מיקוניס היה ל־ ברר נקודה זאת היטב עם חבריו לפ־ ני שהשמיע הצהרה זאת.

בהתקרבו לי"ס וחש עצמו שמואל מיקוניס — למורת היותו במיעוט במפלגתו — רשאי לנהל באופן עצ־ מאי, בלי לדווח על כך לחבריו, שיחות שמטרתן לבטל את החרם של מק"י מצד גורמים חשובים. לדבריו תוקף הוא את החרם על מדינת ישראל. בהכשה ליוקרה ממנה הוא נהנה בחוץ־לארץ מצביע מנהיגה ה־ מבודד של מק"י שמאז 1948 הוא מוזמן כל שנה על ידי עמיתיו הרו־ מנים לבלות חופשת קיץ בארצם ומאז מונה ניקולאי צ'אושסקו מזכיר כללי של המפלגה הרומנית, הוא מת־ קבל אצלו לראיון.

את תפקידה העיקרי של מק"י רו־ אה מיקוניס בפעולה למען שיפור מצבו של העובד בישראל ולמען אמינותה של ישראל במחנה הקו־ מוניסטי הבין־לאומי בעיקר בבעיית הסכסוך הערבי־ישראלי, אחרי ש־ מפלגות רבות מתרשמות כי מק"י שואפת ל"ישור הקו עם המערך". הוא מאשר כי הדלתות נעולות בפני מק"י אל המפלגות הקומוניסטיות המקבלות את מרות מוסקבה בכל הנוגע לישראל. ולעם היהודי ועליה להסתפק רק בשיגור חומר הסברה המגיע אליהן יחד עם חומר ההסברה של רק"ח, הנהנית מהכרתן.

"כשאני בחוץ־לארץ, אני משתדל לקיים מגעים עם נציגים של מפלגות אלה כדי להסביר להם את עמדת מק"י בלשון המעודדת את עניינם, תוך שמירה קפדנית על הקו שלנו. אני מסביר כי אנו דוגלים בעצמ־ אות כל המפלגות הקומוניסטיות, תוך שוני בדעות ובשלילה של בעיות שונות (כמו היחס לפלישה לצ'כו־ סלובאקיה ב־1968). באשר לסכ־ סוך הערבי־ישראלי אומר אני להם שאין ישראל יכולה לסמוך רק על הכוח הצבאי שלה העולה על כוח הערבים, ועליה לנהל גם מדיניות אקטיבית של שלום אחרי שמצרים הביעה במכתבה לד"ר יארינג (פב־ רואר 1971) נכונות לשלום עם יש־ ראל.

מיקוניס דוחה — כדבריו — במסע הסברה הפרטי שלו, את טענת הער־ בים כי ישראל אחראית להתנוונות הבעיה הפלשתינאית ומבטל את תול־ דות הלאומנות הערבית מתקופת ה־ מנדאט הבריטי. "איני מסתיר שגם לישראל יש חלק בבעיה בגלל גירוש פלשתינאים, וההסתמכי על החלטות הועידה האחרונה של מק"י אני פורטן באוזני נציגי מפלגות קומוניסטיות שעל ישראל לתרום חלקה. הקונס־ טרוקטיבי בפתרון בעית הפליטים ואלה. אנו גם בעד זכות הפלש־ תינאים להקים מדינתם מתוך לגבור לות שעליהן יוסכם בין ישראל ל־ שכנותיה".

אשר להתנגדות חבריו בהנהגת מק"י לנוסחיו וביחוד דחייתו את התביעות הטריטוריאליות מצד יש־ ראל, אומר מיקוניס כי התביעה ה־ קומוניסטית הצלמית אינה משלימה עם תביעות טריטוריאליות.

מה הן תביעותיה של האופוזיציה במק"י? מי הם פעיליה? בתחום מ־ דיניות הפנים הישראלית גורסת אופ־ וזיציה זאת התנגדות אלטרנטיבה פו־ ליטית ועבודתית על ידי ריכוז כוחות אופוזיציוניים דמוקראטיים ושמאליים, בלי אשליות שניתן יהיה להקים אלטרנאטיבה כזאת עם מפ"ם ו־ תוך התרסה נגד הליכה ברשימה צב־ מאית של מק"י לבחירות הקרובות.

בתחום מדיניות הבטחון מסתייגת האופוזיציה מהפצצות בסוריה ו־ בלבנון, בניגוד לרוב המחייב את פעולות צה"ל מעבר לגבול. גם מי־ קוניס הסתייג מהפצצות אלה למורת רוחו של הרוב. האופוזיציה הגיבה לנקודת מבט אתה המצריות במפ־ לגה כאשר בניגוד להחלטת לשכת מק"י שעל הסיעה בהסתדרות לתמוך — במועצת ההסתדרות שנקראה ב־ ענין כופר התעודה — בהצעה המ־ שותפת של המערך גדיל המרכז ה־ חפשי בגינוי הכופר, נמנעו שניים מחברי הסיעה (הגב' וילנסקה ומר פיילר) מהצבעה כביטוי לדעת האו־ פוזיציה כי הביקורת על המדיניות הסובייטית צריכה להתנהל על יסוד נימוקים ישראליים־סוציאליסטיים ו־ לא במשותף עם הימין השולל את הסוציאליזם מעיקרו.

דעת האופוזיציה היא שהבעיה ה־ פוליטית הניצבת בפני מק"י היא אם המפלגה תהיה גורם מלכד כוחות אופוזיציוניים נגד מדיניות המערך או שתהפך גרורת המערך. כאשר החליטו מוסדות מק"י לקרוא לבירור על הפרת החלטת המוסדות את הגב' וילנסקה ומר פיילר הנמנים עם היא האו (מזכיר ארגון הלוחמים הנא־ צים), ולבנשטין (מי שהיה ראש ה־ מטה של מק"י בבחירות לכנסת ו־ להסתדרות), ליפסקי (עורך השבועון באידיש) עם האופוזיציה לבירור על הפרת החלטת המוסדות, הוגשה פטיציה חתומה בידי עשרות חברים ואוהדים כאזור תל־אביב בתביעה לבטל את הבירור ולהעמיד לדיון את השאלה מה מקומה של מק"י ב־ ליכוד כוחות אופוזיציוניים.

אולם אין ספק שהאופוזיציה הנע־ מדה במצב לא נוח כאשר בדיון בכנסת על הצעת מר מנחם בגין ב־ דבר התעללות באסירי ציון בבריה המועצות, הפתיע מר מיקוניס את הבית בהצביעו יחד עם המערך ו־ גח"ל בעד העברת הצעת מר בגין לועדת החוץ והבטחון.

אין ספק שקשיש פעילי מק"י הפך בערוב הקריירה הציבורית שלו ל־ "אנפאן טריבל" של המפלגה. הוא מטריד את הרוב המנהיג על ידי נא־ מני משמרת של הוותיקים סנה, בכל ש־ מהרצים היוצאים במק"י, מתברר כי חלקם הרעות הוצים את המפלגה — בדרך כלל — בין הציונים ל־ שעבר לבין הקומוניסטים המסרבים להשלים עם האמת כי דרכם בארץ־ ישראל ובעם ישראל היתה מוטעית ולמרות הצפקותם כי אין כמותם ב־ נאמנות פאטריוטית, לא שירתו תמיד את עניני המדינה ואת עניני העם היהודי רק באיסור רב נכשו את ה־ נתיב המדיני עליו העלה אותם ה־ חינוך הסטאליניסטי.

(מאמר שני ואחרון בסדרה על מק"י)

שוב קונים דירות בראשל"צ

מאת אלעזר לוין

בראשית אוקטובר חלה ההתאוששות

בתים בבניה בשכונת אברמוביץ

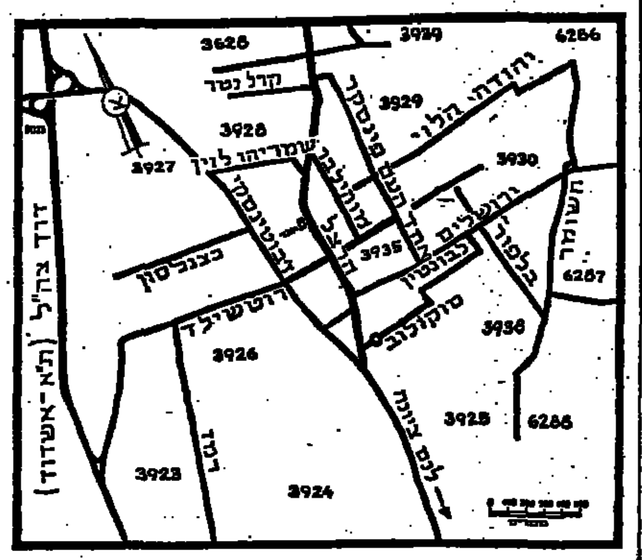

ראשון לציון — מופת גושים

התאוששות רבה ניכרת בשוק ה־ דירות בראשון־לציון בחודש האח־ רון. נראה כי מספר הדירות שנמ־ כרו באוקטובר, כפול מהמספר שנמכר בספטמבר, ובנובמבר נמ־ שכת מגמת הביקוש החזק. מחירי הדירות זהים למחירי מרס־אפריל, אף כי בינתיים עלו בשיעור ניכר מחירי חמרי הגלם ושכר העבודה.

קבלני ראשון־לציון, שרובם קט־ נים ובונים שנים־שלשה בניינים בבת אחת לכל היותר, זהירים ואינם מע־ לים את המחירים, בזכרם היטב את השפל בענף במוצאית השנה ואח־ רונה. הגאות בשוק הדירות בראשון־ לציון היתה בשיאה עד מרס. אלפי זוגות צעירים נהרו לעיר מכל הארץ — גם מירושלים, מחיפה ומן הנגב, אך בעיקר מאזור תל אביב — תוך ניצול המחירים הזולים.

קרקעות ראשון לציון היו ונשארו זולות מאלו של המרכזים העירוניים הגדולים, וכתוצאה מכך אפשר לק־ נות דירה בת שלשה חדרים, ששט־ חה 85—90 מ"ר ואיכותה אינה נו־ פלת מזו של הבניה בפרברי תל־ אביב, ב־70—72 אלף לירות. קרבתה היחסית של ראשון־לציון לתל־אביב וקשר הכבישים הנוח (פרט לשעות השיא), היוו גורם משיכה נוסף.

באפריל ומאי נחלש השוק במקצת. תנבית חזה חלה ביוני, והשוק היה מת־למחצה ארבעה חודשים, עד ל־ ראשית אוקטובר. אחד המשרדים הג־ דולים בעיר, העוסק בגמר עסקות ל־ רכישת דירות, סיפק את הנתונים הבאים: אם מדד מספר העסקות במאי הוא 100, הרי ביוני נפל המדד ל־39, ביולי עלה ל־48, באוגוסט 51, בספטמבר 45, באוקטובר 89. יתר על כן, 40% מכלל העסקות המצוות שנחתמו ביוני, ו־30% מן העסקות שנחתמו ביולי, היו על פי הסכמים מוקדמים שנחתמו במבגר־מרס.

בולט לעין שהנפילה החדה במכי־ רת דירות באה בעת ובעונה אחת עם התפוצצות פרשת פאנ־לון. אולם נראה כי לא היה זה הגורם העיקרי שהשפיע על השוק בראשון־לציון (מה גם שפאנ־לון בנתה מעט מאוד ברשל"צ). הגורמים העיקריים היו פסיכולוגיים: אזהרת נגיד בנק יש־ ראל מפני מיתון צפוי בענף הבני־ רות, הוצאת אלפי דירות שיבנו בעתיד לזוגות צעירים למכירה מוק־ דמת על ידי החברות הציבוריות.

יש שתי ראיות ברורות לכך, שפ־ רשת פאנ־לון לא הרתיעה קונים: ראשית, מי שהמשיך לקנות דירות בראשון־לציון עשה זאת אצל קבל־ נים קטנים, המרכזים את עיקר הפר־ צע, ולא חיפש קבלנים גדולים ויד־ עים. שנית, ידועים רק מקרים בו־ דדים בהם ביקשו הקונים מהקבל־ נים ערבות בנקאית (בשני מקרים לפחות סירבו הקבלנים לתת את הער־ בות, והעסקה בוטלה).

ציפיה שלא נתממשה

בקיץ נוצרה בראשון־לציון ואצל אלפי לקוחות פוטנציאליים, ציפיה לירידת מחירי הדירות. עם בוא הס־ תיו אכזבו הקונים: המחירים לא ירדו, פרט להנחה של 5 עד 8 אחוז אצל מספר קטן של קבלנים. ואף הנחה זו היתה בתוקף רק שבוע עות אחדים. קבלנים קונים היו להר־ צים מבחינה כספית, והעדיפו לקבל מזומנים, אף בהנחה, במקום לבקש הלוואות בבנקאות ב־18% רבית.

באוקטובר נוכחו הקונים שהמחי־ רים אינם יורדים, והן נוסף על הכ־ רות מחמרי הגלם יש לחשש לעליה — והם הפלו להאר את ממש־ ר המכירות הפוזרים במרכז העיר. הדברים אמורים הן לגבי דירות בנות שלושה חדרים, הן לגבי דירות בנות 3.5 חדרים. בראשון־לציון ממשיכים לבנות דירות של 4 חדרים; דירה כזו עולה כ־100 אלף ל"י ויותר, ומי שיש לו סכום זה, מחפש דירה הקרובה יותר לתל אביב.

אזור הפיתוח החדש העיקרי של ראשון־לציון הוא שכונת אברמו־ביץ, בצפון־מערב העיר. שכונה זו היתה עד לפני שנתיים אזור חולות, ועתה מוקמים בה עשרות רבות של בניינים, בצפיפות גדולה למדי. הל־ היט האחרון הוא רחוב גטר, בקצ־ הו המערבי של האזור.

כיוון שמרכז ראשון־לציון כבר בנוי בצפיפות רבה, פונים היזמים אל השולים. ראשון־לציון המערבית צפופה של ראשון לציון המזרחית, שאינה אזור מבוקש. אזור חדש ה־ עומד לפני התפתחות מעניינת, הוא גוש 3926, בדרום־מערב העיר. חלק מאזור זה כבר בנוי, אך חלקו הד־ רומי של הגוש עומד בפני פיתוח, ביחוד מרחוב סמילנסקי דרומה עד סוף הגוש. בעבר הלא־רחוק היה אזור זה פרדסים, וקבלנים שראו את הנולד רכשו את הקרקע בזול.

סיפור מעניין בצורה המזרחי, הלא־ מבוקש עד היום, של העיר. כאן, בק־ צה הדרומי של ראשון־לציון (לא הרחק מגבול שטח השיפוט של נס־ ציונה) קנתה לפני כמה חודשים דיור ב.מ., חברת־בת של קונסרן סולל בונה, 90 דונם. התברה שילמה 26,000 ל"י לדונם, כלומר 2.3 מיל־ יון לירות. ... משפחת גיבשטיין המחיר נמוך יחסי. נראה שבמקום יבנו שיכונים לעולים ולזוגות צעירים — שני סוגי בניה ציבורית, שכמעט אינם קיימים כיום בראשון־לציון, בה הבניה מבוססת על קבלנים פרטיים.

"אזור העתיד"

אזור אחר שהיזמים לוטשים עין עליו הוא הגושים 3923 ו־3924. אלו מצויים בראשון־לציון המערבית, ב־ חלקה הדרומי של העיר. התפתחותם הצפויה טבעית, כיוון שמחירים שצ־ פויה להם (אלו הקרובים יותר לתל אביב), כבר הולכים ובנים, ומגור־ שיהם מכורים מבצר. יזמים וקבל־ נים בעלי אמצעים ונשימה לטווח ארוך, יוכלו לעשות כאן עסקים טו־ בים: המחירים זולים מאוד — 20 עד 35 אלף ל"י לדונם, כלומר כע־ שירית ממחיר הקרקע בשכונת אב־ רמוביץ. הקרקע רובה פרדסים, אך מניחים כי בעתיד יופשר השטח לב־ ניה, ואז יקפצו מחירי המגרשים פי כמה. ...

כדאי עוד להעיף מבט לשטח מי־ יחד במינו, אולי המעניין ביותר בעסקות המקרקעין בעיר: זה הקרוי גוש 2927, מצפון לשכונת אברמוב־ ביץ, בכניסה לראשון לציון. זהו פר־ דס ששטחו כ־530 דונם, ולפני שנים דחתה הועדה העליונה לשימור הקר־ קע בקשות לעשותו קרקע למגורים. הסירוב אינו מרתיע משקיעים וספ־ קולנטים, וכמעט כל הקרקע כבר נמ־ כרה: קבלן מקומי קנה במקום יותר מ־100 דונם, אך הקונים העיקריים הם משקיעים מאו־ריס וממערב־גר־ מניה, הנושאים עיניהם לרווחים בע־ תיד.

מחיר הקרקע ליד הכביש הראשי כ־60 ל"י למ"ר (כלומר 60 אלף ל"י לדונם), ובשולי הפרדס המרד חקים יורד המחיר כדי 20—30 ל"י למטר רבוע. לדעת קבלנים מקו־ מיים, זהו "אזור העתיד" של ראשון־ לציון.

לא הרחק משם, בשתי חלקות קר־ קע צרות וארוכות בין ראשון־לציון המזרחית לבין שכונת גנה־מרדכי, נעשתה באחרונה עסקה גדולה אח־ רת: משפחת גיבשטיין, שהיא מע־ תירות הנכסים בעיר, מכרה 160 דונם (גושים 6297 ו־6288) לחברת שיכון ופיתוח הממשלתית, במחיר המערך בכ־10 מיליונים ל"י, כלו־ מר כ־60 אלף ל"י לדונם. (לדברי

יפו גם לתל־אביבים

יום יום בתל־אביב

מאת יהודית וינקלר

אמור לתל־אביבי "יפו העתיקה" והוא רואה לנגד עיניו צבא תיירים, מסעדות יקרות, חנויות למזכרות, גלריות ומועדוני לילה — במלים אחרות שטח הנמצא בלב עירו אך עם זאת לגבי רבים הוא מחוץ לתחום.

לפני כחודשיים עשתה המחלקה לתרבות נוער וספורט בעיריית תל־אביב נסיון חברתי, שנועד לא רק לקרב את התל־אביבים ליפו, כי אם גם לאפשר לגילאי 25—30 שביניהם לקבוע לעצמם ביפו מקום מפגש ע־ חות או יותר קבוע, מועדון עירוני, המנוהל בשיתוף עם ויצ"ו. בבית ה־ נוער לשעבר ביפו העתיקה נפתחה קפטריה, הותקנו ציוד להשמעת מו־ סיקה, ריהוט ותאורה המותאמים למה שאליהו שפייזר, ראש המחלקה לתרבות נוער וספורט, מכנה "מגנון צעירים". הכניסה למועדון היא ל־ חברים, אך מאפשרים גם ביקור חד־ פעמי תמורת תשלום. המארגנים הפ־ עילו כבר מספר חוגים ומתכוונים להרחיב את הפעילות במקום ובכלל זה צריכת תערוכות ופעולות תרבות אחרות.

המתחקים על שעורי המועדון ב־ אים בעיקר מהסביבה הקרובה, אך יש ביניהם גם הבאים ממרכז העיר וצפונה. אם אמנם יוכתר נסיון זה בהצלחה, יהיה ביפו גם ל־ תל־אביבים מקום מפגש, באוירה ר בתבאים החסרים לרבים מתושבי ה־ עיר הגדולה. הצלחת הנסיון תלויה בעיקר ביכולת המארגנים לא להפוך את המקום למסגרת נוקשה, ועם זאת להבטיח לבאים בשעריו בילוי ואוירה שישלבו פעולות תרבות יור־ מות בנוחי התואם את רצון הגילאים להם מיועד המועדון.

בדבר לא הקימו עדיין את הכלים ל־ סילוק השפכים באיזור הוד השרון ואור יהודה, ועקב כך מזוהמים ה־ ירקון ונחל אילון. "אנו עדים להת־ דרדרות בתחום איכות החיים והס־ ביבה" — התריע ראש העיריה.

חה"כ יוסף תמיר מסיעת גח"ל, יו"ר ועדת הכנסת לאיכות הסביבה, קרא לעברו: "מדוע נזכרת כה מאוחר שישנה בעיה כזו? הזכיר לו, כי נתן בשעתו יד להרחבת תחנת־הכוח רדינג. יהושע רבינוביץ השיב חעם: "מה אתה חושב, אשאיר את הבעיה לטיפולך?"

ראש העיריה וסגנו מהמפד"ל אב־ רהם בויאר, מותקפים מההערה ה־ ביקורתית של אורחם, מיהר על דב־ ריו. כאן התערב יו"ר ועדת הפנים של הכנסת מרדכי סורקיס המודיע, כי דיון מיוחד בבעיותיה של תל־ אביב ייערך בועדה. חה"כ יוסף תמיר העיר: "זכותו של ראש העיריה ל־ הציג את הבראה לו כנכון, אולם יש דברים שלא הראו בסיור, כגון המצב המביש של תכנון החיים בשיכון בבלי, הכשלון בבינוי תבנית לי ד־ יזהם האויר בתל־אביב. ניהול תל־ אביב מבחינת איכות החיים הוא ג־ רוע" — קבע.

תקרית נוספת ליוותה את בי־ קורה של ועדת הפנים בתל־אביב. מר מנחם סבידור, מסיעת גח"ל, לא הוזמן לדיונים, אולם הוזמן לסעודת הצהרים. הוא שיגר מברק בו הודיע, כי יחרים את הארוחה במחאה על אי־הזמנתו לדיונים. אלא מסתבר, כי בסיעת גח"ל במועצת העיריה יד אחת אינה יודעת את אשר עשתה השניה. שני חברים לסיעה זו באו לארוחת הצהרים ומר דוד שטרן (מתנועת החרות) ביקש להזמין גם את נציג גח"ל לדיון בועדת הפנים של הכנסת. חה"כ סורקיס הבטיח למלא בקשה זו. עתה מצפים בעיריה לראות אם יהיה המשך לתיכוכים בסיעת גח"ל בעיריה, שסימני ה־ ניגודים בתוכה בולטים ככל שמתקרב מועד הבחירות.

גידול באוכלוסית... כלבים

חבר מועצת עיריית תל־אביב מ־ סיעת גח"ל י. ג. סלפטר מחזיק ללא ספק בשיא מספר השאילתות שהוא מגיש לראש העיריה. לאחרונה הב־ חין חבר המועצה סלפטר בריבוי הכלבים "המתרוצצים ברחובות העיר ובגנים הציבוריים, מטילים אימה על תושבי העיר ובעיקר על אמהות וילדים המטיילים בגנים". השואל ביקש לדעת מדוע אינו מופעל חוק העזר העירוני המחייב עקירת מספ־ רים ומהסומי פה לכלבים המשוטטים ברחובות העיר ובגניה.

בתשובת ראש העיריה נמסר, כי אשתקד הוצאו רשיונות ונוסגנו 4000 כלבים ואילו השנה מספרם הגיע ל־ 4500. כן פעולת המחלקה הוטרי־ נרית להסגרת כלבים משוטטים.

זוהי נחמה פורתא, כי אם אוכ־ לוסית תושבי העיר אינה גדלה, לפחות אוכלוסית הכלבים. על אר־ בע בעיר מגלה סימני צמיחה וגי־ דול.

תקליטים בהשאלה וספריה כלכלית

לחובבי המוסיקה התל־אביביים, מהם נמנעה עד כה האפשרות לקבל בהשאלת תקליטים בספריה המוסי־ קלית העירונית בהיכל התרבות, צ־ פויה הפתעה בצימה הזול מחודש דצמבר או ינואר: הספריה תועבר לבית שנקר ברחוב ביאליק 26 (ת־ רומת משפחת התעשיין המנוח אריה שנקר) ובמשכן החדש יושאלו תקלי־ טים ספרים בתחום המוסיקה לכל המעוניינים. עד כה הושאלו תקלי־ טים רק למוסיקאים, מורים למוסיקה ולפעילי תרבות הקשורים למוסדות או גופים מוכרים. בספריה המוסי־ קלית החדשה יפתח חדר האזנה ו־ קריאה, אולם לקונצרטים קאמריים לכ־100 מאזינים הארכיון למוסיקה יהודית מאוספיהם של ברוניסלב הר־ ברמן ויהויכין סטוצ'בסקי.

ספריה אחרת, מיוחדת במינה, וב־ עצם ראשונה מסוגה, תיפתח בקומה 7 בבנין מגדל שלום. יחודה של ה־ ספריה יהיה בריכוז ספרות בנושאי כלכלה ומסחר ותאפשר למתעניינים בנושאים אלה לא רק לקבל ספרים בהשאלה, כי אם גם לעיין בהם בחד־ רי הקריאה. בהיות מגדל שלום ב־ מרכזו של איזור מסחרי בעיר, אין ספק כי רבים העובדים והשוהים ב־ סביבה זו, אנשי עסקים וכאלה ה־ קשורים בתוקף עיסוקיהם לעניני כלכלה לסוגיה, אשר ימצאו חומר עיוני מענין ב־50 אלף הכרכים שיכ־ ללו באוסף. בספריה הושקע סכום של 300 אלף לירות. גם חלפו ול־ כן יוכלו למצוא בה חומר־עזר ב־ תחומי התעניינות אחרים, שכן כוו־ נת העיריה להפוך את הספריה לאו־ רית, השניה מסוגה בתל־אביב.

מה מראים בתל־אביב

ביקור ועדת הפנים של הכנסת בעיריית תל־אביב, לפני שבוע, נר־ עד להיות אירוע חגיגי, למי כוונת הנהלת העיריה. ראש העיריה ערך תכנית סיורים עבור חברי הועדה באתרים מרשימים, אירח את החיכים לארוחת צהרים ובמהלך הועידה הי־ עלה באזניהם השגותיו על העדר תחיקה מתיכית הנשואה על הצר־ כים, קבל על אי־הענותה של ה־ ממשלה לתכנית הקמתה של רכבת תחתית בתל־אביב, ועל העדר פת־ רון למינהלת גוש דן (חולון, בת־ים, גבעתיים, רמת־גן ובני ברק). עוד קבל מר רבינוביץ על כי משרדי הממשלה הנוגעים

החניה מול קיר אטום

שיטת כרטיסי החניה בתל־אביב פטרה את העיריה מהדאגה למדחנים ומהוצאות המעות מתוכם, וכפי ה־ נראה גם מביאה הכנסות, אך אור־ חים ומוסדות לא מעטים מצפים את העיריה בבקשות להקצות להם חניה קבועה תמורת תשלום. הנוהל במחלקה לעליה הגבר בסוכנות היהודית, הי־ שוכנת בבנין "מלבי"ן" ברחוב קפלן, בסמוך לבנין הקם חניון דו־קומתי על ידי העיריה, ואם כי הסביבה סואנת, מצוי בבנין מקום פנוי רב. אנשי המחלקה לעליה הגישו פנו לעיריה בבקשה לשריין עבורם מס־ פר מקומות תמורת תשלום חודשי קבוע, כדי לאפשר לאורחיהם, בי־ ניהם אישים רמי מעלה, להחנות את רכבם ללא צורך להפסיק יש־ בות כדי לרוץ ולהחליף את כרטי־ סי החניה. בשעתו הציבה העיריה מדחנים ברחוב מאזיה, בחזית מעו־ נת "הארץ", ועתה סימנה את ה־ קטע כולו, אף כי הוא משמש כמעט באורח בלעדי את אנשי המערכת, כמותר לחניה אך ורק על פי כרטי־ סי חניה. העיריה נתבקשה בזמנו להסכים לתשלום חודשי. בקשה זו ופניות הסוכנות נענו בסירוב מוח־ לט, ללמדך כי התיחסות עניינית ו־ גמישות הן תופעה נדירה בעירית תל־אביב.

שגריר ירדן בירושלים

תושבים בשטחים מכנים את נוסייבה "אבא אבן שלנו"

מאת יהודה ליטני

מבדה היא שמר נוסייבה הוא האישים המקיים מגעים מדי בפעם אתנו הוא סודו בעל בנושאים המכריעים במע־ ירדני ולפעמים הוא מזמן לנו התרשמות ממצב הרוח כי הרוח שם. אני מבין שהוא הן לאנשי שיחו שם תמונה יאות הישראלית כפי שהוא אותה. אבל הוא איננו מקיים גליונות רשמיות", את הדברים שר התוך מר אבא אבן ב־ עתונאים שקיים לפני כמה

להניח כי מיניסטר ההגנה ה־ לשעבר, אנוואר נוסייבה, לא למקרא דברי השר. הוא מע־ לעשות את מלאכת התיווך ב־ . כפי שר החוץ שלנו אינו ברבים על מגעיו המסועפים ...

אין לנוסייבה מעריצים רבים ביהודה ושומרון והוא ידוע כשמרן ונאמן עד לקיצוניות לקו של המלך חוסיין.

הון משה דיין. לנוסייבה קשרים מצויינים עם עתונאים ישראלים ו־ זרים ובעזרת האנגלית המלוטשת שלו, אותה רכש בעת לימודיו ב־ אוכספורד, הוא מצליח לפעמים ל־ הביך עתונאים בניסוחים מפולפלים המשתמעים לשתי פנים.

תושבים רבים ביהודה ושומרון מכנים אותו "אבא אבן שלנו". ר־ אמנם בפגישה ראשונה עמו לא תמיד למזהם מי האיש. לדבריו, הוא מיניסטר ירדני לשעבר, עורך־דין במזרח ירושלים ובעל עסקים בבנ־ כות הנפט אבו־דאבי. נוסייבה טוען כי איננו עוזב את ירושלים מחוזו תושב המקום מדורות רבים וכי "לא יזנח את ביתו בירושלים הכבושה כדי לא לתת דוגמא לערבים אח־ רים", למרות שהוצע לו כמה פעמים מאז 1967 להצטרף לממשלה הירד־ נית בתפקידים בכירים.

במסיבת עתונאים שקיימה המוע־ צה המוסלמית לפני שבועיים בבנין מערת המכפלה, שימש נוסייבה מתרגם לאנגלית של יו"ר המועצה. לעתים יצר מתח במסיבה ...

למשל ידוע, כי מי שהיה מושל ירושלים עד 1967, אנואר אל־חטיב, שגם הוא מנאמני ההאשמים, עוסר לרי מאד במזרח ירושלים ומסוגל להשפיע על תושבי העיר הרבה יו־ תר מנוסייבה. הוא ...

בביתו הגובל בירושלים היהודית, מציג עצמו נוסייבה בדמות פטריוט הנוסע לעתים לרגל עסקיו לארצות ערב — אך למעשה משמש כפה של אחת המשפחות הותיקות המ־ מיוחסות במזרח ירושלים שגריר ה־ ממלכה ההאשמית בירושלים.

נוסייבה נסע בתחילת השבוע לירדן בראש משלחת שמטר־ מוצהרת לעסוק בשחרור אחד משפחת "דבאגי" הירושלמית, נסתבך בנסיון הפיכה נגד ה־ לפי דברי מר אבן, נוסייבה לאנשי שיחו שם תמונה מה־ הישראלית כפי שהוא רואה ברור כי אנוואר נוסייבה לא בביקורו העגמי במשלכה בשחרורו של דבאגי. מ־ ההגנה לשעבר יספר לאנשי שם, בפירוט רב, על המה־ ישראל, על שיחות שקיים עם ממשלה בירושלים ואפילו אולי "הודעות קטנות" בשביל ה־ חוסיין ושרי ממשלתו.

במורת ירושלים מספרים כי אל־ חטיב ונוסייבה מתחרים על אהדת המלך ומדי פעם נוטה חוסיין חסד לאחד מהם. חלוקת התפקידים ביני־ הם ברורה — נוסייבה משמש "שג־ ריר" כלפי גורמים חיצוניים ואילו אל־חטיב הוא "מיניסטר הפנים" ה־ ירדני בגדה ושומרון (ולכן גם כבעם שאינו מתראיין ובדרך כלל מסתגר במשרדו לשיחות עם מקומיים.

בירדן וביהודה ושומרון כבר שכחו כי אנואר נוסייבה שימש ב־1949— 1950 מזכיר "הממשלה הפלשתינ־ אית" ברצועת עזה שהיתה יריבה לסבו של חוסיין — המלך עבדאללה. בראשית שנות החמישים חזר נוסיי־ בה לירושלים ומאז נעשה תומך נא־ מן של בית־האשם בכל דרכו.

בעת הסיפת המטוסים לירדן ב־ ספטמבר 1970 הציע נוסייבה את שירותיו לממשלת ישראל בתיווך בין החוטפים לבין הישראלים. נו־ סייבה הציע אז לשחרר כמה עש־ רות אסירי ארגוני החבלה מבתי הסוהר תמורת שחרור המטוסים. הצעתו נדחתה באדיבות.

בשנת 1971 הביא נוסייבה את הצעת הסכם השלום הירדני אל רא־ שי השלטון בישראל ובכללם ראש־ הממשלה הגב' מאיר. ידוע כי קיים שיחות רבות עם שר החוץ אבא אבן ועם שר המשטרה שלמה הלל. נו־ סייבה נפגש בעבר גם עם שר הבט־

כוכ"י, כך נקרא נוסייבה בפי ומשפחתו, נשא בעבר מש־ עות דרג בממשל הירדני. פרט כמיניסטר ההגנה בהרכבים של ממשלת ירדן, שימש שג־ הממלכה ההאשמית בלונדון אותו הוא מחשיב ביותר, היה החשוב ביותר בקריירה נוסייבה היה גם מיניסטר ל־ פיתוח העסק בשיקום הפלי־ יהודה ושומרון. ב־1967 הוכר כאחד המנהיגים ביהודה ושומרון ובביתו לבקר עתונאים ישראלים ו־ קונסולים ושגרירים. נוסייבה ל"מועצה המוסלמית" בירוש־ משמש עד היום אחד מחובריה. למרות היותו מוכר ובולט

ניצים, יונים ושיווי־משקל בטבע

מאת עזי פז

נמיה — אויב הנחשים

מי שיטען כי הניצים נעלמו מן הארץ יעורר תמיהה. המושג כה השתרש בשפת יום־יום, עד כי נוטים לשכוח כי נוצר בסוף משאל בלבד. כדאי איפוא לזכור כי למקור יש כנפיים קצרות והובנות זנב ארוך. אלה מסייעים להם בתמרוניהם בין ענפי העצים והשיחים, במסעי הציד שלהם אחר צפרים.

הניצים אלה אמנם נעלמו. כיום, קשה לשחזר את התהליך. בימי קום המדינה עדיין היו נפוצים בכל הא־ רץ מאוקטובר אפריל. אט אט נעשו נדירים יותר ויותר ונראה כי מאז סוף שנות ה־50 אינם עוד בנוף הארצי שלנו. תחילה לא הרגיש איש — פרט לצופים בצפרים — בהעדרם. כיום מורגש חסרונם יותר ויותר.

בשנים האחרונות התרבו בולבו־ לים, שהתורים וצוצלות. להליך זה משמעות רבה. למשל, הבולבולים גו־ צצים את מקוריהם בפירות שונים, ממשמש עד שסק ואפרסק, וגורמים נזקים רבים. בארצות רבות נמנה גם השחרור עם הצפרים הגורמות נז־ קים. יש הטוענים כי בעבר טרפו הניצים רבים משפחות בודלים ובבדי־ מעוף אלה. כל סיור שלהם לבחינת אפשרות תפיסה של תחומי מחיה חדשים. אלה להם לעתים קרובות בחייהם. כך הצליחו הניצים לווסת ולהגביל את גודל אוכלוסיותיהם של אלה. כיום, ללא אויבים טבעיים, מתרבים הבולבולים, השחרורים וה־ צוצלות באין מפריע.

הרעלים והתערערות שווי המשקל

מדוע נעלמו הניצים? לרוב הם ניזונים מציפורים. אך למה להתאמץ

בדריפה אחר צפור זריזה ובריאה כשניתן ליטול בקלות עכבר מסומם? ומסתבר כי לא רק שהשתמשו בארץ ברעלים ביד רחבה, אלא שהרעל בו השתמשו אינו מסיים את תפקידו בהרעילו את העכברים להם יועד, אלא, ממשיך בפעילותו ומשפיע ב־ אופן משני גם על בעלי החיים ה־ ניזונים מעכברים אלה. ונר־ אה כי עכברים מורעלים הם שגרמו להעלמם של הניצים.

כך נהרס קטע של מערכת העבי־ רה הביאולוגית באיזור. הטבע הסו־ בב אותנו בנוי משרשרות תלויות הק־ שורות זו לזו. נותקה אחת מהן — השרשרת מתמוטטת. הזקוקים לדוג־ מאות לשחי משקל ביאולוגי כרחוקים לרוב עולתם עד אוסטרליה, ומעלים כמשל את הארנבונים. הללו הובאו לשם מאירופה — אך ללא אויביהם הטבעיים. הם התרבו שם בשעור כזה עד כי הפכו למכת המדינה. אך למה לנו לחזור על חוטי זרים? מסתבר כי יש דוגמאות משלנו למכביר.

דוגמא נוספת לערעור קוי המשקל הטבעי היא התנים. מקובל היה כי התנים הם האחראים להעברת כלבת. בינתיים נתברר כי אחריותם פחותה משסברו, וכי היא מבוטלת בהשוואה לכלבים משוטטים. ב־1964 נעשתה פעולת הדברה מקיפה כדי לחסל את התנים: הוריקו רעל לאפרוחים ומז־ רו אותם לרבבותיהם במרחבי הארץ. ואמנם הענינות עשו את שלהם. מאז נעלמה יללה התנים בבין קולות הלילה. אך עד מהרה נתברר כי בין הששים של העלמות התנים גם הארנבות, הדרבנים והעגלות. הללו, משנותרו ללא אויביהם הטבעיים, התרבו בקצב הולך וגובר, ובמקביל רבו גם הנזקים למטעים ולשחות ה־ שלחין.

תופעת הלוואי של הרעלת התנים

עלולה להשפיע לגבי כל אחד מאת־ נו. נתונים סטטיסטיים מראים כי בשנות הששים הראשונות היו בממ־ וצע כ־240 הכשות של צפעונים בשנה. ב־1965 קפץ ועלה מספר זה כדי כפליים וב־1966 הגיע לכדי 435. מאז החל יורד, עד ששב כמעט לקד־ מותו הקודמת.

נמיות וצפעונים

אנשי מדע שניסו לתהות אחר ה־ סיבות לשינויים אלה, מצאו תלות ברורה באותה פעולה אומללה להד־ ברת התנים. התנים אמנם כמעט נכ־ חדו: אך יחד עמם פחת מאד גם מספרם של הטורפים האחרים ובי־ ניהם הנמיות.

היו ימים בהם נחשבו הנמיות לאויבות החקלאי. המריכן כולל גם צפרים. מבעי כי הצריכו עופות מגד־ נמים, ועל כן ניסו מדי פעם את מולן בלולים. משהצליחו נמיה להד־ דור ללול — היא גורמת בו נזק מעבר ליכולת האכילה שלה, שכן יצר הטרף שלה מפותח מאד, ובהלת העופות ובריחתן, מגרות יצר גם עוד יותר.

אלא שהנמיה זו שייכת לעבר. כיום, עמידים הלולים בפניה. מצד אחר מתברר כי הנמיות מביאות הד־ עלת רבה ביותר, כי הן אוכלות גם זוחלים, וביניהם נחשים ולהא גם ארסיים כצפעונים. לא רק שרגיש־ תה של הנמיה לרעל הנחש מועטה ביותר, אלא שעצם גוכחותו של הנ־ חש מגרה אותה לתוקפו.

ההרעלה הגדולה נטלה את חלקה מאוכלוסיית הנמיות, לכן התרבו ה־ צפעונים. למזלנו, התאוששו הנמיות די מהר ושוב ניתן לראותן תוך הצ־ ית כבישים ולאורך נחלים. במק־ ביל חלה ירידה במספר ההכשות. מכאן שמציאותן של הנמיות אינה משאלתם של חובבי הטבע אלא אמ־ צעי ראשון במעלה למניעת מכת הכשות נוספת. וכאויב של אויבנו עלינו לראות את הנמיה כידידתנו.

תופעות לואי נוספות, בעלות הש־ לכות חמורות, היו גם להדברת עכב־ רי השדה. שימוש ברעל לא־נכון, בשיטה לא נכונה ובכמויות לא נכו־ נות, גרמו להשמדת אויביהם הטב־ עיים ובכך למעגל קסמים התובע ־ ועוד חמרי הדברה ואמצעים. לקוות כי המתרון הסופי לבעיו... עכברים נראה לעין.

גדע נתן בידינו בשנים האחרו־ נות אמצעים מכניים משוכללים מאד, אך ללא הכרה בסיסית של תכונות־ תיהם מצד אחד ואורח חייהם של בעלי החיים המזיקים מצד אחר. אנו עלולים למצוא את עצמנו במצב דו־ מה לשוליית הקוסם...

האם חשבת פעם
שקיימת אפשרות
להעלות את ערך חסכונותיך
בקצב בו עולים מחירי הדירות?
רק
בתכנית חסכון בר־מצוה
של משרד השיכון
תוכל להצמיד את חסכונותיך למדד יוקר הבניה,
ובכך — לשמור על ערך כספך ואף יכולתך
לרכוש לך דירה.
לשכות הרשמה:
תל־אביב: פרישמן 42, בנק "ספחות", רח' החשמונאים 123
בירושלים: בנק "ספחות", רח' הלני המלכה 9.
בחיפה: הנביאים 20, בנק "ספחות", רח' הנמל 48
וכן בלשכות ההרשמה שבאתר הערים. לנוחיותך תוכל לקבל פרטים בטלפון וגם לביתך, ולהרשם, באמצעות יזעפון — תל־אביב: טל. 252425; בירושלים: טל. 223344; בחיפה: טל. 520232.
תוכנית
חסכון בר־מצוה
של משרד השיכון

להשכרה מבנה בית־ספר לשעבר
בן 8 חדרים ושרותים, ובניני־עזר
מתאים למשרדים
לפנות לועד מקומי יקנעם (מושבה) טל. 04-803253

מלדן־ הסמל
של המתווך
הנאמן
אגודת המתווכים
לנכסי דלא ניידי
בישראל

סבון באלי
צמחי טהור, סבון קוסמטי שי לעור

הכזا من الأصل

[מכتوب باليد: مكذا من الأمل]

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230481
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

דרוש
איש מכירות
בענף האלקטרוניקה
רצויה ידיעה באנגלית
מועמדים יפנו אל ישפאר בע״מ תל־אביב, מגדל־שלום, טלפון 52431.

לדורינא בע״מ ביח״ד לאופנה
דרושים
א. מתפרות חוץ לתפירת חליפות ושמלות
ב. תופרות זינגר אוברלוק וקטל
נא לפנות: דורינא בע״מ רח׳ אבא הלל 25 רמת־גן, טל. 729909

למפעל מתכת גדול בשרון
דרוש
מחסנאי טכני
בעל נסיון בניהול מחסן
נא לפנות בכתב לת. ד. 33157 תל־אביב עבור מס׳ 614

דרוש עובד אחראי
לחנות גדולה לאינסטלציה וכלים סניטריים בהרצליה
בעל מקצוע ותושב הסביבה מועדף.
השקעה כספית רצויה לא הכרחית.
להתקשר בטלפון בשעות 12—9 לפנה״צ למס׳ 981965

למונסאל
מכשירים אלקטרוניים בע״מ חיפה
דרוש/ה
פקיד/ה טכני/ת
הכישורים הדרושים: השכלה של 10 שנות לימוד לפחות, הבנה, דבור, כתב באנגלית, רצוי נסיון במחסנאות.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם, ת. ד. 1496, חיפה.
— סודיות מובטחת —

לבגד עור (1968) בע״מ
דרושה:
לעבודה בתל-אביב
מזכירה
דוברת עברית ואנגלית, רצוי עם ידיעה בעבודת יצוא.
שעות העבודה 16.00—8.00
לפנות טל׳ 625044, 621482

דרושים
מדריכים אקדמאים
להכשרה מעשית
בלשכות הסעד, בסביבות תל-אביב
לקורס הסבה של אקדמאים לעובדים סוציאליים
העבודה בימי רביעי, חמישי ושישי בשבוע.
נא לפנות בכתב למכון להכשרת עובדים סוציאליים, רח׳ התחכמונאים 99 תל־אביב.

לבית מסחר גדול דרושים
לסניף תל־אביב:
* **אורזת** ליד הקופה. באה בחשבון גם מתלמדת לפני הצבא.
* **בחור צעיר** לעבודה עזר במחסן
* **מנהל חשבונות** בעל נסיון
לסניף ירושלים:
* **קופאית** בעלת נסיון
שעות עבודה מפוצלות (פרט למשרת מנהל החשבונות).
בהצעות נא לפנות לת.ד. 1736 תל־אביב, עבור מס׳ 62.

דרושה
מזכירה Executive Secretary
לעבודה עצמאית
במשרד דינמי העוסק ביצוא
הדפסה באנגלית — הכרחית
צרפתית ועברית — רצוי
פניות בכתב־יד כולל קורות חיים להפנות לת״א ת. ד. 14090 עבור „עצמאית״.

בבי״ס מקצועי בחיפה
דרוש/ה מורה
לשרטוט ארכיטקטוני
למשרה חלקית בשעות לפנה״צ
אך ורק בעל נסיון בהוראה יפנו: ת.ד. 5142, חיפה

מפעל לייצור כימיקלים
באיזור מפרץ חיפה
מחפש מועמד כשיר ובעל נסיון לתפקיד
סגן ממונה
על אחזקה
מועמדים בעלי נסיון בגיל 45—30 תושבי חיפה, עכו, נהריה הקריות, יפנו בכתב ויפרטו תולדות חיים, השכלה, ידיעת שפות, נסיון מקצועי ויצרפו המלצות. עבור: מנהל כח אדם ת.ד. 33157 ת״א עבור מס׳ 615.
תינתן עדיפות למכנאים/הנדסאים מוסמכים.
סודיות מובטחת לפי בקשת המועמד.

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש
עובד בכיר
בשטח ההסברה, הפרסום והעתונות
הכישורים הדרושים:
1. כשרון ביטוי וניסוח בשפה האנגלית (שפת אם אנגלית), שליטה בשפה העברית, ידיעת שפות לועזיות נוספות רצויה.
2. נסיון בשטח העתונות, ידיעות בהסברה בכתב, בגרפיקה ובשטח האורקולי.
3. השכלה אקדמאית רצויה.
הגיל: 40—25.
הדרגה: בהתאם לכישורים ולהשכלה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים והמלצות לת. ד. 7055, ירושלים, עד ליום 15.12.1972.
— סודיות מובטחת —

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים/ות
1. **פקיד/ת משכורת**
עדיפות לעובדים בעלי נסיון בהכנת משכורות בשיטות מיכון.
2. למחלקת המשק —
א. **מכונאי-מסיק**
לאחזקת חדרי דוודים ומכונאות כללית. על המועמד להיות בוגר בית ספר מקצועי; ידיעת השפה העברית; רצויה גם אנגלית.
ב. **שרברבים וחשמלאים**
עובדים אחרי שירות צבאי בעלי השכלה תיכונית־מקצועית (חלקית או מלאה). מועמדים מתאימים יוכשרו לעבודה וישלחו להשתלמויות בקורסים מיוחדים. תנאים טובים לבחורים חרוצים וקידום לעובדים מוכשרים.
על המעונינים/ות לפנות בכתב למחלקת המנגנון, ענף כח־אדם, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד יום 2.12.72.
3. למחלקה לפיסיקה ואסטרונומיה —
א. **עובד טכני**
להרכבת ניסויים בחדר הרצאות.
הכישורים הדרושים: בוגר בית ספר מקצועי ארבע שנתי, רצוי במגמת אלקטרוניקה, חשמל או מכונאות. לאדם המתאים תנתן ההדרכה הדרושה. פניות בכתב עם פירוט תולדות חיים יש לשלוח למזכירות החוג לפיסיקה ואסטרונומיה, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד יום 2.12.72.
ב. **סורקות**
לעבודה במעבדה.
להסתכלות הדירה של תוצאות פיזיקליות במצלמות (בתא בועות).
הדרגה: ח׳ בדירוג האחיד. העבודה במשמרות.
ידיעת השפה העברית הכרחית. העובדות תקבלנה הדרכה בבקצוע תוך העבודה על המועמדות לפנות בימים א׳ וב׳ (27.11.72־26), בין השעות 09.00—12.00 לחדר מס׳ 6 בבנין המחשב האלקטרוני, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, או לטלפון מס׳ 416111 קו פנימי 261, לקביעת ראיון.
4. לפקולטה למדעי החיים —
ספרן/ית השאלה
לספריה למדעי החיים (אבו־כביר).
המשרה חלקית (50%); 3—2 פעמים בשבוע אחה״צ (עד 19.00).
הדרגה: בהתאם לכישורים.
בעלת תעודת שלב ב׳ בספרנות או תעודה אחרת מוכרת בספרנות; נסיון בעבודת השאלה ובעבודה עם קהל בספריה מדעית (שנתיים לפחות); רצויה השכלה ביולוגית; ידיעת השפה האנגלית חשובה.
פניות בכתב בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה, יש להגיש לספרית מדעי החיים, אוניברסיטת תל־אביב, אבו־כביר, רח׳ הרצל 155, ת״א, עד יום 2.12.72

דרוש מנהל כרם
ליד רחובות בעל כושר ארגוני
רצוי בעל מקצוע, תנאים טובים.
ת.ד. 5119 תל־אביב

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
למפעל מתכת בתל־אביב
לפנות בכתב יד עם ציון המשכורת המבוקשת לת.ד. 4100 תל־אביב, עבור מס׳ 2110.

חברת השקעות גדולה
מחפשת
פקידה יוצאת צבא
ללשכת המנהל הכללי
הכישורים הדרושים:
1. הדפסה בעברית
2. הבנת השפה האנגלית.
3. אינטליגנציה.
4. הופעה נאה.
על המעונינות לפנות לת.ד. 29708 תל־אביב בציון תולדות חיים, גיל, השכלה.
סודיות מובטחת.

חברה מסחרית מבוססת
ליבוא חמרי־גלם ומכונות
לענף שבבי, מחפשת
איש מכירות
בעל ידע טכני
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
רצוי עם רכב.
תנאים טובים מאוד.
לפנות לת.ד. 33183 ת״א.

למפעלנו בלוד
דרוש
אחראי אחזקה
הכישורים הדרושים:
1. ידע במכונאות ופנאומטיקה תעשייתית
2. נסיון של 6 שנים לפחות
3. גיל מעל 27
רק מועמדים העונים על הדרישות הנ״ל מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 31 לוד, בצרוף קורות חיים.
למועמד המתאים מובטחים תנאים טובים.

לחברת השמירה דרושים
לסניף אשדוד
1) **שומרים־שוערים**
אנשי־אבטחה
לאזור אשדוד.
2) **גברים לשמירה**
ביבנה.
3) **גובה**
עם נסיון בגבית כספים ללקוחות
לפנות אישית לסניף אשדוד, מרכז א׳ בנין משרדים, חדר 207, או טלפונית 31490 / 25873
— * —
כנימים בכל רחבי הארץ.
שמירה • אבטחה • חקירות
מערכות אזעקה

מיכלי כרמל
תעשיות קרטון גלי בע״מ
אזור התעשיה, טירת הכרמל
דרושים
1. **פקיד** במשרד ייצור
הכישורים הדרושים:
א. השכלה תיכונית
ב. ידע בעבודות תכנון ופקוח על ייצור
עדיפות למועמדים הלומדים בקורס טכנאי ייצור.
2. **מנהלי עבודה**
הכישורים הדרושים:
א. נסיון מעשי בניהול צוות עובדים
ב. כושר ארגון
ג. השכלה של 10 שנים לפחות
מועמדים רציניים יפנו טלפונית 538261—04 לאגף כח־אדם או בכתב לת. ד. 860 חיפה.

למוסד בנקאי בקרית-גת
דרוש
מנהל חשבונות
נא לפנות לת.ד. 11058 תל־אביב.

דרושה מפעילה למכונת הנהח״ש אדו — X
בעלת נסיון וידע בהנהלת חשבונות.
לפנות: 36797, 36761
תנאים טובים למתאימה.

לחב׳ מגדל שלום מאיר בע״מ
דרוש
מהנדס אחזקה
או
מהנדס מיזוג אויר
סודיות מובטחת!
בא לפנות בכתב עם פרוט תולדות־חיים, נסיון בעבודה ומשכורת מבוקשת, לחברת מגדל שלום מאיר, רח׳ אחד העם 9, ת״א, קומה 17.

בנק
מציע תפקיד של
מנהל סניף
פתח־תקוה
לאדם בעל נסיון בבנקאות וקשרים מתאימים לפתות עסקים במקום.
רק תושב פתח־תקוה מתבקש לפנות בכתב לת.ד. 1469 ת״א עבור מס׳ 2411.

עצמאות!!
חברת ביטוח חיים, מן המובילות בארץ מחפשת נציגים:
1 בתל־אביב
2 בירושלים
2 בחיפה
3 בבאר־שבע
הנציג אותו אנו מחפשים הוא גבר נשוי, מצליח בעבודתו הנוכחית, אך מחפש קידום. כמו כן חייב להיות בעל יוזמה ושאיפה לשרת אנשים ואת עצמו.
נסיון קודם בביטוח חיים איננו הכרחי.
למועמד המתאים אנו מציעים:
מעמד מיוחד, הכנסה התלויה ביכולתו, קשר הדוק של חברה גדולה, אמון הדיבור, בהכשרה לקדמה ומסלול ההתקדמות קידום לעמדות ניהול.
נציגינו הם ברמת הכנסה מן הגבוהות בארץ.
לקביעת ראיון אישי ב׳ עידך, נא לכתוב לת.ד. 36202, תל־אביב, עבור מר סלטור.
סודיות מובטחת

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע״מ
מכרז לעובדים קהילתיים במתנ״סים
למרכזים קהילתיים בטבריה, עפולה, נצרת עילית, אור־עקיבא, יבנה, עכו, מעלה־דוד, דרושים עובדים קהילתיים.
תאור התפקיד: עבודה קהילתית עם תושבים בשכונות במרחב פעולתו של המרכז הקהילתי. יזום והפעלת שרותים חברתיים בתחומי שיכון ודאר, חינוך ותרבות, בריאות, סעד ופעולות לבילוי שעות הפנאי.
דרישות המשרה: השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) במקצועות — עבודה סוציאלית (מגמה קהילתית), מדעי החברה, התנהגות והחינוך.
הדרגה: בהתאם לכישורים.
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תאור מפורט של השכלה, נסיון, רקע צבאי ומקום העבודה המבוקש, עד הארץ 13.12.72, לפי המען:
החברה למרכזי תרבות וספורט בע״מ, ירושלים, שד׳ הרצל 82 בית־הכרם.

קליל
דרוש
מנהל משמרת
* רשיון הנדסאות הכרחי
* העבודה במשמרות
* השכר על פי הרשוי
תנאי השכר יקבעו לפי כישורי המועמד.
בא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון למנהל כח אדם
תעשיות פרופיל אלומיניום בע״מ ת.ד. חיפה

למפעל תעשייתי,
בסביבת פתח-תקוה
דרוש
מנהל חשבונות
לפנות ת. ד. 2854 תל־אביב עבור א. ב.

דרושים
לעבודה במשמרות
ביכין תעשית שימורים בע״מ מפעל פתח-תקוה
1. **לבורנטים או טכנאים** לפיקוח על הייצור
2. **לבורנטיות** לביקורת טיב
3. **פועלי ייצור**
בא לפנות טלפונית לאיתן טלפון 915121—03 או בכתב לת. ד. 332 תל־אביב.

בית ברל המכללה
דרוש
חונך לקורס קדם אקדמי
בעל תואר אקדמי, המסוגל לעזור לתלמידים בהכנת שעורים במתמטיקה ואנגלית.
ידע ונסיון בארגון מערכת לימודים ומערכת חברתית.
מגורים במקום תנאי הכרחי.
נא לפנות בכתב יד בצרוף השכלה וקורות חיים אל מזכירות הקורס הקדם־אקדמי בית ברל.

דרוש לחברת יבוא מסחרית
מחסנאי טכני מנוסה ואחראי
לתפקידים:
ניהול מחסן חלקי חילוף (כולל הוצאת פריטים ניהול כרטיסת — מלאי מעקב וכו׳). מכירת חלקי חילוף, הוצאת השבונות וכו׳.
בא להתקשר טלפונית ל־824360, 821435 או לכתוב לת. ד. 598 תל־אביב
למועמד שיבוא מתאים מובטחים תנאים טובים.

לחברה כלכלית גדולה
בבאר-שבע
דרושים
* עוזר למנהל מחלקת טקסטיל
* מחסנאי כלי עבודה
* מוכר־חוץ לחמרי בנין
בהצעות נא לכתוב לת.ד. 866, תל אביב עבור מס׳ 761

להוצאת ספרים מ. מזרחי
דרושים
1) עובד במחסן וכנהג למשלוחי ספרים לחנויות, עד גיל 35.
2) מחסנאי היודע גם עריכת חשבונות ורישומי מלאי.
לפנו י. ל. פרץ 19, תל־אביב, בין השעות 16.00—10.00.

איש בטוח חיים
בעל ידע ונסיון רב בענף
* במכירה
* בהדרכת סוכנים
* בנהול משרד לסוכנות
מחפש אתגר חדש
בהצעות רציניות בא לפנות לת. ד. 26502 תל־אביב

INTERNATIONAL CONNECTIONS INC.
מפתחי פרויקט מטבעות הארוחה בע״מ
דרושים
בעלי השכלה תיכונית ומעלה
לעבודה חלקית בערב, ולהמשיך במסגרת הקיק הקרובה במשרה מלאה בחו״ל.
הכנסה מוצעת החל מ־35 ל״י לערב ובהתאם לכישורים.
לפנות: ת.ד. 9139 ירושלים או טל. 726484 חיפה.

דרוש בירושלים
מנהל עבודה לבני[ן]
בירושלים
תנאים טובים למועמד המתאים
לטלפן בערב 582053(02)
לפנה״צ 221094(02)

דרוש
קופאי/טלר
למחלקת מטבע חוץ
*
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
*
נא לפנות בכתב בציון נסיון בנקאי לאקספ[רס] בשיקגו, ת. ד. 29033, מגדל של[ום] תל־אביב, לתשומת לב מחלקת מטבע ח[וץ]
סודיות מובטחת

אלוף ביח״ר לסריגה
דרוש
• **חצרן/עובד נקי[ון]**
תנאים טובים לאדם המתאים
— * —
נא לפנות אישית לביח״ר אלו[ף] ליד בי״ח בילינסון, בימים א׳ עד ה׳ או להתקשר טלפונית 907151

דרוש
פקיד אשראים דוקומנטריים
במחלקת מטבע חוץ
הכישורים הדרושים:
1) נסיון של 3 שנות עבודה בנושא
2) ידיעת השפות עברית ואנגלית
3) אדיבות ויחס נאות לקהל
נא לפנות בכתב לאקספרס בנק שיקגו, ת. ד. 29033, מגדל שלום, ת״א, לתשו[מת] לב מח׳ מטבע חוץ.
סודיות מובטחת

למפעל המייצר מוצרי חשמל ואלקטרוניקה — באשדוד
דרוש
איש מכירות
בעל רקע טכני
וידע באדמיניסטרציה
דרושה ידיעת השפה האנגלית.
נא לפנות לת.ד. 21016 ת״א, ולפרט קורות חיים, הכשרה מקצועית ונסיון מעשי.
— סודיות מובטחת —

למוסד ציבורי בתל-אביב
דרושים
* **מהנדס מכונות**
* **הנדסאי מכונות**
לעבודה מעניינת בתחום המחקר ופיתוח העשייתי
● על המעונינים לפנות עם פירוט ונסי המקצועי ותולדות חיים, לפי המען: ת״א, ת. ד. 230—33 עבור מס׳ 32.
— סודיות מובטחת —

לחברת השמירה דרושים
אנשי אבטחה מעולים
יוצאי יחידות שדה
עד גיל 35
לעבודה מעניינת ואחראית בדרום הארץ.
למשך חודש ימים
החל מ־15 בדצמבר 1972
—◆—
המעונינים יפנו לחב׳ השמירה סניף ת״א, רח׳ שפיר 16 (ע״י קולנוע אופיר)
בתאריכים: 26.11 ו־27.11
בין השעות: 15.00—18.00
—◆—
סניפים בכל רחבי הארץ.
שמירה • אבטחה • חקירות
מערכות אזעקה

גלויה זו עשויה לשנות את מהלך חייך
ולשפר את מעמדך הכלכלי!

ישראל
מגדל־בנין
ת.ד. 1888
תל־אביב

גלויה פשוטה זו יכולה לעזור לך רבות בקידומך האישי ובהשגת שאיפותיך.

הצטרף לקורס סוכני ביטוח של „מגדל־בנין" בתל־אביב

הקורס ייפתח ב־18 לדצמבר ויתקיים פעמיים בשבוע בשעות 4.45—7.30 בערב.
הוא מיועד לגברים ולנשים בעלי השכלה תיכונית (רצוי אקדמאית) בגיל 25—45, בעלי כושר ניהול מו״מ.

שלח בבקשה גלויה עם פרטיך האישיים אל מגדל־בנין, סניף רוטשילד, ת. ד. 1888 תל־אביב, עד 30.11.72.
המועמדים המתאימים יוזמנו לראיון.
סודיות מובטחת.

מגדל־בנין
חברה לביטוח בע״מ

בינג־ליהיאל

כפר הנוער הציוני ניצנים
ד.נ. אבטח, טלפון 051־2180

דרוש
מדריך רפת (רפתן)
עם רשיון נהיגה לטרקטור
מגורים במקום מובטחים
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות הכפר לפי הכתובת הנ״ל.

למשרדנו בחיפה
דרושה
פקידת שרות
לייצוג החברה, טיפול בקהל לקוחות ועבודות משרד שונות.

מועמדות בוגרות המוכנות ליום עבודה ארוך (7.30—16.50) כולל הפסקת 50 דקות, וביום ו' (7.30—12.20) מתבקשות לפנות בכתב ולציין קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4104 ירושלים.
סודיות מובטחת.

למשרד רואי חשבון
דרושה פקידה
שעות העבודה:
בימים א', ב', ד', ה' מ־8.00—1.00 ומ־4.00—6.00.
בימים ג'—ו', מ־8.00—1.00, נא לפנות לת.ד. 8100 יפו.

לחברה קבלנית בדימונה
דרוש
מנהל עבודה
לעבודות בניה — שלד וגמר
מועמדים רציניים יפנו בכתב ת.ד. 220 דימונה, או טלפון 057—91565, או 057—91886.

דרושה פקידה
היודעת גם לעזור בתנח״ש
ליום עבודה מפוצל או חצי יום
בפרטים נא לפנות:
סלון עזורי, רח' אלנבי 29, ת״א
בין 15.30—19.00 בלבד.

לחברה לבניה מתועשת
דרושים
נגרי בנין
לעבודות הרכבת מבנים
נא לפנות טלפונית לטל' 253114, 252588 בין השעות 8—9 בבוקר ד'—5 אחה״צ.

המועצה האזורית מרחבים
מפגש מרחבים, ד. נ. נגב
טל' 93014, 93051, 93131—057

דרושים
מורים/ות
לבית ספר ממלכתי דתי אזורי „נחלים" במושב גילת
א) מורה לכיתות ד'—ח'
ב) מורה לחינוך מיוחד

מורים מוסמכים המעוניינים במשרות הנ״ל יפנו מיד אל מנהל מחלקת החינוך במועצה או לטלפן לביתו 057—93176 או למנהל ביה״ס „נחלים" טלפון 057—93108.

חביב שרבף — יו״ר המועצה

הנדסאי מכונות
מסיימי בית ספר מוסמך להנדסאים בעלי רקע מכני.
מעוניינים בהתקשרות מיפעלים ומשרדים
בפרטים נא לפנות אל: א. ירון, המעין 12, גבעתיים.

לחברת שרות ארצית בסביבת תל־אביב
דרוש
מנהל משרד
בעל רקע טכני ונסיון במגע עם לקוחות
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בכתב עם צרוף קורות חיים ופרוט נסיון לת.ד. 326 הרצליה ב', עבור מנהל משרד.

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרה פנויה של:
מהנדס באתר הפקולטה לחקלאות - רחובות
במחלקת פיתוח ובינוי
מכרז מס' 283/72
תאור התפקיד — ניהול עבודות תכנון, ביצוע ותיקה לפרויקטים מתוכננים ונבנים בקמפוס הפקולטה לחקלאות ברחובות; ליווי פעולות התכנון של מבנים ומערכות; פיקוח עליון על ביצוע מבנים ומערכות; בקורת חשבונות מתכננים, יועצים קבלנים וספקים.
דרישות התפקיד — ידיעת השפה העברית על בוריה. רצויה ידיעת השפה האנגלית; מהנדס מדופלם; נסיון בניהול עבודות הנדסית ציבוריות; נסיון בתכנון ו/או פיקוח על בניית מבני ציבור והמערכות הקשורות בהם. נסיון במו״מ עם קבלנים וספקים.
הערה — בעל ותק מקצועי של 5 שנים לפחות.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.
על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד תאריך 4.12.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 283/72".

פז
לפז חברת נפט בע״מ
דרוש
טכנאי/הנדסאי אחזקה
לעבודה במתקני החברה במשרד חיפה
הכישורים הדרושים:
א. בוגר בעל הסמכה של בי״ס וטכנאים/הנדסאים מוכר.
ב. נסיון במערכות אחזקה של מפעל תעשייתי, תכנון אחזקה ופקוח על הביצוע באמצעות מערך אחזקה קיים.
ג. ארגון והפעלת מערכת כרטסיות וקטלוגים בנושאי אחזקה.
המשכורת המוצעת תקבע בהתאם לפי כישורי המועמד.
נא לפנות בכתב תוך ציון פרטים מלאים על הכשרה ונסיון אל אגף כח־אדם ת.ד. 434, חיפה

קליל
דרושות
קבוצות הרכבה למוצרי אלומיניום בבניינים
1) באיזור המרכז
2) באיזור הדרום
לפרטים נא לפנות בכתב
תעשיות מתכת אלקטרוניות בע״מ
בנדוני ב' ת.ד. 2280 חיפה

לצעירים מוכשרים
תושבי תל־אביב, הרצליה, ראשון לציון
מוצע להשתלב בעבודת שרות טכנית הכרוכה במגע עם ציבור לקוחות
הכשרה מקצועית תנתן ע״י המפעל
מועמדים בעלי רשיון נהיגה אשר השתחררו מצ.ה.ל. בשנה האחרונה יפנו בכתב ויציינו קורות חיים ונסיון לת.ד. 3336 ירושלים עבור „שרות".
סודיות מובטחת.

לביה״ח לקונפקציה גרקולי
דרושים גזרנים/ות
בעלי נסיון
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות למר קוקין בחב' גרקולי, רחוב תוצה והגדל 20 (פינת רחוב המסגר 19) ת״א. טל. 32411, 36962.

לחברת ספנות גדולה
דרושה פקידה כתבנית
כישורים:
* הדפסה מעולה בעברית וידיעת השפה האנגלית.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 1836 תל־אביב, עבור חברת ספנות.

ראש מחלקת ארגון ושיטות
תפקיד עצמאי בדרג בכיר בת״א
בבנק בעל רשת סניפים בכל הארץ
הצעות בכתב־יד לת.ד. 36698 תל־אביב, עבור מספר 36.

SCI TEX **סאי־טקס בע״מ**

A COMPANY DEVELOPING & EXPORTING ELECTRONIC EQUIPMENT

REQUIRES
AN ENGLISH SECRETARY/TYPIST
- English — mother tongue
- Profficiency in shorthand dictation and typing — desirable
- Pleasant working conditions
- Excellent benefits for qualified candidate.

Location: Industrial Park, Herzlia
contact Mr. E. Ramin Tel. 937582

לעבודה מיוחדת בסיני
דרושים מסגרים בעלי נסיון
העבודה היא זמנית, עפ״י הסכם מיוחד ותנאים מיוחדים.
● מועמדים יפנו בהקדם בכתב לת. ד. 98, תל־אביב.

למפעל גדול בדרום
דרוש
מנהל ייצור
הכישורים הדרושים:
* מהנדס ייצור או מכונות
* בעל נסיון של עשר שנים בניהול הייצור או בתכנון ופקוח על הייצור.
למועמד שייבחר מובטחים:
* עבודה רבת עניין
* תנאי שכר טובים
* עזרה בדיור
● בפרטים יש לפנות לת״ד 387 באר־שבע.

כור מתכת בע״מ
דרושים:
* כרסמים
* חרטים
* מסגרים מכניים
בוגרי בי״ס מקצועי או בעלי הכשרה ונסיון במקצוע.
יתקבלו גם מתלמדים שיוכשרו תוך כדי עבודה.
המעונינים מתבקשים לפנות לרמח כח אדם „כור מתכת" ת.ד. 1944 ת״א. טל. 849111.

הכזא من الأصل

ת. מ. ט חברה לתכנון מבנים טרומיים
דרושים:
* אדריכל
* מהנדס בנין — רצוי בעל נסיון בתכנון מבנים טרומיים.
* הנדסאי בנין — נסיון של לפחות 3 שנים. — דרוש כושר אירגוני.
* טכנאי ארכיטקטורה — נסיון של לפחות 5 שנים, דרוש כושר אירגוני.
להתקשר לטלפון 265822 או 265109

עילית סברינה בע״מ
דרוש מנהל חשבונות ראשי
מנהל חשבונות מדופלם, רצוי רואה חשבון.
נסיון של מספר שנים בניהול משרד עם צוות עובדים — באופן עצמאי.
תינתן עדיפות לבעלי נסיון בתפקיד — בענף הטקסטיל
נא לפנות בכתב, למחלקת כח־אדם, עילית סברינה, דרך הנשיא 9, בני־ברק, או להתקשר לטל. 791131, לקביעת פגישה.
— סודיות מובטחת! —
sabrina

ללודז'יה חברה לטקסטיל בע״מ
דרושים
1. **מהנדס** לתחזוקת מכונות
בעל נסיון מעשי של 5 שנים במפעל תעשייתי
2. **סורגים** למכונות סריקו וגרבים
נא לפנות בכתב לת.ד. 34, חולון או טלפונית אל: 847111

איימס - יישום בע״מ
AMES - YISSUM Ltd.
לשותפות אמריקאית ישראלית
דרושים בירושלים: —
* **מנהל חשבונות ראשי**
הכישורים הדרושים: רואה חשבון מוסמך או הכשרה מקבילה. נסיון בתפקיד דומה במפעל תעשייתי בעבר. ידיעה מושלמת בשפות עברית ואנגלית.
* **מזכירה בכירה**
השולטת בשפות עברית ואנגלית. בעלת נסיון בהדפסה בשתי השפות. קצרנות אנגלית וידע בנוהלי משרד.
תנאי עבודה טובים. שבוע עבודה בן 5 ימים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון והשכלה, למנהל הכללי חברת איימס־יישום בע״מ, מרכז שטנר, גבעת שאול ב', בנין 3, ירושלים.

דרושים
מבקרים או מבקרות
מבקרי תות שדה באיזור המרכז.
עבודה עונתית לפי חוזה מיוחד.
בדבר פרטים נא להתקשר טלפונית 821213 או לפנות למשרד החקלאות, שרות הביקורת, רחוב דרור 6, יפו (ע״י קולנוע אילת) בין השעות 8.00—14.00.

לסיירת בטחון במפעל תעשייתי גדול
דרושים
עובדים לתפקידי סיור ממונע ואבטחה
בעלי כושר בריאות תקין
על המעוניינים נא לפנות לת. ד. 6397 תל־אביב
סודיות מובטחת

לתפקיד ניהולי בחו״ל
דרוש
בעל נסיון בפיקוד איהאל בדמת אל״מ או סא״ל
● שליטה בשפה האנגלית הכרחית; ידיעת שפה מערבית נוספת.
● עד גיל 50.
מועמדים בעלי נתונים מתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 33232 ת״א, עבור פ.א. בצרוף קורות חיים. (רצוי לציין מספר טלפון)

דרושות צעירות בכל הארץ
באם את בגיל 16 — 25
באם אין לך מקצוע והשכלה
תוכלי להרויח —,800 ל״י לחודש ויותר
לאחר שתרכשי מקצוע חדיש ומתקדם תוך שלושה חודשי הכשרה בזמנך הפנוי.
לקבלה פרטים גזרי ושלחי לת.ד. 28125 מס. 20

שם: ____
כתובת: ____
עיר: ____ גיל: ____

כרסומן מעולה
למפעל תעשייתי חדיש בת״א
דרוש נסיון רב ומומחיות בעבודה מדויקת.
תנאים טובים, — סודיות מובטחת.
לטלפון: 778121.

למפעל בטחוני בתל־אביב
דרושים בעלי מקצוע
* **מסגרים**
דרושים לעבודה במחלקה אב־טיפוס
* **כרסמים**
לעבודות מדוייקות
● נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 25057 ולציין עבור הנ.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

הפקולטה לכימיה
חשמלאי במסגרת השרות הטכני
תאור התפקיד: פיתוח, בניה, תקונים ואחזקת מכשירי מדעי ומעבדתי.
הכשירויות הדרושות: בוגר בי״ס מקצועי במגמת אלקטרומכניקה; שליטה מלאה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית עד כדי קריאה והבנת חומר טכני; נסיון מעשי קודם של 3 שנים לפחות.
מס' המשרה: כ. ב. / 182.

מסגר מכני
בבית המלאכה למכניקה של השרות הטכני
הכשירויות הדרושות: בוגר בי״ס מקצועי במגמת מסגרות מכנית; נסיון מעשי של 3 שנים לפחות בעבודות מסגרות מכנית כללית, ברתוך, ובעבודה של מכונות לעבד שבבי; רצויה ידיעה במכונאות וידיעת השפה האנגלית עד כדי קריאת חומר טכני הכתוב.
מס' המשרה: כ. ג. / 22.

המרכז למחשבים
מפעיל
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית מושלמת, שליטה באנגלית עד כדי קריאת חומר טכני. רצוי נסיון מעשי של שנה במערכת 360 מדגם 40 ומעלה, במערכת הפעלה מסוג OS/MVT
מס' המשרה: ממ/63
הערה: העבודה הנה במשמרות.

הפקולטה להנדסת כימית
עובד טכני בכיר
הכשירויות הדרושות: בוגר בי״ס מקצועי במגמת מכונות. בעל ידע מעלה בעיבוד שבבי, ריתוך חריטה וכירסום.
מס' משרה: הכ.ג. / 69

מועמדים מתאימים הפונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 30.11.72 בציון מס. המשרה.

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין) טלפונים: מחלקת מודעות — 240905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

איזה מקצוע תלמד
איזה משכורת תקבל
איך תקדם מעמדך

כשתבוא לעבוד במכרה התת-קרקעי בתמנע

מקצוע — לאחר קורס מקצועי, תרכוש את מקצוע הכריה המודרני, המקיף קשת רחבה של נושאים, מקידוח ועד להפעלת כלים מכניים משוכללים.

משכורת — ממשכורת התחלתית של —.1,200 ל"י ברוטו, (גם בתקופת לימודיך), תוכל תוך שנים ספורות להגיע למשכורת כפולה.

קידום — בפניך מסלול קידום מקצועי פתוח, החל מכורה עצמאי, ועד למנהל משמרת.

לפרטים פנה אישית למר יצחק בניסטי, במזכירות משרדי החברה בת"א — הקריה, רח' ט' מס' 2 (מול קול ישראל), טלפון — 255451, ביום ד' בין השעות 9.00—11.00 בבוקר ו־16.00—18.00 אחה"צ, או למח' כח אדם בתמנע, בין השעות 06.00—07.30, וכן ליועצי התעסוקה ברחבי הארץ. הבא אתך פנקס מילואים, תעודת שחרור ותעודת זהות.

בוא לתמנע לעתיד טוב יותר, לך ולמשפחתך

לשכת הפרסום הממשלתית

מנהל, מרכז עבודות בנין

אדמיניסטרטור מעולה, ותק רב, בעל סנדר, מעונין בהצעות רציניות ומעניינות. להתקשר 057—6382

לבית החולים „אלישע" בחיפה
דרושות
שתי אחיות לחדר נתוח
קיימת אפשרות גם למשרה חלקית
הצעות בכתב יד בלבד נא להפנות להנהלת בית החולים, רח' יאיר כץ 12, חיפה.

בתי זקוק לנפט בע"מ
בית זקוק אשדוד

לתושבי אשדוד והסביבה!

אנו מציעים מקום עבודה במסגרת משפחת בתי הזקוק במפעלנו המוקם ונבנה באשדוד

ייצור

הכישורים הדרושים

- ✱ מפעילים למתקני הייצור — השכלה תיכונית עיונית או מקצועית (10 שנות לימוד), נכונות לעבוד במשמרות, גיל עד 45 שנה.
- ✱ כבאים — 8 כתות לימוד לפחות, עדיפות למועמדים בעלי רקע טכני. ידיעה טובה בעברית, יוצא צבא, בעל כושר גופני מלא, רצוי בעל רשיון נהיגה „ב" לפחות, חובת מגורים באשדוד.

הכשרה לרכישת המקצוע על חשבון המפעל.

אחזקה

- ✱ מכשירנים — בוגר בית ספר מקצועי, ידיעת השפות עברית ואנגלית, נסיון של שנתיים.
- ✱ אלקטרונאים — בוגר בית ספר מקצועי, ידיעת השפות עברית ואנגלית, נסיון של שנתיים.
- ✱ מסגרים — בוגר בית ספר מקצועי, ידיעת השפה העברית, נסיון של שנתיים.
- ✱ רתכים — בוגר בית ספר מקצועי, נסיון של שנתיים בריתוך חשמלי ואוטוגני. ידיעת השפה העברית.
- ✱ מכונאים — בוגר בית ספר מקצועי, ידיעת השפה העברית, נסיון של שנתיים עד שלוש כמכונאי משאבות ודיזלים.

אפסנאות

- ✱ פקידי אפסנאות ומחסנאים — השכלה תיכונית מקצועית, שליטה בשפה העברית וידיעה טובה באנגלית (מונחים טכניים).

3 שנות נסיון בעבודה באפסנאות.

מינהל

- ✱ מנהלי חשבונות — סוג ג'—ד' השכלה תיכונית מושלמת. שליטה בעברית ואנגלית. נסיון של 3 שנים לפחות בהנהלת חשבונות, במפעל תעשייתי.

פנה ללא דיחוי אל:

מחלקת כח אדם, בתי זקוק אשדוד.
טלפון: 055—24404, 055—24405
055—24406, 055—24407
ת.ד. 338 — אשדוד.

דרושים

למפעל במחוזי בתל-אביב

ראשי קבוצות מחקר ופיתוח

עדיפות לאנשים שהתמחו בשטחים הבאים: —

א. פיתוח מעגלי ומיקרו גל.
ב. פיתוח אנטנות מיוחדות.
ג. מעגלים פיתחים לפיקוח, בקרה והמרכבה ועוד.
ד. הנדסת מערכות.

אפשרי עבור חוזה מיוחד.

לפנות בכתב־יד לת.ד. 25057 ת"א עבור „אלי הלפרט": — קורות חיים, נסיון עבודה, שמות ממליצים כתובת ומספר טלפון.

סודיות מובטחת

לחברה ישראלית למובילים בע"מ דרושים

מכונאי שרות חוץ

לצפון ולדרום הארץ. בעלי ידע בטיפול הקלאי למשול במדקמורים וקומבינים, בעלי נסיון של 3 שנים לפחות, בעלי רשיונות נהיגה. ידיעת אנגלית רצויה.

פניות בכתב עם ציון קורות חיים ופרוט נסיון קודם יש לשלוח לת.ד. 429 חיפה.

דרוש איש מכירות צעיר ונמרץ

עם רכב מסחרי להצגת מוצרים בפני המוסכים והמכשירי פיתוח. תנאים טובים

לפנות בימים א' וב' בין 3—5 אחה"צ, ארכבנק, פאיירברג 24 ת"א

מפעלי מתכת אשקלון בע"מ

דרושים:

רתכי ייצור
פועלי מתכת מאומנים
פועלי מתכת מתחילים
שרטט מכונות
עוזר למנהל חשבונות

לפנות בכתב או אישית ל„מירומית" אזור התעשיה אשקלון

דרושה
מפעילה
בעלת נסיון למכונה להנהלת חשבונות אוליבטי.
לחצי יום עבודה.
לפנות בכתב לת.ד. 337, חיפה.

דרוש
מפעיל למחפר
R.B.-22 או B-15
לפנות: טל. 04-667140
מ־8—5 בערב
04-726033 מ־1—8

לצה"ל

דרושים:
תופרי חגור

בסביבות תל-אביב

בדבר פרטים נא לפנות ל־ד.צ. 2400

לבנק ישראל בחיפה

דרושים עובדים

לתפקידי שמירה ואבטחה

בכושר בריאות גבוה ולאחר שרות בצה"ל

הכשירויות הדרושות:

1. עד גיל 45 שנה;
2. השכלה יסודית מושלמת;
3. ידיעה טובה בלשון העברית;
4. נסיון בתפקידי שמירה ואבטחה;

הערה: עדיפות תנתן לבוגרי קורסים צבאיים מתאימים.

המעונינים יפנו לבנק ישראל, סניף חיפה, ת.ד. 564 לשם קבלת שאלון אישי, אשר יש להחזירו עד יום 8.12.72.

לדפוס אופסט

בקרית אריה, פתח-תקוה

דרושים מתלמדים
למחלקת הפלטות והדפוס

כמו כן דרושים

עושי לוחות אופסט מנוסים
עוזרים למכונות דפוס אופסט

לפנות במקום: אמנים מאוחדים
קרית אריה, אזור התעשיה רחוב שנקר (ליד „עין־הוית") או טלפונית 915063 למר משה צפור.

דרושים
פקיד כח אדם
עצמאי

✱ עם 2—3 שנות נסיון

פקיד כח אדם
מתחיל

✱ אין צורך בנסיון קודם

לעבודה במשרה מלאה

נא לפרט קורות חיים ונסיון קודם ת"ד 7154, ת"א

אוניברסיטת הנגב

באר שבע

מכרז 72/23

אוניברסיטת הנגב מודיעה על משרות פנויות:

1. בלשכת הסגל האקדמי

ראש לשכת הסגל האקדמי

תאור התפקיד:

1. ניהול לשכת הסגל האקדמי ופקוח על העבודה השוטפת בה.
2. קשר עם מוסדות להשכלה גבוהה, מוסדות ציבוריים וממשלתיים בארץ בכל הקשור לסגל אקדמי וגיוסו.
3. מגע עם מועמדים לסגל ההוראה בחו"ל וטפול בהבאתם ארצה.
3. מגע שוטף עם המוסדות המינהליים והאקדמאים באוניברסיטה.
5. מעקב אחר הליכי מינויים, העלאות בדרגה וכל הכרוך בביצוע תקנוני מינויים לסגל האקדמי הבכיר במוסדות המסמכים.
6. השתתפות בישיבות וועדות המינויים.
7. טפול במורים חדשים המגיעים לבאר שבע.
8. כפוף לרקטור.

הכישורים הדרושים:

1. השכלה אקדמית — תואר ראשון לפחות.
2. ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין, כן רצוי ידיעת שפות זרות נוספות.
3. נסיון בהפעלת צוות עובדים.
4. נסיון של 5 שנים לפחות במינהל אקדמי.

הדרגה המוצעת: א"א + בדרוג אקדמאים.

2. במחלקה לגיאולוגיה

א. טכנאי או לבורנט לגיאולוגיה

תאור התפקיד: עבודה במעבדה להכנת שקפים ובמעבדה לבדיקת סלעים.

הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי או בי"ס ללבורנטים. עדיפות תנתן לטכנאים באחת ההתמחויות: גיאולוגיה, מכונות, אלקטרוניקה. הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורי המועמד.

ב. מתלמדים בעבודות מכניות במעבדה לגיאולוגיה

הכישורים הדרושים: צעירים משוחררי צה"ל בעלי השכלה תיכונית או מקצועית חלקית. הלימוד הוא מעשי ונמשך שנה. המשתתפים יקבלו שכר בתקופת הלימוד.

כל המשרות הינן משרות מלאות.

למועמדים מחוץ לבאר שבע בדרגות מעל י"ג בדרוג האחיד הדרגות המקבילות — תנתן עזרה בדיור. פניות בכתב בצירוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד ליום ו' 1.12.72 אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת הנגב ת.ד. 2053 באר שבע.

נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת.

לחברה קבלנית גדולה בחיפה

דרוש
מהנדס בנין

בעל נסיון בארגון וביצוע עבודות גדולות

נא לפנות בכתב תוך ציון נסיון קודם אל ת.ד. 4353 חיפה, עבור מספר 320.

„ציון" חברה לביטוח בע"מ

דרושים
לסניף בתל-אביב

1) **פקיד ביקורת** -
למחלקת מיכון

הכישורים הדרושים: נסיון של שנה לפחות, ידע בהנ"ח.
נא להתקשר טלפונית אל 611791 למחלקת מיכון לקביעת ראיון

לסניף חיפה

2) **ארכיבר** -
משוחרר צה"ל

הכישורים הדרושים: נסיון בעבודה בארכיב, השכלה תיכונית.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון לת. ד. 1425, ת"א. עבור ארכיבר.

דור ביוכימיקלים בע"מ
מפעל המתנול

דרושים
מפעילים
למתקני הייצור

רצוי בעלי השכלה של 10 שנים

אפשרויות לקידום
ותנאי שכר טובים

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרוט הנסיון הקודם לת. ד. 10036 חיפה

— סודיות מובטחת —

למשרד הנדסי בתל־אביב

דרושה
שרטטת

בוגרת בי"ס מקצועי־טכני

לעבודות שרטוט כלליות ושרטוט אלקטרוני.

● בקשות בצרוף קורות חיים נא להפנות ל־ת.ד. 7057, תל־אביב עבור ד.ש.

הנהלת אי.פי.אל בע"מ

1) פונה לכל המטפלות באזור הרצליה אם את פנויה בין השעות 11.30—1 אחה"צ ויכולה לשמש כשמרטף, התקשרי בבקשה עם מר סטון באיכפריית דה אמטוי מול מלון השרון בין השעות 9.30—16.00

2) דרושים שני נגני גיטרה לעבוד במסעדותינו קזה מיה בת"א ואוסטריד דה אבנטיר בהרצליה פיתוח.

המתאימים יפנו למר קסטלדי ביקזה מיה פרישמן פינת שלמה המלך בת"א בה בוקר פרט לימי א'.

3) דרוש מומחה למאכלי ים ודגים רצוי בסגנון צרפתי.

נא להתקשר עם מר קסטלדי בקזה מיה פרישמן פנת שלמה המלך ת"א בכל בוקר פרט לימי א'.

לחברה גדולה בתל־אביב

דרוש
עוזר למבקר פנימי

הכישורים הדרושים:

ידע בבקורת ובהנה"ח
נסיון בבקורת פנימית

נא לפנות בכתב בציון קורות חיים הדרישות שכר לת.ד. 1831 תל־אביב עבור „מבקר פנימי"

מועצה אזורית בני שמעון

מכרז מס' 4/72/73

בהתאם לסעיף 13 לצו המועצות המקומיות שירות עובדים) תשכ"ב־1962, מכריזה בזה המועצה על משרה פנויה כלקמן:

חצרן ועובד אחזקה

דרישות המשרה: התמצאות בעבודות אחזקה של בנינים, אינסטלציה וכיוב'. רשיון נהיגה. המשכורת — בהתאם לכישורים.

מועמדים למשרה האמורה, יפנו למזכיר המועצה בשעות העבודה הרגילות עד יום שישי, 8 לדצמבר 1972.

אריה מסלני, ראש המועצה

למשרד אדריכל נוף

דרושים:

1) אדריכל נוף או אדריכל
2) מזכירה מעולה בעלת נסיון בכל עבודות משרד
3) הנדסאי בעל נסיון בעבודות פיתוח
4) שרטט/ת מעולה.

לפנות בטלפון: 442920, 447280

דרוש
עוזר למחסנאי

לעבודות אריזה ומשלוח כולל הניירות

נא לפנות לת. ד. 10035 מפרץ חיפה
טלפון 721519(04)

דרושים לצה"ל לעבודה בתל־אביב

א. מסיימי שרות סדיר בדרגת סמל/סמ"ר.
ב. בעלי השכלה תיכונית.
ג. שליטה מלאה בשפה העברית.
ד. ידיעת שפות נוספות — רצויה.

● מועמדים נשים וגברים למשרה מלאה, יפנו ל־ד.צ. 2563.

דרושים ל"צה"ל
לתפקידים מקצועיים

בעלי הכישורים הבאים:

א. השכלה תיכונית לפחות.
ב. ידיעת השפה העברית על בוריה.
ג. ידיעת שפות נוספות — רצויה.
ד. כושר פיקוד.
ה. קציני מילואים.
ו. מקום מגורים בחיפה או בת"א.

● מועמדים נשים וגברים למשרה מלאה יפנו ל־ד.צ. 2563.

דרוש
מנהל חשבונות
עצמאי עם נסיון

בהצעות מפורטות
לפנות: ת.ד. 9136
תל־אביב

דרוש
הנדסאי בנין

בעל נסיון
בתיכנון קונסטרוקציות

לפנות: אינג' א. וידנפלד
רח' זכרון יעקב 18, ת"א, טל. 252718

דרוש מחלק
לאזור היא להלוקת תוצרת חלב
עם רכב מתאים בין 13—1 טון
בעל נסיון עם ערבות בנקאית
לפנות שטראוס שותק בע"מ, תוצרת הארץ 13 (ליד גבורי ישראל 118)
ת"א בין השעות
8—4 בבקר 8—5 אחה"צ

מסגר־רתך
למפעל תעשייתי
הרים בת"א
תנאים טובים
לטלפן: 778121

דרוש
כלכלן צעיר

(רצוי גם רואה חשבון) עם ידע ונסיון בענף המלך־ נאות התיירות.
מועמדים בעלי השכלה מתאימה ונסיון מעשי, יפנו בכתב תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 16591 תל אביב.

סודיות מובטחת

דרושה
עוזרת למנהל חשבונות

בעלת נסיון

תנאים טובים למועמדת המתאימה

— ● —

להתקשר לקביעת ראיון 57475

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי

למפעל מתפתח באשדוד

סוג ד' — ה' (או ידע מקביל)
עם לפחות 3 שנות נסיון מעשי
בהנה"ח העשייתית ושכר

למועמד המתאים אפשרויות קידום טובות

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים הדרישות שכר לת.ד. 4007 אשדוד.

— סודיות מובטחת —

למפעל גדול בדרום

דרוש
מכונאי רכב מעולה

בעל נסיון במנועי בנזין
נא לפנות בכתב לת.ד. 1549 ת"א

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים ועזרה בדיור

לחברת תמרוקים בינלאומית

דרוש
איש מכירות

אחראי למכירות באיזור תל-אביב רבתי

תנאים טובים מאד — בהתאם לכישורים אפשרויות, קידום.

בהצעות נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 329

— סודיות מובטחת —

המשרד הראשי: תל-אביב שדי רוטשילד 99 (פנת שינקין) טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230321, 230401
המחיר: יום חול 1.00 ל"י למלה / יום ו': 1.20 ל"י למלה

מנהל-כלכלן

...3, השכלה אקדמאית (כלכלה), נסיון במינהל וכספים, שליטה בעברית, אנגלית, גרמנית
...י להצעת משרה מעניינת ואחראית
...ת נא להפנות לת"ד 5151, ת"א, עבור „מנהל".

למפעל תעשייתי ענף מוצרי החשמל

דרושים

לחנות המכירות של ציוד טכני־חשמלי:

פקידה

לעבודה רצופה מ־08.00—16.00

הכישורים הדרושים:

— נסיון בניהול כרטסת מלאי והוצאת חשבונות ללקוחות.

— ידיעת השפה האנגלית או הגרמנית — רצויה.

עוזר למחסנאי

— בעל נסיון של שנתיים לפחות

— רצוי יוצא צבא בתפקיד מפ"ש.

להנהלת המפעל דרושה:

נקבנית

— בעלת נסיון של שנתיים לפחות

— לעבודה במשכורת אחת.

נא לפנות בכתב־יד בפירוט קורות־חיים נסיון קודם וציון המשרה המבוקשת אל ת. ד. 3156 רמת־גן.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרות פנויות של:

...בד מעבדה במח' לבוטניקה

...מכ' 119/72

...אור התפקיד — לבורנט במחלקה לבוטניקה; העבודה קשורה למעבדה מיקולוגית ובהסכמה של המחלקה; העבודה במכשירים מדעיים; טי־פול בחיות מעבדה.

...ישות התפקיד — ידיעה טובה של אנגלית ועברית; בוגר בביולוגיה או בחקלאות; דרוש נסיון של שנתיים במעבדה ביולוגית.

...רגה — בהתאם לכישורי המועמד.

...הל מחלקת ההשאלה של ...ת הספרים

...מכ' 395/72

...ור התפקיד — ניהול מערכת השאלה — לרבות מערכת ממוכנת — המבוססת על מחסן ספרים סגור; לעבודה תקינה של שולחן ההשאלה ומחסן הספרים; ביצוע הזמנות וסידור הספ־רים; אחריות להפעלת אוספים של ספרים יקרי מציאות, כתבי יד ומיקרופילמים; אחריות להפ־עלת מערכת של השאלה בינספריתית (לרבות מכשירי טלקס בעברית ולועזית) ותיאום עם ספריות מחלקתיות; ניהול צוות עובדים המור־כב מעובדים קבועים ומעובדים ארעיים.

...שות התפקיד — ידיעת השפות עברית ואנגלית; השכלה אקדמית; רצוי בוגר ביה"ס לספרנות; כושר לניהול צוות עובדים; רצוי נסיון בעבודה ניהולית בספריה.

...גה — בהתאם לכישורי המועמד.

...בד מעבדה בפקולטה ...פואת שיניים — ½ משרה

מכ' 390/72

...ור התפקיד — עבודה במעבדה לחומרים דנטליים הכוללת עבודה מעבדתית כללית; השתתפות במחקרים; עזרה וארגון של מעבדת תלמידים.

...שות התפקיד — ידיעת השפות עברית ואנגלית; B.Sc בכימיה או בוגר ביה"ס ללבור־נטים או השכלה מקבילה; נסיון של לפחות שנתיים בהפעלת מכשור מדעי.

...ה — רצוי ידע בהרכבת מעגלים חשמליים.

...גה — בהתאם לכישורי המועמד.

...כירה—כתבנית בלשכת ...קטור

מכ' 221/72

...ור התפקיד — קבלת הכתבות והדפסה מפולה של מכתבים, פרוטוקולים וחומר מדעי באנגלית, הדפסה בעברית, עזרה בעבודות המזכירות, תיוק, קבלת טלפונים, קביעת פגי־שות, קבלת קהל וכו'.

...שות התפקיד — ידיעת השפה האנגלית (רצוי שפת אם), עברית; השכלה תיכונית לפחות; נסיון בכתבנות אנגלית במשך שנתיים, כתיבה במכונה בעברית.

...ה — ישנה אפשרות למשרה חלקית או משרה מפוצלת לשעות הבוקר ואחה"צ.

...גה — י"א—י"א בדירוג האחיד.

...יר כח אדם — סגל אקדמי — ...חלקת כח אדם

מכ' 191/72

...ור התפקיד — טיפול ומעקב אחר הזכויות והחובות של חברי הסגל האקדמי; מגע עם גורמי חוץ ופנים; עזרה לראש המדור בתפ־קידים שונים; הכרת נוהגי כח־אדם.

...שות התפקיד — רצויה השכלה אקדמית (רצוי בוגר במדעי החברה); ידיעה טובה בשפה עברית ואנגלית; הבעה בכתב ובע"פ; הכרה של מבנה השכר ופעולות המחשב.

...ה — התפקיד הינו ארעי, עם אפשרות של קביעות לאחר שנה.

...גה — י"ג—י"ד בדירוג האחיד או ה'—ד' בדירוג מנ"ש לבעלי השכלה אקדמאית.

המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים האריך 4.12.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית ... האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה עבור למשרה מס'...... (בהתאם למספר המצויין ליד שם המשרה המבוקשת).

לאפריקה ישראל להשקעות בע"מ

אגף הבניה בסביון

דרושים:

★ **קבוצות קבלניות**
לעבודות שלד לבנית קוטג'ים

★ **קבוצות קבלניות**
לבנית קומות קרקע

העבודות המוצעות הן עם או בלי החומר

בפרטים נא לפנות לטל. 757191/3 בין השעות 9.00—16.00

אורם

תעשיות חשמל בע"מ

אזור התעשיה לוד — טלפון 962591

דרוש מחסנאי

אחרי שרות צבאי

רצוי בעל רשיון נהיגה

מידין

דרושים זוגי קיבוץ

לעבודה במסעדה ובמטבח באזור ים־המלח

* תנאי שכר טובים * דיור במקום
* אפשרי זוגות נשואים ללא ילדים.

נא לפנות בכתב, בצרוף תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2306 תל־אביב עבור מספר 137.

דרוש
פקיד ביקורת

למח' ביקורת פנימית

הכישורים הדרושים:
ידיעת השפה האנגלית
מתקבלים סטודנטים לראיית חשבון

נא לפנות בכתב בציון נסיון בבנקאי, לאקסצ'יינג' נשיונל בנק אוף שיקאגו, ת. ד. 29033, מגדל שלום, ת"א.

סודיות מובטחת.

מכון וינגייט לחינוך גופני ולספורט

מכרז מס' 11/72

בבית המדרש הממלכתי למורים לחינוך גופני

דרושים

1. אחראי לעניני מינהל משק ופיתוח

תאור התפקיד:
טפול בעניני פיתוח ובניה, הכנת תקציב ומעקב ביצוע תקציב, טיפול בעניני כח אדם, רכישת ציוד, פיקוח על רישום המלאי ואחזקתו, תאום בעניני אחזקת מבנים, כיתות ומעב־דות, סיוע בארגון מפעלים וטכסים של המוסד.

הכישורים הדרושים:
השכלה אקדמית או השכלה תיכונית בתוספת השכלה מקצועית מתאימה בארגון ומינהל. נסיון של 3 שנים לפחות בתחומי מינהל ומשק, כושר הבעה בכתב ובעל פה, רצויה שליטה בשפה האנגלית.

הדרגה המוצעת:
ט"ו בדירוג האחיד.

2. מזכירה ומנהלת חשבונות

הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית, ידע ונסיון בהנהלת חשבונות וגזברות, שליטה בעברית (עדיפות לשולטות גם באנגלית) ובכ־תיבה במכונה.
נסיון בעבודה משרדית עצמאית.

3. מזכירה - כתבנית באנגלית ובעברית

הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית, רצויה השכלה אקד־מית, ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין. עדיפות למועמדת אשר שפת האם שלה אנגלית.

4. מחסנאי ועוזר למנהל משק

תאור התפקיד:
רישום המלאי וניהול כרטסת ציוד, ניהול מחסן והלוקת ציוד, אחריות על בניני המוסד ועל האולמות כולל ציודם וריהוטם.
תאום עבודות הנקיון, דאגה לתיקו־נים, שליחויות, קניות.

הכישורים הדרושים:
השכלה של 10 שנות לימוד ונסיון בתפקידים הנ"ל.
הדרגה: ח'—י' בדרוג האחיד.

על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים (בכתב יד) ותעודות אל: בית המדרש הממלכתי למורים לחינוך גופני במכון וינגייט.
נא לציין על המעטפה מכרז מס' 11/72.

מישרים

דרושים מפעילי ציוד

לעבודות עפר ואספלט בכל הארץ,
בעלי רישיונות נהיגה לטרקטור.

טלפון משרד 063—24956 בין השעות 08.00—16.00; טלפון בית 063—22873.

לחברה גדולה העוסקת בשווק תרופות

דרושים
תעמלנים רפואיים

באזור הצפון והמרכז

במסגרת עבודתם יהיה עליהם לבקר אצל רופאים על מנת להציג בפניהם תכשירים רפואיים ולקדם את השמוש בתכשירים אלה.

הכישורים הדרושים:
רקע רפואי, (עובדי מעבדה, חובשים בכירים, אחים או אחיות מוסמכות וכד'). ידיעת עברית ואנגלית. גיל עד 35, רשיון נהיגה והופעה נאה.
למועמד המתאים —— התנאים המתאימים.
לפנות בכתב־יד לת.ד. 2285, תל־אביב.

— סודיות מובטחת —

י. ציגלר — מ. שרון ושות' 1971 בע"מ

לעבודות חשמל
באזור תל-אביב דרושים

1. טכנאי חשמל
בעל נסיון

2. מנהלי עבודה
מומחים ומנוסים

תנאים טובים בהתאם לכישורים.

בדבר פרטים נא לפנות למשרדנו רחוב צירלסון 4, תל־אביב כל יום בין השעות 8.00—1.00, 4.00—6.00 פרט ליום ו' טלפון 447241/3

למשרד פרסום רציני

דרושה
מזכירה מנוסה

נסיון בענף הפרסום — יתרון.

לפנות לשם קביעת ראיון
לפרסום המגדל,
טלפון 58208, בין השעות 9—15

אמקור בע"מ

למפעלנו החדש בהקמה

דרוש
מכונאי אחזקה

בעל נסיון של 5 שנים לפחות באחזקת מכונות יצור אוטומטיות. רצוי בוגר בי"ס מקצועי ובעל ידיעה בחריטה.
תנאי עבודה טובים.

על המעוניינים לפנות בכתב, בצרוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה, לת. ד. 2850 תל־אביב, עבור "אמ—אור" או לפ־נות אישית למשרדנו ברחוב גבורי ישראל 98, תל־אביב, חדר 333, בשעות העבודה.

סודיות מובטחת

אוניברסיטת חיפה

דרושים

1. איש קשרי חוץ בתל־אביב

תאור התפקיד: קיום קשרים עם גורמי תיירות, בתי מלון וסוכנויות נסיעות, הזמנת מקומות בבתי־מלון, יצירת קשרים עם אורחי האוניברסיטה, קבלתם בנמלים ותאום ביקו־ריהם באוניברסיטה.

הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס תיכון לפחות, שליטה מלאה בעברית ואנגלית, רצוי שפות נוספות, נסיון מגוון בעבודה עם קהל וגורמי תיירות.

במסגרת התפקיד יידרש העובד לעבוד בשעות בלתי רגילות.

היקף משרה: חצי משרה.

2. אחראי לארוח וקשרי חוץ

תאור התפקיד: אחריות לארגון וארוח של אורחים בודדים וקבוצות מהארץ ומחו"ל, ארגון קבלות פנים, עריכת סיורי אורחים בתחום האוניברסיטה, עריכת חומר פרסומי בשפה זרה לפירסום בחו"ל.

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית לפ־חות רצוי השכלה גבוהה. ידיעת עברית על בוריה ושליטה מלאה באנגלית, רצוי שפות נוספות, כושר ארגוני רב ויכולת לקיים מגע עם קהל, כושר ניסוח ועריכה.

במסגרת התפקיד יידרש העובד לעבוד בשעות בלתי רגילות.

ההצעות מועמדות נא לפנות למחלקת כח אדם, אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל, חיפה.

למפעל תעשייתי

דרושים:

1. **מהנדס חשמל צעיר** — לתכנון ובנית מערכות מדידה, אחריות על ביקורת איכות במפעל, טפול בנושאי הנדסה האחזקה של קוי ייצור אוטו־מטיים.
מקום העבודה באזור המרכז.

2. **הנדסאי מכונות** — לעבודה הקשורה בהנדסת המוצר ותכנון ובנית מתקנים לייצור ומדידה.
מקום העבודה בירושלים.

3. **טכנאי כימי** — עם נסיון תעשייתי להפעלת מעבדת ייצור כימיה המשרתת את תהליכי הייצור במפעל.
מקום העבודה בירושלים.

4. **מבקר איכות** — לבצוע בדיקות קבלה וביקורת איכות בקוי ייצור.
מקום העבודה בירושלים.

נא לכתוב בכתב יד אל ת.ד. 33384 ת"א בציון פרטים אישיים השכלה ונסיון מקצועי.
סודיות מובטחת.

למפעל אלקטרוניקה גדול באזור ת"א

דרושים
הנדסאים או טכנאי אלקטרוניקה

המעונינים בעבודה אחראית ומענינת

העבודה בשעות אחה"צ והלילה

אפשרית גם משרה חלקית

לפנות לת.ד. 33384 ת"א

אס. קי. אר.

יועצים בינלאומיים בע"מ

עבור פרויקט גדול בברזיל

דרוש
מתכנן חקלאי

בעל ידע ונסיון בשטחים הבאים:
תכנון חקלאי פיזי, תכנון כולל, תכנון משקי, יכולת לנהל צוות עובדים, כושר הבעה בכתב ובעל פה בשפה האנגלית. רצויה ידיעת השפה הפורטו־גזית או ספרדית.
תקופת השהייה 10—30 חודש. מקום העבודה ריו־דה־ז'נרו.
מועמדים בעלי השכלה אקדמאית או בעלי נסיון רב ורקע בכלכלה חקלאית מתבקשים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ופרטי נסיונם לת. ד. 21115, תל־אביב.

לבית חרושת „עלית"

חברה ישראלית לתעשית שוקולדה וסוכריות בע"מ, רמת-גן

דרושים

1) **מסגרים מכניים**
בוגרי בית ספר מקצועי, בעלי נסיון של 2—5 שנים, אחרי צבא

2) **שרברבים**
בעלי נסיון של 2—3 שנים בצנרת תעשייתית

3) **מכונאי אחזקה**
בעלי נסיון של 3—5 שנים במכונות אוטומטיות

4) **חניכים**
לפני צבא, לעבודות מסגר ומכונאות רכב

5) **חרט**
בוגר בית ספר מקצועי, בעל נסיון של שנתיים, אחרי צבא

6) **טכנאי קרור ומזוג אויר**
בוגרי בית ספר מקצועי במגמת קרור ארבע שנים, אחרי צבא, יועדפו בעלי נסיון

7) **שרטט מכונות**
אחרי צבא, בעלי נסיון של 1—3 שנים, רצוי בוגר בית ספר מקצועי

לפנות: ת. ד. 52, רמת־גן עבור „עובדי אחזקה"

דרושים
* חרט
* מסגר מכני
משכורת 35—40 ל"י
* מבקר איכות
* הצרן

טלפון: 823165

דרוש מורה נהיגה למשאית

בתנאים טובים
אפשרות לשותפות

טלפון 775495

דרוש
מנהל עבודה או קבלן

לעבודות בניה ושיפוצים

נסיון וכושר ארגון
רצוי רכב וכלים
תנאים טובים למועמד

לפנות: טל. 242566, ת"א

דרושים
2 נערים שליחים

אחד עם רכב

לפנות:
החברה הדרומית
רח' קרליבך 12
תל־אביב

הדיראן

דרושים:

1. **מפעיל מחשב DOS**
נסיון של שנה לפחות

2. **נקבניאת עברית**
משמרות קבוע או לפי שעות.

להתקשר טל' 262346 בימים א'־ה'

למפעל תעשייתי

דרוש
מהנדס תעשיה וניהול או כלכלן
בוגר מינהל עסקים

עם נסיון תעשייתי, לניהול מחלקת תאום ובקרה של המפעל, נדרש נסיון קודם בנושאי בקרה משקית תמחיר ותקציב. מקום העבודה בתל-אביב.

נא לפנות בכתב־יד אל ת. ד. 33295 ת"א בציון פרטים אישיים השכלה ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

אם אתה בוגר תיכון, יוצא צבא ומעונין ללמוד מקצוע מסחרי מענין ומבטיח אפשרויות קידום

אנו מעונינים בך!

פנה בכתב־יד לת.ד. 36012 ת"א בציון פרטים אישיים.

סודיות מובטחת!

לעבודה באיזור תל-אביב

דרושים
אלחוטאי/מורס

משוחררי צ.ה.ל., עד גיל 30.

עדיפות תנתן לדוברי אנגלית ברמה גבוהה או דוברי שפות זרות.

● המעוניינים יפנו לת. ד. 33085 תל־אביב בצרוף, פרטים אישיים, פרוט השפות והנסיון בעבודה.

למפעל מתכת

באיזור התעשיה בחולון

דרושים

מחסנאי מכני, חרטים, כרסמים, מסגרים, פועלים בלתי מקצועיים, נערים, חיילים משוחררים

המעוניינים ללמוד מקצוע.

בדבר פרטים נא לפנות: „ליעיל-נע" מפעלי מתכת בע"מ, רחוב הסתת 15 אזור התעשיה חולון, טלפון 840045, 853898.

למשרד רואה חשבון בת"א

דרושה
מזכירה כתבנית

לפנות לת.ד. 1639 ת"א עבור ר/8 ולציין נסיון קודם ומספר טלפון.

לחברת השקעות בניירות ערך בתל־אביב

דרוש
סגן מנהל

המועמד יהיה אחראי
א) על ניהול משרד של כ־10 עובדים
ב) על דו"ח פעולות להנהלה ולציבור הרחב
ג) על קידום מכירות
וימלא את מקום המנהל בהעדרו.

הכישורים:
א) השכלה אקדמאית בכלכלה ו/או במינהל עסקים (לפחות חלקית).
ב) נסיון של חמש שנים לפחות בעיסקי ניירות ערך עם התמחות באחד הענפים הבאים: ניתוח פיננסי, יעוץ, מסחר בבורסה.
הגיל: עד 40.

*

נא לפנות בצרוף תולדות חיים אל ת.ד. 1736 ת"א, עבור מס' 63.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

במרכז המחשבים

מפעיל

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית מושלמת; שליטה באנגלית עד כדי קריאת חומר טכני; רצוי נסיון מעשי של שנה במערכת 360 מדגם 40 ומעלה, ובמערכת הפעלה מסוג OS/MVT

הערה: העבודה היא במשמרות.

מס' המשרה: מס' מ.מ./63.

בפקולטה להנדסת חשמל

שרטט

הכשירויות הדרושות: בעל השכלה תיכונית ומקצועית בשרטוט; יועדף בוגר בקורס תלת שנתי לשרטוט של המכון ללמודי חוץ של הטכניון; בעל נסיון בשרטוט אלקטרוני.

מס' המשרה: חש.ב/49.

מסגר מכני

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונות; שליטה בעברית וידיעה באנגלית כדי קריאת חומר טכני; נסיון קודם בעבודות מסגרות ועיבוד שבבי.

מס' המשרה: חש.ב/194.

בפקולטה לכימיה

לבורנט
למעבדת סטודנטים בכימיה פיסיקלית

הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי; ידיעות טובות בכימיה ופיסיקה; הבנת השפה האנגלית; בעל גישה טובה לעבודות עיוניות.

מס' המשרה: כ.ג./66.

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 1.12.1972 בציון מס' המשרה.

עץ לבוד בע"מ ETZ-LAVUD LTD דרושה

מנהלת חשבונות

בעלת נסיון וידע בכתבנות

המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב או לטלפון, לשם קביעת ראיון, למח' כח אדם ת. ד. 38, פתח־תקוה, טלפון 914931.

מחפשים טלפונאיות למרכזיה

2 קוים, מנוסה + ידע בהדפסה, תנאים טובים.

טלפון: 741266 בני־ברק

לטוטקס מודלס בע"מ

דרושים
* גזרנים
* עוזרים לגזרנים

בתנאים טובים ובאוירה נעימה
להתקשר כל יום לטלפון 37725 ת"א

למשרד בגבעתיים

דרושה
פקידה

לעזרה בהנה"ח עם ידע ברישום בשיטת העתקה.

פרטים בטלפון 765071 בשעות 8.00—16.00

טריומף אינטרנשיונל

Triumph INTERNATIONAL

למפעלנו בירושלים

דרושות
תופרות מנוסות

לתפקידים מיוחדים בסגל ההדרכה והבקורת של מתפרת „טריומף"

מועמדות מתאימות מתבקשות לגשת אישית או לטלפן למח' כח־אדם ב„טריומף", אזור התעשיה, תלפיות, ירושלים, טלפון 02—61255 בימים א', ב', ד' ה'

هكذا من الأصل

אם אתה
טכנאי שרות
לקרור ומזוג־אויר
✱
אם אתה
מעונין בקידום
ובתנאים מצוינים
✱
פניה עבורך משרה בתחנת השרות החדשה של
תדיראן
בירושלים
✱ רכב ינתן ע״י החברה
✱ 5 ימי עבודה בשבוע
מועמדים מתאימים יפנו אל: מנהל אגף השרות של „תדיראן" רחוב קרליבך 27 תל־אביב

דרושה
כתבנית עברית מרכזנית
שעות העבודה
8.00 עד 16.00
⬇
עם ציון משכורת מבוקשת
לפנות: ת״ד 2385, ת״א

לחנות ספרים בירושלים
דרוש/ה מוכר/ת אינטליגנטי/ת בעל/ת נסיון
ידיעת השפות אנגלית ועברית הכרחית.
שעות עבודה: מ־3.30 אחה״צ עד 7.00 בערב. תנאים טובים למועמד המתאים.
(המשרה לא מיועדת לסטודנטים).
נא לפנות בכתב לת.ד. 628 תל־אביב, או ל־סוכנות סטימצקי, רחוב יפו 39 ירושלים, ביום שני ה־27.11.72 בין ה־שעות: 4.00 אחה״צ ל־7.00 בערב.

לחברה תעשיתית גדולה בתל־אביב
דרוש
מנהל חשבונות רציני
לתיאום לקוחות
בעלי נסיון וידע מתבקשים לפנות:
ת.ד. 875 ת״א, להשב.

לאחים גולדשטיין בע״מ
דרושים
נגרים לנגרית בנין
לפנות טלפון 742079 או 725137
רמת־גן, רח׳ הרצל 75

דרושים
פקידי הנהלת חשבונות
לעבודה זמנית.
אפשרי גם סטודנטים
לפנות למר ארנבן בחברת דירות עם דרך פתח־תקוה 44 ת״א, טל. 38766

דרוש בירושלים
מנהל חנות ספרים גדולה
מועמדים רציניים בעלי נסיון בארגון וידע בספרים ובשפות מתבקשים לפנות בכתב תוך ציון השכלה ונסיון קודם, לת.ד. 1125 ת״א מס׳ 113.
הכשרה מעניינת
תנאים טובים למועמד המתאים.

דרוש לנו:
לבורנט
לעבודה בשטח של חומרים פלסטיים משוריינים.
הכישורים הנדרשים:
תעודה של בי״ס מוכר ללבורנטים.
אחרי שרות צבאי.
רצוי נסיון קודם.
בא לפנות לחברת אוטוקרס בע״מ, טירת הכרמל, מחלקת כח אדם, טלפון 941961—04.

למשרד גדול של רואי חשבון
דרוש לסניפו בירושלים
רואה חשבון
בעל יוזמה ואחראי למשרד ולצוות מבקרים
למועמד המתאים הזדמנות להתקדמות בעבודה בתנאי שכר טובים.
המעוניינים יפנו בכתב־יד בציון פרטים על השכלתם ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 888 ת״א, 61000.
סודיות מובטחת

חברה לבנין פרטית בחיפה
מחפשת
א. הנדסאי מעולה
בעל נסיון של 5 שנים לתפקיד אחראי בביצוע עבודות בניה גדולות, עד גיל 30.
ב. מנהל עבודה מעולה
לעבודות בניה מורכבות. נדרש נסיון של 10 שנים.
למועמדים מובטחים כל ההטבות של חברת בניה פרטית.
רק מועמדים בעלי יכולת, יוזמה ואמביציה להתקדם מתבקשים להגיש מועמדותם.
בא לפנות בכתב לת.ד. 7080, חיפה.
סודיות מובטחת

„אסיא"
מעבדות כימיות בע״מ
דרושים
1) רוקח בכיר
בעל נסיון בתעשיה הפרמצבטית למשרה בכירה בחברה.
2) רוקח
משרה לרוקח מנוסה במעבדת פתוח תכשירים.
בקשות בצרוף קורות חיים בכתב־יד ונסיון קודם נא לשלוח למנהל הכללי „אסיא" מעבדות כימיות בע״מ ת.ד. 4423 תל־אביב.

אנחנו — נגד שיגרה
אצלנו — עובדים
מתוך ענין!
אנו — משלמים
לפי יכולת!
אם את
פקידה
בעלת נסיון
בנושאי נסיעות, מלוואות, יודעת לפתות עברית ואנגלית, ומעוניינת ביום עבודה רצוף —
אנא פני מיד בכתב
לת.ד. 21095 ת״א, עבור מס. 750
או טלפונית ל־39322 ת״א.
— סודיות מובטחת. —

שיכון עובדים
סניף אשדוד והדרום
דרושים לעבודה קבועה:
• מנהל חשבונות
• פקידה כללית
• פקיד/ת מכירות
לפנות בכתב־יד לסניף אשדוד והדרום
רח׳ רוגוזין 12, אשדוד

ליפאורה בע״מ — רחובות
דרושים
לבורנטים/יות
לעבודה במעבדה
העבודה במשך העונה במשמרות
רצוי נסיון בתעשית המזון
לפנות טלפון 951285/6—03
בכתב ת.ד. 540 רחובות.

דרושה
פקידה מנוסה
הבקיאה בכתבנות עברית-אנגלית
מקום העבודה מרכז ת״א
שעות העבודה מ־8.00 עד 16.00
בא לפנות בכתב לת.ד. 14187, ת״א
בציון קורות חיים ונסיון קודם.

מיקרואלקטרוניקס בע״מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
דרושים
1. מבקר איכות מכני
לאחר שרות צבאי,
בוגר בי״ס מקצועי, אפשרי גם ללא נסיון קודם.
2. שרטט מכונות
התפקיד: הכנת עבודות שרטוט בפתוח מכשירי ייצור מדוייקים.
כישורים: בוגר בי״ס מקצועי, נסיון של חמש שנים לפחות.
3. עוזר מחסנאי
שיוכשר לתפקיד מחסנאי.
מיד לאחר שרות צבאי, נסיון בעבודת מחסן (אפסנאות).
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
לפנות טלפונית למחלקת כח־אדם 848038 או רחוב הפטיש 4, ✱ אזור התעשיה חולון.

להבי ישקר בע״מ
נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242
דרוש
מנהל חשבונות
עצמאי
ומדופלם בעל נסיון
תנאים טובים למועמד המתאים
סודיות מובטחת.
הענים לכשורים הנ״ל יגישו מועמדותם בכתב, בצרוף קורות חיים, למנהל כח־אדם.

PHILCO
בת־ים, אזור התעשיה, רח׳ הסוללים 9
ת.ד 1014, טל. 860111
דרוש
מנהל עבודה עצמאי
למזגני אויר ביתיים
בעל נסיון של 3 שנים.
תנאים טובים — למועמד המתאים.
סודיות מובטחת!
✱
בא לפנות בכתב לת.ד. 1014 בת־ים.

למפעל גדול לייצור קונסטרוקציה, מיכלים, מחליפי חום ועגורנים באזור עכו, המעסיק כ־150 עובדים
דרושים:
1. מנהל ייצור
נסיון של 5 שנים לפחות בנהול ייצור במפעל דומה. השכלה בהנדסת ייצור רצויה, או קורס נהול ייצור של המכון לפריון העבודה והייצור.
2. מנהל מכירות
בעל נסיון בהכנת מכרזים ועריכת תחשיבים לבצוע עבודות בלתי סטנדרטיות.
3. מהנדס ייצור
בוגר הטכניון בהנדסת ייצור, רצוי עם נסיון בארגון ת.פ.
4. מנהל טכני
מהנדס מכונות עם נסיון של 5 שנים לפחות, בנהול פרויקטים בשטח המתכת.
5. מנהל כח אדם
נסיון של 5 שנים לפחות בנהול כח אדם, והש־כלה מתאימה.
למועמדים המתאימים ינתנו תנאים טובים
בא לפנות, בכתב, לת.ד. 4627, מס׳ 199, חיפה

התעשיה הישראלית לטרקטורים וציוד כבד
[illegible] CATERPILLAR לישראל
חולון, אזור התעשיה החדש, רח׳ המגשר 8
טלפון 856125
דרושים:
מכונאי דיזל
בעלי נסיון ומתחילים
לאחר שרות צבאי
מסגרים
רתכים
מחסנאים
על המעוניינים לפנות לת. ד. 214 חולון
או טלפון 856125

למפעל תעשייתי בדרום
דרושים
★ **מנהל ייצור**
בעל הכישורים הבאים:
1. נסיון רב בניהול ייצור, עדיפות תינתן לבעל נסיון במפעל כימי בתהליכים המשכיים
2. מהנדס כימאי/ייצור
★ **מהנדס מפעל**
בעל הכישורים הבאים:
1. מהנדס מכונות
2. נסיון מעשי של 10 שנים
3. נסיון רב בארגון, תכנון ובצוע באחזקה.
★ **פקיד ניהול וייצור**
בעל הכישורים הבאים:
1. הנדסאי כימיה/מכונות/ייצור
2. נסיון בניהול עבודה בייצור
3. כושר אירגון ומנהיגות
4. עדיפות תינתן לבעלי נסיון בהד־ליכי ייצור המשכיים במפעלים כימיים.
✱
עדיפות תינתן לתושבי הדרום (באר־שבע והסביבה). תנאים טובים למועמדים המתאי־מים, במקרים יוצאים מן הכלל הינתן אף עזרה בדיור.
בא לפנות בכתב יד לת.ד. 33157 ת״א עבור מס. 616

דרושים
מדריכים מקצועיים
במרכזי נוער דרושים:
מדריכים מקצועיים לעבודות מתכת — מכניקה וחרשת־עץ
הכישורים הדרושים:
✱ בוגר בית ספר מקצועי
✱ בעל נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מעשית.
המעונינים מתבקשים לפנות לשם קביעת ראיון
למר מ. דיסר, ת״א, רח׳ קפלן 12
טל. 258324

לצה״ל
דרושים
בעלי מקצועות הבאים
באיזור ראשון־לציון: —
א. פחחים
ב. מסגרים
ג. נגרים
✱
בדבר פרטים, לפנות לדואר צבאי 3086

לחברה תעשיתית גדולה ומבוססת באזור תל־אביב
דרושים
ליחידת הנדסת איכות ואמינות
לעבודה בשטח מערכות אלקטרוניות מתוחכמות
★ **פיסיקאי**
הכשרה הדרושה: תואר ב.א. בפיסיקה ונסיון בשטח האלקטרוניקה.
★ **הנדסאי אלקטרוניקה**
הכשרה הדרושה: בוגר בי״ס להנדסאים בארץ או בחו״ל ונסיון בעבודה כהנדסאי אלקטרוניקה.

לעבודה רבת ענין בנושאי פתוח דיגיטלים ואנלוגים
דרושים
★ **הנדסאי אלקטרוניקה**
העבודה קשורה בהכרת מערכות בקרה מורכבות לציוד מוטס וקרקעי.
הכישורים הדרושים: מסיימי בי״ס להנדסאי אלקטרו־ניקה בארץ או בחו״ל. נסיון קודם של 1—3 שנים כהנדסאי או כטכנאי אלקטרוניקה בצה״ל או במפעל תעשייתי.
● אם הנך בעל הכישורים המפורטים לעיל — כדאי לך לפנות אלינו ותוזמן בהקדם לראיון אישי וסיור במפעל.
● המעונינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת. ד. 3317 תל־אביב.

דרושים
מורים מוסמכים
בעלי נסיון לכתות א—ו
לשנת הלימודים תשל״ד
להורות בבית-ספר עברי בקנדה
(רצוי זוגות מורים)
בא לציין: מקום עבודה, ותק ושאר כשורים
הראיון יתקיים בסוף דצמבר.
המעוניינים יפנו בכתב בהקדם אל:
רוחמה גפשטיין (עבור יהודה),
מושב גת־רימון פתח־תקוה.

לרכב ניר בע״מ
דרושים
מחסנאים לחלפים
פקידים
תנאים טובים למתאימים
לפנות: רח׳ גיבורים 6, טל. 38777
(ליד היכל הספורט יד אליהו)

למונסאל — מכשירים אלקטרוניים בע״מ
חיפה
דרושים
הנדסאי/טכנאי
אלקטרוניקה
למחלקת הנדסה
למועמדים המתאימים מוצעת עבודה מעניינת ורבת אתגר, אפשרויות קידום, תנאים טובים
בא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם, ת.ד. 1496, חיפה.
— סודיות מובטחת —

עץ לבוד בע״מ
ETZ-LAVUD LTD
דרושים
מפעילים
אחרי שרות צבאי — 10 שנות לימוד מינימום
הכשרה תינתן ע״י המפעל — העבודה במשמרות
המעונינים יפנו בכתב בציון קורות חיים למח׳ כח אדם, ת. ד. 38, פתח־תקוה, או יטלפנו 914931—03

עירית ירושלים
עירית ירושלים מכריזה בזה על משרות פנויות של:
1. **ממונה על החשבונות**
בגזברות העיריה (מכרז מס׳ 129/72)
הדרגה: י״ז—י״ח (יוד זין—יוד חית) של הדירוג האחיד
2. **בלבלן-רפרנט תקציבי**
בגזברות העיריה (מכרז מס׳ 127/72)
הדרגה: ה׳—ג׳ (הא—גימל) בדירוג האקדמאים
3. **עוזר למפקח רשום נכסי דלא ניידי**
בגזברות העיריה (מכרז מס׳ 73/72)
הדרגה: י״ב—י״ג (יוד בית—יוד גימל) של הדירוג האחיד
4. **עוזר למפקח מס עסק**
בגזברות העיריה (מכרז מס׳ 93/72)
הדרגה: י״ב—י״ג (יוד בית—יוד גימל) של הדירוג האחיד
5. **מנהל חשבונות מחלקתי**
במחלקה לשפור פני העיר (מכרז מס׳ 86/72)
הדרגה: י״ב—י״ג (יוד בית—יוד גימל) של הדירוג האחיד
6. **מזכיר אגף הפקוח העירוני**
במחלקה לשפור פני העיר (מכרז מס׳ 121/72)
הדרגה: י״ג (יוד גימל) של הדירוג האחיד
7. **יועץ-מדריך בלשכת צפון** (חצי משרה)
במחלקה לשרותי משפחה וקהילה (מכרז מס׳ 164/72)
הדרגה: ד׳ (דלת) בדירוג האקדמאים או דרגה י״ד (יוד דלת) של הדירוג האחיד
8. **עוזר למנהל האגף לחינוך על יסודי**
במחלקה לחינוך (מכרז מס׳ 163/72)
הדרגה: י״ד (יוד דלת) של הדירוג האחיד או דרגה מקבילה בדירוג האקדמאים
9. **רכז תרבות** (2 משרות)
במחלקה לתרבות (מכרז מס׳ 120/72)
הדרגה: י״א (יוד אלף) של הדירוג האחיד או דרגה מקבילה בדירוג עובדי הוראה בהתאם לכשירויות המועמד
10. **טכנאי רמזורים**
במחלקת מהנדס העיר (מכרז מס׳ 166/72)
הדרגה: ד׳—ב׳ (דלת—בית) בדירוג הטכנאים
11. **עוזר טכני באגף המאור**
במחלקת מהנדס העיר (מכרז מס׳ 165/72)
הדרגה: ה׳—ד׳ (הא—דלת) בדירוג הטכנאים

פרטים נוספים אודות המשרה והמכרז טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל בלשכת מנהל שרות העיריה, רחוב יפו 22, חדר 213, קומה שניה.
בעלי הכשירויות הדרושות מתבקשים להגיש בקשותיהם למנהל שרות העיריה עד יום ששי, ג׳ בטבת תשל״ג (8.12.1972).
המנהל הכללי
ירושלים, י״ח בכסלו תשל״ג, 24 בנובמבר 1972

Burroughs תמבין
דרושים:
נציגי מכירות לשיווק מחשבים
הכישורים הדרושים:
השכלה אקדמאית
נסיון בעיבוד נתונים
יכולת ניהול משא ומתן
כושר הבעה בכתב ובע״פ.
למועמדים המתאימים מובטחת עבודה מעניינת עם סיכויי רווח גאים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 11014 ת״א עבור נציגי מכירות.
— סודיות מובטחת —

התעשיה האוירית לישראל בע״מ
נמל התעופה לוד
אגף הנוער והחינוך המקצועי
דרושים מועמדים לקורסים מקצועיים
✱ **מבנאות מטוסים**
מתקבלים מועמדים בעלי 8—10 שנות לימוד לקורס של 5 חודשים.
✱ **חריטה כרסום והשחזה**
מתקבלים מועמדים משוחררי צה״ל בעלי 8—10 שנות לימוד וכן מועמדות ברמה דומה.
לקורס של 5—6 חודשים.
✱ **קורס עובדי עיצוב פנים במטוסים**
מתקבלים מועמדים בעלי 8—10 שנות לימוד לקורס של 4 חודשים.
מובטחים
ע בודה במגוון מעניינת
ת נאים סוציאליים טובים
ש כר עבודה נאותים
ד רג מקצועי וקידום
✱ המשתתפים בקורסים יקבלו מילגה.
✱ המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב או אישית אל יחידת תעסוקה התעשיה האוירית לישראל בע״מ נמל התעופה לוד.

דרוש(ה)
עוזר(ת)
למנהל
חשבונות
הכישורים הדרושים: ידע ונסיון בהנהלת חשבונות (סוג ג) ונ־סיון בעבודה משרדית. ידיעת השפה האנגלית. נא לפנות בכתב בצרוף פרטי נסיון לת.ד. 628 תל־אביב.

בי״ס תיכון חקלאי של ויצו ע״ש
חנה מילר—שוחט
בנהלל
דרושים
1. מטפלת לחברת נוער
2. מדריך חברתי
מועמדים יפנו למזכירות בית הספר בנהלל.

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (מגדל שינקין) טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 238401 המחיר: יום חול 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

בלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

לחברת חגור בע"מ
רח' הקישון 11, בני־ברק
דרושים:
סוללות
לעבודה בשתי משמרות
עוזר חשמלאי
אחרי צבא
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות בשעות העבודה
למחלקת כוח אדם

דרושים
דפסים א'א' מעולים
לעבודה קבועה באזור חולון
דבר פרטים לפנות: לחברת ש.א.פ. בע"מ סוקולוב 64 חולון, טל. 848447
בשעות 4—7 אחה"צ.

דרושים
מחסנאי אלקטרוניקה
ידע ונסיון בזיהוי פרטי אלקטרוניקה בסיסיים.
*** פקידה**
השכלה תיכונית, ידיעה בהדפסה בשפה העברית.
לדבר פרטים: המרכז להכשרה טכנולוגית, שד' דוד המלך 39, ת"א, טל. 261687, 261688.

ל„גוטקס" מודלס בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות
סוג ד'
רצוי עם ידע בהכנת משכורות ע"י מחשב
לפנות: טל. 37725

לחברה ציבורית גדולה
לעיבוד נתונים
דרושים
מתכנתים בכירים
בעלי נסיון של שנתיים-שלוש
מועמדים מתבקשים לפנות לטלפון 250202 או לת. ד. 20040 ת"א (עבור מתכנתים)

„אסיא"
מעבדות כימיות בע"מ
עבור משרה פנויה במחלקה הרפואית־מדעית
דרוש:
רופא
מיועד להצטרף לצוות הרפואי, לעסוק בהדרכה מחלקת התעמולה, לארגן ולהנחות את המחקר הרפואי, ולהשתתף בצוות פתוח הכשירים.
בקשות בצירוף קורות חיים בכתב־יד נא לשלוח אל מנהל המחלקה הרפואית, „אסיא", מעבדות כימיות בע"מ, ת. ד. 1423 תל־אביב

"בשן"
מפעלי מקספיל בית שאן נצרת בע"מ
דרושים
• **מנהל ייצוא ושיווק בכיר** לענף ההלבשה
דרישות המשרה:
* נסיון בייצוא לאירופה
* הכרת ענף ההלבשה
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
* ידיעה גרמנית ושפות אחרות רצויה
* הופעה נאה
* כשר ניהול מו"מ בדרג גבוה
* התפקיד כרוך בנסיעות לאירופה
• **פקידה טכנית למחלקת ייצור**
למשרדנו בתל-אביב
התפקיד כולל:
* הכנת חומר טכני עבור ההזמנות
* תאום ייצור עם מחלקה מכירות
דרושה ידיעה מושלמת של השפה האנגלית
• **מנהל חשבונות סוג ד'**
למחסן אופנה במפעלנו בנצרת עילית
אפשרי גם פנסיונר
לפנות בכתב יד עם קורות חיים ל: „בשן", רחוב יבנה 22, תל־אביב, טלפון 622001, 614929
סודיות מובטחת

לחברה גדולה בת"א
דרושים
1. **מפעילה לאוליוטי**
עם נסיון בהנהלת חשבונות
2. **עוזר למנהל חשבונות**
נסיון 5 שנים
לפנות אל ת.ד. 29020 ת"א

דרושה
מזכירה
השולטת בעברית ואנגלית על בוריין
בעלת נסיון של 5 שנים לפחות.
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב בציון קורות חיים ופירוט נסיון קודם
לת.ד. 4868 חיפה, עבור מספר 176.

לבית חרושת „יצהר"
דרושים
* **עוזר למנהל חשבונות**
עם נסיון של 3 שנים לפחות במקצוע.
* **כתבנית אנגלית**
עם נסיון של 3 שנים לפחות ליום עבודה מלא.
לפנות לטלפון 252444, תל־אביב

למוסד ממשלתי
דרושות:
1. **נקבניות**
לעבודה על מכונת „מוהק" (אין חובת נסיון קודם בעבודה על מכונה זו)
2. **מזכירות**
ליום עבודה שלם מ־0800—1600
3. **כתבניות**
— עברית ו/או אנגלית
אפשרות למשרה חלקית או מלאה
מעוניינות משוחררות צה"ל, תפנינה לת.ד. 33156, תל־אביב, בצירוף פרטים אישיים ונסיון בעבודה.

למפעל תמרוקים מוכר בת"א
דרוש
מנהל ייצור
(לכימאי/ת או בעל/ת כישורים מתאימים).
•
לפנות מיד לטל. 31595,
המשרה פנויה.

לחברת מהנדסים דרושים:
1. מהנדס אזרחי
לעבודות תכנון ופקוח
2. מודד
3. שרטטת כבישים
לפנות ת.ד. 214, קרית־מוצקין.

ל„אסיא"
מעבדות כימיות בע"מ
דרושים
1) טכנאי/הנדסאי מכונות — בעל נסיון בתכנון, שרטוט ופקוח על הקמה של צנרת וקונסטרוקציות.
2) מחסנאי — לעבודה במחסן סחורה בלתי ארוזה וחומרי אריזה. דרושה ידיעה טובה באותיות לטיניות, וכן כושר מיון תקין.
3) מכשירן — לאחזקת מכשירי בקרה בתעשיה כימית, רצוי בוגר בי"ס מקצועי.
4) מחסנאי טכני.
5) מכונאי אחזקה — למכונות אריזה
6) טכנאי או כימאי צעיר — דרושה ידיעת השפה האנגלית, וכן נסיון של מספר שנים בכימיה אורגנית.
7) עובדים למחלקה הכימית — העבודה בשלוש משמרות.
נא לפנות טלפונית 915021, או בכתב בצירוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם אל ת.ד. 1423 תל־אביב, אל מנהל המנגנון.

לחברת ביטוח
דרושה
כתבנית פוליסות עברית
למחלקה האלמנטרית
בעלת נסיון של לפחות שנתיים
לפנות לטלפונים: 615529, 615227
מ־08.00—11.00 למר יעקב

דרוש
דקורטור לחלונות ראוה
(בעל רכב)
לפנות לת. ד. 4252 ולציין על המעטפה: עבור דקורטור

למפעל תעשייתי באזור תל-אביב
דרוש:
מקטלג
לעבודה מגוונת ומקצועית בתחום ציוד וחומרים מכניים
• כישורים נדרשים: השכלה מקצועית טכנית, ידיעת השפות עברית-אנגלית, נסיון מקצועי של שנתיים.
• מועמדים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי אל ת. ד. 25036 תל־אביב.

לחברת ביטוח גדולה בת"א
דרוש
עובד אחראי
למחלקת ביטוח מישנה
הכישורים הדרושים:
* כושר פיקוח על צוות עובדים
* בעל השכלה תיכונית ומעלה
* נסיון של 3 שנים בביטוח מישנה
* ידיעה טובה באנגלית הכרחית.
המעוניינים יפנו לת.ד. 1736 ת"א, עבור מס. 59

דרוש מידית
מכונאי אלקטרוניקה
רק בעל נסיון בתיקון מכונות חישוב אלקטרוניות.
תנאים טובים לאדם המתאים.
בא לפנות לגבי צבילינגר או למר גירון, בין 8.30—16.00
מפעיל בע"מ, רח' נחלת בנימין 57, ת"א

למפעל גדול בתל־אביב
דרוש
עוזר עצמאי למנהל חשבונות ראשי
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
למשרה מלאה בשעות 8—16
*
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף פרוט נסיון קודם לת.ד. 20127 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

למפעלי מצברים וולקן בע"מ
דרושים
* הנדסאי כימיה
* חשמלאי
* מסגר מכונאי
* פועלי ייצור
בא לפנות ת.ד. 318 חיפה, משרד הייצור.

מוסד הטכניון למחקר ופתוח
מודיע על המשרות הפנויות הבאות:
במעבדה לתהליכי עיבוד
חרט
הכשירויות הדרושות:
בוגר בי"ס מקצועי.
בעל נסיון של שנתיים.
מכרז מס' 100/72.
במקלטה להנדסה חקלאית
אסיסטנט
לעבודה בבקיות כימיה של הקרקע, דישון והזנת צמחים.
הכשירויות הדרושות:
בעל תואר ראשון או שני בהנדסה חקלאית, במדעי הקרקע, כימיה או פיזיולוגיה של צמחים.
מכרז מס' 128/72.
*
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה עד יום ו' 1 בדצמבר 1972 בציון מס' המכרז המתאים.

לחברת בנין
דרוש
מנהל עבודה מנוסה
תנאים טובים למועמד המתאים
לקביעת מועד לראיון לטלפון 820102

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
להפקיד אחראי במחלקת הנהלת חשבונות ממוכנת
כישורים: — מנהל חשבונות סוג ד'
— נסיון של עד 5 שנים
לפנות בכתב עם קורות חיים ונסיון קודם לרחוב הסתיש 4, אזור התעשיה חולון.

למפעל גדול בענף המזון בתל-אביב
דרוש
מנהל כספים
בגיל 30—40
עם נסיון של 5—10 שנים.
לפנות לת.ד. 3471, תל־אביב
עבור „מנהל כספים"
סודיות מובטחת

דפי זהב GOLDEN PAGES
לדפי זהב
דרושות
כתבניות מנוסות
לשעות הערב (3.30—7.30)
לעבודה זמנית של חצי שנה
על המעוניינות לכתוב ולפרט נסיון קודם בהדפסה, לדפי זהב מחלקת הפקה ת. ד. 33023

„מבט"
מפעלי „מבט" נתיבות
דרוש
מנהל מחלקת מכונות
כשורים: בעל מקצוע מעלה עם נסיון בענף העץ. נסיון וידע בארגון ונהול עבודות.
תנאים מעולים למועמד המתאים.
על המועמד לגור באזור באר־שבע, קרית־גת, אשקלון. לפנות טלפון 057—94161 ת.ד. 31 נתיבות.

רשות השידור
מודיעה על
משרה פנויה ברדיו
תיקון למכרז מתאריך 16.11.72
תואר המשרה:
עורך בכיר תכניות מוסיקה
הדרגה. ו'—ד' של דירוג העתונאים.
מקום העבודה: תל־אביב.
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית מוסיקלית או השכלה שוות ערך בתוספת נסיון של 5 שנים במקצוע או בתחום דומה. ידיעת השפות עברית ואנגלית. רצויה ידיעת שפות נוספות.
המעוניינים יפנו למחלקת כח־אדם רחוב הלני המלכה 9, ירושלים בצירוף תעודות ואישורים המעידים על השכלתם ונסיונם כנדרש לעיל, ע"מ לקבל את הטפסים המתאימים.
המועד האחרון להגשת הבקשות: 30.11.72.
בקשות אשר תגענה לאחר התאריך הנקוב, לא תענינה.

דרושים
מורים במקצועות הבאים:
ניפוח זכוכית, טכנולוגיה של מזון, עבודת עור, פלסטיקה, גזירה ותפירה; ואנגלית טכנית.
★
בירור פרטים נא לפנות:
חיפה: המכון להשתלמות מקצועית משולבת
רח' הנביאים 20, קומה ד'
טל. 666182, 664671.

הודעות לציבור
מדינת ישראל
משרד התקשורת
מכרז מס' 112/72
מוזמנות בזה הצעות לאספקת
3000 לולב זרוע 4X⅛ מס' 6 לפי מפרט 0010 מ־2/71, 1000 לולב זרוע 7X⅛ מס' 7 לפי מפרט 0010 מ־2/71, 15000 לולב זרוע 8X⅛ מס' 8 לפי מפרט 0010 מ־2/71, 1000 לולב זרוע 9X⅛ מס' 9 לפי מפרט 0010 מ־2/71, 1000 לולב זרוע 10X⅛ מס' 10 לפי מפרט 0010 מ־2/71, 500 לולב זרוע מס' 11 לפי מפרט 0010 מ־2/71
מקום האספקה: המחסן הקרוב ביותר, על חשבון המציע הזוכה.
מועד האספקה: 25% מכל סוג לחודש תוך חודש לאחר ההזמנה.
טפסי הצעה, מפרטים ותרשימים נוספים אפשר לקבל אצל מנהל מחלקת אספקאות ומחסנים, רח' הרצל 122, תל־אביב, כל יום בשעות העבודה חדר מס' 10.
בצירוף להצעה יש להמציא ערבות בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה עד 50,000.— ל"י ובתוספת של 5% עבור יתרת הסכום שמעל 50,000.— ל"י אשר תשמש ערבון לקיום תנאי המכרז.
את ההצעות עם הערבות יש להעביר למנהל הכללי, משרד התקשורת, ירושלים, במעטפה סגורה, על המעטפה יש לרשום: „מכרז מס' 112/72 לולב זרוע". הצעות שלא תוגשנה בצורה הנ"ל לא תובאנה לדיון.
את ההצעות יש להגיש לא יאוחר מיום 1.12.72 שעה 12 בצהריים.
משרד התקשורת אינו מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר, או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד.
הצעות במברקים לא תתקבלנה.
המנהל הכללי
משרד התקשורת

דרושה
גרפיקאית ביצוע
ל־½ משרה
נא לפנות:
טל' 248501
בין השעות 8—1.

דרושה
תופרת מומחית
לתפירת ציפות וציפיות אקפלוסיביים
בעלת נסיון וידע רב
תנאים טובים למתאימה
טל. 53891

דרושה
מתכננת אופנה
לבגדי ילדים
רצוי נסיון קודם
טל. 829703 ת"א

קצרן פרלמנטרי בשפה העברית
מתפנה לקבלת עבודות
בהצעות נא לפנות: ת.ד. 36012 ת"א
עבור „קצרן".

למסעדה במרכז ת"א
דרושים:
מלצרים/יות
טבחים
ועובדי מטבח
לפנות טל. 266177 אריק.

דרושה
פקידה
עבור „פרדיין" בע"מ
דרך פ"ת 156 ת"א

דרוש
צבעי רכב
לפנות למוסך „שלב"
טלפון 38861
מזכירות המוסך

צלם מבני
מחפש הצעת עבודה מתאימה למד צילום
בארץ ובחו"ל, נסיון 7 שנים בצלום שחור־לבן צבעוני, צילום־מהיר
טל. 779998, ת"א.

דרוש
פועל נקיון
לבית חרושת
לפנות:
„פרדיין" בע"מ
דרך פ"ת 156 ת"א

דרושה לבית חרושת לסריגה
פקידה כללית
לפנות: „עופר"
רח' לבנדה 18 ת"א
בין השעות 4—10

ל„אלנית" בע"מ
מוצרי סריגה
דרושה
מזכירה/ טלפוניסטית
צעירה, שצריכה גם לעבוד בתור דוגמנית, גודל 40
גובה 1.70 מטר
נא לפנות: ד"ר גוטסמן, טל. 31423/4/5, ת"א, רח' מסד 11, ע"י מגרש כדורסל, יד אליהו.
אוטובוסים: 31, 32, 33, 53

למשרד ביטוח בנתניה
דרושים
* מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון של 4 שנים.
* מזכירה
הכישורים הדרושים: בוגרת תיכון לאחר שרות צבאי, עם נסיון בניהול משרדי, עדיפות תנתן לבעלת נסיון בשטח הביטוח.
שעות העבודה: מ־8.00—13.00, מ־16.00—19.00.
לפנות בכתב בצרוף פרטים לת.ד. 272 נתניה.

דרוש
SALES MARKETING EXECUTIVE
האיש שאנו מחפשים הוא בעל גישה שווקית לבעיותיו של הלקוח — בדרך כלל חברה גדולה — ועל ידי כך אפקטיבי כאיש מכירות לדרגים הבכירים ביותר בחברות לקוחות.
הוא יהיה אחראי כלפי מנכ"ל החברה למכירות שוטפות בהיקף ניכר ויעמוד בראש מחלקת המכירות.
האיש שאנו מחפשים הוא בעל נסיון בתפקידי ניהול מכירות או שווק בדרג בכיר, בעל השכלה אקדמאית בתחומי מינהל ושווק, ואדם בעל יוזמה אישית, תנופה וכושר שכנוע.
אלה הם נתונים הכרחיים.
המעונינים יפנו בכתב תוך ציון פרטים מלאים לת. ד. 29494, תל־אביב, עבור מס' סמ/100.

כור מתכת בע"מ
דרושים:
1. **מנהל חשבונות מדופלם**
ניהול פרויקטים בארץ ובחו"ל
ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
2. **מזכירה**
רצוי טכנית
ידיעת השפות עברית ואנגלית, כולל הדפסה — הכרחית.
המעונינים מתבקשים לפנות לרמ"ח כח אדם
כור מתכת ת.ד. 1944 תל־אביב.

למודול בטון (ישראל) בע"מ
דרוש
מהנדס ייצור
נא לפנות בכתב למפעלנו בכרמיאל
אזור התעשיה

לחברה קבלנית בענף הבנין
דרוש באזור חיפה
מנהל מחסנים ואספקה בכיר
נא לפנות בכתב יד עם פרטים מלאים
וקורות חיים לת.ד. 113 חיפה

هكذا من الأصل

הימים הללו

כל ממזר מלך!

ראיתי שמעתי

יהודי השטחים המסופחים

במסגרת המדורים לחקר יהודי מזרח־אירופה ותולדות השואה במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית הוחל בעריכת מחקר על הנושא: „יהודי השטחים המערביים שסופחו לבריה"מ במלחמת העולם השניה". הכוונה היא לחקור מה אירע ליהודים (תושבים ופליטים) בארצות הבלטיות, מזרח פולין, צפון בוקובינה ובסרביה (שסופחו לבריה"מ ב־1939—1940) תחת השלטון הסובייטי במשך מלחמת העולם השניה.

את התקופה הזו שהיתה מלאה תהפוכות מבחינת השלטון הסובייטי, קל היום לחקור יותר מתמיד הודות ליוצאי ארצות אלה, שהגיעו לאחרונה לישראל ויכולים להוסיף פרטים למידע קיים.

יתרונן של ספינות הטילים

אליהו הבי כותב לי מקופנהאגן: השייטת הקבועה של נאט"ו באוקיאנוס האטלאנטי ערכה תרגיל ביקור בנמל קופנהאגן. בראש השייטת, שמנתה 6 ספינות מלחמה מדגמים שונים, עמד הקומודור הבריטי ג'ון פילדהאוז.

למחרת בוא השייטת הוזמנו עתונאים למסיבה בתא הפיקוד של מפקד השייטת. בשעה היעודה היו בחדר מפקדי 6 הספינות, הנספח הימי של השגרירות הבריטית בדנמרק ו־2 עתונאים: כתב „טאס" וסופר „הארץ". באותו יום ובאותה שעה קיים בית המרקחת לבירה „קארלסברג" מסיבה לציון 125 שנה ליסודו, ויתכן כי מרבית העתונאים העדיפו ללגום בירה...

מר ו. פטרוב מ„טאס" היה מעונין לדעת אם תפקיד השייטת לשמור על השלום בימים. והיו לו למעשה השאלה היחידה שהצלחתי לשמוע. כאשר ראה אותי, אסף את ניירותיו והסתלק.

שאלתי את הקומודור פילדהאוז באיזו מידה יכולה ספינת הטילים החדשה של בריה"מ „טאיפון" לסכן את ספינות השייטת הנתונה לפיקודו. על כך השיב לי: „מהירותן של ספינות הטילים הסובייטיות איננה מדאיגה אותנו. יתרונן היחיד של ספינות אלו שהן יכולות לברוח מהר (ל„טאיפון" מהירות שיוט של 85 קמ"ש). בקרב ימי יש כיום תפקיד עיקרי לטילי ים־ים. הקומודור הזכיר את פרשת הטבעתה של המשחתת „אילת" וציין כי הטיל שפגע במשחתת נורה מתוך נמל אלכסנדריה.

להגנת המורשת התרבותית

הועידה הכללית של אונסק"ו קיבלה בימים אלה הצעת חוק לשם הגנת המורשת התרבותית הטבעית של העולם.

לפי ההחלטה תינתן הגנה לאנדרטאות, ליצירות אומנות, לבנינים, לאתרים ארכיאולוגיים, לשמורות טבע של חיות בר וצמחים שהם בעלי חשיבות מיוחדת לאנושות. הוחלט על שיתוף פעולה בינלאומי באמצעות „קרן למורשת העולם", שתהיה ועדה בין ממשלתית להבטחת הגנתם של אתרים ופריטים הכלולים בהחלטה.

ההחלטה נתקבלה ב־75 קולות נגד 1 ו־17 נמנעים, קוראת ליצירת מעין „צלב אדום בינלאומי" אשר יחוש להצלת אנדרטאות ואתרים חשובים שאסונות טבע יסכנו את קיומם.

תרומתו של מייק בראנט

הזמר מייק בראנט, שהתפרסם לאחרונה בגלל המקום הבולט של להיטו במצעד הפזמונים בצרפת, תרם בימים אלה את הכנסות ערב הופעה בפריס, בסך 6,000 פרנקים צרפתיים, לקרן הקיימת, לשם נטיעת 600 עצים לזכר חברו סגן דוד אוזן. הקרן הקיימת בפריס הגישה בימים אלה את התעודות על נטיעת העצים למייק בראנט.

צימצום מנגנון בארה"ב

כתום הבחירות לבית הלבן החל משרד ההגנה של ארה"ב להכין סיבוב חדש של צימצומים וסגירת־בסיסים, שבמסגרתו יבוטלו אלפי משרות של אזרחים בשירותי ההגנה.

הקיצוצים ייערכו בהתאם להוראת הנשיא ניכסון ולהתחייבותו של שר ההגנה מלווין לייזר לפני הקונגרס של ארה"ב לקצץ 1.5 מיליארד דולר מתקציב שנת־הכספים הנוכחית. על קיצוצים ידיעו כנראה בינואר, אחרי פגרת הקונגרס.

ר"ק

MATCHMAKERS

מצ'מייקרס לשותף

אם יש לך דירה למכירה או להשכרה בירושלים
לנו יש קונים ודורשים — בארץ ובחו"ל
"השדכן" באמצעותנו
תן לנו למצוא בשבילך את הקונה המתאים.
התקשר היום ותזכה לטיפול אישי,
שירות מסור, פתרון מהיר ותמורה גבוהה

מצ'מייקרס — נכסים והשקעות
ת.ד. 606 ירושלים 91000 טל. 80661/2/3

מכתבים למערכת הארץ

אל מי יפנה הרוב הדומם

הבחירות בארה"ב זכו לתגובה ניתוחים וחוכרי פרשנות, אולם נראה לי כי אין זה מיותר להדגיש במיוחד לקח מאלף אחד שעלינו חייבים לתת את הדעת גם בישראל.

היטיב מתאר את תוצאות הבחירות האלה כנצחונו הגדול של הרוב הדומם, מי שעקב בשנים האחרונות אחרי הקריעות בעתונים של המתרחש בארה"ב היה יכול להגיע למסקנה, כי מדינה זו שרויה במשבר חמור ביותר וכי היא משוסעת מבפנים. סופר לנו על מצעדי מחאות המונים לבית הלבן בהשתתפות רבבות. סיפרו לנו בהרחבה על השמאלנים הקיצוניים שהשתלטו על הציבור ותיארו את המשבר התרבותי בצבעים הקודרים ביותר.

התברר כי הבוחר האמריקאי הנתיג בצורה בולטת מכל הצעקנים, יפי הנפש והקיצוניים מכל הכיוונים ולא הסכים לסמוך ידו על המכיהה הכללית שאותה הציג הסנטור מקגאוורן. הציבור האמריקאי התנגד לפגיעה במעמדה של ארה"ב ולהשפלתה. אין זאת אומרת כי הרוב הדומם הזה הוא שמרני וריאקציוני. כי כשם שהוא דחה בשנת 1972 את הגלים השמאלניים הצרחנים, הוא דחה באותו תוקף בשנת 1964 את המגמות הריאקציוניות של בארי גולדווטר, שהציע בין היתר להטיל פצצה אטומית על האנוי כדי לגמור את מלחמת וייטנאם „במכה אחת". הבוחר האמריקאי דוחה קיצוניות מכל צד.

העוקב אחרי העתונים הישראליים מגיע אף הוא למסקנה כי המדינה שסועה מבפנים ויד הקיצוניים על העליונה. אנשי ארץ ישראל השלמה מקימים רעש רב, מולם עומד ריכוז קטן של קיצונים מן הצד השני, ואילו קולו של הרוב הדומם הנולד מלקונציות אינו בא כמעט כלל לידי ביטוי. אנו יודעים אמנם כי גם בארץ מסתייג הרוב הגדול מן הצעקנים למיניהם ויש לקוות כי ביום הבחירות לא יאכזב הבוחר הישראלי, כפי שלא איכזב בעבר.

אלא שהפעם יש ספק: בעוד שבארה"ב סימל הנשיא ניכסון את משאת נפשו של הבוחר האמריקאי מבלי לוותר על מעמדה ועצמתה של ארה"ב, אין צוות כזה בישראל. בעבר ניתן היה לומר זאת על מפא"י, שסימלה בעיני הבוחר הישראלי את השאיפה הכנה לשלום עם שכנינו מבלי לסכן את ביטחונה של מדינת ישראל ואת השאיפה להשלטת צדק חברתי תחפש אורחי, ואשר קיפה גם למצוא את האיזון בין הרצוי והמצוי. היה לה כוח לעמוד בפני לחצים מכל צד שהוא ולהסתייג מקיצוניות. האפשר לומר אותם דברים על מפלגת העבודה דהיום? מסופקני מאד.

אברהם מישר
אביגדור, חוף השרון

ליל הדמים בלוד

אני קורא בכאב ובצער את סדרת המאמרים על ליל הדמים בלוד, הן כאזרח ישראל, הן כאדם שרותי נירלד ז"ל היתה יקרה וקרובה לו ר' אהרון קציר ז"ל מעמיתיו וידידיו הקרובים.

אם אמנם מאמרים המאמרים את כל האמת סבורני כי הדבר אומר דרשני.

פרופ' מיכאל פלץ
רחובות

דרושה חוקת־יסוד

על אף השתתפותי בשימחת האח השנאה, איני רואה ב„מיבצע" של הרב גורן, הזיהוי הפתאומי של ה„ממזרים", מעשה נחוץ ראוי לשבח. להיפך: לי נראה שניתנה כאן דוגמא המחזה ומצערת של זילזול גלוי בערכי הדת והאמונה גם יחד. לשם מה הסודיות והמהירות הבזק? מדוע לא פורסמו שמות הדיינים?

זה עשרות שנים מחפשים פתרון לסכסוך בין בתי־הדין הרבניים ובין בתי־המשפט של המדינה; האתכן ששופט בישראל יסכים לשבת על כס משפטו רק בתנאי שיבטיחו לו ב„חקיקת כף" שלא יפרסמו את שמו ברבים? אך גרוע מזה הזלזול בזכויות הפרט, שהגיע לשיא כאשר בעלונים שם וכתובות הורים שאו מיהרו די גוי. הרי זאת היתה למעשה הצרך של הרב גורן והאמנתי. על מנת לבטל את העול שנעשה לבני משפחת לאנגר הם עיוותו את דינו של בורקובסקי.

עם זאת, אני בדעה שהאשמים האמיתיים בטרגיקומדיה הזאת הם לא הרבנים אלא השילטונות, ובראש ובראשונה מנהיגי מפלגת העבודה, שמתוך שיקולים פסולים של מקח וממכר עם מנהיגי המפלגה הדתית, את זכויותיהם הטבעיות, ולבראשונה של להתקיים את אות החוק... „ממזר" לבנים המאמנים שלנו.

אני משוכנע שיש רק מוצא אחד מן המבוכה שאליו הגענו: חוקת יסוד, רק כך תובטח לאזרחי המדינה — בין היתר — הזכות להתחתן, רק אז לא יהיה צורך בתרגילים דוגמת המיבצע של הרב גורן.

ק. פ. (שאול) רוזמן
חדרה

מעטפות גדולות

בקטע „חיסכון במעטפות" במדור ראיתי שמעתי („הארץ" 16.11) מדובר על הסתירה בין הדרישה לחסוך במעטפות לבין העובדה שמזכירות מינהל המחקר החקלאי שלחה לכותב במעטפה גדולה מהנחוץ.

בהיותי אחראי לפירסום העלון ולהפצתו אני רואה לנכון לציין, כי עלוני מינהל המחקר מופצים לכל המעונינים בלי מעטפות. הם מהודקים בסיכה והכתובת מודבקת עליהן במישרין באמצעות אדרסוגרף. לאחרונה נתבקשנו לשלוח את העלון גם למערכות עיתונים וכיוון שעדיין לא הוכנו עבורם לוחיות האדרסוגרף, נשלחו במעטפות. נכון שהמעטפות במישלוח האחרון היו גדולות מן הנחוץ והביקורת על כך נכונה.

בהזדמנות זו אסב שימת־הלב לעובדה כי עלון מינהל המחקר החקלאי הוא כיום אחד הבודדים המוצאים לאור באמצעים צנועים וזולים ולא בדפוס ובהידור.

ע. ביברמן
האחראי ליחסי ציבור
במרכז וולקני

הרמזור לא תוקן

בימים האחרונים עדים אנו לפירסומים חוזרים ונשנים מטעם משרד התחבורה שבהם מתבקש הציבור להקפיד על מנהגי בטיחות בדרכים. באחת המודעות נאמר: „נהגים והולכי רגל, אם אתם נתקלים במפגעים בדרכים הודיעו עליהם!". בין השאר מדובר על קילקולים ברשת הרמזורים הקיימת.

ובכן, כאזרח, נהג ואב לילדים, ובהיותי מודע שהתאונה המחרידה שאירעה לפני שבועיים בצומת מסובים, התרעתי ביום 15.11 טלפונית שהנורה האדומה „צעור" בצומת ביכורים—מוריה מול קפה רון, בכרמל, איננה פועלת מיום 3.11.

ההודעה התקבלה באדיבות רבה, הבטחה פעולה מיידית ונאמר לי שגם אקבל מכתב תודה... להפתעתי לא הותקנה הנורה עד היום. מדוע אם כן מתפרסמות המודעות הללו?

מיכאל דרינר
חיפה

ספורט

בעריכת יחיאל ארני

בית"ר ת"א וירושלים — המפתח לשינוי בפיסגה

יתמודדו במשחקי בית וחוץ עם מכבי יפו והכח ✶ הפועל ת"א בקרית חיים ✶ האלוף נגד מכבי פ"ת

מאת סופר „ספורט הארץ"

תיאורטית, עשויות שתי קבוצות לנשל מחר את מכבי יפו מהפיסגה, הגם שאין כל ערובה שאכן יעשו זאת. הראשונה היא, כמובן, בית"ר תל־אביב אשר תתמודד עם המוליך בשעה 2.30 אחר הצהריים בבלומפילד.

אחרי בצורת ממושכת ניצח בית"ר לפני שבוע באורח מפתיע בחיפה, והוא ישאב עידוד מעובדה זו גם נגד יפו. אולם יציבותם של היפואים מרמזת כי יהיה בכוחם להשיג נקודה, ובמקרה כזה תיקבע דמותה של הפיסגה במגרש גלי־גיל, שם יארח הכח רמת גן את בית"ר ירושלים. לכאורה, יהיה זה מיפגש בין שתי קבוצות בעלות מאזן מנוגד לחלוטין בשנה זו: הכח צמוד ליפו בצמרת והדוהר בבטחון אחרי נצחון החוץ שלו על האלוף, על אף היעדרו של שהר רבני; לעומתו, מצויים הירושלמים במצוקה גוברת במקום הי"ג, ותהיה זו הפתעה אף אם ישיגו תיקו.

לא הפסד שלישי

סביר להניח, אפוא, כי הכח יוביל במוצאי שבת את השיירה הלאומית — גם משום שהפועל תל־אביב כנראה יתקשה להמשיך בשלשלת הישגיו בקרית־חיים. התל־אביבים התבססו במקום השלישי תוך פזילה ברורה לפיסגה, אבל הפועל חיפה אינו יכול „להרשות לעצמו" הפסד שלישי ברציפות, ועל כן יאבק לנצחון ביתי או לפחות לתיקו.

הגוש הצפוף של תשע קבוצות שבין המקום החמישי לשלושה־עשר, שלזכותן 10 ו־9 נקודות, עלול לגרור תמורות רבות בחלק זה של הטבלה במחזור הי"א.

שאלה מסקרנת במיוחד היא, אם יצליחו מכבי תל־אביב לשמור על מקומו החמישי, בו הוא מצוי מאז שבועות אחדים — למרות שלא ניצח שבעה מחזורים רצופים. על סמך כשרו המאכזב, הוא מועמד להפסד בפתח־תקוה נגד מכבי המקומי, המדורג רביעי ומשחק ביעילות ראויה לשבח. אך כלום יחיל האלוף מפח נפש לאוהדיו גם מחר?

תחתית רותחת

הפועל כפר־סבא מועמד לנצחון ביתי על מרמורק, שאינה מצליחה להיחלץ מהמקום האחרון וספק אם תעשה זאת השבת. השכן שמעליה, שמשון תל־אביב, ודאי יעשה יותר ממאמץ שיגרתי נגד הפועל באר־שבע בבלומפילד (12.30), אבל גם אם ינצח — אין כל ערובה שישפר את מקומו הט"ו. הרבה תלוי בתוצאות המשחק בנתניה, בין מכבי המקומי למכבי חיפה, שיתן למארחים הזדמנות טובה להתאושש ממקצת אי הנעימות של המקום הי"ד.

הפועל ירושלים כנראה ישמור על מאזנו הטוב (ששה מחזורים ללא הפסד) כאשר יארח בקטמון את הפועל פתח־תקוה. בכל מקרה, צפוי תיקו ומעלה לירושלמים, אחרי קרב חריף.

טבלת הליגה הלאומית

1.	מכבי יפו	10	7—17	15
2.	הכח ר"ג	10	9—18	15
3.	הפועל ת"א	10	7—20	14
4.	מכבי פ"ת	10	17—21	13
5.	מכבי ת"א	10	10—11	10
6.	הפועל י־ם	10	8—8	10
7.	מכבי חיפה	10	13—10	10
8.	הפועל כפ"ס	10	10—9	10
9.	הפועל חיפה	10	13—14	9
10.	בית"ר ת"א	10	9—10	9
11.	הפועל ב"ש	10	14—13	9
12.	הפועל פ"ת	10	11—10	9
13.	בית"ר י־ם	10	16—11	9
14.	מכבי נתניה	10	18—9	7
15.	שמשון ת"א	10	22—14	6
16.	הפועל מרמורק	10	19—8	5

קבוצת ההתהיה של ליגת הכדורגל הראשונה באנגליה, קריסטל פאלאס, הצליחה לבלום את לידס יונייטד, מצמרת הטבלה, לתיקו 2:2 במשחק שהיה בשבת. בתצלום: שחקן קריסטל פאלאס, בובי באל (משמאל) מנסה להתחמק משחקן לידס, ביק ג'ונס (במרכז) בעוד שוער פאלאס, ג'והן ג'קסון (מימין) קופץ מן הצד אחר הכדור. (צילום של א. פ.).

מבחן בהתעמלות

תחרויות מבחן בהתעמלות לגברים בדרגה לאומית, יהיו הערב ומחר בהיכל הספורט בנעמן. תחילת התחרויות הערב בשעה 5.30 ומחר משעה 10 לפנה"צ.

אליפות בקליעה

אליפות ישראל בקליעה באקדח חופשי, לבודדים וקבוצות, תהיה מחר משעה 9 בבוקר במטווח ברמת־גן.

הרמת משקולות בחיפה

שתי תחרויות משקולות, בליגה א', יהיו הערב, באולם הפועל חיפה. תחילת התחרויות בשעה 8.

חולון בדימונה, ר"ג בטירה וחדרה בטבריה — במוקד ליגה א'

קבוצת בני־יהודה — היחידה מ„מועדון 16 הנקודות" שתהנה מיתרון ביתי: תארח מחר את בית־שמש

מאת סופר „ספורט הארץ"

מועדון 16 הנקודות של ליגה א' — הכולל את שתי המובילות בליגה הצפונית ואת שתי המובילות בדרומית — עלול להתפרק מחר עם תחילת משחקי השליש השני, במירוץ של ברטיסי העליה לליגה הלאומית בכדורגל.

מבין ארבע הקבוצות המובילות בשני המחוזות — בני־יהודה והפועל חולון בדרום, הפועל חדרה והפועל רמת־גן בצפון — יזכו רק בני־יהודה מיתרון הביתיות. הם יארחו בגבעתיים את הפועל בית־שמש, המדורג 10. הפועל חולון, מדורג 2, יוצא למיפגש־חוץ קשה בדימונה עם הפועל המקומי המדורג 8, אך חרף זאת הוא מהווה יריב מסוכן ועושה־צרות במגרשו.

החדרים יתארחו בטבריה אצל הפועל המקומי, המדורג 13 הנחשב יריב שאפתן מאד במגרשו. הפועל רמת־גן, מדורג 2, יתמודד בטירת הכרמל עם הפועל המקומי המדורג 5 ועושה עתה מאמצים נואשים להישאר בתמונת המירוץ לאליפות. עובדה זו מבטיחה לרמת־גנים מאבק מוחץ וסוחט, שלפחות מבחינה תיאורטית עשוי להסתיים בהפתעה כלשהי.

צמרת ליגה א' — צפון

1.	הפועל חדרה	10	7—22	16
2.	הפועל רמת־גן	10	9—21	16
3.	מכבי הרצליה	10	11—18	14
4.	הפועל עכו	10	11—14	13

יתר משחקי מחוז הצפון: מכבי הרצליה — הפועל מחנה־יהודה, הפועל עכו — הפועל גבעת־חיים, הפועל קרית־שמונה — הפועל בני־נצרת, הפועל גוליאל — בית"ר נתניה, הפועל צפת — הפועל נהריה, הפועל מגדל־העמק — הפועל הרצליה.

צמרת ליגה א' — דרום

1.	בני־יהודה	10	11—19	16
2.	הפועל חולון	10	8—15	16
3.	הפועל יהוד	10	15—21	14
4.	הפועל רמלה	10	11—16	13

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל ראשון־לציון — הפועל לוד, הפועל רמלה — הפועל באר־יעקב, הפועל בת־ים — הפועל קרית־אונו, מכבי שעריים — הפועל אילת, הפועל אשדוד — בית"ר רמלה, מכבי רמת־עמידר — הפועל יהוד.

הפועל ר"ג — בטירת הכרמל

גם במאבק הצמוד בצמרת המחוז הדרומי עלול לחול מחר מיפנה, כאשר שתי הלאומיות לשעבר המובילות את הטבלה — הפועל חדרה (ראשון, בזכות הפרש 3 שערים) והפועל רמת־גן — יוצאים למיפגשי־חוץ קשים.

פרוזייר מתאמן בג'מייקה לקרב על התואר העולמי

קינגסטון, ג'מייקה, 23 (ע"ר). אלוף העולם באיגרוף במשקל כבד, האמריקאי ג'ו פרייזר, הגיע לכאן ביום ב' ופתח מיד באימונים לקרב על התואר נגד בראיין ג'ורג' פורמן, שיהיה ב־22 בינואר באיצטדיון הלאומי בקינגסטון, המכיל 40 אלף מקומות. תהיה זו הפעם הראשונה מאז 1966 שקרב על התואר העולמי יהיה מחוץ לארה"ב.

קליי לאחר נצחונו על פוסטר:

כתר האליפות כבד מדי לראשו של ג'ו פרייזיאר

סטייטליין, נבאדה, 23 (א. פ.). אלוף העולם לשעבר באיגרוף במשקל כבד, קסיוס קליי, המשיך לטעון כאן כי ג'ו פרייזיאר, האלוף הנוכחי, מחזיק את הכתר על ראשו שלא כשורה. „כתר האליפות כבד מדי בשבילו", טען קליי, לאחר שגבר בנוקאאוט בסיבוב השמיני על בוב פוסטר, אלוף העולם במשקל חצי כבד, בקרב שהיה כאן אור ליום.

אבל בוב פוסטר, כנראה, אינו סבור כך. שכן בעיצומו של הקרב לא התרשם במיוחד מכוחו של קליי, והלם בו בעצמה כזו, שגרמה לחתך עמוק ביותר בצד השמאלי של פרצופו היפה של קליי.

שקית קרח על הלחי

„איננו סבור שפוסטר מסוגל להלום כמו פרייזיאר", אמר פוסטר על קליי. „הוא בר סמכא בענין זה. בעבר טעם פוסטר גם את טעם מהלומותיו של פרייזיאר, ב־1970 נוצח פוסטר על ידי פרייזיאר בסיבוב השני של הקרב על התואר העולמי ביניהם. „לא, איני מאמין שקליי מסוגל לנצח את פרייזיאר", הבהיר פוסטר.

אבל קליי עדיין מחזיק בשלו. „אני רוצה את פרייזיאר", המשיך לטעון גם לאחר נצחונו הפעם, כשהוא יושב בחדר ההלבשה, כשצמיד שקית עם קרח ללחיו השסועה. אשר לפוסטר, סבור קליי כי הוא מתאגרף מצוין. „הוא הצליח לפצוע אותי פעמיים", אמר קליי בהתפעלות. „זה משהו שאיש מלבדו לא הצליח לעשות לי. אפילו לא ג'ו פרייזיאר".

נראה שקליי לא הצטער במיוחד על הפציעה. הוא קיבל תמורת הופעתו בקרב זה 250 אלף דולר — סכום לא מבוטל כלל בהתחשב בעובדה, שלא היה זה קרב על התואר העולמי או משהו ברמה דומה.

שבחים לקליי

שתי תופעה השומת הלב אל הקרב שנועד ל־22 בינואר בג'מייקה, בין ג'ורג' פורמן הטוען לכתר העולמי, לבין פרייזיאר. פורמן, המדורג במקום השני בין הטוענים לכתר, אחרי קליי, לא נוצח עד כה אף לא בקרב אחד מאז היה למקצוען.

„אם יצליח ג'ו לגבור על פורמן, זה ישנה את עצמות הזבוב", אמר קליי. „פורמן הוא המתאגרף השני הטוב ביותר בזירה — מלבדי, כמובן". גם פוסטר היה מלא שבחים על קליי. „אדם במשקל 100 ק"ג אינו אמור להיות בעל מהירות כה גדולה, כמו קליי".

קליי סיכם את הדברים באומרו: „פוסטר לא ידע כמה אני מהיר, ואני לא הערכתי כמה הוא טוב..."

קאסיוס קליי מתכנן מסע במזרח הרחוק

סטייטליין, נבדה, 22 (ע"ר). אלוף העולם לשעבר באיגרוף במשקל כבד, האמריקאי קאסיוס קליי, מתכנן סיור תחרויות במשך במזרח הרחוק.

בתכניתו לקיים קרבות ראווה בסידני, בבריסביין, בפארת, בהדקונה, בסינגפור, בבאנגקוק, בהונג־קונג, באוסאקה, בטוקיו, בסיאול, באוקינאוה ובמנילה.

תחרות פתיחת העונה באתלטיקה

תחרות לפתיחת העונה באתלטיקה, לספורטאי כבכי בארץ, תהיה מחר באיצטדיון המכביה בת"א.

חדשות ולידור
נופש שכולו הנאה מצפה לכם
במלון ולידור
בקרבת חוף ימה של הרצליה בסביבה כפרית עטורה מדשאות
מרהיבות ✶ מגרש טניס ✶ סאונה פינית מחיה ומרעננת!
במחיר הנחה ללא תקדים! —.34 ל"י פנסיון מלא
(בחדר כפול) כולל מסים ושרות — בתוקף עד 28.2.1973
(פרט לימים: 20.12.72 — 5.1.73)
בשבוע חנוכה: תוספת חינם! כיבוד סופגניות וקפה ב־10 בבוקר; ב־5 אחר־הצהרים. מסבת אירופאי כשר — תפריט עשיר ומגוון!
הקדימו הזמנותיכם!! טל: 03-938921
יעלים

בליגה האנגלית:

מחר טוטנהאם נגד ליברפול

לונדון, 23 (ע"ר). כמה משחקים מעניינים צפויים בשבת (מחר) במחזור הי"ט של הליגה האנגלית בכדורגל, אך המפגש בווייט־הארט־ליין בלונדון, ירכז את מירב ההתענינות, משום שטוטנהאם, הרביעית בטבלה, תארח את המובילה ליברפול.

הדרבי הלונדוני יהיה הפעם בין צ'לסי (מדורגת 7) לקריסטאל־פאלאס (20). ארסנל (2) תתארח אצל האלופה דרבי המדורגת במקום הט"ו עם 8 נקודות פחות מאשר לארסנל (27). לידס (3), תארח את מנצ'סטר סיטי, שהצליחה אט־אט לטפס מן התחתית למקום הי"ג.

יתר המשחקים: אברטון (12) — ווסטהאם (11), מנצ'סטר־יונייטד (22) — סאותהמפטון (10), שפילד־יונייטד (16) — וולבס (14), ווסט־ברומיץ' (19) — סטוק (18), ניוקאסל (8) — לסטר (21), ברמינגהאם (17) — נוריץ' (6), איפסוויץ' (5) — קובנטרי (9).

אורלדו הושעה לשנה

בגלל הכאת שופט במשחק ליגה בברזיל

ריו, 23 (יו.פי.). שחקן הקישור הברזילאי הבינלאומי, אוארלדו, בן 28, שהשתתף בנבחרת שזכתה ב־1970 במכסיקו בגביע העולמי הושעה לשנה על ידי התאחדות הספורט, עקב הכאת שופט, במשחק הליגה בין קבוצתו גרמיו לקרוזיירו.

ועדה מיוחדת מטעם ההתאחדות, דנה למעלה מחמש שעות במקרה, בטרם החליטה להטיל את העונש הקשה על הכדורגל המהולל.

שני הפסדים לאלבניה בסין

הונג קונג, 23 (ע"צ). נבחרת אלבניה בכדורגל נחלה שני הפסדים בסיורה בסין. היא נכנעה לנבחרת סין (2:1) ולקבוצה מפקינג 2:1. סוכנות הידיעות הסינית מסרה, כי 130 אלף צופים חזו בשני המשחקים.

מכבי תל־אביב הערב בהיכל הספורט נגד בית"ר ירושלים

קבוצת הפועל ירושלים, בראש הטבלה (בגלל עודף גולים), מועמדת לנצחון ... אלומה, כאשר תתייצב מול קרית־חיים (8). ביגור יהיה מעניין בין שתי קבוצות שזכו לאחרונה בנצחונות מפתיעים, כ... פועל גבת/יגור יארח את גבעת־ברנר/נען (7.30).

קבוצת הפועל תל־אביב, ששה בשבוע שעבר בנצחון על בית"ר ירושלים, תצא חוץ נגד אשדות־יעקב, ... בטבלה. קשה להאמין ש... יזכו בנצחון ליגה ראשון נגד התל־אביבים, הדרוכים שיהיה ביום שני (8). מכ... השקועה בתחתית הטבלה, תנצל את מגרשו הביתי כ... על מכבי רמת־גן, שהופתע השבוע בנען (8). קבוצת ניר־דוד/בית־אלפא תארח בבית־אלפא את הפועל ...

בליגה בכדורסל לעיני מנהל בוס ליר מבלגיה

מאת סופר „ספורט הארץ"

קבוצת מכבי תל־אביב תארח הערב ב־8, בהיכל הספורט ביד־אליהו, את קבוצת בית"ר ירושלים — במשחק המרכזי של המחזור העשירי בליגה הלאומית בכדורסל. מכבי אמנם מועמד לנצחון, אך הכוכבים האמריקאים של בית"ר עשויים להרום למאבק מהנה.

במשחק עומד לחזות לואי חסקוף, מנהל קבוצת הכדורסל הבלגית בוס ליר, יריבה מכבי תל־אביב בשלב הבא של גביע אירופה לאלופות (7 ו־14 בדצמבר). חסקוף יגיע היום מבריסל.

מלון גדול ליד תל־אביב
מוכן להחכיר
את המטבח והמסעדה
(כולל ציוד וריהוט)
לבעל מקצוע מעולה ובעל נסיון עשיר
על המעונינים לפנות בכתב: ת. ד. 11238 תל־אביב
עבור מסעדה

חרסינות • אמבטיות • קערות
לוקסוס — תוצרת חוץ
צנטרל בע"מ
תל־אביב, רח' לבונטין 7
טל: 615945

המפלגה הליברלית
תכנית שבועית

הנהלה
היום — 24.11 בשעה 09.00 בבוקר, ישיבת ההנהלה בבית מרכז המפלגה, קומה ד' באולם „מידנבורג".

ארגון נשים ליברליות — מרחב ת"א־יפו
ביום שבת — 25.11 בשעה 11.00 לפנה"צ יערך „קידוש לשלום" בבית ציוני אמריקה, בהשתתפות ד"ר עקיבא הופמן. הפותח — העתונאי י. אייזנברג. המנחה — גב' ליקר ציטה.
ביום ראשון — 26.11 בשעה 17.00 אחה"צ תתקיים מסיבת חברות בבית הגב' סופי רובין, רח' בודנהיימר 20, בהשתתפות חה"כ יוסף תמיר.

ועדה מוניציפלית — צפת
ביום ראשון — 26.11 בשעה 17.00 אחה"צ ישיבת הועדה המוניציפלית בצפת בהשתתפות מר נתנאל מטלון יו"ר המחלקה המוניציפלית הארצית.

ארגון נשים ליברליות — רמת־גן
ביום ראשון — 26.11 בשעה 09.00 בבוקר ישיבת ההנהלה בבית האזרח, קומה ג', חדר מס. 5.

טבריה
ביום ראשון — 26.11 בשעה 18.30 בערב ישיבת יושבי־ראש סניפי הגליל העליון והתחתון, במועדון המפלגה, רח' הגליל, בהשתתפות מר ר. הצבי ומר ז. גרגו.

האגוד העולמי של הציונים הכלליים
ביום ראשון — 26.11 בשעה 19.00 בערב — חוג „מצדה" תנועת הנוער של האגוד העולמי. ירצה: ד"ר שאול לוין. היו"ר דוד הרטום. במרכז המפלגה בת"א.

מועצת מרחב — תל־אביב—יפו
ביום ראשון — 26.11 בשעה 19.30 בערב מתכנסת המועצה בראשותו של ד"ר ל. דיציאן, בבית המפלגה בת"א, באולם „מידנבורג".

ירושלים
ביום ראשון — 26.11 בשעה 19.30 בערב ישיבת יו"ר הועדות, במועדון הסניף רחוב החבצלת 9.

מרכז ארגון נשים ליברליות
ביום שני — 27.11 בשעה 16.00 אחה"צ, ישיבת הנהלה הארצית במרכז המפלגה בת"א, קומה ה'.

מרחב תל־אביב—יפו
ביום שני — 27.11 מתכנסת הסיעה הליברלית בעיריה בשעה 17.00 אחה"צ בבית המפלגה בת"א, רח' אבן גבירול 68. הסיעה מתכנסת בשעה 18.00 בערב באותו מקום.

דור צעיר — מרחב תל־אביב—יפו
ביום שני — 27.11 ב־19.30 בערב מפגש ה... בהשתתפות מר ... טלה ומר ש. דרדיקמן.

חוג עולי דרום אמריקה מרחב תל־אביב—יפו
ביום שני — 27.11 ב־19.00 בערב „יום עיון" פעילים בהשתתפות ... ברמן — יו"ר מזכירות ... חב, מר ה. נחמני. ... גב' ש. טבקמן, בבית ה... גה בת"א, אבן גבירול 8...

מושב סגולה
ביום שני — 27.11 ב־15.15 אחה"צ אסיפת ... חקלאים בהשתתפות ... גרגו וא. ברנשטיין.

ראש העין
ביום שלישי — 28.11 ב־18.30 בערב ישיבת ה... הסניף בהשתתפות מר ה. צבי.

ארגון נשים ליברליות חיפה
ביום שלישי — 28.11 ב־17.00 אחה"צ ישיבת ה... במועדון רח' הנביאים 32.

ארגון נשים ליברליות רמת־גן
ביום שלישי — 28.11 ... חוג לריקודי עם ועבודות ... בבית האזרח בר"ג.

מרחב תל־אביב—יפו
ביום שלישי — 28.11 ב־20.00 בערב, מסיבת בית בהשתתפות חה"כ גדעון ... בבית עו"ד שפרן, שד' ח... שילד 131, ת"א.

כנס אזורי של הנהלות סניפי הצפון
ביום רביעי — 29.11 ב־19.30 בערב מתקיים כנס אזורי של הנהלות סניפי הצפון בנהריה, מלון „לאונרד" ... המוסדים. בהשתתפות: חה"כ יוסף תמיר, חה"כ גדעון ... כר רפאל הצבי וחברי מוסדות הארגון הארצי.

ירושלים
ביום רביעי 29.11 ב־18.30 בערב, כנס פעילים צעירים מהשכונות בירושלים בהשתתפות מר ה. זייגר... מזכיר הסניף, במועדון המפלגה רח' החבצלת 9.
בשעה 19.00 בערב סימפוזיון דת ומדינה בהשתתפות חה"כ ... נסים, במועדון הסניף. לאחר הסימפוזיון יוקרן הסרט „אילוף הסוררת".

הנהלת המחלקה הארצית
ביום רביעי — 29.11 בשעה 13.00 בצהרים ישיבת הנהלת המח' המוניציפלית במרכז המפלגה בת"א במגדל, קומה ו' בהשתתפות מר נ. מטלון יו"ר המחלקה.

ארגון החברים הותיקים מרחב תל־אביב—יפו
ביום רביעי — 29.11 בשעה 19.00 בערב פגישת פעילים בהשתתפות מר י. בר־יהודה, יו"ר הארגון.

ארגון נשים ליברליות — רמת־גן
מחסן בגד זול בעדי הילד 11 פתוח להברות בשעות לפני־הצהרים.
כמדי יערך טיול לעולים הדתים לגליל המערבי — ההרשמה במשרד הארגון רח' ביאליק 42, קומה ג', חדר מס. 5.

הכירורג כחקלאי וגנן

חייו הכפריים של פרופסור אדוארד־גורדון ג'וזף בן ה־78

אדוארד־גורדון ג'וזף

באוניברסיטת אדינבורג שבניו־זילנד וב־1918 קיבל תואר דוקטור לרפואה (כירורגיה). ב־1919 עבד בבית חולים באנגליה. בשנים 1920 — 1923 השתלם בקליניקה הנודעת „מיו־קליניק" במינסוטה שבארצות הברית. אחר כך חזר לניו־זילנד עם המשיך בפראקטיקה הרפואית. ב־1924 נשא לאשה את לאה ממשפחת פיינמן שבארצות הברית ויחד החליטו לעלות לארץ ישראל. הוא פנה לבית החולים „הדסה" בירושלים (שהיה אז ברחוב הנביאים — שבמרכז ירושלים) בבקשה לקבלו לעבודה, כעבור זמן קצר קיבל תשובה מירושלים שהוא יכול לבוא וכי שמורה בשבילו ב„הדסה" משרת רופא. יחד עם רעיתו ובתו הבכירה (בישראל נולדו להם אחר כך עוד בת ובן) יצאו לדרך. בהתעכבם זמן מה בארצות הברית בא אליהם מברק מהנהלת „הדסה" כי מקום הרופא איננו.

שלבי השתרשותו בארץ

האכזבה היתה רבה, אבל הם החליטו לעלות לישראל ויהי מה. ברישום של ד"ר ג'וזף היתה אז: הבה נעלה ונראה את ארץ התנ"ך אם טובה היתה לאבותינו נבקש בה מקלט גם אנחנו. כשבאו לארץ ישראל נטש את הרפואה וקנה פרדס של 40 דונאם בגן־חיים שבשרון. הד"ר ג'וזף נעשה חקלאי ועבד בפרדס עם שאר הפועלים. אך כעבור זמן לא רב נקרא על ידי הנהלת „הדסה" לבוא ולמלא שם לשלושה חודשים את מקומו של מנהל המחלקה הכירורגית ד"ר הנדרליך, שיצא לאירופה.

באותו זמן פרצו מאורעות הדמים של 1929 כשטבחו את יהודי חברון. את הפצועים היהודים הרבים מחברון הביאו בעיקר לבית החולים „הדסה" בירושלים והד"ר ג'וזף ששינה כעבור זמן את שמו ליוסף (אינו קרוב של הד"ר ברנרד ג'וזף — עורך־דין שעלה מקנדה שינה שמו ליוסף והיה אחרי כן שר בממשלת ישראל) הוכיח את עצמו כראש המחלקה הכירורגית של בית החולים. „היו אז ימים שחייבוני לעשות למעלה מעשרים ניתוחים ליום".

כעבור שלושת החודשים חזר הד"ר הנדרליך ולפי הצעתו של ראש עיריית תל אביב, מאיר דיזנגוף ז"ל קיבל על עצמו הד"ר ג'וזף את ראשות המחלקה הכירורגית של בית החולים העירוני שברחוב בלפור בתל אביב. כאן עבד כשנה אך נמשך לירושלים חזר לשם כראש המחלקה הכירורגית ב„הדסה".

ג'וזף במלחמת העולם הראשונה

פרשת השיירה

שלושים שנה רצופות עבד הד"ר ג'וזף־יוסף בתפקיד זה. הוא סיפר לי איך ניצל בעת שהיה בשיירת הרופאים היהודים להר הצופים שהותקפה ע"י מרצחים ערבים. נהג המכונית בו נסע ד"ר יוסף נפגע ונפל מתבוסס בדמו. התוקפים חשבו כי מת או נפצע קשה מאד ולא יוכל להוסיף לנהוג במכונית לכן מיהרו אל מכוניות אחרות שבשיירה. ד"ר יוסף הגיש לפצוע עזרה ראשונה, חבש את פצעיו ופקד עליו לנסוע. הנהג אחז בשארית כוחותיו בהגה והצליח להגיע בחזרה לירושלים העברית עם כל נוסעי המכונית.

הפרופ' ג'וזף דיבר אתי אנגלית. כי עדיין מתקשה הוא בעברית. זהו אחד הפגמים בחיי, אמר הפרופסור. ג'וזף בהוסיפו כי התקשה מאד ללמוד שפות זרות ובמיוחד עברית. אלא שכעת הוא מנסה להשיג קצת מן האבוד על ידי קריאה בתנ"ך (בעברית) הנערך עליו. גם אשתו מרבה לדבר אנגלית, „כי קשה לי להתבטא בעברית כדרוש".

שלושת ילדיהם (נעמי, הנשואה למר אפרים בן־דע, איכר בשדה ורבורג ולהם ארבעה ילדים; רות (אברנוס) הנשואה לברוך בלום, פרופסור לפיסיולוגיה באוניברסיטת תל אביב וגם להם ארבעה ילדים; יהונתן (מוסמך בתה"ל הגר בשדה ורבורג) התארחו אצל הוריהם (יחד עם שתי הנכדות שלהם), בשעת ביקורי שם. הבנות והבן סיפרו „נסים ונפלאות" על העברית של אביהם. הוא היה מבקש מאשתו להכין לו „מרק אפונים" במקום מרק אפונה. כשתיקנו לו טעות נהג להבטיח „לזכור את התיקון" אבל שכח אותו במהרה. בשעתו הרצה יחד עם פרופ' מכס מרכוס (שגם הוא התקשה בשפה העברית) בבית ספר לרפואה ושניהם החליטו כי אחד הסטודנטים ראוי לציון „מעולה" אך שניהם לא ידעו אם כותבים מעולה ב„א" או ב„ע", לשאול התביישו וכתבו „טוב מאד".

פרופ' פיינגבאום, הרופא הנודע למחלות עינים עלה פעם במדרגות ביה"ח הדסה ושמע שיחה בין שני אנשים בשפה בלתי מובנת. מתוך סקרנות התקרב ומצא את פרופ' ג'וזף ופרופ' ברונפלד ז"ל (שהיה מנהל מחלקת הילדים) ב„הדסה" משוחחים ביניהם ב„עברית", הראשון בניב ניו־זילנדי והשני בניב גרמני. זו היתה שפה עברית מקורית שדוגמתה לא שמעתי מעולם, אמר פרופ' פיינגבאום.

כיום הוא מדבר „כבר קצת יותר עברית", כדבריו, ביחוד עם הנכדים. הבנים והנכדים מרבים לבקר את פרופ' ג'וזף ואשתו. הגברת ג'וזף עדיין אשה נאה על אף גילה. מתארת את „משמחי" במשפחה: עקרת־בית.

הפרופ' ג'וזף רואה עצמו כאיש המסורת, אבל איננו דתי. הוא שמח ומתלהב מאד מכל מבצע של פיתוח הארץ. יש לו שתי אחיות בניו־זילנד שביקרו בישראל „אבל הן אינן ציוניות".

חיי יום־יום של פרופ' ג'וזף ללא בעיות. הוא בדרך כלל בריא, אף כי „לא חסרו לי גם מחלות, מהן שאפילו הצריכו ניתוחי". אוכל הכל. לא מזמן נטש את העישון, „כי זה באמת מזיק". מזמן לזמן לוגם כוס משקה חריף („קצת ויסקי"). קם מוקדם אך חוטף תנומה קלה בשעת אחר הצהרים". „בכלל איני משתעמם".

התחביב שלו: לנטוע עצים. הוא עושה זאת ליד הצרכניה המקומית, ליד מכולת, ליד בית הספר — הכל בהתנדבות.

בבית ינאי גרה משפחת ג'וזף 12 שנה (מאז פרש מהמקצוע) אך את הקרקע עליו הקימו את ביתם רכש עוד זמן רב לפני כן ועד השתקעותם נהגו לבוא לכאן מזמן לזמן לנפש או מסרו את הדירה לנופש לרופאים מכרים. בבית ינאי גרים עוד מספר רופאים ואקדמאים ופרופ' ג'וזף מיודד אתם. „אפשר להיות חיים מהנים גם בעת זיקנה אם אין מתבטלים ואם מכוונים את החיים כך שלא יהיו למעמסה מעיקה וכך אני מנסה לכוון את חיי — וזהי כיום „פילוסופיית החיים" של הפרופ' ג'וזף־יוסף.

היכן הם היום

מאת שמעון סאמט

מאושר מאד — אמר לי פרופ' ד"ר גורדון ג'וזף בן ה־78, הי־ ר' בבית ינאי עם רעייתו. ג'וזף היה כירורג בעל מו־ שמעו עשרות שנים בראש קה הכירורגית של בית החו־ „הדסה" בירושלים, הוא מבני־ שיירת הרופאים להר הצופים, יהם נרצחו ב־1948 בשייך בירושלים בידי ערבים.

ו הכפרי הנאה התמרוה הו־ צצים נמצא על גבעה על חוף הנוף נהדר. את מרבית הרהיט־ הכין בשעתו „ה„גבר הרמת־ אברהם קריניצי ז"ל, במרום ; את כל זמנו ומרצו ל־ רמת גן. גן הבית הו־ שטחו כמה דונאמים. הפרד־ עובד יום יום בגנו וגם עוסק ה חקלאית בפרדסו בן 70 הד־ ים בקרבת בית ינאי.

ופ' ג'וזף רכש פרדס זה הד־ „סרז'י־אנדרלמוסיה" (כהגדיר־ הנהלת בית החולים „הדסה" לים, לפני למעלה מארבעים הוא היה בן למשפחה ת מתבוללת (את חינוכו י רכש לדבריו מלימודי התנ"ך ים בבית הספר הנוצרי בניו־ . ניתנו לו שני שמות פר־ אדוארד וגורדון (על שמו של ל הבריטי המדע שנלחם ב־ בורטום).

חמת העולם הראשונה התו־ לצבא־הצנור הניו־זילנדי ובי־ הקרב באירופה נפצע פצעים ים. עם שובו מהצבא השתלם

המטיף נגד הלאומנות

הדראמה האנושית בשרשרת הציוויליזאציה

מאת רוברט וואלטש

ם עשרים שנה חלפו מאז אור־ תרגשות בלתי־רגילה את העו־ יהודי האינטלקטואלי, נוכח את שונות שהגיע הפרופסור לי ארנולד טוינבי על היהדות דים, במסגרת מפעלו הענקי ההיסטוריה. כשיצא ב־1954 הי"ח של עבודת מחקר זו, בו הפרופסור בהיבטים שונים של טוריה היהודית לפי שיטתו של ת מבנשים של ציביליזציות הד־ הטבע מתהגשותו, המפלה ארסלוגיה ממש של פולמוס. דת התורה בטיעונו הוא בעי־ שהוא הגיש את מפעלו בתור היסטוריוגראפי, ואילו לפי הד־ ים המודרניים ספרו אינו הולם אן את דרישות המדע הקפדני. למעשה מעין קונצפציה אמנו־ מעין „אני מאמין" פילוסופי . משום כך פנו נגדו כמעט ההיסטוריונים המקצועיים. ב המבקרים היהודיים של טוי־ התעלמו מהעובדה שהוא אמנם כמה דברים יסודיים בעמדה היה, כגון את „אתה בחרתנו" ם אחרים „יחסו לעצמם)." אולם ה בתרופות רבה יותר את הציבי־ ציה המערבית ואת עמו (והנצ־). אסון ממש הוא בעיני הבא־ אליזם המערבי שהגשם בשלב הד־ ז' גם עמים אחרים (בניקים הד־ ים). בהשקפותיו יש מזיגה מו־ של עבודות היסטוריות ורעיו־ אוטופיסטיים שלפיהם הוא שו־ את התנהגות העמים. ממלכודת ו להיזהר, אולם יחד עם זה אין ל את הכל במשנתו. אדרבא, בתפישה המקיפה שלו, וביחוד את ההיקשים בזמן ובמקום, מן ה המועיל להבנת העבר וגם ית הפוטורציה.

מודה בטעויות

יבי הוא המקרה הבודד של ד המוכן ללמוד וגם להודות ות. בכרך הי"ב של ספרו שיצא 19 בשם Reconsiderations הוא תיקונים רבים לשיטתו וגם באריכות על הביקורת היהו־ הוסיף הסברים ושינה כמה יתיו הקודמות שהעליבו את הי־ ם. הוא הגיע למסקנה, כי ודיה אינה צנין קבוע, אלא היא בעיני המסתכל על סמך תג־ חדשות, מקורות שנחשפו למ־ בארכיאולוגיה, וגם עם רכישת אישי חדש. ב־1972 משתקפת סודיה אחרת מאשר ב־1920.

גירסה זו מבוסס ספרו החדש, בתור קיצור מתוקן ומצוייר מפעלו הישן"), אולם למעשה, אומר, זהו יצירה חדשה, אם־גם ן המרכזי לא נשתנה, הדינו ם על ההיסטוריה האנושית ב־ זוה הגלובאלית. עיקר החידוש יורה העוכחית הם הציורים, 90 צבעיים ו־417 תמונות. זהו ת נודרת מבחינה אסתטית, אר־

לם יחד עם זה אומר המחבר בצדק, כי „ציורים לא רק מבליטים את ה־ טכסט, אלא הם עשויים להמחיש הר־ בה מה שמילים אינן יכולות להביע בצורה מתאימה". כל המסתכל בספר החדש עשוי לאשר דעה זו. שתי הגשים, שבחרו את התמונות מתוך מלאי גדול וביחוד הגברת קפלן שחיברה את הכותרות המסבירות את הכוונה, מילאו למעשה תפקיד הדומה לבמאי של מחזה, והן ראויות לשבח שהמחבר שופך עליהן.

גם בצורתו החדשה נשאר הספר תעודה בה בולט הגורם היהודי, ואין להתפלא על כך נוכח חשיבות מעמדו של העם היהודי לפחות בתולדות העולם המערבי הנוצרי והמוסלמי; הסינים לא ידעו שום דבר על היהדות. טוינבי תמיד מדבר על „שלוש הדתות היהדאיסטיות" שעליהן גם מבוססות ציביליזציות מיוחדות, אם־גם במקרה היהדות, אם שאר שתי הדתות, הציביליזציה היתה מקוטעת אחרי חורבן המדינה ב־70 וב־135, כשהיהודים יצרו לעצמם מעמד מיוחד „אינטרוספקטיבי" הודות לנסיבות קיומם בתפוצות. הוא מעריך כקודם את היהודים בתור דוגמה של קיום בתפוצות במשך מאות שנים. בשביל טוינבי זהו מעמד מופתי לאירגון העתיד של העולם כולו.

משפחת האומות

לפי דעתו אין מנוס מפני איחוד פוליטי גמור של האנושות, ביטול כל מדינות עצמאיות; צפוי חורבן גמור, התאבדות האנושות, „אם לא תהפך למשפחה אחת". ברם, בדעת הקורא עולים ספיקות, לא רק משום שבשעה זו אין לראות סיכויים להגיע לתוצאה זו, אלא גם משום שאנו יודעים כי גם „משפחה אחת" אינה מונעת סיכסוכים פנימיים ואפילו שפיכת דמים. הצרה התחילה ברצח אח. לקוות להפיכת האנושות למשפחה אחת חלום משיחי הוא, מהדורה חדשה של האופטימיזם של „פרוגראס" מתמיד, שעליו כבר התלוצץ וולטר ב„קאנדיד". ברם, הטיעון של טוינבי משכנע.

ב־500 השנים האחרונות, וביחוד בדור שלנו, נהרס המרחק בין ארצות ועמים ונוצרה למעשה יחידה טכנולוגית גלובאלית אחת.

על רקע אירגון אחיד של האנושות רואה המחבר בעתיד את הרכבה מיוחדות מפוזרות לפי הדוגמה של תפוצות היהודים. היהודים הם רק הדוגמה הבולטת ביותר, אך לא המקרה היחידי. התפוצות המפוזרות לא תהיינה בהכרח מאוחדות על־ידי גורמים דתיים או אתניים. אלא המשותף המקשר אותם יהיה המקצוע: פיזיקאים, מוסיקאים, רופאים ואחרים: קשורים גם עתה באופן אוניברסאלי, נפגשים בקונגרסים עולמיים וכד'. קבוצות כאלה יהיו כביכול האלמנטים היסודיים שימלאו את מקומן של מדינות לאומיות.

בהקדמה מספר המחבר מה הביא למחקר היסטורי במימדים אלה. ב־1914 היה סטודנט התרבות הקלאסית וטיפל בספרי ההיסטוריון היווני תוקידידאס, המוקדשים למלחמות בין אתונה וספארטה. תוקידידאס הכיר, כי מלחמה זו תקבע את פני העולם בו הוא חי. בצורה דומה הרגיש טוינבי פתאום, כי 1 באוגוסט 1914 הוא מיפנה מכריע. הוא פנה למחקר הציביליזציות העול־

מיות, סך הכל 21; כיום הוא מונה 31, ומתוך השוואתן יש להסיק את החוקים הכלליים של קיום חברות אנושיות בתקופה הקצרה יחסית בה יכולים אנו לדבר על ציביליזציה, אחרי מיליוני השנים שקדמו לכך.

ציביליזציות קמות ונופלות, אולם בזמננו, נוכח הטכניקה הצבאית החדשה ונוכח הפיכת העולם ליחידה טכנולוגית אחת, המין האנושי בכללו נתון בסכנה. על הדור שלנו לדאוג שלא תהיה הדראמה המרגשת של התרבות האנושית הרבגונית, עליה מעיד ספר זה, רק אפיזודה שלא יישאר ממנה זכרון כשיירד המסך.

* Arnold Toynbee: A dy of History. A new Edi revised and abridged by the thor and Jane Caplan. 507 strations (90 in colour), maps and charts. Oxford versity Press, in association Thames and Hudson Lon 1972. 576 pp. £ 8.50.

„צילומים מקרוב"

תצוגת צילומים בצבעים

מאת ליאון גורדון מילר (ארה"ב),

ההופך את עולם הטבע לחוויה חזותית מרתקת של צבע, צורה ועיצוב.

לראווה היום עד 3 אחה"צ ובימים 27, 28 ו־29 בנובמבר מ־10 לפנה"צ עד 7 בערב במרכז לתרבות של ארה"ב, רח' הירקון 71 א' תל אביב.

בימים 4—15 בדצמבר במרכז לתרבות של ארה"ב, רח' קרן היסוד 19, ירושלים.

הוצאת דביר מציעה לחנוכה ספרים מובחרים לילדים בהנחה של 25% (רשימה חלקית)

ת. נ. ביאליק — שירים ופזמונות לילדים	7.40 ל"י
ת. נ. ביאליק — ויהי היום (מהדורת פאר)	15.— "
ה. כ. אנדרסן — הזמיה (תרגום נ. אלתרמן)	7.10 "
לאה גולדברג — גן החיות	3.15 "
יהונתן גפן — ספורים שענת אוהבת	5.70 "
מ. ילן־שטקליס — שיה הגדי	6.50 "
אנדה פינקרפלד — כוכבים בדלי	6.50 "
שלום־עליכם — זקנים עם נערים	5.60 "
בנימין תמוז — חיי הכלב ריזי	5.70 "
בנימין גלאי — עטלפי עכו	9.— "
נורית זרחי — האבן החלקה בטבעת	7.35 "
אברהם רגלסון — עין הסוס (מגדות יוון)	5.60 "
א. אמיתן — ירח פיקת	4.35 "
נעמי — נסים והגדי	2.70 "

לילדים ולנוער — מבצע מיוחד לחנוכה!

הורים!

הוצאת א. לוין—אפשטיין השלימה בימים אלה מבצע ענק של הוצאת סידרת

ספרי מופת לילדים ולנוער

לרגל מאורע זה, ולקראת חג החנוכה, החלטנו לאפשר לציבור הרחב — לרכוש את הסידרה בהנחה מיוחדת של 25% מהמחיר הקטלוגי.

סידרת "ספרי מופת לילדים ולנוער" כוללת בתוכה 16 ספרים ממיטב הספרות העולמית, כגון — מרי פופינס, פיטר פן, עליזה בארץ הפלאות, רובינזון קרוזו, סנדרי שקספיר, לילות ערב (אלף לילה ולילה), עלילות הברון מינכהויזן ועוד ועוד...

כולנו נהנינו מספרים אלה בילדותנו — עתה אנו יכולים לאפשר — להנות מספרים אלה — גם לילדינו...

המחיר הקטלוגי של הסידרה הוא 174.40 ל"י — מחיר חדש לצרכן אחרי ההנחה 130.80 ל"י.

המבצע יתקיים בכל חנויות הספרים החל מה־26 בנובמבר 1972 ויסתיים ב־25 בדצמבר 1972.

הוצאת ספרים א. לוין—אפשטיין בע"מ

הפצה ראשית: „בית עלים", רח' קרל נטר 3, ת"א טל. 623959.

ספר המועדים

9 כרכים

אנציקלופדיה לכל חגי ומועדי ישראל

במחיר מוזל —.114 ל"י (במקום 139)

רק עד 30.11.72

הוצאת דביר

מוסד ביאליק • מדור ההפצה

מציע בעונת פרי ההדר את הספר

פרי עץ הדר

מאת שמואל טולקובסקי

גדול חוקרי פרי הדר בדורנו מתאר בספר זה — שהוא יחיד במינו בספרות העולם — את מקורם ודרכי התפשטותם של עצי הדר על פני כדור הארץ, המקום שנתייחד להם בתחומי האמונות, הפולקלור, הרפואה, הספרות והאמנות של עמים רבים, מימי קדם ועד הזמן הזה — מסין ועד פרו, על פני המזרח התיכון וארצות אירופה, אפריקה ואמריקה.

הספר מחזיק 308 עמ' גדולים, בתבנית 20×27 ס"מ

75 תמונות וצילומים — 4 לוחות צבעוניים

מהדורת פאר — המחיר —.25 ל"י

בהזמנות נא לפנות אל מוסד ביאליק, מדור ההפצה, ת.ד. 92, ירושלים

הוצאת ספרים אחיאסף בע"ם

רח' יוסף הנשיא 13, ת"א, טל. 283339

חדש!

ד"ר ויליאם הומן — רופא ילדים

ילדים זקוקים לאהבה — והורים לעצה

המחבר, רופא נודע בארה"ב, מביא בספר זה את נסיונו הרב שנצבר שעה שטיפל ביותר מעשרות אלפים ילדים במשך עשרים שנות עבודתו.

בספר מוצעת דרך של אהבה, משמעת והדרכה כדי להבין את בעיותיו של הילד ואישיותו, מיום היוולדו ועד הגיעו אל סף הבגרות. השקפותיו של המחבר הן „פרובוקטיביות" לעתים. אולם, בין אם תסכים עמו ובין לאו, ישנם כל הסיכויים שתביט על ילדך ובעיותיו בצורה שונה מאשר עד כה.

המחיר —.13 ל"י

להשיג — בחנויות הספרים או ע"י משלוח המחאת־דואר להוצאה.

עשרת רבי המכר של עם עובד

לפי רשימת רבי המכר של אוקטובר (שפורסמה במעריב 17.11.1972)

ספרות יפה

מאה שנים של בדידות
גבריאל ג. מארקס
קורות משפחה בעיירה אגדית בקולומביה כברוניקה של האנושות כולה. מהדורה רביעית.

השועל בלול התרנגולות
אפרים קישון
סאטירה על „פוליטיקאי" הפורש לכפר נידח
ספרו הטוב ביותר של בחיר ההומוריסטנים של ישראל
מהדורה שניה בהדפסה.

הספר המשוגע
חיים גורי
רומן על גיבורים ארצישראלים ידועים ועלומי שם
מהדורה שלישית.

הנסיעה
ברוך קורצווייל
קובץ סיפורים ראשון ויחיד של אחד מגדולי המבקרים

האוהבים הצעירים
יסונארי קאואבטה
רומן על רקע המאבקים בין המורשת הרוחנית היפנית, לבין קצב החיים המודרניים

ספרים אחרים

ארץ הצבי
אריה (לובה) אליאב
על מלחמה ושלום, פערים עדתיים, דתיים ומעמדיים — הוצאת פעולה. מהדורה רביעית.

בכור המהפכה המדעית
פרופ' אהרון קציר
נסיון מרתק ומקורי לבחון לאן מובילה ההתפתחות המדעית המסחררת את החברה האנושית כולה ואותנו בישראל
מהדורה שניה.

מוח האדם
נייג'ל קולדר
המסתורין של המוח האנושי ודרך פעולתו. על ההישגים המופלאים שהושגו ועל מה שנשאר עוד בגדר סוד המצפה לפענוח.

תולדות ההגנה
פרופ' יהודה סלוצקי
שלושה כרכים אחרונים המשלימים את ספרי „תולדות ההגנה" בשנים 1939—1948

ספרי ילדים ונוער

המפוזר מכפר אז"ר
לאה גולדברג

בכל חנויות הספרים

הפצה ראשית: עם עובד, רח' מזא"ה 22 ת"א טל. 611526
(גם לאחר שעות העבודה ע"י מזכירה אוטומטית)

האמת השלישית

מאת: מיכל בר־זהר

המחיר: 11.50 ל"י

הופיע זה עתה — בעברית

הוצאת: ויידנפלד וניקולסון ירושלים

דעת העתונות העולמית על הספר:

ספר מרתק. אחד הרומנים הבלשיים הטובים ביותר אשר קראתי בשנים האחרונות. (ז'ורנל א אינדפנדאנס)

הסיפור פותח בחידה בלשית... מטעותיו של ג'ף סונדרס מובילים את הקורא מהפתעה להפתעה. השתלשלות המאורעות מגבירה את סקרנותו מרגע לרגע ואוחזת אותו במתח עוצר־נשימה. (קומבה)

הסיפור מתבסס על תיעוד כה חשוב עד שמתקבל הרושם כאילו כיסה את הארכיון הסודי של הסי.איי.א. מתח בלתי־רגיל ובנוי בתבונה רבה. (ל'אקספרס)

מצויות בו בספר הזה כל התכונות הנדרשות מרומן בלשי טוב: הרצח הראשוני והחיפושים אחרי האשם או האשמים על־ידי סוכן חשאי בתפקיד הבלש הקלאסי. מאום לא נגרע: לא ההשערות וההיסקים אף לא התפניות המפתיעות בסיום הפרשה. (לא מאטין)

הפצה בלעדית:

מפעלי „ידיעות אחרונות" מחלקת הספרים

שלח צ'ק או המחאת דואר לת.ד. 14125 תל־אביב ותקבל את הספר לביתך.

הופיע

מדע — עתון מדעי לכל

חוברת 2 בכרך י"ז

בעיצוב חדש וציורי!

מן התוכן: לדמותו של אהרן קציר ז"ל; מכאנר־כימיה; היפוכי־מין בבעלי־חיים; פריטים — שימושים חדשים לחומרים ישנים; מדע לילד; נספחים מדעיים והסכמים בעניני מדע; פאראדוקס השעונים בא על פיתרונו; פרס נובל ברפואה.

וכן חדשות המדע מן העולם ומן הארץ, המדורים הקבועים, כתבות ורשימות שונות.

החל במישלוח החוברת למנויים והחלוקתן בדוכני העתונים דמי ההתימה לכרך י"ז —15 ל"י; מחיר החוברת הבודדת 3 ל"י.

יוצא לאור על־ידי

מוסד ויצמן לפירסומים במדעי הטבע והטכנולוגיה

ירושלים רחוב המלך ג'ורג' 33, טלפון 223232

העניק שי לחנוכה

מנוי שנתי על "מדע"

לכבוד
מוסד ויצמן לפירסומים
במדעי הטבע והטכנולוגיה
ת"ד 801, ירושלים 91000

☐ אבקש לחתום על כרך י"ז של "מדע".

☐ אבקש לשלוח כרך י"ז של "מדע" בשמי, כשי של חנוכה.

שם משפחה ________ שם פרטי ________

כתובת ________ המיקוד ________

מצ"ב סך ____ ל"י

(בשיק או בהמחאת דואר לפקודת מוסד ויצמן לפירסומים).

דמי חנוכה - ספר לילדיך

ספרי פז

ספרי ורד

ספרי פלא

במחיר מיוחד של 1.70 ל"י לספר במקום 2.20 ל"י

ספרי הילדים מלאי העניין המודפסים בצבעים מרהיבים

המחיר בתוקף עד 15.12.72

הוצאת עמוס

הפצה סטימצקי

هكذا من الأصل

[هكذا من الأصل]

תרבות וספרות

מרסל פרוסט: חמישים שנה למותו

המיסטיקה של פרוסט

יורם ברונובסקי

דומה שנכון יהיה לומר שהמיסטיקה היא מכחות־היסוד המעצבים את ההויה — או כפי שאומר פרופ' שרפשטיין בספרו, שהופיע לאחרונה — היא „כמעט באויר שאנו נושמים". אני מסכים שקביעה כזאת צודקת, במעין הכנעה ולא בלי עגמת־נפש מסוימת. הייתי מאוד רוצה, שהכול — ההויה כולה — יהיה ברור וגלוי, זוהר כגביש, צח ואדום. שום דבר נסתר, שום דבר אפל. לא קל להסכים לכורח המיסטיקה ובעצם אוהב לא לנסות מכול וכול לאפל ולאירציונאלים. תולדות המיסטיציזמים למיניהם מספקים לנו אך מעט דוגמאות, אם בכלל, למיסטיקה כזאת, המנדה מתוכה כל גורם אפל. מיסטיקה כזאת עשויה שתיראה כתרתי דסתרי. אך אילו רק היתה מיסטיקה כזאת קיימת היה הניגוד שעליו היא בנויה רק למובנה, לפנות בעיני אלה המאמינים בעקבות הראקליטוס — הנבבה האפל של האש וההבהירות — ש„הניגודים יוצרים את ההארמוניה היפה ביותר".

אילו היתה קיימת ! — בשבילי היא קיימת אצל מרסל פרוסט, המיסטיקה שלו היא זו המאפשרת להסכים לכורח־קיומה ולהסתלק מכל אופל אפשרי שמביאות בכנפיהן מיסטיקות אחרות.

לא יהיה קשה להגדיר את התויות הפרוסטיות בעזרת המונחים „המקצועיים", המסורתיים, של המיסטיקה. אפשר יהיה לדבר על „התגלויות", על „אכסטאזה" ואולי אף על „איחוד מיסטי". אבל הגדרות כאלו עשויות להכהות את ייחודו של פרוסט המיסטיקן, כיון שהן מעלות על הדעת תיאולוגיות וכוחות אפלים, ואילו המיסטיקה של פרוסט איננה בעלת זיקה לתיאולוגיה רשמית כלשהי או לכוחות אפלים כלשהם. המאגיה שלו היא „מאגיה לבנה" לחלוטין. ועם־זאת אי אפשר לומר עליו שהוא „מיסטיקן חילוני" ולא הייתי מהסס לקשור אותו לדת מסוימת. דת זו היא „דת האמנות" — ועם שפרוסט ירש אותה, כמובן, מן הספרות של סוף המאה ה־19, הצרפתית והאנגלית (ראסקין !) — הוא עשאה כה ייחודית וכה חסרת־תקדים, עד שיהיה בזה משום חוסר־טעם לדבר על השפעות ומורשות במובנם הרגיל של מושגים אלו במחקר הספרות. הביטוי „דת האמנות" יכול להראות כמטאפורי, סופרלטיבי ואף היתולי מעט ביחס לכל חסידי „האמנות לשם אמנות", הסימבוליסטים והדקאדנטים, שפרוסט צמח מתוכם. ביטוי זה מאבד את המטאפוריות שלו בקונטכסט של „בחיפוש...".

הספרות נעשית בשביל מארסל — גיבור הספר וגיבור החיים — בגאולה ממשית ביותר הוא מגיע לגאולה זו באותה דרך המתוחים של ספקות והרהורי־כפירה שבה מגיע בן מאמין אמיתי אל אלוהיו. ועוד אפשר להשיא על פרוסט את אימרת המיסטיקנים, כי „המחפש את האלוהים — כבר מצא אותו". שהרי פרוסט ידע שהספרות יכולה להביא לו גאולה גם בעת תפיותו בשלמות האזרחית, עולמות החברה וההבות הסנוביסטית של פאריס רבומבם האזרים, „האבודים", המכומבודבים. החיפוש ה...ביאה הן אצל פרוסט בר־מגעות כמעט. כמו אצל אלו „המחפשים את האלוהים".

המיסטיקה של פרוסט — כמו זו של מיסטיקנים אחרים — מבוססת על „רגעים מיסטיים". כשם שאין אדם „משורר" אלא רק ברגעי־השיר, כך גם בעלי־ההתגלויות זוכים להארה רק לעתים רחוקות. רגעים אלו של פרוסט זכורים היטב לקוראי „בחיפוש...". המפורסם שבהם הוא רגע טעימת עוגיית המאדלן, המחזירה למארסל כמו במטה־קסם את הזמן האבוד. רגע ידוע אחר הוא זה שבו מועד מארסל בדרכו למסיבה המתרגנה בבית הגרמאנט על אבני המדרכה הלא־מהוקצעות ! — אני מצטט (מתוך „הזמן שחזר (נמצא)") :

„כאשר החזרתי לעצמי את שיווי־המשקל הצגתי את כף רגלי על אבן מדרכה, שבלטה פחות מן האחרות — באותו הרגע פג כל יאושי ועל מקומו בא אושר שבתקופות רבות מחיי מילא אותי בו מראה העצים, אותם הכרתי בשעת נסיעה במרכבה סביב באלבאק, פעם אחרת מראה מגדלי הפעמונים במארטינוויל, פעם אחרת שוב טעם עוגיית המאדלן הטבולה בתה ורשמים רבים אחרים שעליהם כבר סיפרתי ואשר דומה היה לי שבאו לידי סינתיזה ביצירותיו האחרונות של ונטיל. כמו באותו הרגע, שבו טעמתי בפי את עוגיית המאדלן פגה כל הדאגה לעתיד, פקעו כל הספקות האינטלקטואליים, ואילו אותם הספקות שייסרו אותי אך לפני רגע ואשר נגעו בממשותם של כשרונותי הספרותיים ואף בממשותה של הספרות בכלל, נסו כמו למגע מטה־קסם. אף שלא חשבתי על הדברים מחדש, אף שלא מצאתי כל טיעון מכריע אחר, כל הקשיים שלפני רגע דומה היה לי שאין להתגבר עליהם, איבדו כל משמעות. אך עכשיו כבר החלטתי שלא למסור את הדברים לחוסר־הדעת כפי שעשיתי באותו היום שבו טעמתי את עוגיית המאדלן המסברלה בתה. אושר זה שחשתי בו עכשיו היה ללא ספק אותו האושר שידעתי בשעת טעימת העוגייה, אך את החיפוש אחר מקורותיו דחיתי או לעתיד..."

רגעים אלה — שעליהם אפשר להוסיף את מראה קרן־השמש של הפרעפנת, את זכרה של ונביה ועוד — הם הלייטמוטיבים של הרומאן הגדול, הם הרגעים המיסטיים של פרוסט. רגע נוסף אחר — ולאו דווקא חשוב ביותר — שעליו אני רוצה, מכמה סיבות, להתעכב מעט יותר הוא זה המסופר על טיול בדרך מארסל לכיוון מונז'וביין (בכרך הראשון) ומזג־האויר משתנה לפתע לטובה :

„ובראותי כיצד מקביל חיוך החורין שעל פני המים ועל פני קירות הבתים לחיוכם של השמיים, צעקתי אחוז־התלהבות, כשאני מנענע במטרייתי הסגורה : הו, הו, הו, הו. יחד עם זאת חשתי כי חובתי שלא להסתפק בצעקות סתומות אלו ולנסות לראות ברור יותר את התלהבותי."

(כשאני מנסה לתרגם קטע משוטיוסית זה עולים בי לפתע הרהורי ספק באשר לאפשרויות תרגומו של פרוסט לעברית. לא משום שהעברית דלה מדי — לא — אלא משום שהמילון הסנטימנטלי של העברית — ורק מילון כזה מפרש את מלות־המפתח של פרוסט — הוא באופן כה ברור מצומצם מכדי להקיף את פרוסט. דוגמאות הנקרות לי ברגע זה : אין לנו מקבילות טובות למלים כמו passion או כמו rêverie. בקטע הזה יש לשפות מלה אחת שלא אצליח לתרגמה, ואני מגן לטעון שלא כל־כך בשל קוצר־ידי כמו בשל הדלות המיוחדת הזאת שלנו : במשפט האחרון תורגמתי ravissement ב„התלהבות", במקביל לתרגומי את enthousiasme במשפט הקודם. אולי „התפעלות" הוא תרגום קצת יותר מדויק אך גם מלה זו חלשה מדי. כל המתמצם של „הפיתה" ו„כישוף" — מן הפועל ravir — בעלם, כל האסוציאציות שמלה זו יכולה לעורר. ל־rêve חלום — גם הוא הולך לאיבוד...).

עכשיו : בקטע הזה מגיב פרוסט תגובה שנסכים לקרוא לה „מיסטית מסורתית" על תופעה מסוימת : שינוי של מזג־האויר. הוא צועק „צעקות סתומות", חסרות משמעות בדרך : הו, הו, הו, זו (במקור : Zut, Zut... כמו הילד השורק בבית־הכנסת ביום־כיפור בסיפור החסידי הידוע וכמו גיבורים רבים אחרים של חוויות מיסטיות. אבל — כאן בא ההבדל הגדול, הייחוד של המיסטיקה הפרוסטית — פרוסט אינו מתכוון להסתפק בצעקות־הוויה פרדעות אלו — הוא רוצה „לנסות לראות ברור יותר את התלהבותו (בתרגום מעט או יותר מילולי, אף כי „לראות" צריך להבין כאן כ„למצוא פשר, להבין").

המיסטיקה של פרוסט היא בודאי גם אנטי־מיסטיקה. כל נסיון „לראות ברור", להגדיר את ההויה המיסטית, לתפוס אותה בקור־רוח ולתרגמה לשפת המילים בעלות המשמעות המדויקת הוא נסיון למרוד

מרסל פרוסט

בה, להתגבר עליה. פרוסט גבר על המיסטיקה שלו, הגדיר אותה — ראה „בחיפוש אחר הזמן האבוד" — ולכן הרומאן הזה מביא סיפוק כה רב למי שלא היה רוצה להתמסר לבלתי־ידוע, לכוחות שמעל ומעבר להשגתו — ועם־זאת אינו יכול להתכחש לקיומם של אלו.

על קברו של מרסל פרוסט

מאת פרנסואה מוריאק

בחדר זה, מול פניו הנפלאים, הרדומים של מרסל פרוסט, מהרהרים היינו בגורלו המיוחד של היוצר, אשר יצירתו טרפה אותו.

מרסל פרוסט הקריב את חייו ליצירתו, כדי שהיא תחיה — ואין לזה את ורע. אצל באלזאק, למשל, היו דאגות הממון ותביעות הנשים כובלות את הסופר אל שולחן־הכתיבה. ואילו פרוסט לא פרש מחיי העולם, אלא כדי לברוא עולם. המחלה סייעה, ללא ספק, לפרישה זו, אך הרי היתה עשויה גם למשוך את לבו אל מנעמי־החיים, אל חברתם של קלי־דעת, אל התפנוקים, שהיו מבדרים את דעתו ממכאוביו.

בין הכתלים העירומים האלה, במקום מנוחתו, מובנת סוף־סוף סגפנותו המבורה, התמסרותו הגמורה מכל שאינו משל יצירתו, עד כדי סירובו לטעום כל דבר־מאכל, באשר היה משוכנע כי הצום יסייע להבראתו וכך ישיג עוד ארכת־זמן להשלים אותו מירוץ מסחרר הנראה אחר „הזמן האבוד".

בלילו האחרון עדיין הכתיב את הרהוריו על המוות, ואמר : „זה ישמש לי לפרק מותו של ברגוט" והאינו על מעטפת־נייר מרובבת בתיאזן את המלים האחרונות שכתב, ואין הן ניתנות לקריאה, רק אחת מהן אפשר לפענח, שמו של פורשוויל : וכך, עד הסוף, גיוונו ברואי מלשה, מוצצו את שארית חיותו ממנו.

בקיטון זה של דירה שכורה, סתמית עד להחריד, מול גופתו של איש־ספרות, שאהב את הספרות עד מותו בידיה, זכרנו את תפילתו של פאסקאל, המבקשת מן האלוהים שימוש נבון למחלות, כיצד לנצל למיטב את מומי הגוף ? מרסל פרוסט, נכה ומיוסר כמו פאסקאל, הציג כמוהו את השאלה והשיב עליה כמוהו בהתמסרות גמורה. אכן, הוא ניצל יפה להפליא את מחלתו; אך תחת שינהג כפאסקאל וישהה לנגדו את הקיים ועומד לעד, שיווה לנגדו את החולף.

בודד במוקד סבלו, הפיק מתוכו, כביכול, בשנות הסתגרותו אותו עולם שספג בשנות הפומבי שלו. הוא לא רק איכלס עולם זה בבריות רבות־מספור, בכל דרגות קיומן החברתי, הרגשני, המיני; אלא גם לכד את הימים, הרגעים, עיקול־דרך בשעה משעות היום, בשנה מן השנים, והחדר זה, שמראהו מרגיע־כמעט, חזר ומצא פתאום ובודד, כפרפר חי, את ניחוח פרחי האוכמין. וכך, צץ ועלה מכוח הייסורים היער הגדול של יצירתו, אשר בה אף שם אותו יחיד, סואן, קומברה, גרמאנט, מתעגל כמו חלקת־קרקע, שממנה יוצאות דרכים, הדלו מחוברות זו לזו במשעולים רבים־מספור. בצורה־רוח שילאי שקד פרוסט בתפקיד על־אנושי זה, שכמעט את הקשרים, למלא את החללים בין השמות הצורות, הקולות, הצבעים, הריחות, כלומר, להקים סימפוניה חיה, בקצום כתב, כל כאשר חולו כמו היה בקבובתרון, רגע אחר רגע : „מה שהרגשתי, חשבתי, רציתי, מראשית ילדותי, גיבובות, רכון על־גבי התהוה העומד להצטייר אליו, בדחק אל דלת התודעה, שהיתה מבקשת להשאירו בחוץ..." שקידתו של מרסל פרוסט עשויה בכיון ההפוך למנגנון המוח של האנשים האחרים, הנוטה לדחוק אל אפס־התודעה כל זכרון שאין עמו תועלת. תודעתו אולפה בידיו דווקא שלא תיזהר מפני הזכרונות, ותאסוף בדרכה כל שבר־זכרון. ולא שהניחה לעצמה לשקוע ללא־רסן בשטף הימים שעברו; אין אף תג ב„חיפוש הזמן האבוד" שאינו יחיד מרבבה; אך בחירתו של מארסל חלה על מכלול עברו.

משוזים אתם בנפשכם אדם זה, הנאבק שעל־אחר־שעל, עד המוות, בשטפם הגואה של הזכרונות, הקולס נכה זה, הכולא את גאות הזכרונות או מתמכר בידעגות אל השפל ? הוא מת בעבודה מטורפת זו; ואולי אין בלבו אלהים, שאהבתו היתה מסיחה אותו מזה, כמו שהסיחה את פאסקאל מכל תכלית אנושית. ולנו, אחיו הצעירים ממנו, שהעריצו אותו ואהבנוהו, הנה הלקח הנורא שהוא מוריש לנו : האמנות איננה מהולה; חיי אדם כרוכים בה יותר מזה. מארסל פרוסט, חרף פרס גונקור שניתן לו, לא ראה ברכה בעמלו ולא היה עתיד לראות — אלא רק בחמש שנותיו האחרונות — את האור הראשון של תהילתו זורח ומנצנץ. אך רוב חייו האנושיים התנהלו בין הכתלים המצופים שעם, בדירה בבלווארד הוסמאן; ואיש, זולת כמה ידידים, לא ראה איך נצרפת בכור הייסורים יצירת־הרומאן הנאה ביותר של זמננו. היו לו לפרוסט כוחות הנפש לראות כיצד עולות ומתנשאות תהילות חדשות, כיצד מתרקמות הצלחות קלות — ולא לגלות אף שמץ מן האוצר שצבר בלא ידיעתנו. ובכל־זאת, זוכרים אנו את הערצתנו, כאשר, בני עשרים, קראנו את ההקדמה שהקדים לתרגום „שומשומין והבלוח'ות" לראסקין. מימצא יחיד ומיוחד זה הניח לנו אז להציץ אל מעבה־המיכרה הלא־נודע, שגילה אותו מתבודד.

אנו מאמינים בערכה התמידי של יצירה זו. אין ספק, תמיד יהיו המעטים אוהבים לתעות ביער קסום זה, המסתורי כל־כך ועם־זאת מצויר בידעגות כה רבה; תהיה זו עילית שתתענג על דרכי־העקיפים, על ההסתבכויות, על הדרכים השוממות, על המהנות שאינן מנודרות. אך כשם שהכול מוקירים את „מאנון לסקו", שאינו אלא החלק השביעי מתוך „זכרונותיו של איש־מעלה", כן יכול כבר הקהל הרחב להפריד מיצירותיו של פרוסט הטובות כגון „אהבה של סואן", „ייסורים", „תהפוכות הלב".

האם נפליג עד קצה ההרהורים הדוחקים עלינו מול איש גדול זה, ושמא צעיר גדול הוא ? (הרי על מיטת דווי לא יוכרו בן חמישים שנותיו, אלא בדוחק שלושים, כמו לא הצו הזמן לשלוח יד בבני ששורה עמו ויכול לו). האם נעז ונאמר הכול ? ידיו לא היו שלובות, אך זרועותיו גיטלטלו כזרועות מנוחו; הצלב לא היה מונח על החזה הדומם. יצירה אשר כזאת, אמרנו בלבנו, האם משתמעת ממנה לפתות הפנית הצעיף אל האלוהים ? האלוהים חסר עד־להיעדר ביצירתו של מארסל פרוסט. אין אני מאלה שיגערו בו על לכתו אל האש והמפלות של סדום ועמורה; אך צר לנו על שיצא להרפתקה ואין לבוש השריון הקשה מיהלום. מצד הספרות בלבד — זו חולשתה של יצירה. זו ואת הגורונה : הבריות המאכלסות אותה אינה יודעת דאגה מוסרית, חרטה, ייסורי־מצפון או תשוקה אל השלמות. כמעט אף אחד מהם אינו יודע פשר הטוהר; והטהורים, כמו אמו או סבתו של הגיבור, טהורים בלא ידיעתם, כמו באגב, ללא השתדלות, כדרך שנטמאים הגיבורים האחרים. אין הנוצרי שבי מוציא משפט זה : חסרון התצפית המוסרית מדלדל את האנושות שברא פרוסט, מצמצם את עולמה. מישגהו הגדול של הגיבור נראה לנו פחות בתשובה המרוזיאה לעתים שיש בחלק מהיצירה, הרבה יותר הוא ניכר במה שנגדיר במלה : חסרון־החסד. למשמיצי דרכו, לאלה שהוא פילס להם שביל אל מחוזות לא־נודעים, הצלל בחורף־נפש אל יבשות שסקעו מתות לאוקיינוסים של מות, להם המלאכה להביא את החסד אל עולם חדש זה.

הנה, אפוא, איש הספרות בכל מאודו : מי שעשה את יצירתו אליל והאליל קם עליו ובלעו. היא לא היתה לו שעשוע לבדר בה את דעתו ממכאוביו, שהרי פרוסט אותה בעצם מכאובו, שהרי העשיר אותה בפרקי־התבונות שאין ערוך להם על נדודי־השינה, על קיפוח־הנפש, על החלומות, על השינה, על בוא המוות, על הייסורים... אין די לומר על אגודמה סופית. ואולם, האם אכן ידוע לנו הדבר ? שכזאת, כי היתה בבחינת הכרח, חוכמים אנו להכיר בה רצון מרצונותיו של האלהים. אל נשכח מה היה סבלו של מרסל פרוסט. כיון שגוסס שנים רבות ולא מת, הצו להם חבריו לעתים לנוח ולמרגיע לפטור זאת בזוזין. חייו הליליים של פרוסט נראו להם כמין שגיון של חולה מדומה, הם התעקשו לראות אך שגיונות־לשון על־מותו, באותה אנות הגורדת בכל מכתביו : „ביקשתי לכתוב אליך, אך הייתי מת. הנה שלה אני ממעמקים ועדיין מעמק בתכריכים, כמו לזרי...". ובמכתב אחר הוא מתאר את עצמו, „כמי ששודד כבר במוות", ואבנ דבריו של פראנסיס ז'אם, הוא אומר : „לואי ששתדר בדול זה, על־ידי השתדלותך, יעלץ עלי לפני הקודש התבנר עליו, כי יבהוד לי מיתה מתוקה, אף־על־פי שאני מרגיש בי די אומץ, שאוכל לעמוד בפני מיתה אכזרית מאוד...".

ואכן, באותה תפילה, המבקשת להמציא שימוש נבון למחלות, שדובר בה בתחילה, פורצת קריאה זו מלבו של פאסקאל : „אלוהים, אותה שהביבים עליך הגופים הסובלים !..." מרסל פרוסט היה אהוב, אפוא, ואנו מאמינים כי הוא רואה היום את הזלום כל־כך את התפעלותו בכנסיית באלבאק, מתמיכת וקמה לחיים לקראתו : „השליחים... משני צדי הבתולה, לפני המנומה העמוקה של מבואר הכנסיה, חיכו לי כמו לכבודי בפנים נהורי־חסד, נכלמים וענווים ובבם שחוח, נראו יוצאים לקראתי כמברכים על באוי ומזמרים הללויה ליום ישע...".

מצרפתית : יהושע קנז

צבי וולמוט

מישנתו המדינית של מארסיליוס מפאדובה

מארסיליוס איש פאדובה חי בימי־הביניים (בשנים 1278—1342), בתקופה שעמדה בסימן של ראשית הרנסאנס, עליית הערים וגיבושן של ממלכות לאומיות. הוא היה בן דורו של דאנטה אליגרי, ושניהם עקבו בהתענינות מיוחדת אחר השלב האחרון של המאבק המתמשך בין האפיפיורים וקיסרי גרמניה על ההגמוניה בעולם הנוצרי. המאבק הסתיים בחייהם בנצחונם של השליטים החילוניים ובירידת קרנם של ראשי הכנסיה. האפיפיור בוניפאציוס ה־8 הורד מכסאו ברומא והוגלה בבושת פנים לאביניון. לודביג איש באוואריה סירב לקבל את ההרשאה המסורתית מידי האפיפיור להיבחרו לקיסר גרמני של „האימפריה הרומית הקדושה". דאנטה ומארסיליוס התייצבו לימין הקיסרים, לא מתוך הערצה אליהם, כי אם מתוך התנגדות לאפיפיורים, מאחר שראו בהם גורם מפריע לאיחודה הלאומי של איטליה. אך דאנטה, עם כל התנגדותו ל„כס הקודש", לא מצא עוז בנפשו לפתוח במלחמת־חורמה לביטולה הגמור של „סמכותו המלאה". בספרו „על המונארכיה", שהוא יצירת מופת בתורת המחשבה המדינית, הוא הסתפק בקריאה לדו־קיום בשלום של שתי הרשויות החילונית והדתית, כשוות־ערך ואוטונומיות, והתנגד להתערבותה של רשות אחת בתחום חברתה. מארסיליוס הרחיק לכת מהמשורר הפלורנטיני המהולל, שהגותו המדינית, ככל מורשתו הרוחנית, נשארה מעוגנת במערכת המושגים התיאולוגיים של ימי־הביניים; הוא מטף להכפפתה המוחלטת של הכנסיה למדינה ובכך פרץ הראשון, בשחר הרנסאנס, את הדרך לסקולאריזאציה של תפיסת השלטון.

המונוגראפיה המקיפה, המעמיקה היסודית של מנחם דורמן על מארסיליוס *), על האיש, על תקופתו ומשנתו היא הראשונה מסוג זה בעברית, והיא תרומה חשובה להכרת פרק מהסבכי, הפותח אופקים חדשים בתולדות ההגות המדינית.

מארסיליוס היה רופא לפי משלח־ידו, מורה לתיאולוגיה באוניברסיטת סורבונה ורקטור שלה במשך שלושה חודשים (תקופת הקאדנציה המקובלת בימים ההם) והוגה מדיני לפי ייעודו. הוא אף מילא כמה שליחויות דיפלומאטיות חשובות בחצרות מלכים ובפני „הכס הקדוש" מטעם הרפובליקה הפאדובנית — מולדתו, ובתוקף שליחויות אלה הכיר מקרוב את תככי מדיניותם של ראשי הכנסיה להבטחת השפעתם באירופה. בספרו „מגן השלום" לא הסתפק מארסיליוס בדברי פולמוס וביקורת פובליציסטית, שבהם הוקיע את תככי מדיניותו המתחולת של „הכס הקדוש", באשר ראה בה סכנה לשלומה של אירופה ובראש וראשונה של איטליה. במרכז מחקרו הוא מעמיד לדיון — ובכך חשיבותו של הספר — את מעמדה של הכנסיה בחברה ואת יחסי הדת והמדינה, תוך בחינת עצם מהותה של המדינה ותפקידה.

במשנתו המדינית של מארסיליוס מורגשת השפעתם של כתבי אריסטו, ובמיוחד ה„פוליטיקה" שלו. (ספריו של אריסטו נודעו באירופה הנוצרית עוד לפני תחילת הרנסאנס באמצעות כתביו של הפרשן הערבי הנודע של תורתו, אבן־רושד, הנקרא ע"י מתרגמיו הלאטיניים Averroes. בכך „המבורכים שעשו להפצת כתבי אריסטו היו גם מלומדים יהודים, מספר ובראש־ובראשונה הרמב"ם). בעקבות תפיסתו הטילאולוגית־התכליתית של המורה מסטאגירה רואה מארסיליוס את מקור התהוותה של המדינה בצורכי האדם. האדם הוא „בעל־חיים מדיני", ובתור שכזה יכול לספק את מלוא צרכיו רק במסגרת של המדינה. מאחר שצורכי האדם הם מרובים ומורכבים, דין הוא שהמדינה תהיה מורכבת מחלקים שונים, שימלאו את התפקידים הנדרשים לחיים : עובדי־אדמה, בעלי־מלאכה, רכושנים, חיילים, נושאי השלטון, אנשי חוק, כהני־דת וכיוצא באלה. אף לאחד מחלקים אלה, אין קיום עצמאי. הם משלימים זה את זה תוך הזדקקות הדדית כשהמדינה מאפשרת להם על־ידי החוקה השלטון את הקיום בצוותא רק המדינה, שהיא השותפות של כל החלקים, יכולה לספק לאדם את כל צרכיו החומריים והרוחניים ולהעניק לו, כלשונו של אריסטו, את ה„חיים הטובים". כדי שהמדינה תוכל למלא את התכלית הזאת, שלמענה נוצרה, ולספק את צורכי אזרחיה בצורה מסודרת ומאוזנת, אין להעדיף בה חלק אחד על משנהו ואין להרשות התערבותו של חלק אחד בתוך אחר. אף מעמד הכמורה אינו יכול להיות יוצא־מן־הכלל. כנוצרי מאמין, הכיר מארסיליוס רק באמת היחידה הבלעדית של הברית הקדושה, אך מכיון שהאמת הזאת היא עניין של התגלות אלוהים והיא מעבר להתבונה ותועלתה היא על חיי עולם הבא, הרי לא היתה לה כל פעה על התיחסותו למעמד הב־ בכל הנוגע לעניינים הארציים חום השגה השכלית. על־כן ה־ לכמורה הנוצרית כלכל כמורית, וכפי שאריסטו התייחס מורה האלילית. תפקידה של רה בעיניו, בעולם הזה, לספ צורכי הפולחן ולעסוק בהנד־חנית לדעת „ללמד אותם ה אשר לפי כתבי־הקודש הכ־ להאמין בהם, לעשותם או ל מהם על־מנת לזכות בישוע ולהינצל מן הפורענות". זה של מעמד הכמורה ועליו למ־ עם שמעמדות אחרים ממלא המוטל עליהם בחברה. מכאן, העניינים שעלי אדמות כפופ מורה לפיקוח המדינה, ממש הקלאות או המסחר. אם לה במינוח מודרני, הרי הדת היא סוציאלית. היא משתמשת ב חומריים ונודרת אחריה תוצא רוחיות. ובגלל זיקתה המיוחדת נהגותו החברתית של האדם האזרחיים, על המדינה לפק מעשי הכהונה על־ידי הכפפת רותו של השלטון החילוני.

רוח הזמן והשפעת אריסט גשות גם בתפיסתו של מא את מערכת החוקה והשיפ דרכי הביצוע.

מקורה של החוקה, לפי מ יוס, הוא העם — „כלל הא הוא בעצם המחוקק הבלעדי, הוא מייפה לתכלית זו את כ „החולק השליטי" שבו. יש בהגדרה זו רמז לריבונות ה אם אין בו משום עקרון דמ במובן המודרני של המושג. קובע טיבו של „החולק השלי „כלל האזרחים".

מארסיליוס ממוג השקפה ראטית מתונה „בינונית" של טו, כפי שהיא מתבטאת ב„ קה" שלו, עם אורח בעל־בי האצולה של הערים האיטלק הלק השליטי" של „כלליות ב„פוליס" של אריסטו, הבנו לוא הזכויות, הם בעלי רכו נוני", באשר הרכוש „הבינוני קא, כופה את בעליהם ל ולאחריות פוליטית. „החולק במדינתו של מארסיליוס ה מחוקק מוגבל במספר חבריו כי „הרבים אינם מסוגלים את החוקים ; גילויים של הח ניסוחם הוא ענינם של מומ הם, מעטים, כמובן. משל למו־ דומה, לייחס שבין תמונה לבי־ צופים, או ליחס שבין אמדיג בור בעלמא : האחרונים אינ־ שרים „לגלות את הנבסים ו לייצר אותם, ואף־על־פי־כן שהם מסוגלים לשפוט מה לחיוב או לשלילה. היחס בי חוק ומשפט ובין העם בכללו נגו כיחס בין שליטים ונשל לא כיחס בין יצרנים וצרכ רשויות השיפוט והביצוע, שיהיו מרוכזות בידי מלך שיפעל לאיחודה של המדי חוק אחד וכשותף ועלי שיפ — בתפיסה זו ניכרת יפה התקופה החדשה, שעמדה בס גיבושן של מדינות לאומיות. ידי ריכוז השלטון בידי כלכי ליזו להתגבר על נטיות הפי הפיאודאליזם.

בפרק האחרון של מחקרו הדומן בהשפעתו של מארסי המחשבה המדינית הבוגדת יותר הוא מבליט את השפעו סתו בדבר יחסי הדת המדי כוצא אותה במיוחד בשנ מאקיבלי, ששלל, כידוע, מן ערכה המוחלט וראה בה אמצ בידי השלטון החילוני וכן היא, לדבריו בהפיסתם הבדיה הדת היהודית של ברוך שפי

*) מנחם דורמן : „מארסיליוס איש פאדובה", הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשל"ב.

בת-שבע שריף

שני שירים

אתנחתות

קמיטות עדין הן מלפני
ועוד מעט מלבר,
במקדם או במאחר ישפך ראש:
כי מעבר האתנחתות אתה
ואל עפר האדמה שבכלן תשוב...
כמשושת צרכי מגע של יד ושל משש,
ומעתה ואילך. המנוחה שבין לבין כמו
מים אדירים לכסות,
והארוע המחשש, הוא רק טפה בים.
הנה יחד,
ואני — כל העם עוברים,
שלדלג על ההרים
בא לנו אחרי הרבה קפוץ על הגבעות
למען של אתנחתות,
ועוד מעט ועוד מעט
החול יכסה פני השבת,
והאתנחתא תתארך תתארך תתארך,
כי מעבר של אהבה,
ואל עפר של אהבה.

מלות כיבושין

ואיך מתר לומר לך:
כעשב השדה בעת הרגשים,
ואיך מתר לומר לך
מלות של כבושין ושל כמהין,
ואיך מתר לומר לך
שני וכתוי אתה, ואור, חובה,
ואני, כל העולם אומר לך,
רק לא
שלך באהבה
כי מה האמירה הזאת מתיק
כל הקיים המקבילים,
ובאהבה אחת פולל אדם את כל
אהבותיו,
את כל אהבותיו,
והשאר
כאבן שהוא לה הופכין
בלילותיו.

ד"ר נסים מבורך

ירושלים מודרנית או שמורה אנאכרוניסטית

בוויכוח הציבורי על שאלת עתידה הארכיטקטוני של ירושלים באות לידי ביטוי דאגותיהם של אנשים וחוגים שונים, המגלים להבין על מה שנראה להם כטעון הגנה ולשמור על ערכים מצויינים של העיר, הנראים להם כטעונים שמירה. הכתבות מקבל הרגשה שהארכיטקטורה שלהם מושפעת מרגשות רומאנטיים או דתיים־רומאנטיים יותר מאשר משיקולים מקצועיים. הויכוחים הם לעתים ברמה כזאת, שאינם ראויים להיות מובאים בחשבון על־ידי שום גורם מבצע רציני.

ריכוז מגמות בהיקפו ובגיוונו של דעות גלעצות בנושאים אלה הובע בעת סימפוזיון על בעיית הבתודש של ירושלים המודרנית, שערכה אגודת הציירים והפסלים של תל־אביב לפני כשנה. הביקורת — כפי שניתן היה לצפות — ביקורת על הבנייה לגובה בעיר. הבונה אותו האדריכל אלהנני, שהעניק לירושלים המערבית מפלצת שסודה בדמות משכן הנשיא, השתתף בו, בין היתר, אדריכלים המתקיפים של המלאכה שם. אחד מהם טען שהעיר מקסימה. ביקש הנדרל את השת־הדיבור תחיקן את דבריו : לא מקסימה היא, כך אמר, אלא קסומה. השלישי התוודה, שהם עדים רגשותיו כלפי ירושלים עד שאינו מסוגל לחשב בתכנון כשהוא עושה במלאכת התכנון. הפשלים את התמונה המשורר אורי צבי גרינברג. הוא התנקש להסביר מדוע אינו גר בירושלים אלא דווקא ברמת־גן, ברחוב הסמוך להאדי מסורות, ותשובתו, בתובנה של בהולה, היתה שיש בה, בירושלים, יותר מדי גויים (בהורה אסכבים).

הנימות מתקבל ממצר־ביקורת שבגים הראשון שבו אלמנט חדש הבניין בירושלים, כגון מבנה פונקציונאלי או שורק והבורה, פגע באוירתה המיוחדת של העיר. בעלי ההרים היו רגשים, כמו להראות שם רק בנים בעלי קטנות מזרחים החידני עבר המסמנות הבוידים, גמלים, או, לכל הרה, דיליז'אנסים. כביש הפוסר בעמק המצלבה המדרר בויות הרבגה קשות של כך בההמודו מנפוק אותה לקרב. והאוכל מקכבות־דיבתי מתפספים בעיבודה של העיר סבעג את ליבב. כך, למשל, כותב מר יהודה האוזרי („מעריב" 29.9.72) בבניין הבדולה החושבה, המקיפה את הכמות הצר העתיקה, כדרכה: זו עתידה כרצועה של גרנדיליס, גרשלים, כך קהן בר האוזרי, הנא חבור חל, הטבבב בבדוק של אבני החומות. אך אנשי לראות ואם גם אומרו : מדרכה של אבן כקונים היתה נותרה; מבינות מעירות האוזרמר. באמצי התוכנה הגודו מהעוך, בפר להבגרולים הוא חובר ביכיארדלי, בשפר־הבעד ועם־זאת מצא אבק ובוץ (העומה איננה זקוקה לקיסוסים, משם כבם שפסל ה„פשוטי" של פכי־כלאבריל לא היה זקוק לקורנאציה הפספלה של כמלי־הקשיטה שבה הוא־צב, בוכה, בניו־יורק.

גם הספסל המתכשב בשולי הכודכה, שאף כבוד יצא מר האוזרי, אינו מוזן הגינו גונח, דיתאולית, מנסוהה של החומה אלא אם כן מרכיבים את הראש עד למעלה או, בעלים אחרים, מנקודת־האגודם של כלבים ותנולים.

מר האוזרי אף טרח להביא, כמובוה, הצלום של קבנו שהוציף לשבת על האירוע ליד הספסל. יש בכך משום חוסר־הגינות. הרי הקבנן לא עסק בהתגבה נגד מתכנני העיר, אלא ישב על מדרכת הגרנולים ושען על הספסל כשום שאין לספסל משענת ; אילו היתה, אולי היתה המשענת גורמה להתנגדות התומה מנקודת־מבטו של המור, אך הקבנן, קרוב לודאי, שהיה יושב עליו תלא ליוה.

יש דמיון בין פירסום הצלום הזקבנן לפרסומן של מיני פרספקטיבות הגוראאמה, המתארות את מראה העיר מנקודות־מבט שונות, מהר־הבית. הן כוללות את הבתים החדשים הבנויים או המתמעים להיבנות ויש בהן הבכונות משום עדמה חוסר הגינות. כי שכבוד כעם אצל ענייני שירטוט יודע כמה קל לסלף מציאות חזותית על־ידי לתוטוס גראפיים. עיפוש, מבחינה מוסרית, הביקורת הדרלולוגאנטיות שאנכים לה בתים גבהים אלה, ובייחוד אותם בתים המתוכננים להיבנות מסביב לשקע של העיר העתיקה. נוף כבבי אינו, בהכרח, יפה מנוף עשוי, וגם אם כך הוא הדבר, הרי אין מנוס ממנו, שכן המין האנושי יצא כבר, אולי בדוב איוולתו, מן המערות וירד מן העצים, מבנים גבוהים, בעלי ערך ארכיטקטוני, אינם בהכרח בבחינת גורם מכער לירושלים, הזאת, בתנאי שהיו מחרים, אורי־אמור או בנדשים, באופן שלא יקוו מבעת־האגם סיורה ויתחיה מלשים אל הנפי העתיה. השוב גם שנוכחם הבלתי־קונבנציונאלית התשחלב בטופוגראפיה ולעתים אף תשלים אותה.

בתיה הגבוהים של ירושלים — ונבנו בה כאלה גם בתקופת המנדאט — תורמים לאוירתה של העיר. הם יוצרים תרבמה של מטרופולין הבנויה באופן מאטיבי, ומדגישים את עוצמתה כעיר־בירה. למתנגדי הבנייה לגובה כדאי להתבונן, בתמרנות, בתצלומי בתים רבי־קומות בעיירות של החצרמות שבדרום חצי־האי הערבי. אפשר למצוא אותם בספרי־מסעות ובספרי גיאוגרפיה. זהו סוג של בנייה עתיקה, שבאית, בעלת ערך ציורי רב. קבוצות הבתים הגבוהים והחדשים במרלי־העיר מזכירות אותם במידה מסוימת. כאשר העלה המצמיה האבן הבתים התחישן מעט, ותקבל שם נוף עדיענו קולוניאלי, אם לא למעלה מזה. מטעמים אלה אין כל אסון בהקמת המלון הגבוה הבול המודה המוכרת בשיפולי־הר הבוצים ולהוצאים בו במקומות אחרים, מבוקרים בקפדנות.

העמזה היסטוריות וקולות הקודקוש שמשמיעים רשעת רשעית, בעקבות כל אבן חדשה המונחת בציר, מכימים את השמתה־הלב הציבורית מבתולים החורים, כגון ביתור כהרפות על־ידי עבודות־צפר פרדוה. הר הצופים אינו קיים עוד, למעשה, לא מבחינת הצורה ולא מבחינת הצבע. זוהי בכייה לדורות, שכן החליכי והתודשות שכבות העפר של המדרונות והתהוות הפאטינה הכהה של הסלעים נמשכים דורות רבים.

אין לזלזל בהשפעתן של טענות כרק קלנליות. הראייה — שהבביינים הצעקנים למיניהם הצליחו להבעית את האדריכל רייפר במידה כזאת עד שהציע להבטן ירושלים חדשה באזור עטרות („הארץ", 13.10.72) ולהניח את העיר הנוכחית במצבה הבינייני, העתובמאי המאגדאמורי. כתב היה אילו ריחרהו מעט באזור עמק רפאים, מקום שמשכי הצייר עוסבים באובה נחל שורק ומכינים בנייתה כלילה חדשה. אך הוזת זאת נשבנות טענות שההתבודדה המסורתית החדשה יביאו לירושלים את מפגבי זיהום־האויר האופייניים לכרכים גדולים. אפשרות כזאת אינה קיימת במציאות הגיאוגראפית של המקום. בבדלת הכמות של אוזר גב לצר המדרון התחינה של מכבר יפתה, הצמוד לעיר כמורה המאריך את זרימת האויר, אינם מאפשרים הצטברות של אובך עירוני וכה גם שהזהום, הנר־ מה להיצמד אל חלקיקי הפיח, באזור זה.

גם מניעים אינטרסאנטים מסתתרים מאחורי חלק מטענות למיכל. מר אנואר נוסייבה, שו בה הירדני לשעבר ותושב מור שלים, אמר בעת ראיון שלו שהביהה אכתיטית הבנייה בירושלים היא בבחינת עלבון. שבר נוסייבה צר לשאלות ש תיסיקה ועם־זאת ברור הוא עת עובודה דמוגראפית־פור צ'־ידי בנייה האילוה ישראלי בה תאבה את פאיסהדי.

ולסיכום : ביגוי בודדני ובני בוהות לגובה ולרוחב לא יפי רושלים משום בהינה. זהו ע באבמה כאין לדון אותה לפי בגדר של שמורה אנאכרוניסטי שכש השקעה תכיל את אור הרב גם על קירותיהם המצרבי בתיה החדשים והמשמצים, אלה, יחד עם הערים שמסביב ישילו כהי ערב את צלליהם רים אהרה בכתורין שאין דו בציר אחרת. רזעותיה החרש והולכה מלסהר על מהותיה הלק מתושביה כך שהמאבק הק בכגד התהוות ארובבנות בלה בעת ימצא מיתר לזלזלו.

ספרים חדשים

מקור

מראש צורים — מאת אברהם ביק (שאולי). מחקרי חברה, על מהות הקודש כלפלת היהדות של אבות הסוציאליזם. הוצ' „עתיות", 123 עמ'.

ערוך שולחן העתיד — דיני מהרות, חלק ראשון : הלכות טומאת מת, פרה אדומה — מאת הגאון רבי יחיאל מיכל הלוי עפשטיין זצ"ל. הוצ' מוסד הרב קוק, ש"ן עמ'.

פירושי רבינו חננאל על התורה — ביאורים ופראיזמקסות מאת הרב חיים דוב שעוול. הוצ' מוסד הרב קוק, ס"ט עמ'.

גבי הסיפורים אחרים — מאת עדי צמת. הוצ' הקיבוץ המאוחד, 196 עמ'.

בגליר — על חייו ויצירתו — מאת מנחם דורמן. פרקים הספר : פקרות, תאריכים ופרשות, בצל הקומה האיטלקית, עיונים בתורת המוזה ומשות רוצה. הוצ' הקיבוץ המאוחד, ע"ח עמ'.

לרפואתו שלמה — מאת הרב ברוך ישר. דיני רפואה לחולה, לרופא ולמטפלים. ע"ם עמ'.

האומה השלישית — ספר ריגול מאת מיכאל ברזוהר. סיפור שעניינו רצח שרתונית הסובייטי על אודות ארצות הברית. הוצ' ווידנפלד וניקולסון, 177 עמ'.

אושת — ספר שנה לחקר הספר העברי — ה' — בעריכת נפתלי בן מנחם ויצחק רפאל. אסיפת מחקרים בתחום הביבליוגרפיה. הוצ' מוסד הרב קוק, 490 עמ'.

הגר איתמר — מאת נחום אליעזר רבינאוויטש. הדרנים על מסכתות הש"ס ועיונים בסוגיות שני התלמודים ובפסקי הרמב"ם. הוצ' דעת תורה ע"י מוסד הרב קוק, רע"ב עמ'.

בלאורות השירים — מאת שלמה כרמל. הוצ' „עריגים" 86 עמ'.

הדלת המצולה — מאת עמוס אופר קבצי פרוזה רושאכביים וב סכסים. הוצ' שוקן, 61 עמ'.

תרגום

הספר הלבן של יציאת רוסי קובץ מסמכים השופכים אור על כו של היהודי הסובייטי לפימות הו לעלות לישראל. תרגם יעקב ספרית מן המקור. עם־עובד — ; היעות, 110 עמ'.

פסיכולוגיה כבהיארים — א אדלר לשכת צרדוד — מאת כפרגר. על ספעל היין של אלפרד ולל העינויות בינו לבין כורו. ; צבי ארד. הוצ' עם עובד, ספרית קים, 215 עמ'.

מאהבה של לידי צ'טרלי רומן מאת ד.ה. לורנס. הגרסה ה והבלתי־מצונזרת של יצירה הסערה הסעירה את העולם המערבי. ביור לאחנה המהוררת מבכללי הבדצקו הברתית. תירגם אהרן אמיר. הוצ עבר, ספריה לעם, 320 עמ'.

אחר הבגד בכרינה — רומאן אברהם שטארק. על רקע חיי היה בגוליון בשנות השלושים. פאריס' שנבל. הוצ' החתר למען כסר א: שטארק, 268 עמ'.

כי כולק אי התלי התובשה מהוה ביצירכה וכבים על השואה ליליאן אטלן. נוסח עברי חיים ; הוצ' „פורהס" בכרי התולים, 74 עמ'.

אידיש

ביי דיר זיך העמען מאר די פאנגו פון שרייבערס. ניש עולים. העמם אי ארויסגעגעבן דורך דעם קאמיטעט יידישער קולטור אין ישראל. 71 : נארוואליך — יזכור בוך. עורך ; זלצמן — ייריש, ברוך עיין — עב. הוצ' ארגון יוצאי נארוואליו, 303

העורך אברהם יבין

פרופ' ברוך גבוביץ'

המין וכל הכרוך בו

אחת הבעיות הבוערות, המביכות והמצוצות מספר־דורות של משפטים קודמים היא האבולוציה של יחסי גבר־אשה, זקנים־צעירים, מין־חברה. „דרך גבר בעלמה" מקבל משמעות מיוחדת־בעינה בעיצובה של מלחמת־המינים הנערכת בארצות־הברית, בכמה מארצות סקאנדינביה ובאירופה המערבית. פסיכולוגים רואים ב„מלחמה" זו את לכך שהשינויים שבתחולל בכל הדברים והבורתיים שלנו בכוח האמצאות המדעיות והאחרות, מחייבים הגדרה מחודשת של זהות המינים לאור תפיסה חדשה של האדם. פסיכיאטרים רואים בה תופעות מבעורת למדי, שאולי נושאת בתוכה את הקץ ליחסים דו־מיניים, בין גבר הססן וגם כאמר, כנבע וצניע, לבין אישה שהקידמה תיתן בידה עוצמה גוברת והכיות מבלי שתתחלק עם הגבר, חלק כחלק, את התובות.

במחקר מרתק, משופע בעובדות ובתיאורים, כמו מחקרים אחרים שפירסם, מנסה ואנס פאקארד, סופר וסוציולוג אמריקני, את כוחו בניתוח תבדתי של מה שנראה בעינינו כאחת הבעיות המרכזיות בימינו.

נתחיל באשה האמריקנית. כמו בכל ארץ בעולם אורך־החיים הממוצע שלה גדול מזה של הגבר, ההבדל אחד: בארצות־הברית היא חיה ה ר ב ה יותר ממנו (74 שנות־חיים לעומת 67 של הגבר)[2]. היא בוגרת מבוטחת־חיים של בעלה ומודרכת מספות (האלמנות מהוות חלק גדול מלקוחות של סוכנויות־הנסיעות). חיי־המין שלה וכושר־הפריון מוארכים גם הם, כיון שהיא בשלה מבחינה גופנית כבר בגיל 13 ויכולה ללדת ילדים עד גיל 50 (בכך היא זכתה ב־7.5 שנים נוספות, בהשוואה לנשים מהמאה הקודמת). המתקנים המכשירים המשלימים מאפשרים לה להקדיש אך זמן קצר לעבודות משק־הבית ולעבוד כתוצה לו, אפילו היא אם לילדים. היא כוטכת ו„מינית" כבר עם ראשית הבגרות (לאחת מכל תשע נערות בגיל 14 יש „חבר" קבוע, לעומת אחת באלף לפני כשלושים שנה) המיחסת חשיבות רבה למראה החיצוני שלה. אלא שמראה זה שונה כיום לחלוטין מכל מה שהיה ידוע לנו בעבר. האופנה נוטה כיום לטשטש את ההבדלים בין המינים, לשוות לאשה מראה גברי יותר: בארינים קשים או מתכתיים, בהלבשתה במכנסיים ונעליים „גבריים" במנגנם. לעומת זאת, הופכת מגמת הטשטוש את הגבר לנשי יותר, כשהסגנון הוא היפי־דודי, סגנון של קיסה, סלסלה ומלמלה, שבצים למיניהם, בעליים קלות ושיער ארוך.

ציד־הבעלים

יותר ויותר מוצאים אנו את האשה על ספסל־הלימודים באוניברסיטאות ומספר בגיל הנלך של נשים לומדות מקצועות ממקצועות שונים (בין השנים 1947 ו־1962 היוו הנשים בארצות־הברית שני שלישים משיעור־הגידול של האוכלוסיה הפעילה, בשעה שבישראל הוא הגיע ל־40%. וכיום אשה אחת בכל שלוש בארצות־הברית עובדת מחוץ לביתה, מצב שגם ישראל מתקרבת אליו). אך האשה האמריקנית גם נישאת לעתים תכופות יותר (לעומת 1940, כבה אחוז הרווקות בגיל 44—35 היה 10, ירד האחוז הזה בשנים האחרונות ל־5) ובגיל צעיר יותר ויותר: בגיל 20.5 בממוצע, לעומת 21.5 בשנת 1940. אך חשוב לציין שרבע מכל בנות 18—19 נשואות כיום בארצות־הברית. קריאתה של סימון דה־בובואר ב„המין השני" שהנישואין הם מוסד משעבד, נופלת כנראה, יותר ויותר על אוזניים אטומות.

למשבע הזה של „המירוץ אל החופה" יש גם צד שני, הוא ה„תחרות" של הגירושים עם הנישואין. הבאה, אולי, להוכיח את צדקת הטענה, כי בנישואין, בנסיבות המרבות ביותר, יש משום מן ההימור. העובדות מתקיימות ממש: ב־1966 הודיע הרשם במחוז לוס־אנג'לס שעל כל 5 רשיונות־נישואין היו 4 גירושים. בממוצע לגבי ארצות־הברית כולה הוא נמוך בהרבה, אבל מקובל כיום לחשוב שמחצית מכל הזוגות הנשואים בארה"ב אינם מגיעים לצעד עבות נישואין.

אך עם כל זה, שוכחים אמת נרפה, והיא: שמספר השנים הממוצע שחיים כיום בעלים ונשים חיי־נישואין עולה על זה של כמה דורות שקדמו לנו, ולחיי־נישואין מוארכים אלה יש תוצאות משמעיות חשובות מאוד.

אין האמריקנית מתנצת מעצמה דבר. כמו בדורות הקודמים, היא מתאווה להינשא בגיל צעיר, אך כיום היא רוצה גם להיות בעלת־מקצוע ולעשות קאריירה, ולכן היא עושה שימוש מלא בהתפתחות האנגלו־סאכסית, שהן ראייה־משוכחת של הנטיאות, יעילות הם קר, כדי להביא את מאוויה אלה לכלל הגשמה. משום כך, כפי שקובעים אנשי המוזכה המקצועית, בחורות בעירות רבות במקצוע לאור האפשרויות הסמתות בו למציאת בעל. מקצועות הנוחים לציד־בעלים, כמו זבניות, מזכירות בחברות פרסומת והחברות בניה, דיילות, אחיות בבתי־חולים צבאיים. נראים מאוד בעיני האמריקניות, ואילו מקצועות כמו מורות, תופרות, טלפוניסטיות, כותבות־קוות קטן. אף כי אין לנו עדיין מחקר בנושא זה בישראל, אין זה דבר בלתי רגיל אצלנו להיווכח בעניין שכנלות נשים פנויות במספר הגברים העובדים במשרד שגן רוצות לעבוד בו.

דומה שההתבוללות שמשתמשות בהן הנערות משתקות את הגבריות הצלה של הבחורים, החוששים לפול בפח. החוברת „מה רוצות הבחורות", שהוכנה בידי הסטודנטים של פרינסטון, מזהירה אותם מפני הנערות שבמוסד שכן: „זכור ואל תשכח שנערה זו רואה בך לא רק 'חבר' שלה, אלא גם את האיש שבבוא היום ישלם את שכר־הלימוד בעד הילדה של שניכם באותו מוסד". הידועם של הבחורים מובנת יפה.

פער־הדורות

סיבה נוספת לחולות הזוקה של הגבר באשה, בגיל מאוחר יותר, באה ממקור שלא היה צפוי לפני זמן. הדברים אמורים בכל הארצות בעלות ההתפתחות הטכנולוגית המסוערה, אך בייחוד בארצות־הברית, אשר לגביה נאמר, שהיסוד היציב היחיד שנותר בה הוא השינוי... העידן הטכנולוגי, ההופך את הכוח הפיסי לחסר־חשיבות בערבית המקצועות ומאפשר בכך את קליטת הנשים במקצועות הללו, מחייב גם הוא הרבה אנשים להחליף תכונות את המקצוע לפי דרישות של משרד־העבודה האמריקני משנות השישים, אדם בן עשרים צפוי לשנות את עיסוקו כשש עד שבע פעמים. זהות אמר, שכבר כיום על העובד להיות נתון במצב של הסבה מתמדת : מהבניים הידע שנרכש בבתי־הספר המכניים שוב אינו בעל ערך לאחר עשר שנים. אי־היציבות כזאת הגורמת תכונות של הנסיאות, יעילות, שכל ראש־המשפחה, ששוב אינו יכול להעביר את כישוריו המקצועיים לבנו.[3] אי־היציבות הזאת והעובדה שביזוות העובדים האמריקנית היא גדולה, יש בהם כדי להסביר את „הלוזיסות" לנישואין של גברים אלה, הרף הנורא שלהם מפני הנשים. כשגבר זה מגיע לעיר זרה לו, אשתו היא האדם היחיד היכול לסייע בידו ולתת לו הרגשה של המימות.

באשר לצעירים, דומה שהם מתגונים במידות האפשר כבר מעשיה של החברה, שפעם היא רוצה להחזיק אותם מחוץ לשוק־העבודה עד כמה שאפשר יותר, ופעם היא רוצה להדפך אותם לצרכים של השוק והזה במהירות הגדולה ביותר. מספרם הגדל הולך של הצעירים, החיים בקבוצה שלהם (סטודנט באוניברסיטה גדולה יכול לחיות שנים מבלי שיחליף מלה עם אדם בן למעלה משלושים), מביאים ליצירת פער אמתי בין הדורות. בכמה מקרבות בארצות־הברית אסורה הכניסה לכנסיות לבני למעלה משלושים. ל־ הפי־ראה מנוסים, שמתקבצים ב־ הם בגיל־נעוריר מלבד, לא ינו לבוא אדם בן למעלה מ־25: הכול ילנו ל„זקן" או ל„קנה" יכנו אותם ב־ כינויים מעליבים. עם כל זה, מתברר מחקר שכאשר שנבים הצעירים לפני החלטה קשה הם עושים הפ־ רוח בגמורה בין החלטה הקשורה ב־ מעבדם בקבוצה שלהם, שאז הם משפטים מתבריהם, ובין החלטה הקשורה במעמדם בחברה כולה ש־ בה הם חיים, ואז הם מקבלים את דעת הוריהם.

בובות עם שדיים

לאור כל הנאמר לעיל, האם אפשר לדבר על „ה„מין הנראי", ה־ משמע משום ספרו של פאקארד ? הרי עניין לנו כאן יותר במין מבור־ ים. שהרבה מושיבוש ביטלה מבנו הוא מצטמצם למבין צינורים חבר־ והיים או כלכליים, למין שהוא אף אגורי"... אך הוא בחזק ומכר ה־ מראינו: התמוגגות המינית של ה־ צעירים נתנה בין המקרה, ביר ה־ מצב המחייב. אנשים, שבתקופה אחר רים היו מפורדים, להתערב זה בזה ולזיות זה בצד זה. הסבינות, ה־ הצטופות הממינות בבתי־הספר ה־ גבוהים ובאוניברסיטאות, סופי־השבוע הארוכים והגלולה הצרים כל מיני מצבים בחיים להתקרבות מינית כמ־ עם מוצאת הסטודנטים האמריקניות שהגיע לגיל 20 אינן בתולות, ומר־ בית הסטודנטים הגרעצים באמריקאי־ רים בדבר הפרעות נפשיות המודות סובלים שחיקם המיניים עמוסים מאוד.

לאנארכיה המינית הזאת אפשר למנות עוד סיבות, שמשקלן אינו קטן ואולי אף גדול מאלה שמנתנו עד עתה.

ראשית, העת החברה האמריקנית משוקעת עד צוואר בענייני מין, החברה שפשוטותיה כבר נתונים בתוך „האוצר" של המודרניות: אפילו לבבות יש שדיים בגודל טבעי הבנךקים פרובוקאטיביים. מין כמוסור במובן העקיף ביותר של המושג.

שנית, ירקות ההשפעה של הדת, תעימה כל „המעגורת" שידעה להטל את נושא המין ב„מכבים" מסודרים והרוכי־סטרה, שהזי קשורים קשר הדוק למעמדה של המשפחה במסגרת התוברויות־הדתות המקובלות.

שלישית, הידיעה בתופעות המש־

(הסוף בעמוד 17, טור 3)

1. Vance Packard, The Sexual Wilderness, Pocket Books, New York. הספר היחיד של פאקארד שתורגם לעברית הוא „אל פסגת הפיראמידה", בהוצאת שוקן.

2. אורך־החיים הממוצע של האשה הישראלית הוא כזה של האמריקנית, אך לעומת זאת חיי הגבר הישראלי יותר כן ואמריקני: 70 שנה בממוצע.

3. אין, איפוא, כל תימה בעובדה שמביא פאקארד: הרוב המכריע מ־500 ילדים וילדות בני־עשרה, בערסר בלוזיאנבה, הסכים שאין לראות בגבר את ראש־המשפחה.

שיחה קלה, לפני ארוחת־ערב

סיפור מאת אורי בן אריה

יוה קרירה התחילה מנשבת לעת ערב והאיש הצעיר עלה לחדרו
ומה השלישית, כדי ליטול אמבטה דקה של צמר או שמיכת פיקה
פסח. בעוברו על פני דלפק הקבלה, אמרה לו האשה, בעלת המלון:
ת־ערב תוגש בעוד שעה קלה. היא צחקה אליו, אפילו קרצה בעינית
גנות, הקרות, והוא הניד בראשו.
היתה המונה רבה בבית־הארחה זה. באו שוטרים נופשים מן הדרום,
הכינו להם חדרים שהתפנו בקומה הראשונה. שוטרים בגופיות
באפס־מעשה על פני המרפסות הרחבות, המתפלות, וספגו את
זה מן האבן השחורה סביב. היה זה מראה מצחיק: שוטרים בחופשה,
יות, כאילו החוק פשט רגלו ופיהק במסדרונות.
מרחוק נצצה הכנרת בתוך אגן המים ומאחור השתפלו ההרים.
תלו בין מישורים רחבים ואדיות צרים. האויר היה חריף מעט,
ספוג ריח קל של ניחוח קפה שהתבשל תדיר במטבח.
האיש הביא עמו אמבטה דקה וגם שמיכה קלה שהיותה בתודה.
תודה, אמרה הנערה.
היא ישבה בתוך כיסא־נצרה הניפה מבטים תמהים באנשים הסובבים
הבית בגופיות דקות.
באמת נעשה קריר, אמר הגבר.
השנה עוד מעט מסתיימת האלה באים.
הם שוטרים, הפטיר האיש, תמיד מאחרים את הרכבת.
הוא עטף את רגליה הדקות, הכשופות, באותה שמיכה דקה.
כמה שאתה טוב, חייכה אליו הנערה.
את סבורה כך ?
מתי מגישים ארוחת־ערב ? שאלה.
לאחר שישכבו את כל השוטרים.
ואנחנו חשבנו שזה בית קטן ואינטימי.
אבדך הזמין מקומות בטלפון, אמר לה.
אבי היה פה לפני שנתיים וזה היה מקום שקט ביותר.
אין לך מושג כמה שונים פני הדברים עכשיו, אמר.
אולי היינו צריכים לצאת לחו״ל, הצטחקה.
לשבועיים ?
שבועיים ?
אני חייב לחזור לעבודה, אמר.
אל תהיה מעשי כל־כך. העבודה אינה בורחת.
הם עמדו להינשא, כמעט הכריזו על רצונם לפני הוריה העשירים
הנערה. היא היתה כמעט בת עשרים ושבע, והוריה סברו שהיא
צמצמת כהלכה. היא התאהבה בעתונאי יהודי בלונדון, לפני כשנה,
האיש היה נשוי. אביה טס ללונדון והביא אותה למחרת היום.
ת, ספריה, זכרונותיה נשלחו בעקבותיה באוניה.
ארוחת־הערב נתאחרה בגלל השוטרים. אחדים מהם עדיין שוטטו
פני המרפסות הרחבות ובידיהם מזוודות־עץ ותרמילי־גב. לאחד
היה פרימוס קטן וכמה חבילות קלפים בידיו. רבים מהם רטנו.
כמה מהם כמעט ילדים, אמרה הנערה.
הם נעשים צעירים מיום ליום, צחק האיש.
אל תגיד לי.
אוכל להביא לך קפה מן המטבח, אני ממש מריח אותו.
שב בשקט ונסה לנשום לאט־לאט, היא צחקה.
רציתי להביא לך קפה, הציע לה.
נסה לנשום לאט לאט, חזרה ואמרה. האויר הזה קריר כמו גלידה,
לאט לאט.
בסדר, אמר.
אל תחפש לך עיסוקים חדשים.
זו אכזבות, צחק.
לחיות, אמרה.
אחד השוטרים קרב ובא לקראתם ואחר־כך טפח לאיש על כתפו.
ה זו מכה חזקה מאוד, כי השוטר היה מאומן. האיש נבהל והפך פניו.
לא הכיר את השוטר, ולפיכך התבצם.
היה זהיר לפני שאתה מניח ידך, הוא אמר לשוטר, אבל השוטר
צחק.
אתם עובדים גם בחופשה ? שאלה הנערה. אנחנו באמת לא מבריחים.
לא, גברת, צחק השוטר, אבל אני מכיר את האיש שלך.
אותי ? תמה האיש.
לא זוכר ? שאל השוטר.
לא כל־כך ?
לך חמש שנים אחורנית, הציע השוטר.
הלמתי, רטן האיש.
בצופים היינו משחקים בסימני־דרך, התלהבה הנערה.
לאן אתה מגיע ? שאל השוטר.
לצבא, אמר האיש. הייתי בצבא.
כל הכבוד, אמר השוטר. כולנו היינו בצבא.
היית חייל אצלי ? שאל האיש.
אתה לא זוכר ?
היו לי הרבה חיילים, וזו היתה תקופה קצרה מאוד, התנצל האיש.
קצרה והדוקה, צחק השוטר.
בהולם.
אולי הוא לא רוצה לזכור, אמר השוטר לנערה החייכנית. ועיניו.
ינו ביחוד בששת הימים. ביום שבת בבוקר עלינו לדרבשיה, שהיתה
לאה עשן שחור ומשם התפרצנו על קוניטרה.
אתם כבשתם את קוניטרה ? אמרה הנערה.
אתה טועה, אמר האיש. אולי זה היה מישהו אחר.
אני הייתי הנהג, המשיך השוטר. זה היה אוטו מכבסה מחופה, שהלך
אב מאוד גם בלי מהלך־כוח. אנחנו ממש הרסנו אותו בתוך התפלות
אל פני הסלעים. זו היתה ממש מלחמה.
אתם באמת כבשתם את קוניטרה ?
בכל מקום כבר היו צנחנים, אבל אנחנו נכנסנו לתוך הבתים והרסנו
החיות, מקררים, זכוכית. בכל בית עמדה טלוויזיה אוטומטית עם
חורים. אתה זוכר ?
לא.
כן, אמר השוטר. שברנו הכול — רהיטים, מיטות, תרסיות. מה
כפת לי ?
נתנו לכם פקודה ?
איזה פקודה ? צחק השוטר. זה היה הדבר הכי גדול בחיים שלי —
רוס. לשבור, לדרוס, לשרוף, לירות — הכול. הכול בלי דין־וחשבון,
גלי משטרה, בלי חוק, בלי גבול. להרוס וללכת קדימה. כל הזמן קדימה.
אתה הולך קדימה ? שאלה הנערה.
זה היה לפני שהייתי שוטר. באחד הבתים מצאתי זקן חשוש בלי
ניים. רציתי לדפוק בו צרור, אבל הקצין לא נתן רשות. זוכר ?
אתה מחליף אותי, רטן האיש.
אולי הוא יקח טביעת־אצבעות, או ישרוך מסדר־זיהוי, הציעה הנערה
שועשעת.
הקצין לא נתן רשות לירות, צחק השוטר. אני מצאתי את הזקן, הוא
שלי, אבל הקצין נזף בי.
את יכולה להבין דבר כזה ?
לא.
הם ברחו והשאירו את האיש הזקן, הנכה, בתוך ארון־בגדים עם כד
וכמה פיתות יבשות. פתחתי את דלת הארון ונבהלתי. חשבתי שזה
רציתי לתקוע בו מייד צרור חלק, כי זה היה האיש שלי, אבל הקצין
מת נזף בי. לא הורגים אנשים חסרי הגנה, הוא אמר לי.
זקן צולע ומסכן, ריטנה הנערה.
עוד מעט אוכלים ארוחת־ערב, אמר האיש, אולי נעלה לחדר ?
נמתין פה, אמרה הנערה.
למה שתעלו לחדר ? שאל השוטר.
נעשה קר, אמר האיש.
תודה שהבאת לי שמיכה. היא ליטפה את לחיו של האיש.
זה מה שביקשת, הפטיר.
מה קרה לזקן ? שאלה.
רציתי לתקוע בו צרור, אמר השוטר. כל המלחמה עברה מהר מאוד
לא הרגתי את הערבי שלי.
כל אחד חייב להרוג את הערבי שלו ? שאלה.
לכל יהודי יש הערבי שלו, ולכל ערבי יהודי שלו. מי שהורג ראשון
אר בחיים ומנצח, אמר.
אבל זה היה זקן מסכן, נכה ? אמרה.
ערבי, ציין השוטר. זו היתה מלחמה, אם את זוכרת.
אבל להרוג בדם קר ? התנגדה.
דם קר או דם חם, מה יותר טוב ? הוא צחק. זה אולי ספיקי בחוק.
ל בטח לא בחיים. בחיים אנשים בעלי דם קר מנצחים. לערבים יש
חם — שמעת אותם שרים ברדיו שלהם שירי מוות ליהודי ? והם
ינו שיבצתו את המלחמה. קדחת. זה מה שעשה להם הדם החם שלהם.
ערבי שלי אולי עשה שבעה ילדים כדי להרוג את היהודים שלהם.
כולם ברחו, אמרה הנערה.
זה הנשק הסודי שלהם. רציתי לתקוע בו מייד ולא לדבר שטויות.
דיברתם שטויות ?
הקצין. הוא כל הזמן צעק עלי. למה צעקת ?
לא צעקתי, אמר האיש. קולו היה חד, צורם.
הוא צעק עלי, אמר שאני מטומטם, אם אני רוצה להרוג ערבי זקן.
אתה באמת מטומטם, רטן האיש.
זה היה הערבי שלי, אמר השוטר הנזוף. בחוץ שכבו פרות מתות,
בים וחמורים. הערבים חיסלו הכול לפני שברחו. הם ידעו שזה הסוף
להם. אבל הזקן המסכן הצליח להתחמק עם פיתות וכד מים. אולי הם
בו לשחוט גם אותו, אבל לא מצאו אותו. הוא בכה שניקח אותו אתנו.
ולי הוא רצה להיות יהודי. רציתי לקחת אותו לשמים. זה היה עושה
ו טוב על הנשמה ואני הייתי הורג את הערבי שלי במלחמה.
אולי הוא רצה לחיות ?
לחיות ? אחד כזה לא שווה את הכדור שתוקעים בו. זקן מסכן בן
אה. רק עושה צרות חולות. מקלקל את כל המלחמה. בגלל הזיקנה שלו.
זו היתה מלחמה ? היא שאלה.
בטח.
למה ?
כמפני שהם כולם היו מתים ולא אנחנו. את יודעת, ליד בית־המכס
גדול שכב פגר סורי במדים. אולי שכב שם מיום חמישי ועד יום רביעי
אחרי המלחמה. אף אחד לא טיאטא את הכבים. רק הגיעו אותו הצידה
ם הנשק שלו רצה המעיים שנשפכו החוצה כמו חגורת־בטן. חלפו
יירות בדרך, קציני מטה בג׳יפים ולבסוף החלה תיירות במדים. אבל
הורי שכב בדרך ולא זז. למה ? כי טוב מאוד לראות אותם מתים ואנחנו
יים.
מה קרה לזקן ? שאלה.
אולי נעלה לחדר, הציע האיש. מתחיל להיות קר וארוחת־הערב
מתעכבת.
עוד מעט יגישו, אמר השוטר. הגיע גם טבח של המשטרה כדי להציל
את המצב. אנחנו פה בסדרת לימודים. בערב יבואו מרצים ומחר ניסע
לסיור בסביבה.
בלילה משחקים קלפים, צחקה הנערה.
את מומנת, אמר השוטר.
אני משחקת גבוה, היא אמרה.
לא אצלנו, צחק השוטר.
מה קרה לזקן ? היא שאלה.

תספר לה אתה, הציע השוטר.
אני לא יודע, אמר האיש.
מי כן יודע ? שאל השוטר.
אתה מחליף אותי באחר.
זה היה הערבי שלי, אבל הקצין דפק אותו, אמר השוטר. לקצין היה עוזי והוא ירה בו מחסנית שלמה. כל הזמן חיפשתי ערבי כדי לגמור את המלחמה, אבל הקצין דפק אותי.
אל תשתטה, רטן האיש.
אני ?
אולי אתה שוטר, אבל אתה יכול להסתלק מפה.
אני לא מאמינה, אמרה הנערה.
הנערה החווירה כי סברה שתתפרץ תגרת ידיים. האיש התאדם וידיו רטטו. השוטר הביט רק בה.
את לא מאמינה ?
אולי נפלטו כדורים, הציע האיש. זה קורה.
הוא חשב שהערבי רוצה להרוג אותו.
מדוע ? היא שאלה.
כי הערבי שלף שבריה ורצה לתת לו מתנה, אמר השוטר. כופר־נפש, צחק.
הקצין אולי חשב שהוא מנסה להרוג, הציע האיש.
זה מה שאתה אומר, צחק השוטר. אבל הקצין אמר שזה היה ערבי זקן, מסכן ונכה.
אני חושב שאתה שקרן מטונף, אמר האיש.
אל תגיד לי שקרן, אמר השוטר.
באותו רגע צילצל הפעמון ואנשים שונים קראו לשוטר. הוא נעץ בהם מבטים קשים והסתלק משם. גופיתו היתה מוההת מאחור כי נשא מזוודות עץ ותרמילי־גב לפני שעה קלה.
אני חושב שהוא שקרן מטונף, אמר האיש.
אחד כזה נעשה שוטר, אמרה הנערה.
אפס מאופס, רטן האיש.
אני חושבת שזו היתה תאונה, אמרה הנערה. היא המתינה בקוצר־רוח לארוחת־הערב.
אולי זו באמת היתה תאונה, אמר האיש.
היא קמה ממקומה והוא מיהר להושיט ידו אל השמיכה, שנגררה בעקבותיה.
לאן את הולכת ? הוא שאל.
יכול היית להכחיש הכול, היא אמרה לו.
מה ?
הכול.
אבל לאן את הולכת ?
לחדר, אמרה.
אבל הם מגישים ארוחת־ערב עוד מעט ? אמר לה.

המין וכל הכרוך בו

(סוף מעמוד 16)

מה הביאה לזעזוע החריף של „כללי המשחק" המקובלים. אם נצטמצם לארצות־הברית בלבד, אפשר להצביע על האכזבה הקשה שפשטה בציבור בכל הנוגע להיפיסאם, לסכנה האקולוגית ולשחיתות — גורמים שעד כמה שהדבר נראה לנו בלתי־צפוי, היו להם השפעות עקיפות בנושא המיני: יש בהם כדי להצביע, בעיני הבנים, על הבהמיות המוסרית של דור האבות.

פורטנוי אינו טיפוס בלתי־מצוי במציאות האמריקנית. למעשה, הרבה אנשים צעירים מתחילים את הפעילות המינית שלהם, בחלקה, כמעשה־נקמנות נגד הוריהם: זהו מעין ביטוי לעצמאות ולאי־תלות בהורים. מבלי שהתכוונו ההורים לכך הם סייעו לילדיהם בהוצאת משפט חמור על החברה. הם לא סייעו לכך בדבריהם כמו במפעלותיהם, ביחסיהם ובדרך־החיים שלהם. שמוסר־ההשכל הנובע מהם לדור הצעיר הוא לא לחיות באותה דרך, לא להמשיך בחיי ריקנות, לא ללכת שולל אחר הדברים הנראים בעלי ערך והם ריקים מכל תוכן, לא להתעלם כפי שהתעלמו הוריהם מחיי־אמת ומאהבת הדאדם.

על מה יכולים להצביע הרבה מה־הורים לזכותם? המספרים שהבאנו למעלה של שיעורי־הגירושין אינם מראים [illegible] גדולה מאוד בחיי־המשפחה. מה פלא שיש בנים שאינם מקבלים [illegible] את עצתם של הוריהם ואינם תמים בחיי־נישואין נוסח ההורים?

לאן ?

לבסוף, יש מקום לשאול אם אין באנארכיה המינית, אי־האיזון המיני, משום איום על החברה המערבית ובראש־וראשונה על החברה האמ־ריקנית.

במאמר בעל שם פרובוקאטיבי, „מדוע שונא אני את תרבות המערב", שנתפרסם ב„ניו־יורק טיימס מגאזין" במאי 1964, כתב סוויבי: „אני מלא הערצה למערב של המאה ה־19, שהצליח לדחות את גיל ההתעוררות המינית, הנסיון המיני, הר־בה מעבר לגיל של הבגרות הגופנית". את היסודות ההיסטוריים ל־הערצה זו הוא מסביר בשיחה עם סאקארד: „אחת הסיבות להצלחה היחסית של הציביליזאציות המער־ביות בנשאות האחרונות מקורה ב־צניעות־המידות".

בהקשר זה, יש מקום להזכיר גם את פרויד. עד כמה שהדבר ייראה כמתמיה, על שום היותו, כידוע, מצוסק הרבה בגלל התיאוריה שלו שהגבירות מקורה תבוסות בבליעת האינסטינקט המיני. ב„הרצאות־מבוא חדשות בפסיכואנאליזה" הוא עומד בהדגשה רבה על תפקיד ההתאפקות המינית בהתפתחותן של הגבורות ה־אנושיות: „אנו מאמינים שהציביליזציה הוקמה על־ידי הקרבה בסיפוק הדחפים הפרימיטיביים".

יש, איפוא, מקום לתמוה, שאיש הציביליזאציה של הצריכה מבלה את כל ימי חייו כשהוא בריצה במסלול ללא מטרה, המחזיק תמיד לנקודת־ה־מוצא: צורך אינפאנטילי להביא את כל התאוות על סיפוקן. הדאגה אינה לעתיד של ארצות־הברית בלבד, אלא גם לזה של המערב כולו, שמא ל־אחר הגדולה תבוא עליהם, כמו על רומא בשעתה, השקיעה.

רן שחורי

„נופים"

גלריה גורדון, תל־אביב

הנוף היה האתגר האמנותי המר־גש ההדומינאנטי במחצית השנייה של המאה שעברה. הציור נזקק ל־תהליך ממושך בן דורות רבים עד שדמות האדם נדחקה מופית מעריכו התמונה ופינתה מקומה לטבע. מר־אה הטבע, על רב־גוניותו, שפע צל־ליו, והתשלובת של מעשה־ידי אדם ומעשי־בריאה ראשונים, נותנים ל־צייר אפשרות להכיל את כוחו כ־מעתיק, כמנצח וכמפרש. הנוף השפיע מאז ומעולם על רגישויו וחוויותיו של המתבונן בו, אלא שלא תמיד ראתה האמנות את הנוף כאובייקט או כגירוי אמנותי ראוי.

כך קרה גם לאחר תקופת ההתלה־בות והתגבשות האמנותית לו — כשתיאור־הנוף האימפרסיוניסטי מי־צה וסיפק עד תום את הסקרנות והאתגרים בתחום זה. רוחות חדשות שהחלו לנשוב בעולם האמנות, הו־רידו את ציור הנוף המתאר מגדולתו והפכוהו לעניין שולי, לעיסוקם של אקדמיסטים שמרניים, או הו־מר־גלם ונקודת־מוצא לביטוי אמנו־תי, שאתגריו צופים דרך מעבר לתיאור הנאמן והתואם של מראה־עיניים.

התערוכה הצנועה בגלריה גורדון מוכיחה ההליך זה בפורסה קשת רחבה של גישות אל תיאור הנוף, כשהמשותף לכולן הוא היות הנוף עצמו עניין שולי בהן. הציורים המוקדמים יותר, מבחינת הזמן או הגישה, עדיין שומרים על נאמנות כלשהי לעקרון התיאורי, אך גם כאן המיתארים, העצמים והמסות שבטבע הם בבחינת גירוי לאמן, ה־מבטא באמצעותם פרשנות, הלך־רוח או עקרון אמנותי מסוים. ה־אקוארלים המעודנים והמתומצתים של זריצקי הם השלב המוקדם ב־דרכו אל המופשט המוחלט. לבנון, אנה טיכו, הגדלר, אנגלסברג ואורי־כא עשים, איש איש בדרכו ובסגנו־נו, את הנוף מכשיר לביטוי אמוצ־יונאלי חריף או מעודן. הנוף הקטן של אורי ליפשיץ מזכיר את הנופים האכספרסיוניסטים המובהקים בדרא־מטיות החריפה של משחק האורות והצללים ובמורות המסתוריות, ש־הוא מקנה לבתים ולגושי העצים. אביבה אורי, בשני רישומים מה־טובים וההחלטיים שלה, לאה ניקל ויחזקאל שטרייכמן ניצבים כבר עמוק בתחום ההפשטה, כשהאוב־ייקט הוא נקודת־מוצא בלבד למער־כת צורנית־צבעונית משוחררת. אצל רפי לביא משמשת רפרודוק־ציה של צילום נוף מתקתק רק בפראגמנט צבעוני וכמירקם נוסף בבד, שתפיסתו מופשטת. רפי קייזר, לעומתו, רואה בנוף ביטוי־משחק לדימויים הפאנטאסטיים שלו.

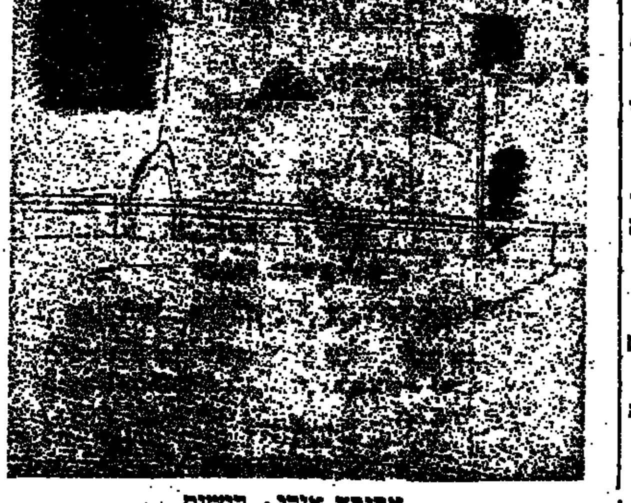

אביבה אורי : רישום

צבי רפאלי

פאול פוקס

גלריה גרפיקה 3, חיפה

ציור כבול באזיקים — כך אסור אולי להגדיר את תצוגת הבכורה בארץ של פאול פוקס, עולה חדש מהונגריה. רישומי דיות ותחריטי נייר סוגים אירוניה ובת־שחוק עצובה, הרומזות על ניכור ובדידות של פרט, הנתון בעולם ששולטות בו רוחות רעים. בתוך פקעות של חוטים מסולסלים וסבך קוים ל־ליניים, בין רקמות פתלתלות, דמוי־קורי־עכביש, מתגלים באקראי קורי־אדם ממוכנים, קאריקאטורלים, „הדבוקים" אל דפנות האוביקט. הי־חוות הכללית המוטשטשת למתצה, היא כשל בריחה מתמדת מהמבוך, הערוך, באורח פאראדוכסלי, בסדר ובמשמעת מופתיים. ברישומים אח־דים שולטת הקונכיה המאונכת, ה־עשויה בוואריציות שונות, פותחה וסגורה לסירוגין, המתוהה כעין „אר־זן שלישית" המשרתת את ה„אח הגדול".

ברישומי „מלכותי" אלה של פאול פוקס, העשויים בידע גראפי, מתוך עמקות ציורית ויצירת מתח דראמ־טי בהצללה ובהארה של הצבעים — ניתן להבחין בהשפעות הסובות של האנס הארטונג מזה ושל אמני „סג־נון־הצעירים" מזה, ששרידיו עדיין ניכרים בגראפיקה המזרח־אירופית בת־ימינו (גראפיקאים יוגוסלבים, למשל, רואים בסגנון הנ״ל את סמ־מני הקונאגינציה המתאימים, לדע־תם, את רוח ימינו).

בעבודותיו האחרונות של הצייר, הנמצא בארץ אך שבועות אחדים, מורגש רצון כן לאלתר את חוויותיו בדפי רישום הפתוח, ספונטאנים, האמורים לשקף את המציאות החד־שה שבה הוא נתון עתה. כך נוספו בשולי המדמויות, עיצובים קאלי־גראפיים מסולסלים המצטרפים ל־אותיות עבריות דקוראטיביות. לפי עדותו של הצייר אלה הם לבטי תל־מיד האולפן, שעדיין אינו „מסתדר" עם האותיות הקטנות.

„קלוז־אפ"

המרכז לתרבות, שגרירות ארה״ב בתל־אביב

ד״ר ליאון גורדון מילר הוא מעצב תעשייתי ידוע, צייר וגראפיקאי. תערוכת התצלומים הצבעוניים שלו מבוססת על עקרון אחיד — קי־רוב המצלמה אל האובייקט המצו־לם. בדרך זו מאבד האובייקט את עצמיותו הצורנית והופך למירקם פלאסטי וצבעוני מופשט. האיכות האמנותית של התצלומים עשויה להיקבע על־ידי עצם הסלקציה והל־ידי דרך־עיצובם של האלמנטים ב־מערך הקומפוזיציוני. ד״ר מילר מוכיח יכולת טכנית גבוהה, בהפי־קו דפים עשויים היטב ומורכבים מאוד מבחינת תהליכי הצילום, ה־פיתוח וההדפסה, וכושר־ההבחנה מעמיק, בגלוותו את המקסים הה־עשיר בתופעות הטבע השונות, אר־לם, תפיסתו האסתטית־האמנותית אינה חורגת מהמקובל בתחומי ה־עיצוב הגראפי. הדבר ניכר ביותר בעוטם הצבעוני, הגולש לעתים קרו־בות למתקתקות רגשנית.

„המלך של גני מרווין"

„המלך של גני מרווין" הוא סרטו החדש של בוב רפלסון, בכיכובו של ג'ק ניקולסון. הסרט מתרחש באטלנטיק סיטי, בחורף כשהעיר רי־קה מנופשים ומפטסים, והשלכתן משוטטים בה בקזינו שהולכו באוק־ראי על לוח־משחק. אל העיר הזאת בא דיוויד שסבלני כדי לשחרר את אחיו ג'ייסון מבית־הכלא. האחים יגלו עד־מהרה, כי אמנם פשוט עד מאוד להשתחרר מבית־הכלא, אבל אין כל דרך לצאת מן המשחק. האח דיוויד (ג'ק ניקולסון) הוא איש־רדיו. הוא ביישן ומכונס בעצמו עד לאוב־ססיביות, מתמש כל הזמן בזכרונותיו ובדמיונותיו, ומספר סיפורים. הסרט המנוד המקסים הזה של רפלסון פותח באחד מסיפוריו. „הב־טחתי לספר לכם מדוע לעולם איני אוכל דגים — אומר דיוויד לקהל מאזיניו ופותח באגדה על הימים ש־בהם מכמר הוא ואחיו ג'ייסון להרוג את סבם בפיסת דג״ים מיובשת ולח־יות „שותפים־לפשע לנצח".

הסב הזקן חי וקיים, כמובן ; ד״ר [illegible] מבדקו של ג'ייסון ומומינו לאטלנטיק סיטי. ג'ייסון חי כשולטן בעל־הרמון ובו אשה מזדקנת קוקטית ומטורפת ובתה התורגת אטומת המבט. הוא סוחר בחלומות מדולדלים, אמן מ־דרגה חמישית. הוא משכנע את אחיו שיקנה אי בשם סיקי בארכי־פלגוס ההוואי ויבנה שם קאזינו כדי לגרוף ממון. כדי לממן את החלום משתף ג'ייסון פעולה עם גנגסטרים כושים, שלבסוף מוליכים אותו שולל וחלומו מתמוטט כבנין קלפים.

סרטו הקודם של רפלסון, „רסיסי חיים", היה מלודראמה חריפה. ב„המלך של גני מרווין" נשמר אותו קצב של עריכה ותנועת מצלמה, אך יש תחושת לב דקדקנית לניואנס הדראמאטי. אפשר ש„גני מרווין" לא יזכה להצלחה כקודמו, אף־על־פי שהוא סרט מעניין תרצה הרבה יותר.

ביהודה החדשה לנחמה פוחצ'בסקי

אהוד בן עזר / ספרי דורות קודמים

„על מטת עץ רעועה, העומדת אצל חלון קטנטן בחדר צר וגמוך, שוכבת סצליה אלברשטם בפנים רזים וחיוורים עם עקבות אצילות שעליהם. עיניה סגורות ונשימתה לא כסדר. בידה הימנית אחוז ספר סגור ואצבע דקה תחובה בין הדפים.

„מן החלון הפתוח נשב עליה רוח מערבי; הוא הדריעה ותפקח את עיניה; הרימה מעט את ראשה, העיפה עין בחדר ותמהה :— הוא איננו עוד !... מדוע !... מדוע לא בא חברה הטוב, החבר היחידי שעוד דואג לה בחיים !" (עמ' 29).

אלה השורות הפותחות את סיפורה („ציור" בלשונה) של נחמה פוחצ'בסקי „גוססת", שנדפס בקובץ סיפוריה הראשון, „ביהודה החדשה", בשנת 1911. סצליה אלברשטם באה ליהודה החדשה כדי למות. היא שוכבת בחדר שכור, בודדה במושבה, ונזכרת בחייה. היא אשה יפה וחולנית. „תענוגים !.. כלום לא שבעה אותם די בחיק מעריציה הרבים !.. רצוצת גוף ונפש שכמותה עכשיו, — למה להחש עוד אהבה, ידידים, תענוגים !.. הוא לא בא ? — מוטב ! די הבלים ! —" (עמ' 30). והיא נזכרת באהוביה : מיטיה, בן השכנים העוצרים; סמיון גבריליוב שבא מהאוניברסיטה הפטרבורגית לבקר את אביו וביקר בבית אביה יום־יום; ולאדימיר, עורך־הדין המפורסם; לוין, הגבר העז והשליט, שכל מפלגתו תלויה בו, עמו נסעה ממקום למקום לארגן קבוצות של הגנה עצמית; בתקופה שלאחר הפרעות היא נדדה מרוסיה לאמריקה, חזרה לאירופה, ועל גדות הסיינה היא נתקלת באדם, „שמצץ במשך זמן קט את לשד חייה עד תומו..." (עמ' 32) — ברוקשטיין שמו. „הגבר היותר יפה שהיא פגשה בעולמה ! ומלבד יופיו, הוא נראה לה לאדם בעל מידות תרומיות, שכדאי להקריב בשבילו את תמצית נשמתה... והלה (הוו) אמנם בערה, בערה מהר תחת אשו האכזר, וכשנפרדה ממנו כבר מילאו המיירקים הארורים את כל ריאותה..." (שם).

והיא נזכרת ברחות את ליל פרידתם הארור. ברוקשטיין עומד לפניה בעיניים מתיזות זיקי שנאה, הוא קופץ את אגרופו הנועץ כמטורף :

„—הגידי, לילית, הגידי — כמה עלי לשלם בעד כל התענוגים שהשבעתני ? — — — — — — — — — —" (שם).

ה„ציור" הזה אופייני לדרך־כתיבתה של נחמה פוחצ'בסקי. היא נולדה בבריסק דליטא ב־1869 ונפטרה בראשון לציון ב־1934. בנעוריה למדה בגימנסיה רוסית, היתה פעילה בתנועת „חיבת־ציון" ונישאה למיכל פוחצ'בסקי, שהיה אחד מהשישה שהברון רוטשילד בחר בהם להעלותם ארצה לשם לימוד החקלאות (בהם היה גם יצחק אפשטיין, שעמו ניהלה אחר שנים ויכוח על ה„שאלה בעלמה" ב„השילוח"). יחד עם בעלה עלתה לארץ־ישראל ב־1889 התיישבה בראשון לציון ובמושבה זו חיתה עד יום מותה. ברשימתו „נפש" (זה היה כינויה הספרותי) כותב עליה משה סמילנסקי בספרו „משפחת האדמה" (הוצאת „עם עובד", תש״ג, 1943) :

„בשמה המשאל כן היא, כולה נ פ ש. — — — ו„מכתבים" היתה שולחת ל„המליץ", שהשיבו על קוראיהם רוח חן וחיבה של ארץ־מולדת. ואחרי ה„מכתבים" באו, מקץ שנים מספר, גם מאמרים וסיפורים וציורים מחיי הישוב. עטה ידע, לעתים, ליצור דברים נחמדים. מקומה לא היה ב„כותל המזרח" של הספרות העברית, אך הספרות העברית היתה לה מקדש־מעט ועטה — כלי לשרת בו בקודש, וברגעים של עליית־נשמה או מצוקת־נשמה היתה מושיטה אליו את ידה." (שם, עמ' 243).

„ביהודה החדשה" מחולק לשני שערים. חמשת הסיפורים הראשונים „התאבדות", „תחת האתרוג", „סימה רסקין", „גוססת" ו„התרסה" דומים לסיפור שבו פתחתי את הרשימה. אלה הם ציורים קצת נוגים מחיי המושבה. מותו של ילד. דמותו של בנימין פיין, מחלוצי גידול האתרוגים בארץ ותושב ראשון לציון, אשר התאבד בגלל החרם שהטילו רבנים שונים על אתרוגיו. לא צד העלילה הוא החזק בסיפוריה, אלא ציור האווירה והתקופה. ועם זאת הסיפורים כמעט אינם „ארץ־ישראליים", אם אנו שופטים אותם בנוסטאלגיה של היום (מישהו אמר שהיום גם הנוסטאלגיה היא לא מה שהיתה פעם); יש הרבה נכר בסיפוריה של נחמה פוחצ'בסקי ולא ריח הפרדסים עולה מהם אלא מרי חייהן של נשים עגונות שנקלעו, מתוך רצון הרבה אהבה, לתנאי־חיים חדשים וקשים מאד.

השער השני בספר מוקדש לעליה התימנית, שהתחילה מגיעה בשנים ההן, בעקבות מסעו של שמואל יבנאלי. „רומה", „גלות ז'", „פעמיים", „ביר קודשי", „אחרי שמחה". גם הם סיפורים עצובים. המבוכה של צעירי העדה בהגישתם עם אורח־החיים של האיכרים. הנסיון המהוסס עדיין להשתחרר מכבלי הדת ולהיות בצורה מעט יותר חופשית. גם כאן אין עלילות רבות, אלא רישומים, ויש הרגשה כי המספרת לא בדתה את הדברים מלבה, אלא מתארת מקרים שהתרחשו בסביבתה.

משה סמילנסקי ממשיך ומספר ברשימתו „נפש", כי נחמה פוחצ'בסקי לא רק אחזה בקרנות־המזבח של הספרות העברית, אלא גם היתה אחת האיכרות הראשונות והטובות בבנות ישראל בארץ. „להם טוב להפליא ידעה לאפות בתנהה, וכל היום היתה טורחת ועמלה כנמלה. לא היה דבר אשר יגרום לה קורת־רוח ואשר יאיר את פניה הכחושים הירוקים באור של שמחה, כשבח שניתן ללחם, אשר לשו ואפו כפיה, ולתוצרת החלב ולירקות ולפרחים שלה." (שם, עמ' 243).

את רשימתו עליה מסיים סמילנסקי ברמזים על מחלה או על משהו אחר, שליווה כצל את חייה ונסך עליהם כמין גורל טראגי המשתקף גם בעצב סיפוריה :

„אבל עמוק־עמוק בנפשה של „נפש" צפון היה במשך כל חייה דבר טמיר ונעלם מעיני כל, והוא כירסם אותה בסתר... בחייה, המלאים תמיד תוכן ומעשה, היו רגעים של בדידות ותוגה. בשבתה בין השמשות ובדמותה כי אין שומע לה, תשיר לעצמה בלחש שיר רוסי, שנחרת בלבה מימי נעוריה, שיר על אחד עלם בעל לב רחב, סוער וסואן, הבודד לנפשו ומשתעמם בתוך שאון קריה... וצלילי שירתה רועדות בעצב חרישי, ביגון עמוק ומקבב...

„היה בחייה דבר־מה קשה, מחריד ומזעזע, והיא השתדלה תמיד להטביע את זכר הדבר ההוא בתוך מפעלי חייה, ולא תמיד הצליחה. הסער הכבוש עמוק בנפשה היה מתפרץ, אמנם אך לפרקים רחוקים מאד, וצעיף השקט המדומה, שהליט את פניה תמיד, היה נקרע... ויש אשר פניה הכחושים הירוקים — כאבן יקרא וישוע לעזרה, והיא כאילו מתאמצת לשבור כבלים ולשחרר את נשמתה... ואז היתה היא — המבונגת תמיד, המפורדת השופעת עוז וכוח ואמונה — כה שבורה, רצוצה ואומללה...

„עם שאיפותיה, שמחתה ועגמתה, תקוותה וייאושה, אושרה ואסונה, הלכה למנוחת־עולמים שנים רבות לפני הגיעה לזקנה." (שם, עמ' 244).

היא היתה, כנראה, אשה יפה מאד, לפי תיאורו של סמילנסקי. ומי יודע מה היה הסוד הכמוס אשר ליווה כצל את כל חייה ? מה היה אותו דבר קשה, מחריד ומזעזע ? כמעט בכל סיפוריה יש איזה הד לאסון מוקדם, לגורל, המטלטל את גיבוריה ומכריעם תחתיו.

נחמה פוחצ'בסקי : ביהודה החדשה. קובץ ציורים. יפו, א״י. דפוס א. אתין. תרע״א. 1911. 74 עמ'. מחיר הקובץ בא״י — פרנק אחד.

דת התבונה

בכל פעם ששאלות קוראים מפנות אותי אל עבר בעיה תחבירית שיש עמה צד ניכר של שיקול סגנוני, חזקה שיקומו קוראים אחרים ויטענו מכות שיקול סגנוני השוואתי על מה שנוכל להציע כאן. קא משמע לן : מקום שאין לנו אפשרות ל־

טור הלשון

עסוק בסוגיות התחבירית, אשר ב־בעיות של הקשר לנו לעברית, שיש עמה בעיות לשון תמורות, אין לקוות שנגיע ליותר מאשר לליבון מקור הבעיות. ואשר לפתרונות — אפשר שיתקבלו האפשר שאין פיתרון ש־יתקבל על הכל.

נניח שדברי הטוען נכונים — ואם אינם נכונים, הרי גם אז הבעיה קיימת. פילוסוף יהודי־גרמני גדול כינה את חיבורו העיקרי על היהדות בשם: Die Religion der Vernunft. מי שאינו יודע גרמנית, יבקש ממני תרגום אנגלי. ובכן : The Religion of the Reason אבל בכך מן הסתם כבר חטאתי — וזה ראשית הדיון. שכן בתרגום אנגלי זה — וכאן לא חשוב, איזו מלה אנגלית נבחר לתרגום Vernunft — יש ה־בנות יסוד. ומהי ? שמצב היידוע באנגלית הולם בדיוק את המצב בגרמנית, ועד נראה, כי על כך בדיוק נסב הויכוח כולו. התרגום האנגלי כבר מראה, שאפילו מגרמ־נית לאנגלית אי אפשר לתרגם ב־שמירה עורת על שימושי תוית היידוע.

ובכן, במהדורתו הראשונה נקרא הספר בשם המודע את שני החל־קים : גם „דת" וגם „תבונה". ואין צריך להסביר לקאנטיינים שבין ה־קוראים שיש דברים בגו. והנה — כך נאמר כבר בה המחבר, וכתב את ספרו לאחר מכן Religion der Vernunft, כלומר, הסיר את תוית היידוע מן האבר הראשון. מטעמו היהדות אינה „הדת של התבונה" אלא רק „דת של התבונה". נשאיר לחוקריו של אותו פילוסוף לחקור, אם יש אמת בסיפור לגופו — אם אינו אמת היה יכול להיות אמת לצורך בירורנו הלשוני.

ובכן : בלשונו שלו ביקש לרכך משהו בעניין היידוע. אבל דוק : הוא לא השתמש בתוית של אי־ידוע (Eine Religion), אלא רק בדרך סתם : Religion, ובכך ביקש לשנות מקצת משהו בניסוחו.

נניח שאלה הן העובדות. והנה באים אנו להריק מכלי אל כלי. הרי בספר יסוד של הפילוסופיה הדתית של היהדות מדובר, ומן הדין שנדקדק בקוצו של יו״ד. מה יהיה אפוא התרגום העברי הנאות ? ב־צורה מפורשת יותר : אם נקרא לספר בתרגומו העברי „דת התבו־נה" — כלום יש בכך מיד משום יידוע שני האברים ? נמצאים אנו אפוא באחת הפרשיות הסבוכות של מבנה הצרפים השמניים בעברית. בוודאי לא נוכל לפתוח כאן בבי־רור כל הסוגיה של סמיכות ופירוק סמיכות — אבל ננסה ללבן מקצת משהו לאור הקושיה שלפנינו.

מאחורי השאלה מתחבא אחד ה־דחלילים של התחביר העברי. וכך שיגרתו : לפי הדקדוק המקובל עלינו אין מידעים את הנסמך. נניח למימ־צא למעשה בלשון ימינו, ונלך לפי התיאוריה. אין מידעים את הנסמך — — משום שהוא בהכרח מיודע. כלו־מר : אם באמר „דת התבונה", הרי כבר יידענו בהכרח מלת „דת". הר־ראייה : כל העולם אינו חולק, שאי אפשר לומר „הדת התבונה". ובכן : בהכרח יש כאן יידוע. ומאחר שכל הבעיה היא להבחין בין שני הניסוחים — עם יידוע ובלעדיו — הרי כבר נסתמה לנו הדרך. בצורה חריפה יותר : אם נניח לרגע כי נכונה ה־טענה, כי אותו מחבר דקדק ושינה בכוונת ספרו — ולצורך הדיון הדק־דוקי שלנו העובדה ההיסטורית אינה חשובה — הרי באמרנו „דת התבו־נה" קלקלנו בדיוק מה שהוא עצמו ביקש לתקן.

פירסתי את דרך המחשבה, משום שהיא עקרונית להרבה שיקולים ב־תחום זה. אמנם נכון : לפי חוקי ה־עברית — וכך לפי חוקי שפות שמיות אחרות — אי אפשר להוסיף תוית יידוע לנסמך. יש כאן צד פורמלי מסויים, יש כאן מניעה של „כאילו יידוע". אבל דווקא משום שניטלה לפי אותם החוקים אפשרות ההב־חנה, הרי אנו מצידנו חייבים לש־אול : כלום זה אותו דבר כמו „יידוע ממש באמצעות תוית" ? כלום באמת נכון לומר, כי מצד המשמע כל מבנה סמיכות לפי הטיפוס שלפנינו יש בו יידוע האבר הנסמך ? כלום נסתמו כל האפשרויות ? כלום בכל דוגמה שניקח — כגון „מורה בית הספר" — כבר קבענו שמצד העני־ין זה „המורה" לעומת „מורה" ? או שמא ראוי להבחין יפה בין הצד הפורמלי לבין המעמד הסימנטי של היידוע ?

העמדת השאלה הזאת והיא עצמה פירושה ערעור על מה שנראה מוס־כם בחכמת בית הספר. זאת הנקודה שמגמה בצורך להתקדם — ועל כך בהמשך.

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קור־אים בבעיות לשון שיש בהן עניין לכלל. את השאלות יש להפנות ל־מדור „טור הלשון", מערכת „הארץ" ת״ד 233, תל־אביב.

זה עתה הופיע

אנתולוגיה אנגלית

לקט שירה מן המאה העשירית עד היום

בעריכת שמעון זנדבנק

בספר זה נאסף מבחר מן השירה האנגלית, המקיף שבעים משוררים ואלף שנות שירה : החל בשיר האנונימי „הנודד" מן המאה ה־10 וכלה במשורר טד יוז, יליד 1930. מיוצגת כאן השירה האנגלית הקדומה, שירת האנגלית ה„בינתית" (צ׳וסר), שירת הרינסאנס (סידני, ספנסר, שקספיר, קמפיון, בן ג׳ונסון), הבארוק (דון, הרברט, מארוול, וון, מילטון), ההשכלה (דריידן, פופ, ד״ר ג׳ונסון), הרומאנטיקה (בלייק, וורדסוורת, קולרידג׳ קיטס, ביירון, שלי), המאה התשע־עשרה (טניסון, בראונינג, ארנולד, הארדי, הופקינס) והמאה העשרים (לורנס, ייטס, אליוט, גרייבס, דילן תומאס, אודן).

לאנתולוגיה מבוא כללי וכן הקדמות קצרות על כל אחד מן המשוררים.

שמעון זנדבנק הוא ראש החוג לספרות השוואתית באוניברסיטה העברית, ירושלים.

ש הוצאת שוקן / ירושלים ותל־אביב

תמונות

רכישות חדשות, הצעות חדשות :

- חיים אתר (אפתיקר), מגדולי הממשיכים של האומנות היהודית בארץ : דיוקן נערה, שמן.
- איזידור אשהיים : אקוורל ורישום.
- גרפיקה אימפרסיוניסטית האקספרסיוניסטית

בהוצאת : DIE SCHAFFENDEN 1928 — 1930

FRITZ SCHAEFER, PAUL HOLZ, HANS BRASS, OTTO HERBIG, W. R. HITTE.

★ ★ ★

- LUCIEN PISSARO : חתוך עץ בצבע 1907 (MONOGRAMIERT)

כמו כן מיטב ציירי ישראל

נא לבקר

רוז Rooz

גלריה לאמנות

סמטת בית השואבה 1 (פינת אלנבי 94) תל־אביב, טל. 613924

שעות עבודה : 9.30—13.00, 16.30—19.00

אגודת הציירים והפסלים ת״א

גלריה ליצירות על ניר

(אקוורלים, רישומים, הדפסים מקוריים, גואשים ועוד)

נפתחה בביתן האמנים

רחוב אלחריזי 9 תל־אביב

באוסף הגלריה גם היצירות המתוצגות בתערוכה שבביתן.

מנהלת הגלריה הגב׳ ברורית מס עומדת לרשות־כם בכל יום בשעות 10.00—12.00, 17.00—20.00.

הציבור מוזמן.

מפעל חדש של כרטא

לציון שנת 25 למדינת ישראל

אטלס כרטא לתולדות ארץ־ישראל

מראשית ההתיישבות ועד קום המדינה

ערך יהודה ואלך

ב־202 מפות, בטקסט ובתמונות מסביר האטלס את תולדות הארץ והעם והתהליכים שהביאו להקמת המדינה

המחיר — 29 ל״י

קנה גם

את הכרכים הקודמים של הסידרה :

אטלס כרטא

- לתקופת המקרא — יוחנן אהרוני
- בית שני, המשנה והתלמוד — מיכאל אבי־יונה
- מביתר ועד תל־חי — מרדכי גיחון

מחיר כל כרך — 26 ל״י

המשותף לכל הכרכים: ✶ עריכה מעולה ✶ הדפסה בצבעים ✶ ניר משובח ✶ כריכת בד אמיתי

להשיג בכל חנויות הספרים

אם לא השגת בחנות, פנה לכרטא, ת. ד. 2500, ירושלים

هكذا من الأصل

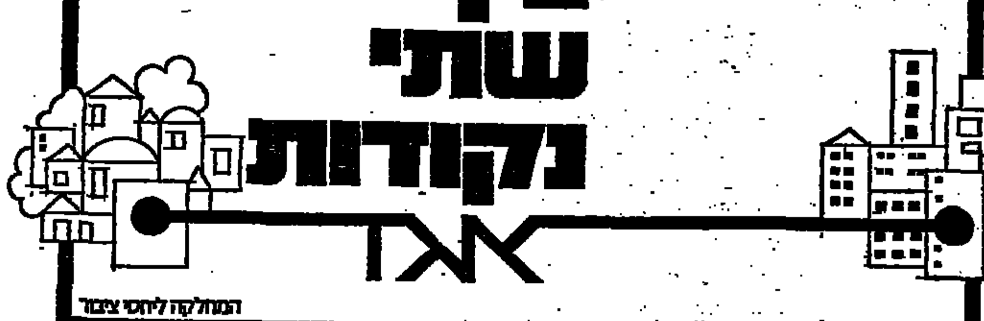

אולפן אמריקאי
אנגלית שוטפת

אנו מציעים קורסים אינטנסיביים, המשכים מ־3 עד 20 חודש ✱ הלימודים נערכים בבוקר: מ־9.00 עד 11.30; וכיתות אחה"צ המתחילות בשעות 2.30, 4.00, 6.00, 7.15, 8.00 ✱ הכיתות, ברמות בינוניות ומתקדמות, לומדות בשיטה השמיעתית־דיבורית החדשה שלנו „אנגלית שוטפת".

כל המורים שלנו ילידי ארה"ב. הכיתות ממוזגות אוויר ובעלות בידוד מרעש ✱ בכדי לתת לך פרטים אודות המחירים והכיתות המתאימות לרמתך הנוכחית, אנו עורכים חינם מבחן שיבוץ בימים: א'—ה' בין השעות 4.00 ו־8.00 בערב (בבאר־שבע — בימים א', ב', ד', ה').

לשם קבלת פרטים, נא לבוא לאולפן:

תל-אביב: רח' דיזנגוף 158 **ירושלים:** רח' שלמון 1 (כיכר ציון)
חיפה: רח' ביאליק 13 **באר-שבע:** רח' העצמאות, בנין קולנוע „שביט"

ר. גולדפרב
מנהל האולפן

אנו מתחייבים להקנות לך ידיעת אנגלית שוטפת—בדיבור, הבנה וקריאה

למד אנגלית
ושפות אחרות
לפי שיטת הלימוד היעילה והמפורסמת ביותר בעולם
בבתי ספר „ברליץ"

אנגלית, צרפתית, איטלקית, ספרדית, גרמנית, עברית, ערבית
לפנה"צ, אחה"צ ובערב.
קבוצות מיוחדות לתיכונים ולבתי"ס יסודיים מ־ABC.
שעורים פרטיים בכל שעות היום
קורספונדנציה אנגלית מסחרית

ברליץ
BERLITZ
תל־אביב, נחלת בנימין 2, טלפון 56347
תל־אביב, שד' הר הכרמל 1, טלפון 266443
חיפה, הנביאים 27, טלפון 69265

10 יתרונות
בלימוד לפי שיטת "ברליץ"
על פני כל שיטה אחרת

1. בכל כתה לומדים רק 5—14 תלמידים ועל ידי כך ניתנת אפשרות לכל תלמיד להשתתף באופן פעיל ואינדיבידואלי בשעור.
2. במרכז כל שעור עומד תמיד נושא הקשור ב־חיי יום יום המציאות.
3. כל נושא מוגש בקורס של החומר המוסיף להנאה מהשעור.
4. התקדמות נלמד תוך כדי שימוש מעשי בשיחה ולא על ידי שינון כללים.
5. לאחר חודשי לימוד ספורים נוכח התלמיד בשליטתו העצמית והמובנת בשפה.
6. על פי שיטת „ברליץ" לומדים שליחים ישראלים להעיל, אנשי עסקים וקציני צה"ל.
7. שיטת „ברליץ" סייעה לחיילים משוחררים לקבל משרות חשובות ומשכורות גבוהות לאחר לימוד מהיר של השפה האנגלית והצרפתית.
8. בין תלמידי „ברליץ" בארץ נמנים מדינאים, חברי כנסת, מרצים, רופאים, עורכי־דין שחקני במה ובד ואנשי סגל שגרירויות.
9. שיטת „ברליץ" עוזרת לישראלים הנוסעים לחו"ל להתמצא בנסיעות, בקניות, במסעדות ובבילוי.
10. אם למדת שפה אחת לפי שיטת „ברליץ" תלמד כל שפה נוספת בקלות מירבית לפי אותה שיטה.

מה מבדיל את שיטת „ברליץ" מכל יתר השיטות?
- כל מורה מלמד רק בשפת האם שלו ולפני שהוא מוסמך להוראה הוא נאלץ לעבור קורס מושלם בשיטת „ברליץ".
- ל„ברליץ" נסיון הוראה ברחבי תבל מאז 1878.
- לכל שעור לפי שיטת „ברליץ" יש ערך מעשי ומיידי.
- שיטת „ברליץ" היא התאמה שיטתית לתהליך פסיכולוגי המאפשר לילד ללמוד את שפת האם שלו. אבל היא מותאמת לשלבים שונים של תפיסה שכלית בהתאם לגיל הלומד.

• • •

קורסים חדשים:
קורספונדנציה אנגלית • הכנה לבחינות באנגלית לאוניברסיטה ולטכניון • קורסים מזורזים • עזרה לתלמידים באנגלית, צרפתית וערבית • קורסים מיוחדים לפני־הצהרים לעקרות בית ומשעה 1.30 עד 3.00.
שעורים פרטיים

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
יחידת המכרזים המרכזית — אזור ת"א

מכרז מכירות מס. 46/72 - תא מכוניות

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות"), מזמינה בזאת הצעות מטעם המעוניינים לקנות כמנה את הרכב המפורט להלן:

109—516 משאית רכינה לילנד
121—026 מסחרית מגורה פורד־טרנזיט
126—904 מסחרית רגילה דודג' 200־D
118—930 משאית רגילה 6X4 קייזר־ג'יפ
115—915 טנדר קומנדקר 4X4 וויליס
604—669 מסחרי ברכב פנדר פולקסווגן
254—346 נוסעים סטיישן פולקסווגן
225—472 נוסעים סטיישן 4X4 ווליס
267—051 נוסעים סטיישן 404 פיג'ו

את הרכב המוצע אפשר לראות במוסך הסוכנות בבריפין הנ"ל ביום א' 26.11.72 ועד יום ד' 6.12.72 בין השעות 08.00—13.00. על כל מציע יהיה למלא את אותם התנאים שנקבעו על ידי הסוכנות לגבי מכרז זה. את תנאי המכרז וטופסי ההצעה לגבי המכרז אפשר לקבל החל ביום 26.11.72 במוסך הנ"ל וכן גם במשרדי הסוכנות בתל־אביב, רחוב קפלן 17, חדר 438 חדר 124. התאריך האחרון להגשת ההצעות הוא יום ה' 7.12.72 שעה 12.00 לתיבת המכרזים הנמצאת בסוכנות הנ"ל, בחדר 438.
אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

דרוש למשרדים
שטח של 200—250 מ"ר
בתחום ת"א, ר"ג, גבעתיים
לפנות טלפון: ת"א 235608

משרד העבודה | הפקוד | הסתדרות הפקידים
המרכז להכשרה ולהשתלמות בפקידות, בניהול ובמשרדנות
חיפה
מודיעים על פתיחת קורסים:
✱ **הנהלת חשבונות למתחילים**
הפתיחה 30.11.72 ✱
✱ **כתיבה במכונה**
בשיטה אלקטרונית חדישה ✱ הפתיחה 3.12.72
מספר המקומות מוגבל!
פרטים והרשמה במזכירות בית הפקיד, חיפה, רח' מאיר 44, טלפון 524103, בין השעות 08.00 — 19.30

תהפוכות בקרב שחמטאי

שחמט
מאת משה צ'רניאק

כדי שתהנה שחמט יהנה כראוי מתרגמת משחקי אמנים חשוב שיערכת מסעיהם יהיו מלווים הערות ופרושים. או, לפחות, שהמסעים ה„חזקים" יובלטו ע"י סימני קריאה ושאלה. רצוי גם, לפי הצעתו של ברונשטיין, לציין ליד כל מסע את הזמן שהשחקן חשב עליו.

יש בכל אלה כדי לסייע לקורא להאיר נבונה את אווירת הקרב; לא רק לעקוב אחרי המסעים שנעשו, כי אם גם להבין את הדברים שנשארו „מאחורי הקלעים" ואשר מהווים לעתים קרובות את חלקו המעניין ביותר של המשחק.

להלן אחד ממשחקי התחרות האחרונה בברית המועצות. רב האמן הסובייטי חולמוב מספר מה היו מחשבותיו ברגעים הקריטיים של המשחק.

לבן: חולמוב.
שחור: יוקבסון.
התחרות קיסלובודסק, נובמבר 1972.

1. ה4, ג5; 2. פ—ו3, ד6; 3. ד4, ג:ד4; 4. מ:ד4 [illegible]

פתוח מקובל מן ההגנה בפרש אך אינו פסול.

4. ... ר—ד7; 5. ג4, פ—ג6; 6. מה—ד2

במטרה להוציא את הרץ דרך ב2.

6. ... פ—ו6; 7. פ—ג3, ה6; 8. ב3, ר—ה7; 9. ר—ב2, 0—0; 10. ר—ד3

לא 10. ר—ה2 כי אז 10... מה—א5 ואסור 11. 0—0 בשל פ:ה4!

10. ... מה—א5; 11. ה5

חסמה מיוחדת. עדיף 11. 0—0, צ—ה8; 12. פ—ה4.

11. ... צ—ה8; 12. 0—0, פ—ג6; 13. צ—ה1, ר—ו8; 14. ר—ו1, צ—א8; 15. פ—ו7; 16. ב:ה4

החלטה נועזת בשים לב להחלשת הרגלי ג4. מוטב 16. צ"א—ג1.

16. ... מה—ו8; 17. פ—ה5, פ—ה... 18. פ:ה5, פ:ה5; 19. צ"א—ג1, ... 20. פ—ה3

לא 20. ו4 כי אז ר—ה6!

20. ... מה—ו5; 21. ר:ה5

יהרע במיוחד. אחרי 21. מ—ה1 (אור 21. ר—ה2) יבוא 21. ... צ—ה8 ובעקבותיו ר—ו6 או ו5.

21. ... ר:ה5; 22. ה3, ה5; 23. ה4

כנגד 23. 41 ?! השחור ישיב פשוט 23... ר4! וכמובן לא יפול בפח: 23... מה:ה3+ ?; 24. פ—ה2, ר—ו7; 25. צ—ה3 עם לכידת המלכה.

25. ... מה—ה7 ?;

הלבן נשם לרווחה. הוא חשש מ־23... מה—ו6!; 24. ו4, ר—ו3!; 24. פ—ה3, בג; 25. פ—ו4, מה־א8; 26. צ—ה1, צ—ה3;

מתכוון להכפיל את הצריחים וכך להגביר את הלחץ על ג4. אולם עדיף בכל זאת 26... ב:ג4; 27. ב:ג4, ר—ב5 עם סיכויים טובים לשחור. המסע בטקסט מוכיח הסתבכות מקוית מצויינת.

27. פ—ד5, ר—ה7 ?;

המסע המתבקש שאמנם איננו טוב. השחור חושש מההמשך: 28... ר:ו3; 29. ג5, ר:ו4; 30. ג:ד6 עם יומה הדרכה בעד רגלי. אך היה זה עדיף על המסע בטקסט.

28. פ—ה5

תמרוניו של הפרש עושים רושם רב. עתה אסור 28... ר—ג6 בשל 29. ה5!

28. ... ר—ה5; 29. פ—ו3, ב:ג4; ? 42:

השחור מחמיץ הזדמנות אחרונה: אחרי 29... ר:ו3; 30. ג:ו3, ד5; 31. ו:ד5, ג:ד4+; 32. מ—ב2, ב:א3; ל־שחור תמורה מספקת בעד הכלי.

30. פ:ה5, ד:ה5; 31. צ:ג4, צ:ג4; 32. ר:ג4, ר—ה6; 33. צ—ג1, מה—ב2; 34. ר—ה2 !

מכאן פועל הרץ בשני הכיוונים: תוקף את 6 ומאיים בהתמכות ר:ה5.

34. ... צ—ב8 ?!

מוטב 34... מ—ה7; למשל 35. מה—ג1, פ—ו6.

35. מה—ה5, ר—ב5;

לא ניתן להגן על כל הרגלים המותקפים.

36. ר: ה3, מ—ה7;

מפסיד גם 36... מ־ה7; 37. מה:ה5+ ו6; 38. מה—ג7+!

37. ר—ה3 !

הלבן איננו מתפתה ל„סיום־ראווה": 37. ר:ו6+!? ו:ו6; 38. מה—ה7+, מ—ה6; 39. צ—ג7, צ—ד1+; 40. מ—ה2, ר—ה1+; 41. מ—ה3, צ—ה3+; 42. מ—ה4, ר—ה2+; 43. ר:ה3+; 44. מ—ה3 ועתה מביא 44... ר—ה2+; 45. מ—ה2 לנצחון הלבן; אבל צפויה לו הפתעה בלתי נעימה: 44... ר—ה4+!; 45. מ:ה4, צ:ה3+; 46. מ:ה3, מה—ה3+ עם תיקו ע"י שח־תמיד.

37. צ—ה3; 38. מה—ה6, מה—ה3; 39. ה5, ה:ה5; 40. מה:ה5, ה־שחור נכנע.

שחמט בישראל

ידיעות בקצרה: עם הצטרפותם של האמנים יוכטמן, בוביס ובירנבאום עלה ל־54 מספר השחמטאים שנרשמו לאליפות הפתוחה בבאר־שבע ● במעדון „לסקר" ת"א נבחרה הנהלה חדשה. הרכבה אינו שונה בהרבה מזה של ההנהלה היוצאת: בוך, בוכבינדר, יושע, מאוער, סמילטינגר, פלדמן, קופלר בין די"ר ראובן ● בתחרות הגמר אליפות ת"א נערך סיבוב החמישי ובו ניצח כץ את ברונשטיין ושלאם את מוס. מוביל כץ עם 4½ נק' ואחריו שלאם 4 ● באליפות רמת־גן ניצחו ביחד משה כשבי ואהוד גרוס הם מתמודדים עתה בדו־קרב קצר לקביעת התואר. במשחק הראשון ניצח גרוס ● בתחרות מרכז הנוער השלמו משחקים לא גמורים לקראת הסיבוב האחרון שיערך ביום א' הקרוב. משה צוקרמן כבר הבטיח לעצמו את המקום הראשון. הוא צבר 8½ נק' כשאחריו: פוס 7, אבני, מלצמן 6½, קופלר בין 6, יושע 5(1), פיקלני 4½(1) ● קבוצת חדרה/מנשה ניצחה בתחרות המסורתית על גביע ראובן שרגאי ז"ל ● האגוד הישראלי לשחמט ערך קבלת פנים לחברי המשלחת האולימפית שייצגה את ארצנו בסקופליה בתחרויות לגברים ולנשים. באותו מעמד חולקו פרסים לקבוצות המצטיינות בליגה ולמנצח באליפות הנוער.

בעיה מס' 699
מאת פ. לויד 1876

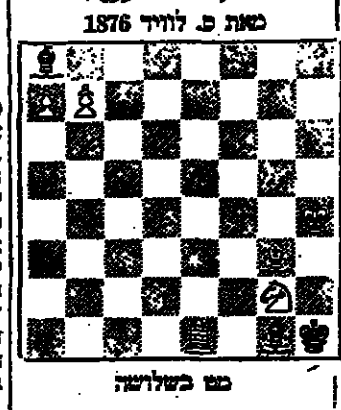

מט בשלושה

בעיה מס' 700
מאת מ. סורקו, 1958

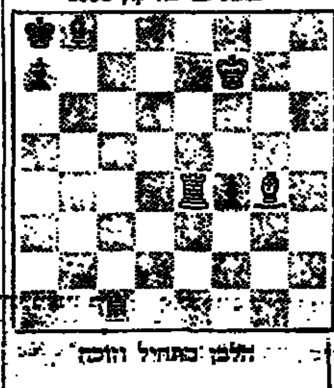

הלבן בתחיל וזוכה

בעיה מס' 701
מאת ה. מאטיסון, 1927
פרס ראשון

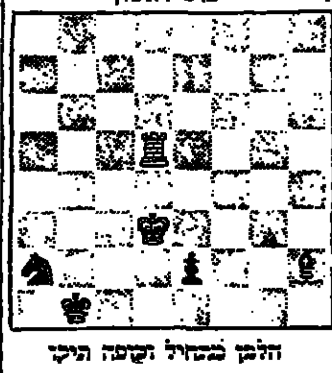

הלבן בתחיל וקופה תיקו

שחמט בעולם

ידיעות בקצרה: בבאקו, שבדרום רוסיה, נפתחה התחרות ה־40 של אליפות ברית המועצות. שלושת הראשונים יעלו להתחרות הבין־אזורית. באליפות זו משתתפים 11 רבי אמנים ו־11 אמנים חזקים שעלו כי התחרות חצי־הגמר. בסיבוב הראשון נסתיימו 7 משחקים בתיקו (בכלל זה סבן עם ברונשטיין, באלאשוב עם פורמן, טאל עם קומין) ו־4 כרעו בניצחון (ביניהם המשחק גולד—חולמוב). על אף העדרם של ספאסקי, פטרוסיאן, סמיסלוב, קורצ'נוי, קרס פולוגייבסקי, קרפוב ושטיין (שיעלו ישירות לתחרות הבין־אזורית) צפויה התמודדות קשה ומרתקת ● כבר אמריקה שבארה"ב נפתחה תחרות גדולה בה משתתפים כמה מבכירי השחמטאים בעולם. אחרי 3 סיבובים מוביל הרני בנט לרסן עם 2½ נק' כשאחריו פטרוסיאן וגליגוריץ עם 2 נק' כ"א. גליגוריץ התחיל בשני נצחונות אך הפסיד לפטרוסיאן. בתחרות משתתפים גם הרוסי הצעיר קרפוב (סיים בתיקו עם לרסן), האוסטרלי בראון וכמה מטובי השחמטאים האמריקאים — צבבס, בירן, קאבאלק ועוד. הפרס הראשון 11 אלף דולר מעניין, כי פישר לא נתפתה ההא מחרים את התחרות המוכנה ביותר שנערכה בארצו כמה כנים מכבר ● נסתיימה התחרות לזכרו של ציגורין, שנערכה בקיסלובודסק. ניצח פולוגייבסקי עם 11 נקודות. אחריו שטיין 10, גלר 9, איבציקר, גורגדזה, צשקובסקי 8 כ"א ● באליפות בריה"מ לנשים אחרי 9 סיבובים מובילות קיסלובה וקושנליבה עם 5(1)

ציורי ישראל בבולי ישראל

בולים
מאת שמואל שליט

בפעם הראשונה ינפיק דואר ישראל סדרה בת שלושה בולים עם ציורי ילדים. בעולם שכיחה הנפקת בולים עם ציורי ילדים, זה אפילו נעשה אופנה. לא מכבר הנפיקו הצ־לומי בולים עם ציורי ילדים מצ'כוסלובקיה, יוגוסלביה, הולנד וארצות אחרות. במרבית הארצות נוהגים לרשום את שם הילד־הצייר, גילו ושם בית־הספר בו הוא לומד. מעודדים בדרך זו את הצעירים להגיש הצעות ציורים לבולים. כן גוברת ההתעניינות הצעירים בבולים שצוירו בידי חבריהם.

בישראל, לא קיים הקשר בין ה־ציירים הצעירים לבין הדואר. ביירות הבולאי אף לא ידועה תהודת של ציירי הבולים הזודשים. קיימת סברה כי הילדים אינם עוד ילדים והבן שהיא אף כתבייסים כיום ב־יצירותיהם האבנגרדיה.

לדברי מר ה. ליב, כמשרת הבולאי, נדפסו הבולים החדשים לפי ציורי ילדים שנלקחו מאגף הנוער של מוזיאון ישראל בירושלים — הציורים בערכים 0.02 ל"י (חמור ואשה ערביה) ו־0.03 ל"י (כדור פורח) — וכסדנאות הנוער של מוזיאון תל־אביב 0.55 ל"י (ירידת אור הגיגה המונית). לא ידוע לשרות הבולאי, מתי נמסרו הציורים למוזיאונים.

הבולים, בתבנית מלבנית־אנכית, נדפסו בגודל 40X25.7 מ"מ בערכים 0.02 ל"י ו־0.55 ל"י ובגודל 51X20 מ"מ בערך 0.03 ל"י. הבולים נדפסו בשיטת דפוס־שטח (אופסט) במפעל לוין־אפשטיין בבת־ים, בצבעים מר־הביר־עין, בגליונות בני 15 בולים כ"א, עם חמישה שובלי ביאור ל־שורת הבולים התחתונה.

הבולים יופיעו בינואר 1973 עם בול עליית יהודי צפון אפריקה ר־בולים מן המנין עם שלושה ציורי נוף: הרמון, המפרץ העולם ואי האלמוגים.

ורדים בבולי נוער שווייצים

בתחילת דצמבר ינפיק הדואר ה־שווייצי את הסדרה המסורתית של פרו יובנטוטה (למען הנוער) אותם יפיצו בתוספת תו המולד ארגונים ומוסדות הפעילים לטובת הנוער. הבולים החדשים בתבנית מלבנית־אנכית זעירה, מתארים מיני ורדים וערכים והבקוב 10+10, 20+10, 30+10, 40+20 סנט.

הבולים צוירו בידי אנה מריה טרכסלין מברן ונדפסו על ביד פלד־רסנסי לבן בשיטת דפוס־שטח (אופסט) אצל מפעלי קורוזייה, ב־גליונות בני 100 (50X2) כ"א, ב־צבעים מרהיבי־עין.

שתי סדרות בולים נוספות בשביל טוגו נדפסו וצוירו בישראל

שתי סדרות בולים נוספות — סד־רת בולים אולימפיים ובולי ציפורים אקסוטיות, צוירו בידי אחים שביר בתל־אביב ונדפסו אצל המדפיס ה־מכשלתי בירושלים.

בולי הספורט, שתוקפו לאולי־מפיות מינכן, נדפסו בתבנית מלב־נית־אנכית. בערכים 30, 40, 50, 90 ו־200 פראנק הם מתארים ספורט־אים בענפי הכדורסל, ריצה, זריקת דיסקוס והתעבלות.

בולי ציפורים אכסוטיות, בתבנית מלבנית־אופקית, ההנפקו בערכים 25, 30, 40, 60 ו־90 פראנק.

מנחם אות לאיזו [IZ]

להלן אימרה של סופר אנגלי. מתחת לאימרה רשום שם הסופר. האימרה ושם אומרה, רשומים בספרות ומספרים שכל אחד מהם מייצג אות מסויימת. למטה נתונים כמה שיוויונים חשבוניים באותיות, שכל אחת מהן מייצגת סיפרה מסויימת מאלה המופיעות באימרה ובשם. השיוויונים האלה, אם תפענחם נכונה, על דרך ההגיון, יעניקו לך מפתח ספרות לגבי שש אותיות. רשום את שש האותיות שבשיוויונים מעל לספרות המתאימות. את האותיות המתאימות ליתר הספרות והמספרים עליך למצוא בדרך ההגיון והניסוי.

האימרה

14 2 13 18 162 6 3 20 11 13 6 11 9 2 19 975
6 2 12 51 12 5, 5 9 7 3 1 6 2 12 16 15 17 4 13
9 14 10 11 165 365 18 9 14 51
(8 17 6 9 4 7 1 6 7 9 6)

השוויונים

ד
י = יש = יד—די
דליל = יקאדי
טס = מאזל = שאיל

הפתרון בשבוע הבא

פיתרון „פענת את הצופן (11)"

בנקאי הוא אדם המשאיל לך מטריה שעה שהשמש זורחה, ודורשה חזרה כשהגשם מתחיל לרדת.
(מרק טוויין)

השוויונים
32—23=3²
32×23=736

הגנה מבריקה

יד השבוע: מחלק הדרום. הכל פגיעים.

צפון
♠ 8 5 2
♡ 8 6 3
♢ A 8 4 3
♣ A Q 10

מערב
♠ Q J 10 9 4
♡ J 7 5
♢ J 10 6
♣ 9 4

מזרח
♠ K 6
♡ Q 10 9 2
♢ K 9
♣ J 8 7 5 3

דרום
♠ A 7 3
♡ A K 4
♢ Q 7 5
♣ K 6 2

ברידג'
מאת ג. גשרי

בתחרות קבוצות השיגו דרום־צפון לחוזה כופי של „3 בלי שליט" (מצד דרום) לאחר מהלך הכרזה שיגרתי. בשני השולחנות התחיל מערב את ההגנה עם ה־Q ספייד.

בשולחן הראשון כיסה מזרח עם ה־K ספייד והכרזה לזכות בלקיחה. מזרח המשיך עם ה־6 ספייד והכרזן שוב שם ספייד נמוך מידו, בעוד ה־9 ספייד של מערב זכה בלקיחה. זה הכשיך עם ה־10 ספייד שבלקיחה ביד הכרזן עם ה־A. בעוד מידו משליך קלאב. הכרזן כהן את בגני התהליך כי הוא צריך להשיג קליקה בדיאמונד של כדי להבליח באפייה. בכך כן היתה ההשלמה תלויה במיקומו של ה־K דיאמונד ורק אם במזרח החזיר בו, יוכל הכרזן לבצע את הבכלה האצבעי.

לפיכך, שיחק הכרזה קלאב נמוך בידו אל ה־A. קלאב בהזבה, הכרזה משם בדיאמונד נמוך. מזרח שיחק את ה־9 דיאמונד והכרזן עלה עם ה־Q דיאמונד בידו הכה בלקיחה. הכרזן המשיך עם דיאמונד נמוך מידו. מערב שם את ה־J דיאמונד ועתה עמד הכרזן בפני הבעיה ביחס למיקום ה־10 דיאמונד. הוא ניחש נכון כאשר שם דיאמונד נמוך מהדומם, בעוד ה־K דיאמונד הכה בלקיחה ביד מזרח (אם היה עולה עם ה־A דיאמונד, היה מערב זוכה בלקיחה אחר־כך עם ה־10 דיאמונד וההגנה היתה זוכה בחמש לקיחות לפני שהכרזן מגיע את הבעת הלקיחות הבוחנות). מזרח הזר מהארט, אך עתה היה הכרזן במצב של שליטה כהלכה. הוא עלה עם ה־A הארט, חכה בשתי לקיחות נוספות בדיאמונד עם ה־8, A. בסיכום בצע ההזוה באצבעות שלוש לקיחות דיאמונד, שלוש לקיחות קלאב, שתיים בהארט והלקיחה עם ה־A ספייד.

גם בשולחן השני התחיל מערב עם ה־Q ספייד ומזרח הורשה לזכות בלקיחה הראשונה עם ה־K ספייד. שוב הזר מזרח עם ה־6 ספייד הד כיזה שיחק נמוך מידו באפשרו ל־9 ספייד של מערב לזכות בלקיחה ה־שנייה של ההגנה. כאשר חזר מערב עם ה־10 ספייד, הניח מזרח כי לכרזן ישנה כניסה אפשרית ב־ידיה האצבעית (דיאמונד באמצע בין קלאב הארט), כי ה־10 ספייד היה האצבעי בין קלפי הספייד ה־נותרים. לפיכך, השליך מזרח ללא היסוס את ה־K דיאמונד של ה־ספייד השלישי שנלקח ביד הכרזן. כבר כבקרות זה כל מזרח לא תחזיר לכרזה כום סיכויים לבצע את החוזה. הוא שיחק דיאמונד נמוך מידו. אך מערב שם את ה־10 דיאמונד שנלקח על־ידי ה־A דיאמונד בדומם. הכרזן לא יכול היה להשיג לקיחה שלישית בדיאמונד מבלי ש־מערב יזכה בלקיחה קודמת עם ה־J דיאמונד. גם אפשרות של להוץ לא הניבה כלום, והסיכום באלך הכרזן להסתפק במכותה לקיחות הבוכל ב־ביצוע החוזה בהפרש של לקיחה. כמובן שהכרזן יכול היה לבצע את הצעד הבבריק של מזרח, אם היה עולה עם ה־A ספייד בלקיחה ה־ספייד הבנייה, אך הוא לא התעלה בבקירה זה.

הסקה מרכזית בשיטה האמריקאית
חום אחיד בכל הדירה

התנור מספק מים חמים לדירה ולגופי החימום הנראים למעלה (Baseboard Convectors). הקונבקטורים מותקנים בחדרים מעל הפנלים, באורכים הדרושים לכל חדר ומפזרים חום אחיד בכל הדירה. נעים נוח, דקורטיבי, תופס מינימום של שטח, לא מפריע לעיצוב פנים הדירה (ראה התמונה למטה). תנור Malibu המופעל על סולר, מתאים גם לתמונה המופעלת הסקה מרכזת אחרים המבוססים על מים חמים.

מותקן בדירות הפאר של "עוה" חברה לבנין בע"מ, בשכונת הצמרת "נוה־אביבים", וכן באוניברסיטאות של ירושלים ובאר־שבע, בישובים של רמת הגולן, בוילות ובבתים משותפים בכל הארץ, ועוד.

הקונבקטור ניתן להפעלה ע"י התנור המשוכלל והקומפקטי „מאליבו" של סלנט/פין־הידרון בע"מ, חברת בת של .SLANT/FIN CORP החברה הגדולה ביותר בארה"ב לייצור קונבקטורים ותנורים קומפקטיים להסקה מרכזית. אפשר גם להפעיל ע"י תנורי הסקה מרכזית אחרים.

ייעוץ חינם, ללא התחייבות ניתן ע"י מומחי החברה לקבלנים, בעלי בתים, אדריכלים ומהנדסים יועצים — במשרדנו.

סלנט/פין-הידרון בע"מ
שדרות בן ציון 7, תל־אביב, 258969, 258717
סניף ירושלים: טל. 231996

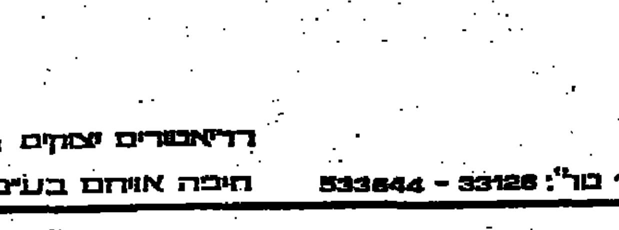

משאבות סרקולציה
ARMSTRONG

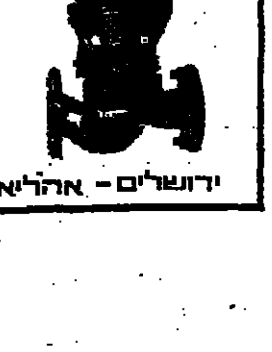

נתורי חמום
DE DIETRICH

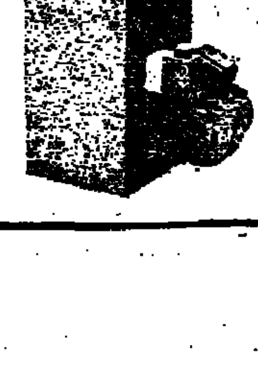
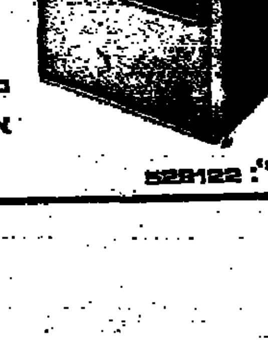
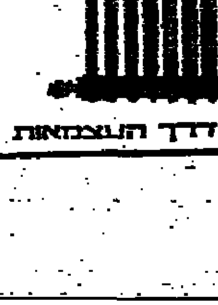

נתורי הסקה
מברזל יציקה

מבערי שמן
CARLIN ארה"ב

רדיאטורים יצוקים

ירושלים - אחליאב 10 טל': 533644 - 33126 חיפה אורום בע"מ דרך העצמאות 58 טל': 528122

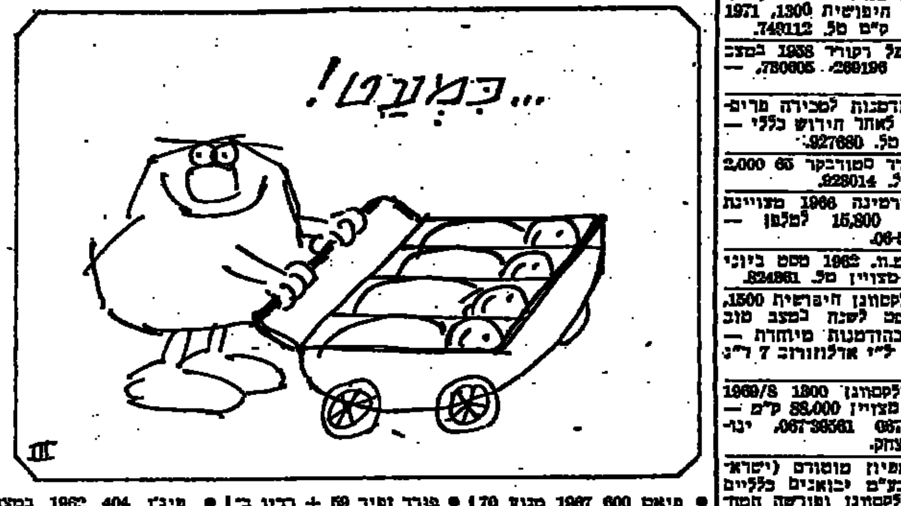

שרותים

● בצ'יגי הצבעים בכל כיר וצבע, יעוץ חינם — 235586

● המהירים שירות בעיר ר מהנדס לעיר 241281

● מקבל עבודות שיפוצים, שינויים בדירות לוי אברהם 733009

● מחדש כל מיני רהיטים פוליטורה ומכנרים גם ב- בית הלקוח 827392 בערב.

● כעדיה! כלמשים ומבריקים מרצפות והשירותים ב- יסודיות 37621

● „הכבריק" כלמשים ומבריקים מרצפות — 150 ונקיון יסודי 243224

● „עוז" — חברה לשרותי נקיון לימוש והברקת מרצפות 740149

● „ברק" חברה לשרותי נקיון יסודי ליטוש והברקת מרצפות באחריות 843855

● „שקד" חברה לשרותים בע"מ — שיפוצים כלליים לדירות ובנינים, ספסים, צי' פויי עץ, ריצוף, בנית חדש של. ת"א, אבן גבירול 181 טלפון 443910

● תירוש אמבטיות בביתך באחריות בכל הארץ. טלפון 243880

● „הכלמשים", הברקת מרצפות פוליש לא מתקלפים, דירה 150 ל"י, טל. 248669

● „שחף" בע"מ, מציעים לנחתיות שרותי ניקיון ב- משרדים, מפעלים ובתי ספר. 287963

● סידור גדרות זיפות גגות סיוד צביעה, ריצוף ועבודות מסגרות 825629

● „עדירפלסט" מקבלים כל מיני עבודות שיפוץ ותוי-סים וכו הרבקת טפטים מכל הסוגים, ריצוף לינולאום, תיקרות דקורטיביות העבודה מתבצעת ע"י מומחים מלך ג'ורג' 31 טלפון 229860

● ליטוש והברקת מרצפות באחריות פוליאסטר 125 — אפשרות ניקוי יסודי. טלפון 51764

טלוויזיה

● תיקוני טלוויזיה ע"י טכנאי אמריקאי עם 15 שנות נסיון 780221

● בהזדמנות לרגל נסיעה לחו"ל טלוויזיה במצב חדשה לצלצל בשעות היום 31116 מאר

● עד 1000 ל"י תקבל עבור המכשיר הישן בהחלפה ל- טלוויזיה טלורה דגם 72 ה- יתרה בתשלומים נוחים — „דואב" אבן גבירול 12 — 257080

● תיקון טלוויזיות באחריות לשנה. בטוח החלפת טלו- זיות ישנות בחדשות, — אורטופיקום (בע"מ) — 03-243008

● גם ב-50 ל"י אתם תקבלו דגם 73 חדש ל- ... „עתיקות" קנו טלוויזיה מד- שה, צלצלו 240292 והמכשיר יבוא לביתכם עוד היום.

● טלוויזיות דגמי 1973 ב- תשלומים וללא מקדמה חיוג 281274/5

● „מרגלית" למתקן ע"י ...

● למכירה טלוויזיות אמקור במחירים מפתיעים ...

● תיקוני אקספרס למכשירי טלוויזיה ואנטנות בביתך — צלצל 525133

● בהזדמנות טלוויזיה אמ- קור, גודמנרה במצב מצוין טלפון 33763

● עד 1000 לירות תקבל עבור הטלוויזיה הישנה או המקולקלת בעת החלפתה בחדשה, התקשר „טלרום", טלפון 827491

● חגם התיקון — בתרם ביטוח הטלוויזיה מעבדת „רנטון" — 775335

● למכירה טלוויזיה „חדי- ראו" כמעט חדשה לפנות טל. 264324 משעה 8 אחה"צ.

רהיטים

● למכירה ארון 3 דלתות ועור, סיב פעולה 251002 — אחה"צ.

● „פרבל" רהיטי מתכת בד יהודה 196 ת"א טל. 241306 פינות אוכל מקסימות, ספס- לים, שולחנות, כסאות, מוכן ...

● קונה רהיטים משומשים ותיקיים ירושות וחיסולים כהן 772796

● רהיטים דניים בהזדמנות מיוחדת במבחר גדול ובמחי- רים כוללים זו ההזדמנות שלך להשיג רהיטים שעמדו בתצוגות, העלו אבק או נבג- מו קלות בעת המשלוח. להי- שיג ישר מהיבואן במחסני דג'יש בפרדס כץ, רח' הפלמ"ח 23, שעות הקניה 9.30 עד 18.00 וביום שישי 9.30 עד 12.30

● מערכות ריהוט סלוניים ומזנונים מודולריים בעצוב סקנדינבי ב-100 ל"י לחודש 445074 ובצינוד יבקר בביתך ללא התחייבות.

● למכירה חדר שינה במעט חדש, ברנדים 34 ת"א.

● למכירה רהיטים לסלון ... קומפלט שולחן וכסאות ...

● למכירה סט לסלון חורע במצב טוב למכירה להתקשר 410634

● רהיטי סלון ומשרד במעט חדשים בהזדמנות טלפון — 262055

● בהזדמנות רהיטי סלון ... 552321

● מזנון שולחן פורמייקה ... בהזדמנות — טלפון 740002 (03)

● בהזדמנות רהיטי סלון כפה מזנון + ויטרינה ... 36468

● מזנון במצב טוב לפנות ... 733594

● למכירה מיטת נוער טל. 789470 ...

● בהזדמנות מערכת סלונית קומפלט במצב חדש ... 448992

● קונים רהיטים ישנים — פריג'ידרים חיסולים ירושות ... ויקטור 874856

● למכירה רהיטי סלון, חדר אוכל וחדרי שינה טלפון — 739000

● מכפש ארון 4 דלתות עד 100 לירות 963168

● למכירה רהיטים מיוחדים לפינת אוכל ... 861904 בבוקר 612406

מכונות תפירה

● מכונת תפירה תעשיתית חדשה, בהזדמנות לפנות ב- שעות יעדה, הרצל 84 ת"א, לפיירות יעקב.

מכונות גילוח

● אלואס מכירה ותיקונים מכל הסוגים עליה 19. טלפון 274618

● למכירה שטיח פרסי 2x3 טל. 03-289304

● בהזדמנות תנור חשמלי כיריים גז + מקרר קורעוז ... 8/3 עמירד בתים קוריאה.

● כיריים גז תנור אפיה ב מצב מצוין, טלפון 989987

● בגלל נסיעה לחו"ל ל- מכירה בהזדמנות פריג'ידר — תנור אפיה — שולחן פור- מייקה + 6 כסאות, טלוי- זיה גרונדיג עם שולחן — רחוב השקמה 18/16 בחדים אולאי.

● בהזדמנות רכב נלוין מי- כל לשנתך, טלפון 824813 — יעקב, עד 8.30

● למכירה בהזדמנות מרד- זיה אוטומטית משומשת ד- ... 04-24441

● למכירה מייש גרונדיג ... 736095

● תנור ,נסם יקבי חרש — 250 ל"י, טל. 766108

● בהזדמנות שולחן מגוור ... 928735

● 50% בדים שאריות תוצרת חברת הברלון בע"מ ...

● מערכת סטריאופונית ...

● בהזדמנות אמבטאות במצב טוב חולון, שנקר 17 (בחנות)

● תמונות אורגינליות למ- כירה לגלריות וליחידים — 735312 גבריאלה.

● למכירה 2 רמקולים גדו- לים אורגינליים תוצרת אנ- גליה טלפון 744304

● למכירה מכונת כביסה א.א.ג. במצב טוב טלפון — 250745 בין השעות 4—7 ב- ערב.

מציעים למכירה

קונים/רוצים לקנות

ריקודים

כלי נגינה

ביקוש רכב

השכרת רכב

אופנועים וקטנועים

● מעוניין כמשאית דיזל הייבר והנעה קידמית לפנות 053-27552

● רכב-תיכון 448675 קונים כל סוגי המכוניות במחירים הגבוהים ביותר בשוק.

● מעוניין לקנות מכונית אופל קדט שנת 1965/6, יד ראשונה, טלפון 910876 בל ערוב.

● למכירה למברטה עם סי- רה בהזדמנות שנת 68 טל. 873109

● וספה 1962 מכם, מגן רוח קסדה בהזדמנות נחמני שיש 6 תל-כביר יפו.

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

בתי-ספר ושיעורים

מכונות כתיבה

מכונות כביסה

דודי שמש וחשמל

הלוואות

ספרים

חוגים

מקרים

מנורי חמום

חקלאות

דגלים

חיות בית

מקררים

שונות

אירועים ובידור

תריסים

נופש

צילומים

ספרים

בימות

שטיחים

מי מצא?

בולים ומטבעות

שידוכים

תורנות רופאים לפי המקומות

תורנות בתי מרקחת

תורנויות בתי חולים

בתי כנסת

דירות

וילות ובתים

קבלנים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 28 טל. 225251
הארץ: החבצלת 5 טל. 224245

דירות בדמי מפתח

1-1½ חדרים

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

חנויות

משרדים

מחסנים

עסקים

דירות בשכר חודשי

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

חדרים מרוהטים

מכוניות

אופנועים וקטנועים

מכונות כביסה

מציעים למכירה

כלי נגינה

מקררים

רהיטים

שרותים

טלוויזיה

שידוכים

נופש

בתי-ספר ושיעורים

חיות בית

שונות

משרד התחבורה
רח' אבן גבירול 1, ירושלים

מכרז מס' 6/72
לאספקת 5000 גלילי ניר לטלפרינטר

משרד התחבורה, השרות המטאורולוגי מבקש הצעות לאספקת 5000 גלילי ניר לטלפרינטר על גרעין קרטון. סוג הניר: גטול עץ, 60 גרם, רוחב הניר 215 מ"מ, קוטר חיצוני של הגליל 110 מ"מ, קוטר חור הגרעין 25 מ"מ.
האספקה של גלילי ניר תבוצע באופן הדרגתי במשך שנה, בכמויות חודשיות שיקבעו.
פרטים נוספים, דוגמאות, וטפסי הצעה ניתן לקבל בכל יום בבנין השרות המטאורולוגי, בית-דגן, חדר 201, בין השעות 8.00—12.00 לפני הצהרים.
את ההצעות יש להגיש בשתי מעטפות סגורות, אחת בתוך השניה, בתיבת ההצעות של משרד התחבורה, רח' אבן גבירול 1, ירושלים לא יאוחר מתאריך 3.12.72 שעה 11.00
יש לציין על גבי המעטפה החיצונית: הצעה לגלילי ניר לטלפרינטר, מכרז מס' 6/72. להצעה יש לצרף ערבות בנקאית או המחאה עצמית בשיעור של 10% מערך ההצעה.

מובילי ברמל
תעשית קרטון גלי בע"מ

מציע למכירה:

מכונית טריומף 1300
מודל 1970

את הרכב ניתן לראות בחצר מפעלנו בימים 27.11.72, 30.11.72, בכביש המקשר את כביש חיפה ת"א הישן עם הכביש המהיר.
את ההצעות יש להגיש עד ליום 5.12.72
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

משרד העבודה · משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה מקצועית
המחלקה להכשרת מורים

ביה"ס המרכזי למלונאות
ע"ש אריה אבניר
מלון „תדמור" חופי-ים
הרצליה

סמינר להכשרת מורים ומדריכים במלונאות

מודיעים בזה על פתיחת מגמה להכשרת „מדריכים מוסמכים" להדרכה במקצועות המלונאות.
הלימודים יתקיימו פעמיים בשבוע (4 שעות בכל פעם) בשעות אחה"צ והערב מכך שנתיים בביה"ס המרכזי למלונאות „תדמור" ע"ש א. אבניר.
● על המעוניינים לפנות למזכירות ביה"ס המרכזי — למלונאות „תדמור" הרצליה חוף-ים, טלפון: 938321.

★ **חופשת חנוכה** ★
במלון בית-עמי נתניה

BEITAMI בית עמי

החדיש והמפואר 4 כוכבים — כשר למהדרין
במחירי הנחה ללא תקדים
(עד סוף פברואר 1973)

✶ 5 ימים פנסיון מלא לנפש (בחדר כפול) 4 ארוחות ברמה בינלאומית
200.— ל"י
לילדים עד גיל 12 — 50% הנחה
✶ זוגות בירח דבש: 6 ימים במחיר 5 ימים!
✶ סוף שבוע: 50.— ל"י
בערבים תכנית חנוכה לילדים

הקדימו הזמנותיכם! טל. 053—91222, רח' שלמה המלך 41, נתניה

לוח הכפול חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: נורדאו 20, טל. 661166

דירות רופאים פי התקופות

דירות

קבלנים

דירות למכירה חדרים ויותר

2-2½ חדרים

דירות מרוהטות

דירות בשכר חודשי

חדרים מרוהטים

דירות בדמי מפתח

משרדים

אולמות

חנויות

מגרשים

מכוניות

עסקים

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

אופנועים וקטנועים

כל מודעה
המתפרסמת בלוח זה
מתפרסמת ללא תשלום נוסף
גם ב"ידיעות אחרונות"
על פי הסכם מיוחד בין
"הארץ" ו"ידיעות
אחרונות"

לוח הכפול | ידיעות אחרונות | הארץ

מודעות מתקבלות:

תל־אביב

„הלוח הכפול" — שד' רוטשילד 99 (פינת שינקין) טל. 248905, 230521, 230401;
אבן גבירול 66 טל. 7—263226
הארץ: מזא"ה 56 טל. 623311
ידיעות אחרונות: מקוה ישראל 12 טל. 621064
רח' מונס 5 טל. 32289

ירושלים

ידיעות אחרונות הלל 28 טל. 225251
הארץ: החבצלת 5 טל. 7—224245

חיפה

הארץ: נורדאו 20 טל. 64511
ידיעות אחרונות: הנביאים 28 טל. 67931

באר־שבע

ידיעות אחרונות: החלוץ 80, טל. 3576
הארץ: סלח רחמים, בנין הוד, קק"ל 197 טל. 2042

ובכל משרדי הפרסום וסניפי הארץ וידיעות אחרונות בישראל

לוח באר־שבע

דירות למכירה

● קונה זמנית דירות, חנויות, מגרשים וכל מיני עסקים, גם בשכירות, תיווך לפי משה. 057—8012

● ל„סביון" מיבחר גדול של דירות להשכרה ולמכירה. ההסתדרות 80. 057—6105

● תיווך דירות „פרימה" בע"מ ע"י לורוביץ יצחק קק"ל 116 באר־שבע טלפון: 057/2776 רוכש דירות, מוכר דירות ומשכיר דירות.

● 74 מ"ר ב"ח' לדוגמא, טל. 057/73601 בשעות הערב.

● הזדמנות בלתי חוזרת! דירת 48 מ"ר ליד מרכז ני לת מסירה מיידית 057-6105

● 113 מ"ר, 4½ חדרים, ריצפה, הדיה, כניסה מיידית, 500 ל"י לחודש. טלפון 8012 היווד לופו משה.

● דירות 4 חדרים בתכנון ובנייה ברמה גבוהה החל מ־60.000 ל"י לפנות: „נווה באר־שבע", מסו' „הוד" 8162

● בשיכון ה' לדוגמא, דירת 3 חדרים + פינת אוכל + תוספות. רחוב הגמל 17, כאך שבע, טל. 057—8356

● במרכז אורות, 3 חדרים + מרפסות + ארונות. טל. 057—5830

● 4 חדרים, 100 מ"ר, שיפורים, 65.000 ל"י, קרמיקה, בית רומשטיין, פוקולוב 8

● 85 מ"ר, 3½ חדרים. משר פצה, להתקשר טל 057—6524

● בבאר־שבע הונלת 12 דירה 3½ חדרים 96 מ"ר — 057—4509

● בהזדמנות דירה יפה ד' שיכון ד' 057/2609 057/8576

● 3 יפים + ארון קיר, חד פינה, הריסים, אחרי רפתם שיכון ה', לדוגמא, הגמל 19

חנויות

● א. מ"ר. גוכה 5 ממר, במרכז באר־שבע למכירה/להשכרה, בניסה מיידית טל 012. תיווך לופו משה.

מציעים למכירה

● בלם למכירה מיידית טי 02, ירושלים.

ביטוח

רוצים לקנות

מכוניות

● פולקסוואגן חיפושית 1300 מודל 68, 80.000 מצב מצויין טל 057/4382

● אנגליה 62, מנוע 69 ל"ד ורדיו ווינגן, מטס יוני, טל 057/71221/68 בעבודה

● אקספרס סוכנות הב"ו 204 404, 504 מסחריות, סידור מנגנון לכבים, מוסך שרות באיזור התעשיה, 8292

● אוסטין 100 אל אם אוסטין, 71. 44.000 ק"מ, יד ראשונה + רדיו, במצב מצויין. טל. 057—2872

● בהזדמנות סוסיתא מסחרית, 68, במצב טוב. טלפון 057—9006

● נ.ס.או. 1000, מודל 1970, רדיו, יד ראשונה, במצב טוב טל 057—3356

● פולקסוואגן חיפושית 1300 מודל 1967, מטס 9 חודשים יד ראשונה, במצב מצויין טל 057—78883

● מריופו חדלך, 61, מטס שנה + רדיו, מצב מצויין בהזדמנות. 057—72702

● סימקה 1300 66 מנוע 70 + רדיו, מטס יוני בהזדמנות, 057—72679 בשעות ה' עבודה, מאיר.

● למכירה 1967 150 ס.פ. במצב טוב מטס מאוגוסט — 38.000 ק"מ. 722508

● למכירה סמריגס 60 מטס לשנה בהזדמנות. 719583

● בהזדמנות סמריגס, מצב יוגה + מטס. 1800 בלבד טל. 80681

● בהזדמנות למברטה 150 1967, מטס בספטמבר — טל' 832584

● וספה סמריגס 60. 150 13.000 ק"מ — טל' 04-281261

ביקוש רכב

● מעונינים בסוני מינור, 1964 עד 1965. טל. 241118 בערבים.

● מעוניין בפג'ו 404 משנת 70 אוטומטי, מפרטי. להתקשר בשעות הערב טל. 726819

● מעוניין לקנות רנו—4 — 70. טל' 528147.

מציעים למכירה

● תגור אפיה וגז ביתי כמו חדש טל. 83498

● זוג רקקולים בריאים משוכנים 20—10 חם כמו חדשים 900 ל"י. טל. 87181

● למכירה בהזדמנות מרכז יה אוטומטית משוכללת ומשולבת בת 4 קווי חוץ 20 קווי פנים.

● מלם למכירה מיידית טל' 02—222816 ירושלים.

● תנור חשמלי (אפיה וגריל) כיריים לגז טלפון — 723598

● פריג'ידר במצב טוב טל 242780

רוצים לקנות

● קונים במחירים גבוהים מלווה קליטה ובטחון „ביטוח" אחר העם 15

מקררים

● תחלפת מקררים חשמליים ישנים בחדשים בשיטת ה־Trade in מחיר גבוה למקרר ישן כמ"ב השכרה ומכירה. החלוץ 18.

● למכירה פריג'ידר אמקור + ביוטה 7.4, במצב מצויין. 945452

חיות בית

● במרכז הכרמל נאסף גור. בעליו יטלפן 89808

● גורי זאב נדיים למכירה בהזדמנות. טל. 532595

● קוקר ספנייל + תעודות חיסונים טל. 241276 לרגל נסיעה.

שרותים

● שפץ. ביתי כאי רצי ה' „מרכז השפוץ" החלוץ 86 טלפון 861402

רהיטים

● קונה רהיטים משומשים מרג'ידרים ווסולי בית טלפון 669919

● קונה רהיטים ישנים עתיקים וחוסולי בית טלפון — 682861 — 682068

● הזדמנות! הפתעה השנה בסלון 20: ספה כפולה, שתי כורסאות ושולחן סלוני ב־1-150 לירות. הנביאים 20 — טלפון 640588

הלבשה

● חליפות, שמלות לעונת הסתיו והחורף במבחר גדול ברוגמאות חדישות בכל ה' גדלים גם לפי הזמנה „ברמל קונפקציה" הרצל 47 קומה א'.

תערוכות

● גלריה רניה לאמנות מצינה ציוריו של גיורא שמאי. פתוח: מ־17.00—21.00 שד' אבא חושי 126

● „משכן" גלריה לאומנות ותערוכת תחביב ארצית מודרנית, בלפור 8 טל. 526889 פתוחה במוצאי שבת 2.12.72 19.00

● בגלריה גולדמן לאמנות, שדרות הנשיא 93, מוצגת תערוכה „גרפיקה 72" פתוחה בשעות 13—10, 19—16, 22—20. בשבת 12.30—16.

● בגלריה נהמני הנשיא 90 תערוכת ציורי שמן ופסלים המציג בודד יהודה שעות 17.30—21.00 10.30—12.30

חוגים

● הצטרפו לחברה קיימת לפגשים חברתיים ובילוי משותף בחודרים 29—24 בתרוה 24—30 724763 בבית.

טלויזיה

● טלויזיות תדיראן הסגיה הטובה ביותר אצל המקרר בע"מ, רח' הרצל 20 בית ה' קרנות טלפון 605540

● מקלטי טלויזיה משומשים לאחר שיפוץ עם אחריות לשנה בכמדיר הזדמנות — „סמרוו" סלונים 641100 — 640608

● בהזדמנות טלויזיה חדישה מצויינת גרונדיג אלקטרוניק 1909 טל. 245194

מכונות כביסה

● מכונת כביסה אוטומטית „פרידמן" במצב מצויין 4 234108

חקלאות

● טרקטור דיזל עם ייסור 3 שוניים ובולדוזר הידראולי מודל 1968 ד"י 9 נ'. נא לפנות לת.ד. 44519 חיפה

תנורי חמום

● תנור חמום גונג 1971 לי מכירה לפנות טלפון 664544

● מיקרודון יעיל, כבירה — שרות והתקנה מבחר תנורי חמום בלעדיים לבורלי ושבי קינג בכרמל 81408 בערב — 80025

● הברת גורלות נבקינג מציעה התקנת חימום מרכזי בדירות ובבניינים בבניה הצעה מיוחדת לקבלנים. ערלית העצמאות 51 טלפון — 581224 סוכנים בכל הארץ.

● ם אספתיו מכוניות המכר הגדול ביותר של תנורי חימום מרכזי ואונרי חום מדבן נייר מבוירה, הרכבה קודת העצמאות 58 698213

לוח נתניה

דירות

● ברח' רזיאל תחלת התרשמה לבית מודרני, דירות לוקסוס, גן מרכזי, חניה, ארגנה מרכזית ומלויזיה. תנאים טובים. לפנות לחברת בודדונגרי, רח' שמואל הנציב 5, טל' 28487

קבלנים

● לזוגות צעירים הרשמה לבית כשר ירושלים, תנאי רכישה נהדרים. לפנות לחברת בודדונגרי, רח' שמואל הנציב 5

דירות למכירה

● 2 חדרים + פינת אוכל עולי הגרדום 12, סופר.

● 2 חדרים + תוספות. בהז אלימלך רמז 29, קומה ג'.

● דירות לוקסוס 3—4 חדרים במרכז העיר, גן מרכזי, טלפון, חניה, אנטנה מרכזית וטלויזיה. לפנות ברח' שמואל הנציב 5, טל. 28487 — בודדונגרי.

● „נוב־ארי", חברה לבניה בע"מ מציעה: בבנין של 3 קומות. 2 דירות בקומה. 3 כיווני אויר (בלי קיר צמוד לשכנים) 3.5 חדרים ופינת אוכל עם כל השכלולים. לפנות במקום, או „נוב־ארי" אוסישקין 5, נתניה, מ־7.00 בבוקר עד 20.00 בערב.

דירות בשכר חודשי

● הודעה חשובה לתושבים לכל הפנוניים עד 23 חדרים להשכרה בבנייה עם כל השרותים הצמודים כולל מיזוג אויר, חימום וקירור — קרוב לים. נא לפנות 0ר2—28295.

ביקוש דירות

● ללקוחות אנגלו־סכסון בחו"ל דרושה מיד דירות קטנות 2—3 חדרים במרכז נתניה, עד קומה ג'. בהצעות נא לפנות עוד היום אנגלו־סכסון — סוכנות לנכסים בע"מ, ככר העצמאות 7 נתניה, טלפון 053—28290 שעות משרד: 8—13 — כל יום, כולל יום ו'.

הצעות עבודה

● הייטב, תופרות בלתיות מקצועי מכונות תפירה, בעלי נסיון באופנת נשים. לפנות לייעקב באום, רח' הרצל 5, נתניה.

● למשרד מהנדסי בנין דרושים מכנאי / שרטטת קונסטרוקציות בעלי נסיון להתקשר בטל. 053-28161

נופש

● מלון גן השקט נתניה, מלון טובים, 053—23913 גופש, בשר, הבראה ויום לים, בחדרים מבוארים עם שרותים צמודים. הנסיון פלא החל מ־39 לירי.

אירועים ובידור

● החוג הירוק מוצרו: לילה הרדיש ברמה אירופאית הערב: לאוניר, הימי דיזורי יאנק, ריקודים לצלילי הזמרת הקצב להקה „הצעירים".

אשדוד

ת. מרוהטים

● בנדריכנת ע"י אשדוד חדר לימות(ה) בשל"מ. טלפון: 055—9411

דירות למכירה

● 3 חדרים משופרת ב"ח: יורדי הסירה 2 אשדוד — 04-234275 לצלצל 50.000

הכל בכל בלוח
בלוח הכפול

A SUBSIDIARY OF
CONTROL DATA
CORPORATION

אלביט
מחשבים בע"מ

דרושים

*** מסגר מכניקה עדינה**

עם נסיון של 15—10 שנים (מקום העבודה בחוף שמן) ויש לפנות למר פרדי, טלפון 04-530069.

*** חרט**

לבית המלאכה לדגמים במחלקת זיווד. בוגר בסמ"ת. רצוי נסיון בכרסום.

*** טכנאי אלקטרוניקה**

3 שנות נסיון באלקטרוניקה וביקורת איכות.

*** מנהל עבודה ביצור**

המסוגל לנהל ולפקח על מספר גדול של עובדות יצור.
כישורים: טכנאי אלקטרוניקה או יצור, 3—2 שנות נסיון כמנהל עבודה ביצור.

*** טכנאי ביקורת איכות**

במחלקת יצור, שנתיים נסיון בשטח האלקטרוניקה.

*** מרכיבות** עם או בלי נסיון.

*** בודקות**

*** מזכירה בתבנית** אנגלית עברית.

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים לת. ד. 5390 חיפה, למחלקת כח אדם.
— סודיות מובטחת —

אוניברסיטת בר־אילן

מכרז למכירת מכונת נשיונל
מוצעת בזה למכירה

מכונת נשיונל

אלקטרונית להנהלת חשבונות
N. C. R. מדגם 116—901—395
עם מכונת כתיבה חשמלית עברית

ניתן לראותה מדי יום בשעות העבודה הרגילות, ובדבר פרטים יש לפנות אל מר מ. קרוך בגזברות האוניברסיטה עד ליום שלישי (28.11.72) בשעה 10.00.
את ההצעה יש לשלוח במעטפה אל הגזברות, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן, ולציין עליה „מכרז למכונת נשיונל".
אין האוניברסיטה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הצעה מיוחדת לזוגות ויחידים מבוגרים !!!

פנסיון "פאר" טבעון

בלב הקריה מוקף בחורשת אורנים
מציע בילוי חופשת מנוחה בקייטנה לתקופה קצרה או ארוכה

* מאכלים מגוונים — כשר למהדרין
* חדרים מרוהטים עם שרותים צמודים
* מחירים סבירים

מהרו!! נותרו עוד מספר מקומות פנויים.
טל. 04—931083 ת.ד. 138 טבעון

מכרז

למכירה

מכונית פיג'ו שנת ייצור 1968, 125,000 ק"מ מוצאת בזאת למכירה. הצעות נא להגיש לת.ד. 33231 עד 30 נוב' 72. טלפון 262172. אפשר לראות את הרכב בחניון בית־אמריקה. אינו מחויבים לקבל את ההצעה היקרה ביותר.

למכירה

דירה בת 4 חדרים

בבניין בן 3 קומות בבנייה בבת־ים, עם חצי גג מרוצף

לפנות טלפון 867352 בשעות 16.00—20.00

גזור לפי הקו המרוסק, קפל לפי הקו הפנימי, הדבק ושלח ללא בול ומעטפה.

דמי הדאר שולמו ע"י המוען סניף הדאר הראשי ברח' אלנבי תל־אביב, אשור 6205.

קפל פנימה

לכבוד
הארץ
מחי ההצעה המבויים
ת.ד. 233
תל־אביב — 61000

קפל פנימה

שם פרטי ______ שם משפחה ______
הכתובת ______ טלפון מס' ______

נא לשלוח לי את פרטי ההסדר. סמן ב־x במשבצת המתאימה:

מקום העבודה
☐ עובדי מדינה — יה"ב
☐ עובדי משרד הבטחון על כל שלוחותיו
☐ צבא קבע — מת"ש
☐ עצמאי או שכיר במקום עבודה כלשהו
☐ סטודנט ☐ זוגות נישאים

קפל פנימה

הערה: תגזירים מהודקים בסיכות או תגזירים בלתי דבוקים או מתוחים מכל צד שהוא של התגזיר — לא יגיעו לתעודתם באמצעות דאר ישראל.

هكذا من الأصل

صكوا من الأمل

אררט
חברה לבטוח בע"מ
המשרד הראשי: בית אררט
רחוב יבנה 32, תל-אביב, טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 233721
סניף חיפה, רחוב נתן 11, טלפון 668236

6 פועלות מעזה נהרגו, 3 נפצעו בתאונה בכביש עזה־אשקלון

מאת עמוס הדר, סופר "הארץ"

שש פועלות ממחנה הפליטים ג'באליה שברצועת עזה נהרגו ושלש נפצעו קשה בתאונת דרכים שהיתה אתמול ב־5.30 בבוקר, ליד קיבוץ כרמיה בכביש עזה־אשקלון.

חוקרי המשטרה שהגיעו למקום התאונה אמרו כי היתה זו אחת התאונות המחרידות ביותר שראו אי־פעם. הפועלות נמצאו כולן גושי עצמות ובשר ואי אפשר היה לזהות אף אחת מהן.

סופר "הארץ" שהגיע למקום התאונה זמן קצר לאחר שאירעה מוסר, כי הטנדר שבו נסעו — פאז'ו מס' 133—258 היה נהוג בידי ג'ראי משבט אל־עסואנה מחמד אחמד אבו עסן (28). הוא הסיע במכונית 10 עד 11 אנשים (הוא טען כי הסיע רק 7, אך נתברר כי נהרגו 6 ו־3 נפצעו ונוסע נוסף שישב לידו לא נפגע כלל).

בהתקרבו לקיבוץ כרמיה ניסה לעקוף שני אוטובוסים של "אגד", שהיו מלאים פועלים. ממולו הגיחה משאית־גרר שהתנגשה בו. מעוצמת ההתנגשות נמעך ארגז הטנדר ושש פועלות מבין התשע שישבו שם נהרגו, הנותרים נפצעו קשה. הנהג והגבר שישב לידו לא נפגעו כלל.

כאשר הגעתי למקום אפשר היה לראות חלקי גוף מפוזרים על הכביש, נעלים, בגדים קרועים מלאי־דם, סלים וחפצים שונים אחרים.

לדברי הנהג סטתה משאית־הגרר והתנגשה בו, אך חוקרי המשטרה סבורים כי סימני הבלימה ועצירת המכונית בכביש, אינם מאמתים כלל את דבריו.

ההרוגים והפצועים הוסעו ממקום התאונה באמבולנסים של מגן דוד אדום שבאו מאשקלון וקרית־גת לבתי החולים באשקלון ובתל־השומר. למקום הגיע ראש לשכת התנועה במחוז הנגב וקציני משטרה.

כביש מועד לתאונות

כביש עזה אשקלון נהפך בזמן האחרון לכביש מועד לתאונות. רבבות אנשים עוברים בו יום יום — בעיקר בשעות הבוקר והערב. הכביש צר מהכיל את התנועה הרבה מעזה ואליה, קציני צה"ל התלוננו בזמן האחרון, כי הנהגים מעזה מורידים אותם מהכביש ונוהגים בחוסר זהירות. נמתחה גם ביקורת על כך, שהשוטרים אינם מחמירים עם נהגים מהרצועה המעורבים בתאונות.

הרשויות המקומיות באזור מתריעות זה זמן רב על הצורך בהרחבת הכביש — אחד הסואנים במדינה — המהודר מתאונות. קו הרכבת מעזה לתל־אביב שהופעל לפני כחודש כדי להקל על עומס התנועה בכבישים אינו משנה בשלב זה מאומה, כיוון שמספר הנוסעים ברכבת אינו עולה על 100 ליום.

עם סגירת המהדורה נמסר, כי מתה אחת משלוש הפצועות. מספר קרבנות התאונה הוא, איפוא, 7. בבי"ח כוההו עוד שתי פצועות שגם מצבן חמור.

הטנדר שבו נהרגו 6 הפועלות מעזה ונפצעו קשה 3 — בתאונת דרכים אתמול. (צילום: ע. הדר).

וועדה של נאט"ו תסייע בחקר זיהום אויר בחיפה

לפי פניית המועצה הלאומית למחקר ופיתוח

מאת אריה נשר, סופר "הארץ"

ועדה של נאט"ו נענתה לפניית המועצה הלאומית למחקר ופיתוח בישראל והיא תסייע בחקר זיהום האויר בחיפה — נודע לי מחוגי העיריה.

ד"ר אורי מרינוב, ראש אגף מדעי החיים במועצה הלאומית למחקר ופיתוח, שניהל את המשא והמתן עם גורמי חוץ, אמר לי כי ה"ועדה לאתגרי החברה המודרנית" של נאט"ו, הרכיבה קבוצת חוקרים שהחליטה לבנות מודל של מחקר זיהום אויר בשלוש ערים בעולם — סאנט לואיס בארה"ב, אנקרה בטורקיה ופרנקפורט בגרמניה. מהמודל המתגבש אפשר אחר־כך להסיק מסקנות שונות בדבר מימדי זיהום האויר, איתור תופעותיו, הרשות והפעולות לשמירה על איכות הסביבה.

חילופי מדענים

המועצה הלאומית למחקר ופיתוח ביקשה מאותה קבוצת מחקר להכין מודל כזה גם בעיר חיפה, הסובלת מאד מזיהום אויר. לאחר מו"מ נענתה המועצה בחיוב. דבר זה קשור גם בחילופי מדענים.

ואמנם, ישראלים כבר השתתפו בעבודתן של קבוצות מחקר של נאט"ו: בתחילת החדש זה ביקרו בארץ שני מדענים ד"ר ק. ג'ונס וד"ר ה. סמית. הם נפגשו בחיפה עם פרופ' אלברטו וקס, ראש המרכז להנדסה סביבתית בטכניון וסיכמו אתו בענין מימדי העזרה שיגישו לישראל. המדובר גם במכשרת אנשים — בנוסף לבניית מודל מתמטי.

חובת העיריה

ד"ר מרינוב הדגיש, כי פעולת הועדה לא תשחרר את עיריית חיפה מפעולה יסודית מצידה לחקר זיהום האויר. על העיריה יהיה גם לרכוש ציוד יקר לצרכי מדידה — בנוסף לציוד אפשר יהיה לקבל בהשאלה ממדעני נאט"ו.

נרצח תושב הרצועה; "ייתכן רצח פוליטי"

(ע). גופתו של אליאן עלי מרזוק כבן 38 מחן־יונס נמצאה ביום ד' לפני הצהריים באזור דיר אל בלח ובבדיקה ראשונה התברר, שהאיש נורה בראשו בנשק אוטומטי.

מפקח נפת עזה של המשטרה סגן ניצב י. יהב מינה צוות חוקרים, בראשות פקד יוסף לביא, ראש לשכת ענף החקירות של הנפה. אין להוציא מכלל אפשרות, שהרצח בוצע על רקע פוליטי, לחיסול חשבונות בין קבוצות מחבלים.

בניין של פאן־לון שועבד לאיש עסקים משווייץ

הדיירים לא יוכלו להכנס לדירותיהם
✱ מנהל החברה: המשכנתא תוסר

מאת אלעזר לוין, סופר הכלכלי של "הארץ"

בנין רב־קומות בתל־אביב של חברת פאן־לון, העומד בפני גמר, שועבד לאיש עסקים מחו"ל תמורת השקעה של מיליון דולר. לפי מצב העניינים כיום נראה, כי 52 הדיירים לא יוכלו להיכנס לדירותיהם בשל השיעבוד.

בדצמבר אשתקד, כאשר פאן־לון היתה בקשיי נזילות, העביר איש העסקים השווייצי אלברט בצר מיליון דולר לחברה, כדי לסייע לה. מר בצר הוא בעל השליטה בחברות פרנקי היל (העומדת להקים את מלון האגם בירושלים) וקלארידג' (שהקים את מלון קלארידג' בבת־ים). מיליון הדולרים נרשמו כהשקעה של בצר בשני הפרוייקטים, אך למעשה הם הועברו לחברת הבניה.

"יתמורת השקעה זו קיבל מר בצר בשעבוד את בנין בן־סירי קלוב, בצומת אדם הכהן־ארלוזורוב בתל־אביב. בבנין 13 קומות ו־52 דירות. והוסכם בין הצדדים, קבע כי משיעבוד יוסר רק לאחר שפאן־לון תשקיע 4.2 מיליון ל"י בשני המלונות של בצר.

בנית רב־הקומות עומדת להסתיים בשבועות הקרובים. מר בצר כבר הודיע, כי כל עוד לא קיבל חזרה את מליון הדולרים, לא יתיר לדיירים להיכנס לבנין או להכניס בו רהיטים. נמסר כי בדעתו אף להציב שומרים, שלא יתירו לאיש להיכנס. מר ויליאם שטרן, שהוא עתה בעל השליטה בפאן־לון, מסרב להחזיר לבצר את מליון הדולרים. הוא הודיע לבצר, למכור לו חלק מהבנינים שבנינה היל ובקלארידג' בתנאי להשתתפות הבנק: מר בצר מסרב למכור את מניות בתי המלון.

מנכ"ל פאן־לון מר אורי בר־רצון אמר אתמול, כי לפי חישובי החברה היא כבר החזירה 2.4 מיליון ל"י למר בצר, על־ידי השקעה (עבודות עפר, תיכנון וכדומה) בבתי המלון. הוא הבטיח שהמשכנתא מהבנין תוסר, ולא תהיה הפרעה לכניסת הדיירים לדירותיהם, בעוד כחודשים, ולרישום הדירות על שמם כשהן נקיות משיעבודים.

אושרה הקצבת־מים נוספת לישובים החקלאים בנגב

חב' מקורות: הפסקת הזרימה — באשמת הישובים

מאת עמוס הדר, סופר "הארץ"

נציבות המים אישרה אתמול הקצבה נוספת של 3 מיליון קוב מים לישובים החקלאיים בדרום ובנגב. המכסה הנוספת תופעל מהבוקר ואספקת המים לישובים תוחדש — כך נמסר לסופר "הארץ" כמנהל חבל הנגב כל חברת מקורות.

הוא אמר, כי עוד לפני חודש הודיעה חברת מקורות לישובים על המחסור החמור במים הצפוי, בגלל עצירת הגשמים, ודרשה מהם לפעול להוספת הקצבה מהנציבות, אך הם לא דאגו לכך. עוד אמר, כי מקורות לא ניתקה כליל את אספקת המים אלא הגבילה את כמויות המים שצורכים החקלאים. ההגבלה היא לשלושה ימים בלבד ומקיפה כמעט את כל הישובים החקלאיים בדרום ובנגב.

הישובים מאשימים

בהאשמות חמורות נגד חברת מקורות כי היא מפלה לרעה את הישובים החקלאיים בנגב ומתנכלת להם — יצאו אתמול נציגי ועדת הנגב, המאגדת 150 קיבוצים ומושבים בדרום ובנגב.

נציגי ועדת הנגב טוענים, כי פקידים בכירים בחברת מקורות אמרו להם כי סוגרים את המים לישובים החקלאיים דווקא בנגב ולא באזורים אחרים בארץ כ"פעולת חינוך".

בתגובה על האשמות אלה אמר לי מנהל חבל הנגב של מקורות: "אין אנו מפלים לרעה את ישובי הנגב. הם היו צריכים לטפל בהקצבת מים נוספת עוד לפני חודש ולא עשו זאת. נכון, שההגבלות בנגב קטנות יותר מההגבלות בגליל ובמרכז, אך בעיית המים בנגב היא יותר חמורה ולפיכך לא היתה ברירה אלא להגביל את הישובים שחרגו מהמכסה".

עצרת הזדהות עם יהודי עיראק

(ע.) — 350 היהודים שנשארו בעיראק נצטוו השבוע להתייצב אחת ליום במשטרה ולילדיהם הלומדים בבתי הספר הוצבו מפקחים מיוחדים, שתפקידם לדווח על כל דיבור או מעשה יוצא דופן. — מסר אמש ח"כ משה שחל, בעצרת הזדהות עם יוצאי עיראק שנערכה בחיפה. ח"כ שחל מסר עוד, כי באחרונה חלה החמרה במצבם של יהודי עיראק.

כלל ופרט

חבר הנהלת הסוכנות היהודית וראש עליית הנוער, מר יוסף קלארמן, ערך אתמול לאורחה ערב בירושלים, את גב' נרי בליכפלד — נשיאה ויו"ר קהדה, ואת גב' מרי רוזנברג — יו"ר עליית הנוער של ויצ"ו־הדסה.

יצאו מישראל

ד"ר מ. קורן, המנהל הכללי של משרד הבטים, לאוריב, כדי להשתתף בפגישה הועד הפועל של האיגוד הבינלאומי לשירותי רווחה (באירופה).

אסותא

נולדו ל:
הנה ומיכאל אלדואי — בן
מלכה וטוביה אברמוביץ — בן
רות ויצחק ליבצקי — בן
אריאנה ונתן דיקשטיין — בן
אריבה ואבנר כוזתי — בת
רנה ובצלאל כץ — בת
לאה וטוביה בעדאי — בן
יהודה וגיבים ציצלקר — בת

א. ידלין — ב"אות":
יש להקנות לגליזציה לפרקטיקה פרטית לרופאי קופ"ח

מאת סופר "הארץ"

על הצורך להנהיג שיפורים בשירותים הרפואיים במרפאות קופת־חולים, וכן להקנות ליגאליזציה לפרקטיקה הפרטית של רופאי המרפאות, עמד יו"ר מרכז קופ"ח, מר אשר ידלין, בראיון המופיע בגליון האחרון של "אות", שבועון מפלגת העבודה.

מר ידלין ציין כי שעות העבודה והאפקטיביות של הרופא במרפאה הן מעטות מדי, ואז נוצר צואר בקבוק, הגורם להמתנות ארוכות. "אני רוצה להרחיב את שעות העבודה של הרופא, תמורת תשלום נוסף" — הסביר. לדבריו, הרופא מעוניין בפרקטיקה פרטית מבחינה מקצועית וכלכלית כאחד, והמלחמה בתופעה זו תהיה לשוא. לכן יש לדעתו להקנות ליגאליזציה לכך.

עוד אמר כי בדעתו להגיע להסכם עם הרופאים כי יקבלו בבתיהם חברים לטיפול רפואי, תמורת משכורת גבוהה יותר. "אנחנו נשלם היטב לרופא שיסכים לזה, יותר מאשר לרופא שלא יסכים. אלא שהרופא צריך להסכים לזה" — אמר.

פגישה עם ד"ר ישר

פגישה נוספת, שניה, נערכה אתמול בין מר אשר ידלין, לבין יו"ר ארגון רופאי המוסד, ד"ר רם ישר, להמשך הדיון בדבר האפשרות למצוא תהסכם. בתום הפגישה סוכם על פגישה נוספת ביום ג' הבא.

ח"כ ג. האוזנר:
אמליץ בועדת ל"ע להענות לפניית גורן

ח"כ גדעון האוזנר מסר אתמול כי בעקבות ידיעות מטעות, שפורסמו בכמה עתונים, על הרצאתו בבמה ליהדות ורוח בתל־אביב, הוא מבקש להבהיר כי אמר את הדברים הבאים:

א) הישגו הגדול של הרב הראשי גורן בהתרת שאלת האחים לנגר מעיד על כיוון חדש ברבנות הראשית, הראוי להוקרה ולעידוד.

ב) מקרים רבים אחרים של ממזרים עדיין מחכים לפתרונם.

ג) הצעת־החוק שהגשתי לכנסת תלויה ועומדת בפני המושב הנוכחי של הכנסת.

ועדת ל"ע שתתכנס בשבוע הבא, תחליט אם לדרוש הצבעה מידית בכנסת על הצעה זו או אם להיענות לפנייתו של הרב הראשי לדחות את ההצבעה.

"בגלל הפירסום המוטעה מדברי, הנני מודיע כבר כעת דברים שהיה בכוונתי להשמיעם בפומבי לראשונה בועדה של ל"ע, כי בדעתי להמליץ בפני הועדה להיענות לפנייתו של הרב הראשי גורן לתת לו שהות להתמודד עם בעיית האישות הקשות, אך בלי להסיר את הצעת החוק שלי מסדר יומה של הכנסת" — נאמר בהודעת מר האוזנר.

מת אחד מילדי הרביעיה בחיפה

מאת סופר "הארץ"

אחד מילדי הרביעיה שנולדו בבית־חולים רוטשילד בחיפה לזוג מרי ושאול קבני מת אתמול בבית החולים רמב"ם בחיפה מקשיי נשימה.

במחלקת הפגים נותרה, איפוא, שלישיה, שני בנים ובת. לפי שנמסר אתמול מצב בריאותם מניח את הדעת.

דובר סיעת גח"ל מאיר שכל ביטוחי העיריה נמסרו למשרד שבו שותף מר הופרט.

מאה וחמישים צעירים, שנרשמו לשיכון זוגות צעירים ברחוב בורלא, בחיפה, ערכו אתמול הפגנה ליד בניין העיריה ובית הקרנות, נגד העיריה וחברת שיכון עובדים. הם מאשימים את העיריה בסחבת.

בעקבות ועד חטיבת רבי החובלים ומכונאים ראשיים באיגוד הפדרטיבי של הימאים, החליט אתמול גם ועד חטיבת הקצינים לפלג את האיגוד ולהקים איגוד מקצועי נפרד של בעלי דרגות בצי הסוחר.

קונה בולים
מישראל והעולם
במחירים גבוהים
טלפ. 268692, ת"א
7.00—4.00

נותרו עוד מספר דירות
בגני צהלה
בנות 4 חדרים
בסביבה אקסקלוסיבית
נצל הזדמנות זו לפני
עליית מחירים חדשה
משכנתא עד לסך 25,000 ל"י
כניסה בפברואר 1973
א. יצחקי
חברה לבנין והשקעות בע"מ
המשרד: ת"א, בן־יהודה 74, טל. 236737

תן ספרים כשי לחנוכה
נמצא אצלנו מבחר עשיר בכל הנושאים כולל
ספרי אמנות נהדרים במחירים מוזלים
ניתן להשיג - גם תעודות שי
בראון
בתי מסחר לספרים
תל-אביב, רח' אלנבי 35
תל־אביב, רחוב נחלת בנימין 48
ירושלים, רח' שלומציון המלכה 9

מטבע
פדיון הבן
תשל"ג
מכסף 900

עוצב מחדש לקראת שנת ה־25 למדינת ישראל
הילך חוקי מנופק על־ידי בנק ישראל
מוטבע במטבעה הממשלתית בירושלים
הערך הנקוב: 10 לירות ישראליות
כסף 900 / קוטר 37 מ"מ / משקל 26 גר'

כמות	תיאור	מחיר
	מטבעות רגילים מסומנים במגן דוד	30 ל"י
15,000	מטבעות קשוטים מסומנים באות 'מ'	60 ל"י
	סדרה בת 5 מטבעות בקופסה מהודרת (לטכס פדיון הבן)	160 ל"י

על מועד ההפצה נודיע בעתונות היומית.

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות
המשרד הראשי: רחוב קרן היסוד 11, ירושלים
משרדנו בתל־אביב: רחוב מנדלי 3

INTERIOR DESIGN
עיצוב פנים
ד. פיק את ר. טובי בע"מ
יבוא לעולים ללא מכס
מבחר דגמים חדישים מעוצבים בידי מיטב יצרני ומתכנני הרהיטים באירופה
✱ חדרי מגורים ✱ מטבחים ✱ שטיחים ואביזרי תאורה
✱ חדרי שינה ✱ חדרי אוכל ✱ ריהוט לילדים ובני הנעורים
לקבלת אינפורמציה ותכנון חינם במחלקה שלנו לשירות תכנון ועיצוב
תל־אביב, שדרות דוד המלך 1, טל. 266880

הלוח הכפול
עמודים: 5, 6, 7, 8, 9, 20, 21, 22, 23, 24, 25
הכל בכל בלוח
בלוח הכפול

למפעל תיירות קיים בצפון הארץ
דרוש/ים משקיע/ים
השקעה
100,000 — 300,000 ל"י
מועמדים רציניים יכתבו לת.ד. 296 נהריה
עבור "משקיע"

אבדו שטרות צ'קים
1) צ'ק משוך ע"י בליל חיפה ע"ס 1,000.— ל"י מספרו 1922 בחתימת ניסן דב בלה.
2) צ'ק משוך ע"י בנק דיסקונט ירושלים ע"ס 500.— ל"י מס. 64021916 בחתימת נעלי השרון.
3) שטר מס. 075632 בחתימת ורסקי חיים ע"ס 300.— ל"י.
הצ'קים והשטר הנ"ל מבוטלים ד' הזוכה אותם שם כספו על קרן הצבי.
ורוליס בע"מ

קיינר ת"א
רח' בן יהודה 65
טל. 223759 ● 10—12, 4—7
דרוש
עבור קונים רשומים:
1. דירות יפות לקניה ושכירה
2. חנויות, עסקים, מחסנים
3. בתים, וילות, מגרשים

מחסן
2000 מ"ר
באזור תעשיה
פתח־תקוה
על שטח קרקע כ־10 דונם, כביש, גישה, שערים לפריקה וטעינה, כח וכו'.
אפשרות לבניה נוספת עד 5000 מ"ר.
בהזדמנות למכירה
קונים ישירים רציניים יפנו ת. ד. 16512 ת"א

חבילות שי לחו"ל
פרי הדר ✱ יין ✱ אבוקדו
כנענודס
כביעות ● פרחים ● מתנות
תל־אביב: רח' בן־יהודה 113
רח' נחלת בנימין 39
טל. 229125

אוניברסיטה בר־אילן אוניברסיטה תל־אביב
הציבור מוזמן לערב־זכרון
לפרופ' יחזקאל קוטשר ז"ל
שיתקיים במלאת שנה להסתלקותו
ביום שלישי כ"ב בכסלו תשל"ג (28.11.72) בשעה 5.30 אחה"צ באודיטוריום שבבנין המנהלה בקרית האוניברסיטה, בר־אילן.
פתיחה — פרופ' מנחם צבי קדרי, רקטור אוניברסיטה בר־אילן
הרצאות — התרגום השומרוני — טעמה של מהדורה חדשה
ד"ר אברהם טל, אוניברסיטת תל־אביב
הקונקורדנציות ללשון חז"ל בעשיית המילון
מר מנחם מורשת, מאוניברסיטת בר־אילן
ליסוד משניות.
במעמד זה יימסרו לבני משפחת המנוח, העתקים הראשונים של כרך א' של ערכי המילון החדש לספרות חז"ל, אשר נערך ע"י פרופ' קוטשר ז"ל.
וכן חוברת הזכרון שיצאה לאור לזכר המנוח.

בית ספר תיכון חדרה
למר אריה ברוכוביץ חבר ועד האגודה
הננו משתתפים באבלך הכבד במות עליך אביך
שלמה ז"ל
תנחומינו הכנים.
ההנהלה, המורים והעובדים, ועד האגודה

לעו"ד חיים גרוסמן
השתתפותנו הכנה באבלך
בהלקח מכך
אמך ז"ל
הנהלת הפארק הזואולוגי
רמת גן בע"מ

בנענה לבקשת הורים להכיר מקרוב את הווי מוסדנו, יערך, אי"ה,
ביום הראשון, ג' דחנוכה, כ"ז בכסלו (3.12.72)
"יום ארוח" להורים ולמועמדים
במכינה למדרשית נעם, כפר־סבא
(ע"י מלון סירקין, בקרבת בי"ח "מאיר")
בתכנית:
✱ בשעה 10.00 בבקר — סיור מודרך בקריה המכינה
✱ בשעה 11.00 — רב שיח עם צבור האורחים על הכנית הלמודים והמגמות החינוכיות של המכינה
✱ בשעה 12.45 — תפילה מנחה וסיכום.
התלמידים והאורחים ישולבו בתכנית למודית־חברתית וספורטיבית עם תלמידי המכינה.
[illegible]
בברכת התורה,
הרב מנחם פורמן — המנהל הכללי
הרב אהרן לפידות — המנהל החנוכי

המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ | מרכז ההסברה | הועד הבין־ארגוני של ארגוני העולים מבריה"מ
מוצאי־שבת, י"ט כסלו תשל"ג, (25.11.72) בשעה 17.30,
בככר מלכי ישראל בתל־אביב — תתקיים
עצרת הזדהות
למען
יהדות בריה"מ
בהשתתפות:
ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר
מר יעקב שטיין, נשיא מועדון הנשיאים בארה"ב
ח"כ ש. ז. אברמוב
הפותח: ראש העיר מר יהושע רבינוביץ
בתוכנית האמנותית: להקת יוצאי בריה"מ אנחנו כאן
הצבור מוזמן

בלה סוף שבוע (WEEK-END) למזכרת
במלון "טיראן" על שפת ימה של הרצליה
לבחירתכם!

	לינה ללא ארוחות (בחדר הכולל מטבחון כלים ומקרר)		לינה כולל ארוחות		לינה עם ארוחות בוקר בלבד	
	סוף שבוע	לכל יום נוסף	לסוף שבוע	לכל יום נוסף	לסוף שבוע	לכל יום נוסף
לזוג	50.—	30.—	100.—	60.—	63.—	37.—
ליחיד	35.—	20.—	60.—	35.—	40.—	23.50

המחירים הכל בתוקף עד 20.12.72 וכוללים שרות ומסים ללא כל תוספת.
להזמנות: טלפון 937666

שרות חיתולים הביתה
למגנות לבתי־חולים
'אסותא' 'אלישע'
תל־אביב 245211 — חיפה 87414

WOMAN'S DAY
October 1972
10 HAPPY MARRIAGES AND HOW THEY STAY HAPPY
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים · תל-אביב · חיפה
נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

A PENGUIN BOOK
A SORT OF LIFE
— GRAHAM GREENE
His Long Awaited Autobiography
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים · תל-אביב · חיפה
נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום